Gloria Goldreich

cină cu Anna Karenina

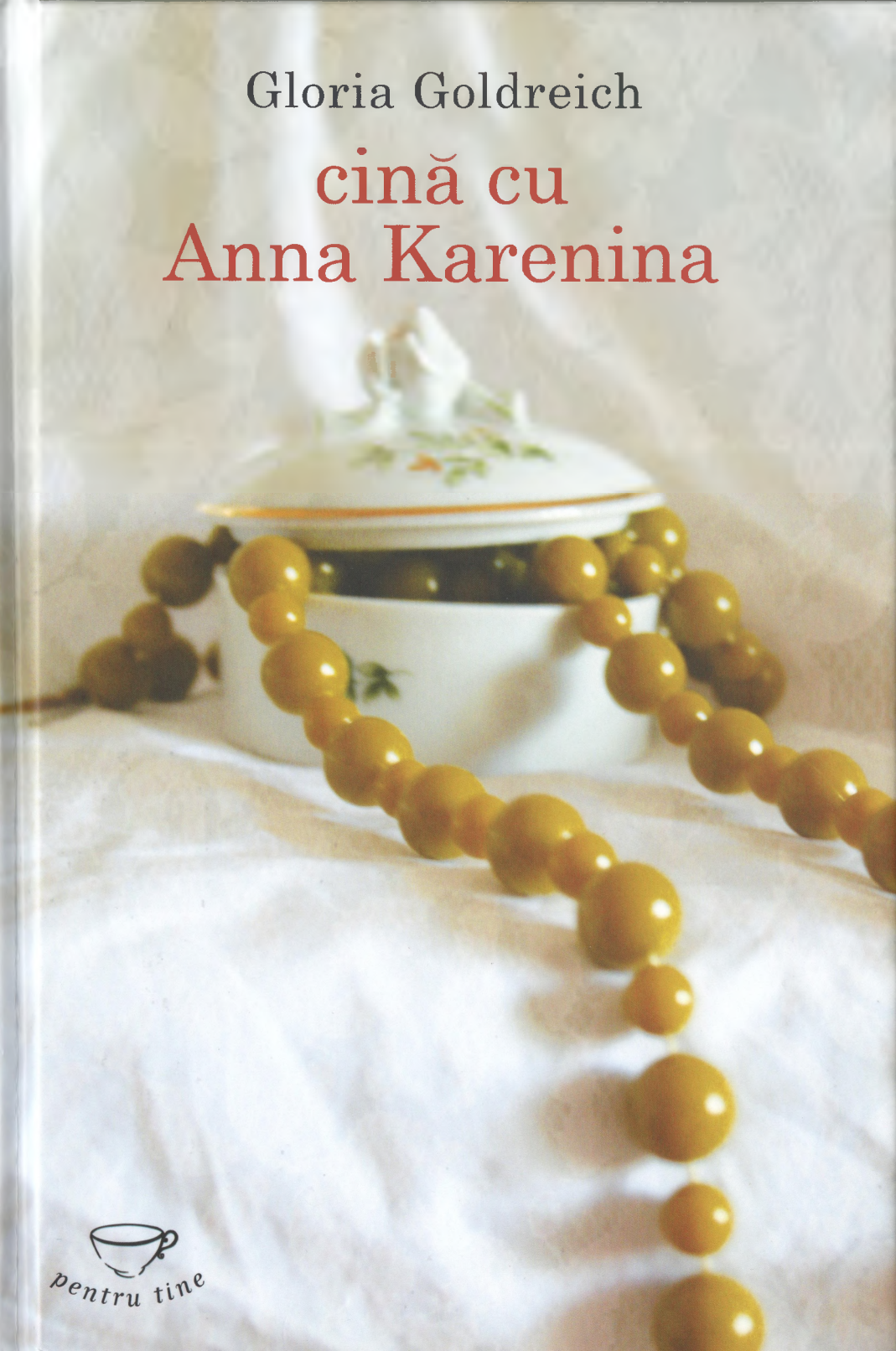

pentru tine

Șase femei se reunesc într-un grup de lectură,
împărtășind aceeași pasiune pentru literatură.
Deși nu sunt prietene, fiecare nutrește
o profundă înțelegere pentru celelalte.
Sau cel puțin așa cred ele.
Într-una dintre nopțile în care s-au adunat
pentru a discuta despre cărți, află cu uimire
că tânăra cea mai invidiată din grup divorțează
de soțul ei cel perfect pentru un motiv pe care
nu vrea sub nici o formă să-l divulge celorlalte.
Faptul că o căsnicie ce părea idilică s-a dovedit
atât de vulnerabilă le uluiește, împingându-le să speculeze
asupra cauzelor și asupra motivului care ar constitui
trădarea absolută în propria relație.
De-a lungul unui an, în timpul unor discuții
despre romanele lor preferate, ele dezvăluie povara,
amărăciunea și adevărul dureros pe care le-au ținut ascunse,
și, făcând asta, încearcă să găsească curajul
de a deschide un nou capitol în viața lor.

rao
international
publishing
company

ISBN 978-973-54-0051-4

9 789735 400514

www.rao.ro
www.raobooks.com

GLORIA GOLDREICH a absolvit cursurile Universității Brandeis. În studenție, a câștigat concursul de proză scurtă organizat de *Seventeen Magazine*, revistă care i-a publicat pentru prima dată un text original. Este autoarea unei serii de cărți pentru copii, a unor romane pentru tineri și editorul antologiei premiate *A Treasury of Jewish Literature*. Romanul *Leah's Journey* a câștigat National Jewish Book Award pentru ficțiune în 1979, iar cel de-al doilea roman, *Four Days*, a fost recompensat cu Federation Arts and Letters Award. Multe dintre cărțile ei au fost selectate pentru The Book of the Month Club, Literary Guild și Troll Book Club. Gloria Goldreich este căsătorită cu un avocat și este mama a trei copii.

În colecția

pentru tine

au apărut:

Moștenire

Insula

Dragostea
și alte lucruri imposibile

La fraga

În jocul celor mari

Floare-de-Zăpadă
și evantaiul secret

Fata sălbatică

Vârsta perfectă

Cenușa unei iubiri

Casa de vacanță

Toate casele
au nevoie de un balcon

Căsătorie din dragoste

Londra este cel mai frumos
oraș din America

Gloria Goldreich

cină cu Anna Karenina

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GOLDREICH, GLORIA
Cină cu Anna Karenina / Gloria Goldreich; trad.: Ana Niculescu
- București: RAO International Publishing Company, 2009

ISBN 978-973-54-0051-4

I. Niculescu, Ana (trad.)

821.111-31=135.1

RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
Str. Turda nr. 117-119, București, ROMÂNIA
www.raobooks.com
www.rao.ro

GLORIA GOLDREICH
Dinner with Anna Karenina
© 2006 Gloria Goldreich
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba engleză
ANA NICULESCU

Fotografia copertei
FLORICA ZAHIU

© RAO International Publishing Company, 2007
pentru versiunea în limba română

februarie 2010

ISBN 978-973-54-0051-4

Pentru cititorii mei preferați:
Ruthy Gal, Saul Eitan și Ilan Yehuda Amkraut, Gila Rose, Samuel Nathan și Lily Esther Sheldon

Capitolul unu

Trish Bartlett își privi ceasul în timp ce mergea grăbită pe East 83 Street. Șase fără un sfert. Nu întârziase, dar nici nu voia să fie foarte punctuală sau să ajungă prima. Încetini pasul și zăbovi în piața coreeană aflată în colțul străzii Cynthiei. Examină florile din vaze, irișii vestejiți, ultimii trandafiri din sezon, care își scuturau deja petalele. Se hotărî, în cele din urmă, să aleagă un ghiveci cu crizanteme de culoarea chihlimbarului care, se gândi ea, aveau să fie decorul potrivit pentru cina festivă ce marca prima întâlnire a clubului de carte în anul acela. Dar, în timp ce plătea, începuse deja să regrete achiziția făcută. După cum o cunoștea pe Cynthia, cu siguranță trona deja pe masă un aranjament floral scump, asortat cu fața de masă și cu porțelanurile. Ăsta era stilul Cynthiei – o eleganță lipsită de ostentație, obținută fără prea mare efort. Erau de ajuns cardul de credit și Mae, menajera ei, întotdeauna pregătită să taie cozile florilor și să pună vaza la locul potrivit pe masa așezată cu mult bun-gust.

Ținând cu dificultate floarea, Trish își trecu servieta dintr-o mână în alta, strâmbându-se când își dădu seama cât e de grea. Era burdușită cu fișele pacienților, pe care își propusese să le completeze în noaptea aceea. Însă, avea să îi rămână puțin timp pentru asta după întâlnirea clubului de carte, după efuziunile pasionale ale lui

Jason (care deveniseră o obișnuință în nopțile când ea se întorcea târziu acasă, ca și cum ar fi dorit să își afirme puterea asupra ei, să compenseze proasta dispoziție pe care i-o dăduse singurătatea), după ce avea s-o liniștească pe Mandy, care inevitabil se trezea, probabil din instinct, chiar în momentul în care partida de amor a părinților ei atingea punctul culminant. Cu toate acestea, fișele pacienților așteptau să fie completate. Se pare că avea să urmeze o inspecție din partea statului în spital, iar programul ei era supraîncărcat, lăsându-i foarte puțin timp pentru cazurile urgente care apăreau întotdeauna. Avusese două chiar în acea după-amiază – o fată de treisprezece ani care se automutilase, ajungând la un pas de sinucidere, și o studentă anorexică de la colegiul Sarah Lawrence, care se prăbușise în camera ei de cămin și plângea întruna, fără să poată vorbi.

„Mi-am greșit meseria, își spuse Trish cu amărăciune, așteptând culoarea verde a semaforului. Cynthia a știut cum să aleagă, lua-o-ar naiba!" Rostise ultimele cuvinte cu voce tare și fu surprinsă să își audă tonul aspru. Până la urmă, Cynthia era prietena ei, prietena ei bună.

– Pe cine dai naibii?

Jen, care probabil se afla la câțiva pași în urmă, se strecură lângă ea, rânjind strengărește. Deși avea și ea o mapă de piele enormă, luă servieta lui Trish, ajutând-o să țină florile mai ușor.

– Jen, nu te mai furișa în spatele prietenilor tăi! Mă gândeam la o idioată de la spital care a greșit un diagnostic, minți Trish. Nimeni important.

Se aplecă puțin și depuse o sărutare pe capul micuț al prietenei sale, încântată de cele câteva momente petrecute împreună, înainte de iureșul frenetic produs de îmbrățișările și saluturile exuberante ale membrelor clubului. Aveau să se reunească după vacanța de vară, ținând fiecare strâns în mână câte un exemplar din *Anna Karenina*,

cu colțurile îndoite și cu o mulțime de sublinieri. Dintre toate membrele clubului, Trish se simțea cel mai aproape de Jen, cea care nu îți punea nervii la încercare și nu te înfrunta niciodată. Era la fel de calmă cu prietenii precum se purta și cu Ian, partenerul ei, cu care avea o relație de lungă durată.

– Arăți senzațional, Jen. Cum a fost în vacanță?

Cu zâmbetul ei de elf, Jen arăta într-adevăr minunat. Soarele dăduse pielii sale o nuanță roz-aurie, și buclele scurte și negre îi încadrau capul asemenea unei căști; o rochie croșetată de culoarea mărgeanului i se mula pe trupul subțire, dar bine clădit.

– Destul de bine. Câteva weekenduri reușite și apoi o perioadă foarte plictisitoare în Rhode Island. Ian a simțit o nevoie bruscă să picteze peisaje marine și cineva i-a împrumutat o colibă lângă Westerly. Așa că el a pictat, iar eu am citit *Anna Karenina*, încercând să țin nisipul departe de costumul de baie. Crezi că Anna și-a făcut vreodată probleme că îi intră nisipul între degete?

– Chiar dacă și-ar fi făcut, nu ar fi vorbit niciodată despre asta, replică Trish râzând. Contele Lev nu era prea încântat de dezvăluirile intime pe care și le fac femeile.

– Ar trebui să discutăm despre asta diseară. După ce-o să mâncăm cassoulet. Asta avem în meniu. Cynthia a zis că a ales-o special ca să sărbătorim prima întâlnire din acest an. Deși nu prea avea un aer festiv azi, la birou. Ceva o nemulțumește. Poate că noua ei asistentă e prea deșteaptă sau prea drăguță, sau ambele.

– Nu-mi aduc aminte să o fi văzut pe prințesa noastră Cynthia nemulțumită de ceva, își dădu cu părerea Trish. După opinia mea de psiholog, Cynthia nu are cum să sufere de sindromul ăla din *Totul despre Eva*.

– Poate.

Jen se încruntă și privi în sus spre ulmul înalt care stătea de strajă în fața casei Cynthiei. Frunzele înguste se îngălbeniseră pe

margini și tremurau legănate de adierea serii. Câteva dintre ele, abia desprinse din copac, stăteau împrăștiate pe trotuar ca niște semne firave ale toamnei ce urma să vină. Deși aerul era călduț, Jen tremura involuntar.

– Asta înseamnă că începi un alt proiect cu ea? întrebă Trish.

– Cynthia are mereu un proiect nou în minte. Cei obosiți sau directorul de marketing de la Nightingale' s nu au dreptul la odihnă. Acum dă zor să facă un catalog pentru Ziua Recunoștinței – mănuși de bucătărie în formă de curcan, șorțuri din satin, de culoarea dovleacului – produse pretențioase de bucătărie, cumpărate de clienții cu pretenții care nu vor găti niciodată. Și trebuie să îl termin repede, așa că probabil nu o să dorm la noapte, dar nu mă plâng. Avem nevoie de bani. Ian nu a mai vândut nimic de câteva luni și suntem cam strâmtorați. Mă bucur că am de lucru. O mulțime de persoane specializate în design grafic o duc rău în perioada asta, deci pot să mă consider foarte norocoasă că Cynthia îmi știe numărul de telefon pe de rost.

– Și Cynthia e la fel de norocoasă că lucrezi pentru ea, insistă Trish, plină de loialitate.

Văzuse cataloagele și broșurile pe care Jen le realiza cu atât de multă ușurință și admira îndemânarea prietenei sale. Ca mulți oameni de știință, venera talentul artistic, acea intuiție creatoare care, ignorând datele precise, studiile, experimentele, se manifesta misterios pe pânză și pe hârtie.

– Cynthia este o tipă norocoasă, în general, spuse Jen fără urmă de ranchiună, și Trish o aprobă dând din cap, uimită de generozitatea ei. Aprecierile lui Trish despre viața Cynthiei ascundeau întotdeauna o doză de invidie, ceea ce era scuzabil, dar deloc de admirat.

Adevărul era că Cynthia avea tot ce își putea dori – o slujbă grozavă ca director de marketing la Nightingale' s, un magazin cu

mărfuri de lux, un salariu mare și beneficii și mai mari. Mai era și Eric, soțul perfect și arătos ale cărui filme documentare câștigau premiu după premiu. Liza și Julie, fetițele gemene cu părul de aur aveau aceeași vârstă ca și Mandy, dar erau tot atât de sigure pe ele pe cât era Mandy de timidă (Trish era convinsă că gemenele nu se trezeau niciodată noaptea, tremurând de frică). Și, bineînțeles, era Mae, menajera asistată de o întreagă procesiune de bone europene care vorbeau engleza cu un accent adorabil, și care îngrijeau impecabil copiii și numeroasele camere cu ferestre largi, podele strălucitoare din esențe de lemn tare și terasa care dădea spre o grădină amenajată elegant. Și mai erau, desigur, excursiile în locuri exotice la premierele filmelor lui Eric, sau pentru lansarea celei mai recente colecții Nightingale' s. O viață de basm și un personaj pe măsură – Cynthia era la fel de bună și generoasă pe cât era de norocoasă.

Invidia lui Trish o surprindea chiar și pe ea însăși. Nu avea, știa foarte bine, motive reale să o invidieze pe Cynthia. Ea însăși trăia așa cum își închipuia în zilele dinaintea absolvirii liceului, când Facultatea de Medicină și căsătoria păreau niște planuri foarte îndepărtate și nu era sigură dacă va fi în stare să le realizeze. Chiar și în anii 1990, femeilor le era greu să răzbată la Facultatea de Medicină, iar pentru studentele bursiere ca ea, ascensiunea era chiar și mai dificilă. Încă se mai mira și azi că, în pofida tuturor piedicilor, reușise să își construiască o carieră, că purta pe deget inelul de la Jason, iar Mandy îi zâmbea din fotografia de la grădiniță, așezată discret pe birou. Slujba lui Jason nu era la fel de spectaculoasă ca a lui Eric, dar își conducea cu succes propriul grup de investiții financiare, numele lui apărea din când în când în *Wall Street Journal,* iar în ultima vreme o ruga insistent să se gândească la perspectiva ca el să se alăture unui grup financiar mai puternic și plănuia să își cumpere o casă de vacanță în

Berkshires. Se apropiau tot mai mult de țintă, o asigura el după fiecare reușită, cu obrajii îmbujorați de succes, asemenea unui alpinist care era pe punctul de a atinge un pisc foarte înalt și greu accesibil. Întotdeauna Trish îl recompensa cu o îmbrățișare afectuoasă, cu un zâmbet cald de încuviințare, dorindu-și ca propriul entuziasm să fie la fel de mare ca al lui. „Este grozav, își spunea cu seriozitate. Am un soț minunat."

Iar Mandy era un copil precoce și foarte iubitor (Trish le considera în secret pe gemenele Cynthiei cam distante sau, cum ar fi spus colegii ei psihologi, incapabile să își manifeste afectivitatea). Trish știa că este admirată de mai tinerele ei colege. O rezidentă psihiatră, foarte atrăgătoare, copiase tunsoa-rea ciufulită și neregulată a lui Trish. Și le auzise vorbind în șoaptă despre priceperea ei de a împăca viața de familie cu o carieră reușită. Succesul ei le dădea speranțe. „Are o viață minunată, o auzise pe una dintre stagiare vorbind despre ea. A fost suficient de deșteaptă ca să facă copilul abia după ce și-a terminat rezidențiatul și a primit un post." Și așa era. „Am o viață minunată", își spunea Trish. Era ca un fel de mantră pe care, dacă o repeta suficient de des, putea ajunge să o creadă.

Atunci, de ce sfârșea mereu prin a-și compara viața cu a Cynthiei? De ce se lupta în fiecare dimineață să se elibereze din coconul de tristețe care o prindea peste noapte ca într-o capcană? Scutură din umeri. Probabil că oboseala era de vină. Ritmul frenetic al fiecărei zile. Ar trebui să își ia un ajutor în casă. Își permiteau. Chiar în seara asta avea să îi ceară Cynthiei numărul de telefon al agenției care îi recomandase bonele foarte pricepute și pline de farmec.

Starea sa de spirit se însenină deodată, ca și cum gândul acela pasager echivala cu luarea unei hotărâri, și îi zâmbi lui Jen în timp ce urcau treptele late de piatră spre ușa lucioasă de stejar. Jen fu cea care ridică inelul greu de bronz care strălucea discret. Ferestrele

erau deschise și linia melodică simplificată din *Für Elise* se răsfrângea din coardele unor mici viori Suzuki. Gemenele exersau, și muzica lor plutea în aerul cald al serii.

Aroma cărnii fripte amestecate cu mirodenii misterioase le încântă mirosul și Trish își dădu seama că îi era foame. Încercă să își aducă aminte dacă mâncase la prânz, dar nu îi veni în minte decât mărul rontăit între o conversație cu un părinte îndurerat și o discuție cu un medic gastroenterolog preocupat de dieta unui pacient care suferea de bulimie. Pe acesta din urmă îl trimisese la Donna, care avea să îi reproșeze, cu siguranță, cândva între desert și analiza romanului, deranjul pe care i-l provocase.

Chiar Donna fu cea care le deschise ușa, întâmpinându-le cu un zâmbet de bun venit, îmbrățișând-o pe Jen și așezându-și brațul colegial (și probabil în semn de iertare) pe umerii lui Trish. Nu era prima oară cînd lui Trish îi trecea prin minte că Donna părea cu totul altă persoană în afara spitalului. Când se afla la serviciu, în biroul ei de medic nutriționist, cu pereții verzi acoperiți doar de grafice cu piramide alimentare și desene în relief ale sistemului digestiv, Donna își strângea părul blond-cenușiu într-un coc sobru. Nu se machia, purta un halat alb care îi ascundea rotunjimile moi și atrăgătoare și botine Oxford albe, până la gleznele zvelte. Dar aici, în fața ușii Cynthiei, părul ei desfăcut îi acoperea umerii în valuri de mătase, pleoapele îi erau fardate cu un albastru-deschis ce se potrivea perfect cu ochii ei mari și pudra trandafirie aplicată discret pe obraji îi punea în evidență pomeții înalți. Purta un pulover mov pal, care i se mula pe sâni, și pantaloni asortați. Pantofii fără toc, de aceeași culoare, îi acopereau picioarele ca niște mănuși foarte moi. Părea o femeie care se îmbrăcase pentru un bărbat, și cu siguranță unul din cei doi bărbați din viața ei avea să o aștepte după întâlnirea din seara aceea. Un iubit răbdător, care urma să fie chemat prin telefon la colțul lui East 83 Street – fie Tim, cântărețul de jazz,

fie Ray, cercetătorul neurolog. Jongla cu orele serilor, cu serile săptămânii; cină cu Ray, un concert cu Tim, weekenduri petrecute alternativ cu unul sau cu altul din cei doi bărbați, spre uimirea și admirația femeilor din jurul ei. Nu își doreau viața Donnei, se jurau între ele, dar erau uimite de modul în care reușea să facă asta. Bineînțeles, Donna era mai tânără decât ele, își spuneau, și de aici venea și energia ei. Ea și Rina erau copilele grupului, pășind în vârful picioarelor pe terenul nesigur al vârstei de treizeci și ceva de ani.

– Ați întârziat, le mustră cu blândețe. A venit toată lumea. Unele dintre noi suntem la al doilea pahar de Chablis. Și ați ratat duetul Lizei și al Juliei.

– Probabil că au făcut-o intenționat, strigă Elizabeth sarcastică, sora lui Jen, din camera de zi, unde stătea alături de Rina pe canapeaua din piele.

Trish o privi pe Jen plină de compătimire, căci Elizabeth nu rata aproape niciodată ocazia de-a arunca o aluzie răutăcioasă, o înțepătură plină de cinism.

Trish se miră, nu pentru prima oară, de diferența uriașă dintre cele două surori – Elizabeth, cea înaltă, cu părul șaten-deschis și cu fața îngustă și tensionată, și Jen, cu alura de elf, relaxată și docilă, gata să râdă de ea însăși și să ofere afecțiune celor din jur. Ele două dădeau o cu totul altă dimensiune tezelor despre natura firii umane și educație, concepte atât de îndrăgite de colegii lui Trish. Era foarte greu de crezut că trăiseră în aceeași casă și aveau aceiași părinți. Dar, pe de altă parte, viața le tratase foarte diferit. Nu putea simți decât compasiune pentru Elizabeth. Nu era deloc ușor să fie mama unui copil autist și soția unui șovinist fără margini ca jigodia aia de Bert.

Și apoi, Elizabeth era un membru valoros al grupului, fiind foarte receptivă și intuitivă. Le împărtășea întru totul pasiunea pentru

analiză literară și studiu aprofundat. Jen nu greșise cerându-i surorii ei să li se alăture atunci când o fostă membră a clubului, Carla, se mutase, după divorț, în Lost Angeles. Clubul le pierduse de-a lungul timpului pe unele dintre membrele inițiale, și femeile care le luaseră locul fuseseră evaluate cu mare grijă înainte de a fi invitate să li se alăture. Nu erau, își spuneau ele, ca unul dintre grupurile acelea în care membrele se întâlnesc ca să își piardă timpul, în căutarea unui refugiu departe de soții lor nemulțumiți și de copiii pretențioși, purtând o discuție lejeră despre ultimul bestseller. Se întâlneau pentru că literatura era pasiunea lor comună. Cărțile erau la fel de importante pentru ele ca aerul pe care îl respirau. Împărtășeau capacitatea de a se adânci în viețile fictive ale personajelor, plăcerea de a dezbate cu înflăcărare despre intriga unei cărți, deciziile luate de personaje, dilemele care apăreau pe parcurs. Fiecare dintre ele avea un mod unic de a privi lucrurile, atât personal, cât și profesional, și Elizabeth, în ciuda sarcasmului și a rigidității sale, avea o inteligență ascuțită. Probabil că se simțea depășită de propriile probleme, dar putea face față cu ușurință necazurilor Annei Karenina. Trish se întrebă, deodată, cum vedea Elizabeth, care își sacrificase întreaga viață pentru fiul său cu dizabilități, gestul Annei de a-și abandona propriul copil.

Zâmbi către Rina, care era, ca de obicei, prea palidă și prea slabă, cu trupul ei subțire înghițit de puloverul alb, cu două mărimi mai mare, și de pantalonii negri, lălâi. Nu purta inele și avea unghiile roase din carne. Rina, în schimb, luă act de prezența ei fluturând încet din mână, ca și cum orice efort în plus ar fi fost peste puterile sale.

Cynthia, zâmbitoare și radioasă, cu părul ca de chihlimbar prins lejer la spate, cu un topaz fumuriu agățat pe un lanț lung de aur, adăugând o notă de eleganță rochiei sale simple de mătase, verde ca jadul, stătea comod pe un scaun din piele. Liza și Julie, în

pijamale cu Winnie the Pooh și ținând în mână câte o mică vioară, erau cocoțate în poala ei, și fețele lor zâmbitoare erau întoarse spre ea ca și cum ar fi pozat pentru un artist nevăzut. Ultimele raze ale soarelui care aluneca încet către apus la încorona pe mamă și pe fiicele sale cu aureole incandescente.

– Jen, Trish. Ce flori încântătoare! Mulțumesc!

Cynthia le zâmbi și le făcu semn să se apropie pentru a lua paharele de vin.

Ca la un semn, Mae apăru neauzită și luă cârciumăresele.

Mae, menajera irlandeză și voinică a Cynthiei, cu ochii căprui-deschis și părul atât de subțire, încât lăsa să i se vadă scalpul roz, purta un trening de culoarea piersicii, una dintre multele ei ținute sport la care avea întotdeauna tenișii asortați.

– De unde își ia tenișii ăștia? întrebase Elizabeth odată, când Mae apăruse îmbrăcată în verde-măsliniu, iar Jen îi explicase cu calm că directorul de marketing de la Nightingale' s putea găsi cu minim efort orice produs în orice colț al lumii.

– Iar dacă fabrica nu are produsul respectiv, îl fabrică special pentru ea, explicase Jen.

– Ce noroc pe capul lui Mae! Cred că e mult mai bine decât să ai o viață personală, venise replica acră a lui Elizabeth, așa cum era de așteptat.

– Mulțumesc, Mae, spuse Jen pe un ton plăcut. Cum a fost în vacanță?

– Destul de bine.

Menajera, toate știau lucrul ăsta, nu era de acord cu ele, dezaproba discuțiile lor înflăcărate, le purta pică pentru timpul pe care Cynthia îl petrecea cu ele, și care însemna muncă în plus pentru ea. Mae era cea care, până la urmă, gătea pentru ele (urmând rețetele sofisticate alese de Cynthia), punea masa (după cum îi indica Cynthia) și făcea curățenie în timp ce ele stăteau în camera de zi și

dezbăteau despre intriga cărții și evoluția personajelor. Știau, de asemenea, că Cynthiei nu îi păsa de părerea lui Mae. Era preocupată doar de eficiența ei și de faptul că se putea baza pe ea pentru îndeplinirea corectă a sarcinilor. În schimb, îi plătea un salariu generos și îi comanda special tenișii în culori pastelate. Asemenea multor femei care simt că au dreptul la o viață privilegiată, Cynthia era dispusă sa plătească ceva în plus, pentru a se asigura că nevoile familiei ei sunt satisfăcute pe deplin, iar problemele administrative ale căminului ei sunt gestionate fără cusur.

– E gata cina? o întrebă pe Mae, care se retrăgea din cameră.

– Trebuie doar să mă anunțați, spuse Mae și trânti ușa care dădea spre bucătărie.

– Ingrid, strigă Cynthia, și apoi se întoarse către fiicele sale, așezându-și câte o mână cu manichiura perfectă pe părul lor auriu. E timpul să mergeți la culcare. Dați-mi o sărutare și mergeți cu Ingrid.

Ca niște îngeri ascultători, fetițele își lipiră petalele roșii și mătăsoase ale buzelor pe obrajii mamei lor, apoi, ca să tragă de timp, insistară să facă un tur al camerei și să ofere, chicotind, câte un pupic cu aromă de gumă de mestecat tuturor femeilor din încăpere. Noua bonă, Ingrid, era suplă și cu părul cârlionțat. Purta blugi cu paiete și un tricou care lăsa să i se vadă cercelul din buric. Aștepta cu răbdare și zâmbind ușor până ce Liza și Julie veniră în fugă la ea și o prinseră fiecare de câte o mână. Fetele o traseră apoi afară din cameră și ea se supuse capriciilor lor.

Cynthia rămase nemișcată până ce auzi trântindu-se ușa de la dormitorul fetelor, apoi se întoarse către prietenele ei. Vorbea foarte încet și toate se aplecară spre ea ca să o asculte. Trish își aminti de doctorul Tremont, profesorul ei psihanalist, care folosea tehnica discursului abia perceptibil. „Când un pacient face eforturi să te audă, atunci te ascultă cu adevărat", îi spusese el. „Oare

folosește și Cynthia o astfel de tehnică la ședințele importante din sala de consiliu de la Nightingale' s?" se întrebă Trish, dar alungă imediat gândul acesta. Ochii Cynthiei erau alarmant de strălucitori, obrajii îi erau roșii, iar fiecare cuvânt, oricât de încet ar fi fost rostit, era ca un geamăt de durere.

– Vreau să vă spun ceva foarte important. Divorțez de Eric. A plecat de acasă de dimineață și va veni mâine – când eu voi fi la birou, iar gemenele, la școală– să își ia lucrurile. Totul s-a întâmplat foarte repede. Nici unul din noi nu era pregătit pentru asta. Dar noaptea trecută am descoperit ceva ce m-a făcut să nu mai pot sta lângă el nici măcar o zi. Nu îi mai puteam permite să doarmă aici. Vă rog să nu mă întrebați nimic, pentru că nu vă voi răspunde. Am vrut să știți situația pentru că am împărțit atâtea lucruri împreună. Știu că sunteți alături de mine, dar sincer vă spun, mă descurc. Nu am nevoie de nimic. Pot ține lucrurile sub control. Și mă pot controla și pe mine. Nu vreau să mai vorbesc despre asta.

Un surâs firav îi jucă pe buze, dar prietenele ei rămaseră înmărmurite de uimire, ca și cum cea mai mică mișcare pe care ar fi făcut-o ar fi putut strica echilibrul acela fragil. Își țineau ochii plecați, iar fețele lor erau învăluite în tristețe.

Clinchetul cristalului care se sparse le făcu să tresară și își întoarseră privirea spre cioburile care străluceau asemenea lacrimilor pe podeau de lemn, acolo unde Rina își scăpase paharul de vin. Ca și cum ar fi ieșit din transă, toate încercară să îi vorbească Cynthiei în același timp, vocile lor devenind un cor care exprima îngrijorarea și uimirea.

– Cynthia!

Întrebarea pe care nu aveau voie să o pună le sporea și mai tare confuzia.

– Dar ce Dumnezeu s-a putut întâmpla?

– Nu puteți să rezolvați problema asta, oricare ar fi ea? Gândiți-vă la copii. Va fi îngrozitor pentru ei.

– Cynthia, nu-mi vine să cred. Nu se poate să fie adevărat.

Se chinuiau să găsească vorbele potrivite ca să o consoleze sau ca să-i dea sfaturi. Trish o întrebă încet, abia auzit, dacă se gândiseră să apeleze la terapie de cuplu. Jen, care era împăciuitoare ca de obicei, fiind la fel de apropiată de Eric ca și de Cynthia, murmură ceva despre timpul care avea să le limpezească pe toate.

După șocul inițial, acum încă nu le venea să creadă ceea ce tocmai auziseră. Doar era vorba despre Cynthia cea pricepută și privilegiată, a cărei viață provoca mereu uimire și o ușoară stare de invidie. Nu știau ce sfaturi îi pot da unei femei care nu avusese niciodată nevoie de ele. Norocoasa Cynthia devenise dintr-odată lipsită de noroc.

Jen fu cea care se ridică și o strânse pe Cynthia în brațe, așezându-și capul de spiriduș pe umărul ei. Cynthia își trecu degetele prin părul lui Jen, consolând-o absentă, la rândul ei, pe cea care voia să o susțină. Cynthia era foarte palidă acum și toate observară că ochii ei erau roșii de plâns în spatele fondului de ten aplicat cu multă pricepere.

– Hei, spuse ea ridicându-se de pe scaun și bătu din palme, schimbându-și instantaneu dispoziția. Asta e întâlnirea unui club de carte, nu o ședință de terapie pentru cei care au pierdut pe cineva drag. Haideți să mâncăm și să ne începem discuția despre fermecătoarea Anna. Presupun că nu a îndrăznit nimeni să vină cu cartea neterminată. Am avut toată vara la dispoziție pentru asta.

Încercă să pară dezinvoltă și merse la braț cu Jen, conducându-le în sufragerie, unde le aștepta o masă acoperită cu o față de masă din olandă galben-brună. Paharele strălucitoare și tacâmurile lustruite flancau farfuriile din ceramică. Ordinea și frumusețea țineau piept haosului emoțional.

Trish își dădu seama că avusese dreptate. Un buchet frumos de ochiul-boului stătea într-o vază de ceramică de culoarea pământului așezată în mijlocul mesei. Cârciumăresele ei fuseseră puse pe măsuța mobilă pentru cafea și erau eclipsate de vasul enorm din cupru pe care Mae îl umpluse deja cu cafea aromată. Dar în acel moment nu o mai invidia pe Cynthia. Îi fu rușine de gândurile ei de mai devreme; invidia se transformase în compasiune. O privi pe prietena ei care era preocupată să pună cassoulet-ul în farfurie, cu obrajii roșii, dar cu mișcări sigure și cu zâmbetul pe chip. Trish se întrebă dacă Cynthia alesese rețeta și nuanțele de culoare pentru decor înainte sau după ce descoperise lucrul acela care o făcuse să îl alunge pe Eric, fără să stea pe gânduri, din casa și din viața lor comună. Răutatea ei neașteptată o făcu să se rușineze din nou și își concentră atenția spre combinația delicioasă din miel și fasole albă, apoi se grăbi și ea, alături de celelalte, să o complimenteze pe Cynthia.

– Delicios.

– Totul arată minunat!

– Vesela asta este nouă?

Nu au discutat despre *Anna Karenina* la masă, dar, în schimb, au vorbit despre vacanțele lor. Trish, Jason și Mandy petrecuseră o săptămână în Berkshires și o alta în Hamptons. Căutau o locuință de vacanță, le mărturisi Trish, dar ea nu era sigură dacă voia să fie la mare sau la munte. Omise să le spună prietenelor ei că, în liniștea nopții, când Jason respira ușor lângă ea, nu era sigură dacă își dorea măcar o casă de vacanță.

Deși Cynthia nu le povesti despre vara ei, toate știau că zburase către Riviera franceză împreună cu Eric și gemenele la un festival de film și petrecuseră o săptămână pe o insulă din Grecia la o conferință despre ciné-vérité. Fotografii de la sosire și de la plecare ale fermecătorului cuplu, împreună cu frumoasele lor fetițe gemene,

apăruseră în revista *New York* și la rubrica de stil din *Times*. Era absurd să te gândești la ce li se întâmpla acum.

„Ce făcuse arătosul de Eric, încât să distrugă viața frumoasă și perfectă a familiei lui?" Trish știa că toate se gândeau la lucrul acesta, că toate analizau variantele posibile de răspuns în timp ce mâncau mielul și sorbeau vinul, ascultând poveștile fără sfârșit despre vacanțele celorlalte. În timp ce vorbeau, străduindu-se să se poarte normal, mai aruncau câte o privire furișă către Cynthia, care mâncase foarte puțin, dar își umpluse paharul cu vin de mai multe ori.

Donna petrecuse prima săptămână cu Tim la un festival de jazz în Newport, și pe cea de-a doua, cu Ray într-o stațiune balneară din Connecticut. Plină de veselie, le spuse că nu le recomanda nici una din experiențele acelea.

– Un lucru puțin știut despre cântăreții de jazz – nu se spală prea des. Nu e vorba de Tim, desigur, ci de prietenii lui. Șapte zile de muzică de jazz în camere care duhneau a trupuri nespălate și a iarbă ieftină.

Îi zâmbiră cu compasiune și o scutiră de întrebările despre stațiunea balneară.

Rina călătorise la Londra împreună cu Jeremy, fiul ei de șase ani, încercând să meargă pe urmele Silviei Plath și să reconstituie ultimele luni de coșmar din viața ei. Dorința de moarte a poetei americane și impactul acesteia asupra operei sale era subiectul mult amânatei teze de doctorat a Rinei, începută în timpul sarcinii și abandonată în repetate rânduri, pentru că Jeremy îi consuma toată energia.

– Coordonatorul lucrării mele este foarte înțelegător, le spuse ea cu o vagă amărăciune. Mi-a spus că o mamă singură ar trebui să aibă alte preocupări decât doctoratul.

– L-ai putea da în judecată pentru atitudine sexistă, spuse Elizabeth.

– Nu mai contează asta când sunt așa de aproape să îmi termin lucrarea, spuse Rina. Nu mai trebuie să provoc ostilități. Jeremy a fost un însoțitor de călătorie grozav. E genetic, presupun.

Mai luă o porție de cassoulet și o mâncă mult prea repede, de parcă s-ar fi temut că mâncarea avea să dispară și ea avea să rămână înfometată. Se știa că va lua acasă într-o caserolă de plastic restul de mâncare și colțurile de pâine.

Tăcură. Toate știau că Rinei nu îi plăcea să călătorească, și nu îndrăzniră să întrebe cine era tatăl lui Jeremy, bărbatul al cărui ADN îl făcuse un bun însoțitor de călătorie. Chiar și Donna, care fusese colega ei de cameră în facultate, recunoștea că are unele bănuieli, dar nu putea da informații sigure despre legătura în urma căreia se născuse Jeremy. Rina nu îi făcuse nici o mărturisire, și, chiar dacă ar fi făcut-o, mărturisirea ar fi putut fi falsă (dar Donna nu le spusese acest lucru celorlalte). Donna fusese întotdeauna conștientă de capacitatea Rinei de a se reinventa, de a modifica adevărul, astfel încât să se potrivească pretențiilor bizare ale vieții imaginare pe care și-o modela. Rina o sunase într-o bună zi ca să o anunțe că este însărcinată și îi ceruse o dietă sănătoasă pentru perioada de sarcină, apoi o sunase iar să îi spună că alimentele bogate în calciu pe care i le recomandase erau prea scumpe. Donna îi sugerase că ar trebui să îi ceară tatălui copilului să o ajute cu aceste cheltuieli, și Rina îi răspunsese răspicat că se descurcă și singură, și se pare că în cele din urmă o făcuse. Donna o văzuse la standul cu salate de la Food Emporium umplându-și un recipient cu broccoli crud și spanac, pe care le ciugulea în timp ce își punea în cărucior de cumpărături conserve îndoite și pâine veche de o zi. Îndesa bucățele de brânză în geanta ei umflată, umplea pahare de

carton cu lapte de la barul cu cafea, pe care le bea fără jenă în timp ce se îndrepta agale spre casa de marcat.

Donna, grijulie ca întotdeauna, o invita la cină, îi dădea acasă mâncarea rămasă și, după ce se născuse Jeremy, căra prin tot orașul recipiente cu piure de fructe și legume.

– Fii atentă să îl hrănești așa cum trebuie, o sfătuise ea pe Rina, în parte din datorie profesională, în parte din prietenia pe care i-o purta.

Rina primise și mâncarea, și sfaturile, pentru că și acum, ca de fiecare dată, era o fată care lua totul, o fată care le zâmbea tipilor cu care ieșeau colegele ei de cameră, când așteptau în camera comună, o expertă în aplicațiile pentru granturi, un excelent concurent în fața comisiilor de evaluare. Excursia la Londra fusese finanțată de o fundație; apartamentul din Hampstead, unde stătuse împreună cu Jeremy, aparținea unui prieten al unui prieten.

– Londra, cât de frumos! spuse Elizabeth, plină de invidie. Normal că eu și Bert nu am fost niciodată în Europa. Ne făcurăm planuri să mergem imediat după ce ne-am căsătorit, dar nu s-a întâmplat așa, desigur. Și acum, cu toate cheltuielile pentru școala lui Adam, suntem norocoși dacă ne permitem să facem o excursie în afara statului. Am predat la o școală de vară ca să reușim să ne plătim facturile, și așa am petrecut o săptămână la un motel din apropierea școlii lui Adam. Bert crede că nu e bine să stăm departe de el, și doctorii și asistenții sociali sunt de acord cu asta.

Adam avea nouă ani și era autist, un băiat frumos, cu ochii negri, așa cum apărea în fotografiile pe care Elizabeth le arăta din când în când, și își petrecuse o bună parte din copilărie învârtindu-se pe podea, aranjând și rearanjând un set de animale domestice din lemn, a căror suprafață pictată se decolorase după atâția ani în care fuseseră linse și supte. După ce mai crescuse, începuse să își muște degetele până ce sângele țâșnea din capilarele străpunse. Din

cauză că își provoca astfel de sângerări și pentru că toți cei care îi ajutau refuzaseră să mai lucreze cu el, Bert și Elizabeth fuseseră nevoiți să îl ducă într-un centru special pe care abia își puteau permite să îl plătească.

– Și tu ești de acord cu el? întrebă Trish încet.

– Bineînțeles! Elizabeth se înroși de furie. Asta nu e o ședință de terapie, Trish, și eu nu sunt pacienta ta. Unele dintre noi chiar au venit aici să discute despre Anna Karenina.

– Atunci, să trecem la treabă, interveni Cynthia. Aduceți-vă cafeaua în camera de zi și haideți să începem.

Din nou, Mae se strecură înăuntru ca la o indicație scenică, puse un platou cu fursecuri daneze pe măsuța lucioasă din lemn de stejar din fața canapelei și începu să strângă, ursuză, masa.

Ținându-și într-o mână cafeaua și scotocind după cărțile lor, membrele clubului se așezară în semicerc și se întoarseră spre Trish, care urma să înceapă discuțiile. Una dintre ele primea dinainte rolul de a conduce discuțiile și trebuia să facă un rezumat al cărții și al contextului social și istoric, oferind informații relevante despre autor și sugerând temele ce trebuiau abordate. Trish, ca de obicei, își luase rolul în serios, și acum își căuta prin servietă notițele pe care și le făcuse când se aflase alături de Jason pe plaja din East Hampton, cu câteva săptămâni în urmă. Găsi dosarul și, când îl deschise, granule de nisip alb căzură pe podeaua lustruită de lemn. Izbucniră în râs, dându-și capetele pe spate și regăsind atmosfera familiară.

Trish le vorbi, plină de energie, despre viața lui Tolstoi, despre impactul noilor științe din secolul al XIX-lea asupra scrierilor sale, dezgustul lui pentru materialism și relațiile complicate pe care le avea cu femeile, inclusiv cu propria soție.

– Trebuie să ținem minte un lucru important despre un bărbat care ar trebui să fie receptiv la problemele femeilor, spuse Trish.

Biata lui soție, mamă a nouă copii, care a făcut și câteva avorturi, a scris de mână șapte versiuni ale romanului *Război și pace*. Șapte versiuni ale acelei cărți uriașe, scrise cu penița pe hârtie, în timp ce administra moșia și îi ștergea la nas pe toți acei copii.

– Ce vrei să spui cu asta, că ar trebui să fim recunoscătoare că nu trăim în secolul al XIX-lea? întrebă Elizabeth. Sau că merită să primească o decorație pentru masochism?

– Vreau să spun că ar trebui să ne întrebăm cât de mult știa marele conte despre modul de viață al unei femei, despre modul de viață al propriei soții. Dacă nu era în stare să înțeleagă asta, cum putea să o înțeleagă pe Anna Karenina? replică Trish și reveni la notițele sale.

– Vreau să vă citez un pasaj pe care îl cred foarte important. A spus așa: „Istoria este o acumulare de accidente aflate la voia întâmplării". Cred că putem extinde această viziune și la modul în care a construit viața personajelor sale, la faptul că destinele lor individuale sunt determinate de accidente și de întâmplare. Toată povestea Annei este guvernată de hazard. Fratele ei se întâlnește din întâmplare cu contele Vronski, iar Anna se îndrăgostește de el. Întâlniri nebunești, nopți pline de pasiune. Nu putea fi vorba de divorț în Rusia imperială. Vronski ezită. Anna se simte disperată și, în cele din urmă, se aruncă în fața trenului. Ceea ce ne aduce înapoi la ideea de întâmplare. Dacă fratele ei nu l-ar fi întâlnit niciodată pe Vronski – o întâlnire din întâmplare, să nu uităm asta –, Anna ar fi rămas soția bătrânului și plicticosului Alexei și ar fi murit în căminul ei ocrotitor și nu sub roțile trenului.

– Asta înseamnă că nu avem nici un control asupra propriilor vieți, nu putem face alegeri sau lua decizii calculate. Programul în doisprezece pași nu se aplică, suntem la cheremul sorții, spuse Rina. Chestia asta te-ar putea lasă fără serviciu, Trish.

– Chiar și terapia stă sub semnul întâmplării, admise Trish.

Discutară despre acest subiect pentru o vreme, fiecare dintre ele povestind despre o întâmplare care îi schimbase viața. Elizabeth vorbi despre cum îl întâlnise pe Bert la o petrecere la care era cât pe ce să nu ajungă. Donna se hotărâse să se mute în New York pentru că scrisoarea care o înștiința că a fost acceptată pentru un program de cercetare în Boston fusese trimisă la altă adresă, astfel încât sosise la o săptămână după ce acceptase oferta celor de la spitalul metropolitan. O prietenă a Rinei făcuse mononucleoză, și ea preluase postul de lector în locul acesteia la colegiu. Ian și Jen se întâlniseră la un atelier de pictură. El îi criticase desenele și apoi o condusese în dormitorul său. Jucându-se cu ce-ar fi fost dacă... Elizabeth nu ar fi mers la petrecere, scrisoarea pentru Donna ar fi ajuns la timp, Jen nu ar fi participat la atelierul de pictură. Visară și făcură speculații, își dezvăluiră intimitatea și izbucniră în hohote de râs. La fel ca Anna a lui Tolstoi, ele erau marionete în jocul periculos al destinului.

Doar Cynthia rămase tăcută, ridicându-se brusc pentru a trage draperiile și a întoarce cu fața în jos fotografia de la nunta ei cu Eric, care era așezată pe pian. Făcuse o descoperire accidentală cu o seară în urmă, toate erau conștiente de lucrul acesta, fapt care îi schimbase viața, și se întrebau când avea să înceapă să vorbească despre ea. Nu acum. Era prea curând. Ea era, dintre toate, cea mai reținută, nu își împărtășea secretele, dar mărturisirile intime pe care le făcea erau foarte sincere. Adevărul, le spusese ea odată, era obsesia ei. Angajații erau concediați dacă erau prinși chiar și cu minciuni nevinovate. Prieteniilor li se punea capăt fără ezitare pe motive legate de sinceritate. Nu putea suferi înșelăciunea. Și era evident pentru toate că Eric o înșelase, și ea descoperise lucrul acesta.

Dar întrebarea plutea încă în aer. „Ce-ar fi fost dacă" nu ar fi descoperit nimic, dacă misterioasa taină ar fi rămas ascunsă? L-ar

mai fi alungat pe Eric, s-ar mai fi pus problema divorțului, sau viața ei încântătoare și-ar fi urmat cursul firesc? Se priviră cu subînțeles, recunoscând gândul comun care le preocupa, și schimbară repede subiectul, revenind la problemele ridicate de Trish.

– O să vă dau un citat din conte – nu-mi amintesc la cine se referea, poate la Levin, spuse Trish. Dar are legătură cu discuția. „Dacă sunt tot atâtea inimi ca și capete, atunci sunt tot atâtea moduri de a iubi pe cât de multe inimi sunt."

Tăcură, rumegând cuvintele, căutând legături cu propriile gânduri și trăiri.

– Dragostea maternă și dragostea erotică, sugeră Elizabeth. E diferită pentru fiecare mamă și copilul ei și pentru fiecare pereche de îndrăgostiți.

Dar nu mai dezvoltă ideea începută și își mai turnă o ceașcă de cafea.

Ele îi admirară curajul și nu îi puseră întrebări. Cum era înțeleasă dragostea maternă de către Elizabeth, mama unui copil bolnav, care își sacrificase viața pentru a-l îngriji? Știau că Adam o zgâria și o mușca pe Elizabeth până la sânge. Văzuseră cicatricile, iar Jen le povestise despre asta. Dreptul la dragostea maternă putea fi pierdut?

Discutară pe tema aceasta referindu-se la roman. Nu dragostea pentru Vronski o făcuse oare pe Anna să îl abandoneze pe Serioja, fiul ei de opt ani – dragostea erotică anula datoria maternă? Discuția se extinse, apoi se stinse, vocile lor se ridicară și apoi pieriră, fețelor lor se îmbujorară de fervoarea schimbului de replici. Erau Anna, Vronski, Kitty și Levin până ce confuzia din gospodăria lui Oblonski le năuci cu totul. Lectura de vară căpătase viață.

– Dar când Dolly, cumnata Annei, vorbește despre propria căsnicie, despre situația ei, se exprimă cam așa, spuse Trish

entuziasmată, răsfoind cartea cu colțurile îndoite pentru a găsi citatul. L-am găsit: „Cel mai rău este că nu îl pot alunga: suntem legați din cauza copiilor. Și nu pot trăi cu el. Prezența lui e un chin permanent". Aceasta este dilema unei femei – alegerea groaznică pe care trebuie să o facă.

Linguriţa Cynthiei se lovi zornăind de pereții ceștii de cafea. Se ridică brusc și plecă din cameră. Trish își duse mâna la gură.

– Ce ameţită sunt! Nu m-am gândit, eram așa de concentrată la ce discutam... Am uitat. Să mă duc după ea?

Se priviră, tulburate, neștiind ce să facă, dar, înainte să apuce cineva să rostească un cuvânt, Cynthia se întoarse. Își refăcuse machiajul și avea în mână un coș în care erau niște cutiuțe frumos împachetate.

– Mă scuzați. Am luat o aspirină. Cred că începe să mă doară capul. Și am uitat să vă dau astea. Le-am găsit într-un mic magazin din Florența și m-am gândit la voi, fetelor.

Își arăta din nou firea mărinimoasă, împărțind cu ele norocul ei, invitându-le să ia parte pentru un timp la viața ei luxoasă. De fiecare dată când se întorcea dintr-una dintre fabuloasele ei odisee, le aducea suvenire micuțe, dar foarte scumpe – pandantive din Atena, brelocuri din cuarț roz din Turcia, batiste de mătase din Franța.

Încântate, ușurate, rupseră ambalajul, deschiseră cutiile și găsiră semne de carte din piele moale, fiecare vopsit în altă culoare pastelată. Îi mulțumiră, exuberante, și puseră semnele de carte la locurile lor.

– *Madame Bovary* pentru data viitoare? întrebă Jen.

Aprobară dând din cap.

– Trish, dacă tot te ocupi de infidelitățile europene, ce zici dacă o coordonezi tu și pe asta, iar apoi vei preda ștafeta altcuiva, spuse Elizabeth cu vocea lipsită de inflexiune.

Cădea mereu în sarcina ei să le organizeze întâlnirile. Era obișnuită să ia decizii fără să ofere alternative. Își închipuiau cum decurg întâlnirile ei cu părinții la școala specială la care lucra pe post de consultant, emițând ultimatumuri, refuzând să accepte scuze. Și admiteau că deciziile ei erau de obicei înțelepte. Aprobară tot, notându-și data următoarei ședințe în calendarele lor de buzunar. Se vor întâlni la Rina și o vor suna înainte pentru a vedea dacă o pot ajuta cu ceva. Rina nu le va servi *cassoulet*. Ea se va ocupa doar de sucuri și ele vor aduce restul bunătăților.

O îmbrățișară pe Cynthia la despărțire, murmurându-i că sunt alături de ea și sunt dispuse să o ajute.

– Sună-mă oricând, Cyn!

– Dacă putem face ceva pentru tine... dacă ai chef să vorbești cu cineva...

– Te poți baza pe noi.

Vocile lor erau triluri de îngrijorare, palpitând de compasiune.

Ea zâmbi amabilă fiecăreia, le aprobă dând din cap, apoi ridică din umeri.

– A fost o întâlnire grozavă, spuse ea, ignorându-le îngrijorarea. Au fost discuții foarte interesante, Trish.

Obrajii lui Trish se îmbujorară, dar dădu din cap în semn că îi mulțumește.

Ușa grea de stejar se închise în urma lor, merseră până la colțul străzii și apoi se întoarseră să privească spre casă. Dar pentru că draperiile erau trase, nu își putură da seama dacă luminile mai ardeau sau nu în camera pe care tocmai o părăsiseră. Nu își doreau să și-o închipuie pe Cynthia singură, bocind pe întuneric.

Printr-un acord tacit, nu se despărțiră după ce traversară Third Avenue. Donna nu îl convocă pe nici unul din iubiți, iar celelalte sunară acasă inventând scuze mincinoase.

– Trebuie să mă întorc la spital să iau niște dosare, îi spuse Trish lui Jason.

– Prietena mea nu se simte bine și mai stau o vreme cu ea, îi spuse Rina babysitterei.

– Cynthia vrea să discutăm despre catalogul pentru Ziua Recunoștinței, deci nu știu când ajung acasă, își informă Jen robotul telefonic.

Nu încercă să ghicească unde se afla Ian. Le spusese prietenelor ei odată că nu îi cere niciodată socoteală.

– Trish vrea să vorbim despre niște medicamente noi care l-ar putea ajuta pe Adam, îi spuse Elizabeth lui Bert. Nu, nu știu cât durează.

Închise telefonul, deși el încă nu terminase cu protestele.

Rânjind vinovate una la cealaltă, intrară într-o cafenea, se așezară la o masă ce abia fusese ștearsă și sorbiră din cafeaua fără cofeină, neagră și călduță.

– Oare ce-o fi făcut Eric? Ce i-a făcut Cynthiei de a determinat-o să ia o decizie atât de drastică? dădu Jen glas gândurilor lor.

– Nu cred că e vorba doar despre o aventură. Nici măcar despre câteva aventuri. Nu l-a mai lăsat nici măcar o singură noapte în casă din cauza asta. Nu este Dolly a lui Tolstoi și nu mai suntem în secolul al XIX-lea. Dacă ar fi fost vorba despre o aventură, ar fi aruncat cu lucrurile unul în celălalt, ar fi mers la un consilier marital așa cum a sugerat Trish, apoi ar fi făcut terapie la Institutul Ackerman, și după aceea ar fi plecat într-o croazieră de două luni.

– Abuz asupra minorilor, sugeră Elizabeth. Văd destule cazuri la serviciu și nu sunt limitate la familiile care locuiesc la periferie. Poate a găsit ceva din întâmplare prin e-mailurile lui, niște adrese de site-uri porno cu minori.

– Eric nu se încadrează în profilul ăsta, protestă Donna. E prea plin de sine, prea preocupat de propria imagine, prea sigur pe el și plin de succes.

– Nu există un profil bine definit al celor cu comportament sexual deviant, adăugă Trish. Dar înclin să îi dau dreptate Donnei.

– Și se purta grozav cu copiii. Cred că îți dai seama despre cum este un tip atunci când îl vezi cu copiii lui, spuse Rina. Odată, l-a dus pe Jeremy pe platourile de filmare la un documentar pe care îl făcea, pe Jeremy și pe un prieten de-al lui – aveau de scris nu știu ce proiect – și s-au simțit extraordinar acolo.

– Poftim, ripostă Elizabeth și izbucniră toate în râs.

Au vehiculat și alte ipoteze în timp ce o chelneriță care se uita insistent la ceas le umplea cestile cu cafea. Droguri. Homosexualitate. Rina, care era mereu invidioasă pe averea celorlalte, sugeră ca ar fi vinovat de deturnare de fonduri și iar izbucniră în râs.

– Trebuie să fim alături de Cynthia, asta e tot, spuse Jen în cele din urmă.

– De parcă ar avea nevoie de noi, replică acru Elizabeth.

– Unii oamenii chiar *au* nevoie de ceilalți, spuse Jen.

Roși puternic și se uită spre sora sa, care își întoarse privirea de la ea. Celelalte își făcură de lucru reîmprospătându-și stratul de ruj sau bând ultimul rest de cafea. Era un acord tacit între ele să nu se amestece în discuțiile răutăcioase care mai apăreau din când în când între cele două surori. Trish vorbise odată cu Donna despre dinamica ciudată dintre Elizabeth și Jen.

– Nu este o relație atipică pentru două surori, spusese ea. Sunt blocate într-o îmbrățișare fatală. Împart aceeași poveste de viață, aceleași responsabilități legate de mama lor. Se iubesc, dar nu se plac.

Îi trecuse prin minte să facă un studiu psihanalitic asupra relației dintre surori, dar nu se ținuse de treabă. În timp ce le asculta pe Jen și pe Elizabeth, ideea îi reveni în minte și se gândi că ar putea să o pună în practică.

Verifică nota și puse o bancnotă de zece dolari pe masă. Era timpul să plece. Discutaseră suficient. Prea multe lucruri fuseseră dezvăluite.

Se despărțiră la colțul străzii și Trish fugi să prindă autobuzul care avea să o ducă în partea cealaltă a orașului. Scotoci după cartelă și își puse jos servieta care, dintr-odată, devenise mult prea grea.

Capitolul doi

Rina Samuelson se pregătise pentru întâlnirea clubului de carte cu o meticulozitate care le-ar fi surprins și pe prietenele ei. Ele o considerau pe Rina veșnica studentă. Trăia mereu la limită, profitând de ocaziile care i se iveau, se mulțumea cu apartamentul ei închiriat din West Side, pe care ea însăși îl descria, mimând indiferența, ca fiind mobilat cu lucruri primite de la cei care fie făceau schimb de verighete, fie divorțau. Canapeaua bej extensibilă din camera de zi, pe care dormea ea, fusese a lui Trish și Jason de pe vremea când abia se căsătoriseră. Rina aranjase perne viu colorate cu modele indiene peste tapițeria uzată. O cuvertură imprimată acoperea fotoliul de răchită pe care îl găsise pe un trotuar în West End Avenue. Covorul albastru se afla în apartament atunci când îl închiriase, iar suprafața lui decolorată era imprimată cu figuri geometrice și o pată de culoare ruginie care ar fi putut fi sânge. Foștii locatari divorțaseră la scurt timp după ce reziliaseră contractul de închiriere al apartamentului, și Rina își închipuia că cearta dinaintea despărțirii devenise violentă. Farfurii cu mâncare și cești pe jumătate pline cu cafea fuseseră azvârlite și aterizaseră pe covorul care fusese adus probabil din luna de miere, de pe o insulă grecească. Oare Ted Hughes nu aruncase și el o dată cu o farfurie cu mâncare în Sylvia Plath? Rina își aminti vag că citise despre asta.

Trebuia să verifice dacă avea dreptate și să lege aceasta întâmplare de una dintre poeziile din *Ariel*.

Măsuța joasă de cafea o adusese cu ea din apartamentul pe care îl împărțise cu Donna în perioada studenției.

– Tu nu ai nevoie de ea, iar eu nu îmi permit să cumpăr una nouă, îi spusese Donnei, și Donna, care avea nevoie de ea pentru că, la rândul ei, nu își permitea pe atunci să cumpere una nouă, nu protestase.

Rina știa cum să inspire milă.

Pentru întâlnirea clubului de carte, Rina luă de pe masă micul vraf de publicații literare care trona pe unul dintre colțuri și le cără în dormitorul lui Jeremy, dosindu-le în spatele patului pentru copii pe care i-l dăduse Cynthia când redecorase camera gemenelor. Adună ziarele din mijlocul mesei și le duse în camera de incinerare, unde stărui destul timp pentru a scoate două ediții *New Yorker* vechi de o lună din tomberon. Șovăi puțin în fața ultimului număr din *Vanity Fair*, dar pata de grăsime de pe copertă o făcu să renunțe. Ridicând din umeri, se întoarse în apartament, unde strânse de pe podea construcțiile din piese Lego ale lui Jeremy și dădu cu aspiratorul înainte să o sune pe Ellen, mama celui mai bun prieten al lui Jeremy, să se asigure că băiatul ei se simte bine și totul decurge așa cum plănuise.

– Mulțumesc mult că l-ați primit pe Jeremy la voi, îi spuse lui Ellen. Nu îi place când clubul de carte se ține la noi acasă.

Asta era de fapt o minciună. Lui Jeremy îi plăcea foarte mult când membrele clubului se adunau în camera de zi, copleșindu-l cu atenția lor și cu micile daruri pe care i le aduceau. Dar Rina se simțea stingherită la gândul că el rămânea treaz în camera sa și asculta conversația lor, iar din când în când apărea în camera de zi ca să ceară un pahar cu apă sau să se plângă că îl doare burta. Ea nu își permitea luxul de care se bucura Cynthia, casa ei mare, unde

camera copiilor era departe, la etaj, iar bonele, nu foarte zâmbitoare, dar competente, aveau grijă de copii pe timpul nopții. „Cynthia cea norocoasă", se gândi ea, dar apoi reveni asupra acestei idei. „Mai nou, Cynthia cea fără de noroc." Și apoi, lui Jeremy îi făcea bine să se adapteze la ritmul unei alte familii, iar ea avea nevoie de camera lui ca să depoziteze hainele și servietele pe care prietenele ei urmau să le pună grămadă pe patul îngust.

– Ne-ar plăcea foarte mult ca Seth să rămână peste noapte la noi, cândva, spuse ea, și răspunsul evaziv al lui Ellen nu o surprinse. Ellen, de profesie avocată, se măritase cu un bancher specializat în investiții și renunțase la carieră, mândră că poate sta acasă să își crească unicul copil. Nu era împăcată cu statutul de mamă singură al Rinei (pe care aceasta îl descria prietenilor ca pe un mod de viață), cu absența neexplicată a tatălui lui Jeremy, cu apartamentul dezordonat și probabil nu foarte curat al familiei Samuelson. Odată, când îl aștepta pe Seth, Rina o surprinsese plimbându-și degetul pe suprafața mesei din bucătărie și ștergând o pată de grăsime cu o batistă delicată din olandă. Când Rina îi spusese că membrele clubului ei de carte aveau să vină la ea în seara aceea pentru întâlnire, Ellen îi povesti cu înflăcărare că și ea făcea parte dintr-un club de carte și că se întâlneau în fiecare după-masă. Citeau Isabel Allende, se grozăvi ea.

„O tâmpită", se gândi Rina și nu îi spuse lui Ellen că grupul ei o citise pe Allende în urmă cu trei ani și că li se păruse pretențioasă și plictisitoare.

– Bine, mulțumesc pentru tot, îi spuse ea lui Ellen după ce o asigură din nou că băieții se înțeleg bine și că Jeremy primise o pijama de împrumut pentru că cea pe care o trimisese Rina se pare că îi era cam mică.

Închise telefonul, smulse un șervețel plin de praf din cutia de pe masa de telefon (pe care o găsise la gunoi) și îl puse în buzunar.

Își închise computerul și puse cu grijă documentele abia scoase la imprimantă într-un dosar pe care îl băgă în sertar. Nu voia să lase la vedere primul capitol al romanului pe care era posibil să nu îl termine niciodată. Lăsă doar teancul de eseuri necorectate pentru cursurile ei de compoziție. Simpla lor vedere o epuiza. Avea să se ocupe de ele altă dată. Trebuia să se ocupe de ele. Anul acesta voia să își obțină titularizarea și nu dorea să se confrunte cu plângeri din partea studenților.

Verifică starea plantei ei de avocado din bucătărie, care se pare că nu mai voia să crească, amintindu-și cu nostalgie și amărăciune de florile colorate și plantele cu frunze mari din sera părinților ei din Florida. Scotoci în dulapuri după farfurii de carton, tacâmuri și pahare din plastic pe care le aranjă pe masă în grămezi, apoi încercă să îndepărteze un cocoloș de plastilină Play-Doh, dar îl abandonă ca să răspundă țârâitului insistent al soneriei.

Donna și Trish dădură buzna înăuntru, vorbind și râzând. Pungile din hârtie maro, pătate de grăsime, pe care le cărau umplură micul apartament cu o mireasmă plăcută și abia perceptibilă de usturoi de la homarii și carnea de vită gătită în stil Szechuan. Se simțeau și aromele de legume trase la tigaie și creveții cu orez.

– Am cerut să mi se livreze mâncarea la birou și a sosit exact când discutam despre dietă cu pacientul meu obez. O sincronizare perfectă, spuse Donna râzând, în timp ce îi dădea pungile Rinei.

– Ei bine, și nutriționiștii au voie din când în când să ia o masă care nu se încadrează în piramida alimentară, îi spuse Trish. Dar nu cred că ar fi o idee prea bună să se mai întâmple și altă dată.

– Nu fac din asta un obicei, ripostă Donna iritată. Și țin să-ți amintesc că ești în afara programului.

– Scuză-mă. Ai dreptate. Câteodată mă simt de parcă nu aș fi plecat niciodată de la spital.

O notă de tristețe apăru în vocea ei, și expresia Donnei se îmbună.

Rina așeză pe masă cutiile din carton alb și le deschise ușa lui Jen și Cynthiei, care aduseseră și ele cutii de plastic sofisticate, cu mâncare de la Shun Lee East – pâine prăjită cu sparanghel, supă iute acrișoară și pachețele de primăvară delicate. Schimbară nelipsitele sărutări, fiecare dintre ele îmbrățișând-o pe Cynthia o secundă mai mult decât ar fi fost normal, căutând pe figura ei machiată cu mare grijă noi semne care să îi trădeze nefericirea și fragilitatea.

– Cum te simți, Cynthia? Fii sinceră! îndrăzni Trish să întrebe, iar celelalte își făcură de lucru cu aranjarea mesei în timp ce așteptau nerăbdătoare răspunsul ei.

Dar Cynthia era ca întotdeauna, sigură pe sine și calmă, vorbind pe un ton hotărât.

– Sunt bine. Credeți-mă, sunt bine, spuse ea și o rugă pe Rina să încălzească supa, adăugând că adusese și niște castroane de unică folosință deoarece nu era sigură dacă Rina are așa ceva prin casă.

– Ai avut dreptate, nu am, spuse Rina. Nu m-am gândit niciodată să iau castroane pentru supă.

Se miră cum de Cynthia, trecând, fără îndoială, printr-o traumă emoțională, se putuse gândi la castroanele de unică folosință pentru supă. Dacă ar trece printr-un astfel de șoc emoțional, ea ar fi cuprinsă de disperare. Își aminti de primele zile în care aflase că este însărcinată cu Jeremy. Zăcuse trei săptămâni încolăcită pe canapea, în poziție fetală, și se scula doar ca să mănânce biscuiți sărați, să bea ceai și să își mintă prietenii și pe coordonatorul tezei, care o sunau cu regularitate.

– Sunt bine, îi asigura ea. Mă descurc. Asta este exact ce îmi doream.

Se întreba dacă o credeau cu adevărat când le spunea că „asta era exact ce își dorea", să nască și să crească un copil singură, dar până la urmă nu conta deloc ce credeau ei. Tot ce conta era că ea avea nevoie de copilul acesta care urma să se nască, pentru a se

putea reconecta cu lumea, pentru a avea din nou o legătura biologică cu cineva.

Petrecuse ore în șir făcând eforturi să găsească cea mai bună soluție care să îi permită să păstreze copilul și să îl întrețină. Trebuia să pună la punct problemele legate de finanțare, să ceară o bursă generoasă, să investească prudent mica moștenire pe care o avea de la părinții ei ca să aibă bani pentru mâncare, chirie și doctori. Stătea trează gândindu-se la buget, transfera în minte banii dintr-o coloană în alta. Cândva, obișnuia să mimeze sărăcia, să smulgă tot ce se putea de pe urma acestei drame, să profite de simpatia pe care i-o aducea. Acum, acea sărăcie imaginară devenise realitate.

Nu se gândise niciodată să-i ceară bani bărbatului care o lăsase însărcinată (și nici nu se gândise niciodată la el ca fiind tatăl copilului). Voia ca el să dispară din viața ei la fel de repede precum apăruse. Îl întâlnise la câteva săptămâni după ce părinții ei fuseseră omorâți într-un accident de mașină pe o autostradă în Florida, la doar șase luni după ce se mutaseră din New York pentru a începe o viață nouă în Grădina Paradisului, un complex rezidențial dedicat exclusiv pensionarilor. Casa lor abia fusese construită, la fel și mobila, iar canapelele și scaunele din răchită, covoarele din sisal de culoarea grâului, dormitorul din lemn de culoare deschisă erau de asemenea noi. Chiar și vesela din bucătărie era nouă, ceramica luminoasă, portocalie și galbenă înlocuind porțelanurile ciobite din copilăria ei. Unicul copil al unor părinți care nu mai aveau alte rude, în timpul doliului, Rina a stat pe jos, singură în apartamentul care încă mai mirosea a vopsea proaspătă. Poza înrămată de la absolvirea facultății era singura dovadă că între ea și camera scăldată în soare mai există o legătură. Vecinii ei în vârstă îi ofereau caserole cu mâncare și plăcintă cumpărată de la magazin, neștiind ce i-ar putea aduce unei fete singure care își plângea morții. Se simțea de două ori deposedată. Părinții ei muriseră și toată mobila din

trecutul ei dispăruse. Nu mai avea nici familie, nici o istorie de care să se simtă ancorată. Donna luase avionul și o ajutase să vândă casa și tot ce era în ea. Apoi se întorseseră împreună la New York.

Reîncepuse să lucreze la teza de doctorat, dar înainta foarte greu, copleșită de pierderea suferită și de singurătate. Întotdeauna fusese slabă, dar acum slăbise și mai mult, pomeții ei deveniseră foarte pronunțați pe chipul ascuțit. Își purta părul lung și negru prins în coadă. Se îmbrăca în negru, dar în seara când îl întâlnise pe tatăl lui Jeremy purta un pulover de un roșu aprins peste nelipsita helancă neagră. Era mai în vârstă decât ea, un lector invitat să țină un singur seminar despre poezia britanică în departamentul ei de studii. Era un universitar cunoscut, mereu pe drumuri de la o universitate la alta, traversând Atlanticul pentru o conferință la Oxford sau pentru o bursă în Italia.

În timp ce vorbea despre Wilfred Owen, își învârtea verigheta aurie pe deget, dar ochii lui strălucitori, albaștri, nu încetau să o privească pe Rina. Nu fusese surprinsă când o abordase după curs și o invitase la o cafea.

– Semeni cu un portret de Modigliani, îi spusese el în timp ce stăteau într-o bodegă, sorbind din băutura amară pe care nici unul din ei nu și-o dorea. Dar de ce ești tristă? Evreii sunt întotdeauna așa de triști?

Întrebarea aceasta o făcuse să se retragă, îi studiase fața palidă cu trăsături patriciene, căutând un semn de răutate, dar nu găsise nici unul. Compasiunea lui o topise. Tânjea după alinare, își dorea să fie mângâiată, să aparțină cuiva chiar și pentru puțin timp. Merseseră pe jos foarte încet spre apartamentul ei, dar făcuseră dragoste cu o grabă care îi uimise pe amândoi. El rămăsese peste noapte, iar în dimineața când plecase, ea își dăduse seama că nici măcar nu o întrebase cum o cheamă. Peste două luni știa cu certitudine că rămăsese însărcinată și această veste o binedispuse.

Urma să aibă un copil, avea să existe cineva în lumea aceasta cu care avea să aibă o legătura de sânge. Copilul va fi doar al ei. Tatăl nu va afla niciodată de nașterea lui, nu va ști niciodată că are un băiat evreu, fie el vesel sau trist. Va fi independentă, dar în același timp vor rămâne legați pentru totdeauna. Legați. Cuvântul acesta o intriga.

– Asta este ce îmi doresc, îi spusese Donnei, care îi vorbise cu multă delicatețe despre variantele pe care le avea. Cazul „Roe versus Wade" schimbase lumea.

– Nu vreau să avortez, spusese ea. Îmi doresc copilul acesta.

– Dar cum o să te întreții?

Donna fusese colega ei de cameră în facultate. Știa că Rina își făcuse întotdeauna griji în privința banilor, câteodată fără temei. Primea cecuri de la părinții ei, dar Rina prefera să economisească banii și se împrumuta cu sume mici de la colegii de cămin. Donna nu scosese o vorbă când lănțișorul unei fete dispăruse și o văzuse pe Rina pipăind pe ascuns un lănțișor pe care nu îl mai văzuse până atunci. Altcineva anunțase cu îngrijorare că o bancnotă de zece dolari îi dispăruse din portofel. Rina, care era mereu foarte calculată când venea vorba de bani, insistase să plătească nota pentru cina din seara aceea. Nota însuma aproape zece dolari. Nu întrebase nimic. Rina era prietena ei, confidenta ei și o cititoare împătimită, la fel ca ea. Pasiunea lor pentru literatură, intimitatea pe care o împărțeau, crease o legătură strânsă între ele. Donna nu ar fi spus ceva care i-ar fi făcut rău Rinei.

– O să mă descurc, îi răspunsese Rina, și Donna nu o contrazisese.

Rina știa că este în stare să se descurce, că putea face față. Colinda magazinele cu prețuri mici, cumpăra pâine veche de o zi și reușea să supraviețuiască. Nu avea de ales. Apoi se instala melancolia și își simțea sufletul la fel de greu precum povara pe

care o căra în pântece, fătul care îi încetinea pașii și o făcea să gâfâie. Acea tristețe bizară și persistentă sălășluia în ea, apărând ori de câte ori crezuse că o învinsese, făcând-o să plângă din senin sau să fie cuprinsă de amărăciune fără motiv. Lucrul acesta îl speriase pe Jeremy în timpul vizitei lor la Londra, când stăteau pe scările din fața casei unde Sylvia Plath, care nu își putuse ține sub control propriii demoni, își pusese capul în cuptor în timp ce copiii ei dormeau.

– Te simți bine? o întrebau prietenii și colegii, speriați de paloarea feței, de cearcănele adânci din jurul ochilor și de apatia de care era cuprinsă.

Îi dădeau sfaturi și se ofereau să o ajute, îi făceau mici cadouri, îi dădeau împrumuturi generoase, se ofereau să aibă grijă de copil. Donna o invita la masă, îi aducea farfurii cu mâncare acasă, o suna mereu, seara târziu, dimineața devreme. Se uitau împreună la televizor, purtând papucii enormi, roz, în formă de iepurași, jerpeliți, pe care și-i dăruiseră una alteia în primii ani de facultate. Glumeau pe seama reclamelor, reduceau sonorul și inventau propriul dialog, izbucnind în râs amuzate, simțindu-se pline de spirit. Recreaseră viața din căminul studențesc pe care îl părăsiseră cu zece ani în urmă. Donna o invitase să se alăture clubului de carte și, din acel moment, apăruse un nou grup de prietene care își făceau griji pentru ea, o sunau în serile singuratice, începând mereu conversația cu întrebarea inevitabilă: „Te simți bine?"

Doar Trish îndrăznise acum să îi pună această întrebare Cynthiei, care, de fapt, părea să se simtă foarte bine, radiind ca de obicei, sigură și stăpână pe sine. Era îmbujorată, avea pielea netedă și se mișca prin bucătăria mică a Rinei cu o energie plină de grație, cotrobăind după un vas suficient de mare pentru supă, un polonic, niște mănuși. Mâinile ei nu tremurau ca mâinile Rinei. Dar, desigur, situația Cynthiei era cu totul alta. Ea beneficia de sprijinul

unui întreg sistem – familie, prieteni, colegi de muncă, o casă primitoare și personal de serviciu care veghea ca totul să meargă bine. Și nu trebuia să își facă griji din punct de vedere financiar. Câștiga bine și știa cum să își investească economiile. Banii îi făceau viața ușoară, îi garantau confortul, siguranța. Indiferent ce făcuse Eric („și totuși, ce putuse oare să facă?"), chiar dacă rămăsese singură de curând, Cynthia nu avea să fie niciodată nevoită să caute prin supermarket conserve îndoite sau să îmbrace așa-numitele haine „ușor uzate", haine care poartă în ele mirosul unei persoane străine.

Rina o urmări în timp ce aducea supa la masă și umplea bolurile de unică folosință. Oare banii și siguranța financiară îi dădeau acea ușurință în mișcări? Nu știa. Probabil nu avea să afle niciodată. Totuși, aceasta era una dintre întrebările la care prietenele ei încercau să afle răspuns în timpul conversațiilor telefonice, neliniștite în legătură cu starea Cynthiei. Rina și Donna discutaseră despre asta în timpul convorbirilor târzii din noapte.

– Cel puțin, nu trebuie să își facă griji în privința banilor, spuse Rina ironic.

– De unde știi asta?

– Am adus vorba într-o discuție despre asta și a zis că nu sunt probleme, că stă mai mult decât bine la acest capitol.

Jen și Trish avuseseră o scurtă întâlnire la o cafea și se arătaseră îngrijorate pentru că Cynthia era acum singură. Toate erau preocupate din cauza asta. Toate erau curioase. Își imaginau nopțile ei lungi în casa aceea mare. Încercau să se pună în situația ei. Nu dețineau nici o certitudine pe care să o împărtășească una alteia, și conversațiile se terminau brusc. Erau nemulțumite de ele însele și da, erau nemulțumite și de Cynthia, și le părea rău pentru ea, foarte rău.

– Nu o așteptăm și pe Elizabeth? întrebă Rina, învârtind polonicul deasupra oalei de supă aburindă. Sunteți sigure că vine?

– O să apară și ea. Aduce caseta video, spuse Trish.

– Caseta video? întrebă Jen surprinsă.

– Da. Nu v-a spus? M-am gândit că ar fi plăcut să ne uităm la caseta cu *Madame Bovary*. E un film clasic cu Van Heflin, Jennifer Jones, Louis Jourdan. I-am spus de el lui Elizabeth și mi-a zis că îl au la școală. Iese din tiparul nostru puțin, dar m-am gândit că ne-ar prinde bine o schimbare. O să ne uităm la el în timpul mesei.

Trish zâmbi, încântată de ideea ei, încântată că membrele grupului fuseseră surprinse. Avea să fie foarte relaxant să stea comod și să urmărească filmul în tăcere. Ziua îi fusese prea plină de vorbe – șuvoiul de cuvinte al pacienților, discuțiile aprinse cu colegii, prea puține cuvinte schimbate cu Jason, o convorbire mult prea lungă la telefon cu Mandy despre petrecerea tematică pentru ziua ei de naștere care urma să fie abia peste câteva luni. Tânjea după tăcerea aceea plăcută care se va instala în timp ce imaginile filmului vor curge pe micul ecran al televizorului Rinei, iar vocile actorilor vor răsuna și se vor stinge acompaniate de zgomotul beților-șoarelor și de comentariile rostite alene despre costumele absurde ale lui Jennifer Jones.

– Nu mi-a spus, zise Jen, dar nu prea am apucat să vorbim în ultima vreme. A avut o săptămână grea – Adam trece din nou printr-o perioadă dificilă și Bert nu pare să fie foarte înțelegător în privința asta. Ca să nu mai spun de litaniile nesfârșite de plângeri din partea mamei.

Tăcură. Auziseră despre perioadele dificile ale lui Adam, care precedau clipele lui de înstrăinare totală, atacurile violente asupra celor care aveau grijă de el și încercau să pătrundă în neînțeleasa lui lume emoțională. Și mai știau ce presupunea lipsa de înțelegere a lui Bert. Se certa mereu cu Elizabeth din cauza tratamentului lui

Adam, era furios din cauza costurilor mari care le secătuiau veniturile și care îl împiedicau să își ia o slujbă în sectorul privat mai puțin sigură decât actualul său post de statistician într-o agenție de stat. Naviga pe internet și tipărea articole despre autism, arătându-i-le lui Elizabeth pe cele care insinuau că autismul era legat de respingerea maternă, de lichidul amniotic toxic produs în timpul gestației, de o predispoziție genetică moștenită pe linie maternă. Teorii obscure, nedemonstrate, dar care îi provocau mai mult ca sigur mult stres lui Elizabeth. Era un om înalt, mai degrabă musculos decât gras, și obișnuia să țină pumnii încleștați chiar și în timpul conversațiilor obișnuite. Părul lui deschis la culoare se rărea, și prietenele soției lui se amuzau răutăcioase pe seama pistruilor care îi punctau scalpul. Știau și despre mama lui Jen și a lui Elizabeth, femeia în vârstă și prost dispusă, care se plânsese de ele în copilărie, iar acum, bătrână și infirmă, li se plângea lor.

Trish se uită la ceas.

– A spus că trebuie să treacă mai întâi pe acasă, dar că nu o să întârzie.

Vorbise cu ezitare în glas, cuprinsă de îngrijorare. Bert era un exemplu clinic de violență latentă, se gândi ea, deși nu ar fi rostit niciodată asta cu voce tare. Trish voise să discute problema aceasta cu Jen. Dar relația dintre cele două surori era și așa suficient de încordată.

– Aș putea să o sun, propuse Jen, dar exact când rostea aceste cuvinte ușa se deschise și intră Elizabeth, scuzându-se și dând din cap, pentru că nu îi stătea în fire să zâmbească.

– Scuze. A trebuit să discut ceva cu Bert. Dar am adus caseta.

I-o dădu Rinei, care îi luă și haina, observând vânătaia nouă de pe brațul lui Elizabeth înainte ca aceasta să își tragă în jos mânecile bluzei.

Elizabeth îi surprinse privirea.

– Ah, chestia aia, spuse ea. M-am ciocnit din greșeală de un dulap. Sunt foarte neîndemânatică.

Rina nu comentă în nici un fel. Nu era, de fapt, nimic de spus. Văzu că Cynthia o privește insistent pe Elizabeth și se îndepărtă. Văzu cum Cynthia își mototolește batista în mână, își țuguie buzele și pleacă brusc din cameră, cu un licăr amenințător în privire. Poate asta era. Poate că Eric fusese agresiv, o abuzase fizic, pe ea și chiar pe gemene. Asta ar putea fi cheia misterului, răspunsul la acest „de ce" obsesiv care nu le dădea pace. Era o variantă pe care nici una dintre ele nu o luase până acum în calcul. Întotdeauna îl crezuseră pe Eric foarte gentil, ceea ce era de fapt un anacronism în Manhattan – un bărbat plin de succes care avea mereu maniere delicate și un ton blând. Poate ar trebui să vorbească cu Trish despre asta. Nu. Nu cu Trish, care avea mereu un spirit atât de enervant de analitic. Își și imagina reacția lui Trish. „De ce ai crede așa ceva, Rina? Poate că este o închipuire de-a ta!" Donna. O să îi sugereze aceasta variantă Donnei.

Se auzi apa de la toaletă. Cynthia se întoarse: își împrospătase stratul de ruj, își reînnodase la gât eșarfa cea galbenă. Elizabeth introduse caseta în aparatul video și își umplură farfuriile cu mâncare, în timp ce Trish reducea lumina în încăpere. Își scoaseră pantofii, se așezară comod pe canapea sau pe podea anticipând ce avea să urmeze cu un zâmbet vinovat. Își înfipseră bețișoarele în bucățile de carne de vită și în homari, ronțăiră pachețelele de primăvară, sorbiră din supă și din ceai stând comod și urmărindu-l pe doctorul Charles Bovary intrând într-o mică gospodărie din zona rurală a Franței, luând alături de Emma acel prim mic dejun fatal. Mestecau concentrate la povestea ce se derula în fața lor – căsătoria lui Charles și a Emmei, și apoi Emma plictisită iremediabil de căsătorie și de maternitate, făcând pasul greșit și implicându-se în aventuri lipsite de noroc, apoi finalul care îl va

duce pe soțul ei în pragul falimentului și pe ea o va face să se sinucidă. Donna fu singura care plânse la scena tragică de la final. Lacrimile ei le nedumeriră și le stânjeniră pe celelalte. Actorii jucaseră îngrozitor, scenariul fusese și mai rău, iar Donna era de obicei un critic obiectiv.

– Hai, Donna, termină. A fost atât de răsuflat, spuse Jen în timp ce Rina reumplu cana Donnei, dar evită să o privească în ochi pe prietena ei.

– Cred că în acest caz putem spune, fără teamă că vom greși, că filmul a fost mult mai prost decât cartea, spuse Elizabeth sec în timp ce pe ecran se derula genericul.

– Nu e chiar așa. A avut și părți bune.

Cynthia își mai turnă o ceașcă de ceai.

– Ar fi fost bine dacă Jennifer Jones ar fi știut să joace, dar chiar și așa a reușit să surprindă caracterul Emmei.

– Sau lipsa ei de caracter, interveni Trish. Deși eu cred că Flaubert o privea cu simpatie pe Emma. Știți că atunci când l-au întrebat de unde s-a inspirat în conturarea personajului, a spus...

– *„Madame Bovary, c' est moi"*, strigară ele la unison și izbucniră în râs, încântate de ele însele și de lucrurile pe care le împărtășeau.

– Cu siguranță că în această lumină l-a jucat și James Mason pe Flaubert, spuse Trish. Deși restul filmului a fost destul de dur cu Emma și foarte îngăduitor cu bietul Charles Bovary. Cred că Hollywoodul din acea vreme nu era prea îngăduitor cu femeile necredincioase. Căsătoria fericită făcea parte din visul american și filosofia care avea întâietate atunci era că o căsătorie, oricum ar fi ea, trebuie să fie păstrată cu orice preț. Iar Emma, care trădase jurământul căsătoriei, devenise pentru ei o ticăloasă.

– Hm, totuși, cred că și mahării de la Hollywood sunt de acord că, în unele cazuri, faptele unuia din parteneri fac divorțul inevitabil, spuse Cynthia.

Se duse la fereastră și privi strada pustie.

Celelalte o priviră, având în minte un singur gând, transmis aproape telegrafic de la una la alta. „Ce fapte o făcuseră pe ea să rupă căsnicia atât de brusc? Ce făcuse Eric?" La cafenea, în discuțiile lor telefonice purtate târziu în noapte, nu dădeau prea mare crezare variantei ca Eric să fi avut o altă relație. Cynthia era superbă, iar viața lor împreună era ca un vis. Dar acum, ținând cont de reacția Cynthiei față de infidelitatea Emmei Bovary, această posibilitate începea din nou să prindă contur. Dar Cynthia destrămă această iluzie la fel de repede precum o crease.

– Desigur, infidelitatea motivată de rutina vieții de cuplu nu ar fi un argument suficient pentru mogulii de la Hollywood. Nu ar fi de ajuns să năruie o căsnicie, nici atunci, nici acum, spuse ea dezamăgită. Sunt lucruri mult mai grave care duc la despărțire.

Se așeză pe canapea și închise ochii pentru o secundă.

Lui Trish îi trecu prin minte că Cynthia s-ar putea să le tachineze, să se joace cu ele, scăpărând scântei de indicii și stingându-le înainte să se fi aprins. Gândul acesta nedrept o șocă și se grăbi să schimbe subiectul discuției:

– Flaubert era mai degrabă interesat de caractere decât de căsătorie, spuse ea. El însuși nu a fost căsătorit niciodată și îi desconsidera pe cei care o făceau. Îl ura pe soțul surorii sale și pe soția fratelui său. Cred că vedea căsătoria ca pe un fel de închisoare, ca pe sfârșitul libertății.

– Nu e chiar așa de absurdă ideea, murmură Donna. Într-un fel, sunt de aceeași părere. Dacă m-aș mărita, aș renunța la libertatea mea. În clipa de față sunt propriul stăpân. Am cariera mea,

apartamentul meu. Pot să iau cina cu Tim într-o seară, sau să plec în weekend cu Ray. Fără scuze, fără regrete, fără minciuni.

– Emma Bovary ar fi fost invidioasă pe libertatea ta. O și văd jonglând cu iubiții, fără să dea socoteală nimănui, o femeie care își poate controla singură situația financiară, viața. Dar în roman se considera un fel de prizonieră, observă Trish.

Donna roși puternic.

– Nu *jonglez* cu iubiții, murmură ea. Se întâmplă să fie doi bărbați în viața mea, atâta tot.

– Și ai tot dreptul și ești foarte norocoasă, o asigură Rina.

În astfel de discuții sărea imediat în sprijinul Donnei.

– Ce fel de prizonieră? o întrebă Jen pe Trish, care răsfoia preocupată cartea, căutând pasajele care să îi susțină afirmațiile.

– O prizonieră a plictiselii, încătușată de propriile dorințe, interveni Rina rânjind pentru că îi fusese ușor să dea răspunsul ăsta. Limbajul academic o prinsese în capcană. Cita din propria teză, în care o descria pe Sylvia Plath ca fiind prizoniera propriilor dorințe, o idee pe care încă nu o demonstrase. Dar ceea ce scoate în evidență filmul – lucrul care este total opus scrierii lui Flaubert – este că plictiseala și dorințele acelea arzătoare sunt un lucru teribil de greșit. Desigur, își dorea lucruri frumoase, haine croite după ultima modă, pălării, poșete. Dar de când este asta o crimă?

– De când ai fi în stare să faci orice pentru lucrurile acelea frumoase. Când cumperi ceea ce nu îți permiți. Aducându-l pe soțul tău în pragul falimentului. Asta este exact ce a făcut Emma, spuse Elizabeth. Și eu îmi doresc foarte multe lucruri, dar știu că nu le voi avea niciodată. Așa că mă descurc și fără ele. Și probabil că așa o să fac toată viața.

Stătea foarte dreaptă, cu buzele strânse în timp ce degetele ei se plimbau încet peste vânătaia de pe braț.

– Dar există anumite femei care nu se pot descurca altfel, care ar face orice să obțină lucrurile de care cred că au nevoie, lucrurile pe care le merită, insistă Rina. Îmi vine în minte o femeie pe care am văzut-o la Saks zilele trecute.

– Ai fost tu la Saks? întrebă Donna ironică. Rina cea chiverniseală a fost la Saks pe Fifth Avenue?

Rina râse.

– Se întâmplă uneori ca universitarilor de condiție modestă să le fie permis să intre în lumea celor opulenți și bogați. Erau reduceri mari pentru o singură zi la raionul de copii, și lui Jeremy îi trebuiau niște cămăși. Așa că am fost să le cumpăr și apoi m-am mai învârtit pe acolo. Și atunci am văzut-o pe femeia aceea, înaintând cu greu prin aglomerație spre masa unde erau expuse gențile la reducere.

Rina tăcu și toate se aplecară spre ea, așteptând. Anecdotele Rinei, observațiile ei despre micile întâmplări din oraș le amuzau întotdeauna. Avea un ochi atent și era pricepută la cuvinte. Donna le spusese că, în facultate, Rina scrisese scurte povestiri pentru ziarul din campus și ținuse discursuri în sala de întâlnire a studenților.

– Dar asta era vechea Rina, adăugase ea, și celelalte înțeleseseră aluzia. Rina de dinaintea lui Jeremy, Rina de dinaintea tragediei, cea care urma să își termine disertația în timp record, urma să scrie romane într-un birou plin de cărți, cu covoare groase, și să se mărite cu cineva la fel de arătos ca Ted Hughes al Sylviei Plath.

Totuși, vestigii din vechea Rina ieșeau la iveală când avea de spus o poveste bună.

– Și cine era ea și ce făcea? întrebă Jen, nerăbdătoare să audă povestea, bucurându-se că scăpase pentru moment de discuția despre Emma Bovary.

Deși lui Jen îi plăcuse eroina lui Flaubert, și chiar îi iertase duplicitatea, tăcerea Emmei nu era un mister pentru Jen. Ea înțelesese că uneori este necesar să nu dai glas adevărului pentru a nu tulbura

pacea. Și își făcuse mereu o prioritate din evitarea confruntărilor. Măcar atâta lucru învățase și ea din copilăria petrecută alături de Elizabeth. Se uită spre sora ei, dar atenția lui Elizabeth era concentrată asupra Rinei.

– Era o femeie atrăgătoare, părul argintiu îi ajungea până la umeri, avea acea prospețime de parcă tocmai ieșise din salonul de coafură și o față osoasă machiată cu multă grijă și foarte tristă, degetele lungi, unghiile foarte îngrijite și lăcuite cu o nuanță discretă corai, înaltă, suplă, purta un taior negru, lucios și o eșarfă din mătase roșie, pantofi roșii, piele marocană probabil.

Vocea Rinei era tărăgănată ca și cum ar fi încercat să își amintească fiecare detaliu, pentru că fiecare detaliu avea o importanță capitală.

– Bijuterii avea? o îndemnă Cynthia, arătând spre propria brățară voluminoasă, atingându-și cerceii grei de aur.

Iubea bijuteriile, iar Eric îi dăruise piese rare de ziua ei, de aniversarea lor, în vacanțe. Se întrebau dacă va duce dorul acelor daruri, dacă va continua să poarte broșele și colierele ce reprezentau momentele aniversare ale căsătorie lor. „Dacă nu mai suporți ca soțul tău să stea cu tine în aceeași casă încă o noapte, cum de poți să porți bijuteriile de la el?" Trish își atinse și ea brățara din argint și peruzea – dăruită de Jason la nașterea lui Mandy, atât ca mulțumire, dar și pentru a-și cere iertare. Închise ochii. Nu voia să se gândească la lucrul care îl făcuse să își ceară iertare, la trădarea lui, la momentul ei de lașitate.

– O verighetă cu diamante. Și eșarfa era prinsă cu o broșă de argint în formă de săgeată. Dar acum urmează partea amuzantă. Nu avea geantă. Folosindu-și amândouă mâinile, scormonea prin mormanul de genți de seară, poșete, sacoșe din piele – știți cum răvășesc femeile totul prin magazin în perioada de reduceri – de parcă ar fi fost Moise despărțind Marea Roșie. Nu știu de ce, dar mă

fascina, așa că am continuat să o privesc și am văzut-o cum își vâră adânc mâinile în mormanul acela și scoate afară o geantă foarte mare, din aceea gen sac, din piele neagră cu mânere din carapace de broască-țestoasă, și fără ca măcar să se uite în jur să vadă dacă o urmărește cineva...

– Ceea ce făceai tu, desigur, spuse Elizabeth pe un ton aspru.

Rina o ignoră și continuă.

– Fără să se uite în jur, cu o mișcare bruscă a mâinii, a smuls eticheta, a căutat în buzunarele de la jachetă și și-a pus în geantă portofelul, trusa de machiaj, două seturi de chei și, ținând-o foarte firesc, s-a îndreptat spre un alt raion. Și chestia amuzantă e că tristețea îi dispăruse de pe față. Zâmbea.

– Și ai presupus că asta este relevant în discuția despre Emma Bovary pentru că... tonul lui Elizabeth era nerăbdător.

– Pentru că Rina crede, și eu la fel, că această femeie suferă de aceeași dependență ca și Emma Bovary – dependența de lucrurile frumoase. Spera poate că, posedând aceste lucruri, făcându-le parte din viața ei, va scăpa de plictiseala teribilă pe care o simte, de banalitatea vieții cotidiene. Vă amintiți cum Emma se uita mereu pe fereastră așteptând să se întâmple ceva și niciodată nu se întâmpla nimic. Într-un fel, ea seamănă cu toate femeile care nu au nici un control asupra propriilor vieți și încearcă să obțină acest control, chiar dacă o fac prin mijloace perverse.

Trish vorbi repede, surprinsă de propriile cuvinte, dar chiar în acea clipă își dădu seama de ce le spusese Rina povestea. Acest mic incident o făcu să înțeleagă mult mai limpede sensul cărții decât atunci când citise romanul.

Făcu o pauză. Vorbise la repezeală, gândurile îi zburau în toate direcțiile. Își proiectase oare în Emma Bovary propriile nemulțumiri? Nu avea nici o relevanță că viața ei dinamică din Manhattanul secolului al XXI-lea nu suferea comparație cu existența plicticoasă a

unei soții de doctor de provincie din Normandia secolului al XIX-lea. Pe măsură ce citea cartea, se regăsea în sentimentul acela de plictiseală care o copleșise pe Emma în provincia Yonville. Deseori, noaptea târziu, întorcând paginile cărții în timp ce Jason dormea sforăind ușor lângă ea, închisese brusc cartea, pătrunsă de senzația că, în ciuda aparențelor exterioare, propria viață și propriile angajamente se desfășurau dincolo de voința sa. Ca și Emma, se simțea neputincioasă, propriile alegeri erau anulate de pretențiile pacienților ei, ale lui Jason, ale lui Mandy. Asta încercau să facă tinerii ei pacienți anorexici când încetau să mai mănânce, când se forțau să vomite. Încercau să exercite un anumit control asupra propriilor vieți, asupra propriilor corpuri. Nu fusese o întâmplare că ea, care se luptase încă din copilărie să își ia în stăpânire propria viață, alesese să se specializeze în tulburări alimentare. Propriile nevoi îi deveniseră un fel de călăuză în viața profesională. O vedea pe Emma Bovary într-o nouă lumină, și poate chiar pe ea însăși. O nouă perspectivă care, foarte ciudat, îi scăpase până atunci.

– Tu presupui că a avea o aventură este un lucru pervers, spuse Jen cu blândețe. Presupun că ai putea considera relația mea cu Ian o aventură, cel puțin din punctul de vedere al convențiilor tradiționale. Nu suntem căsătoriți. Nu ne-am luat nici un angajament formal unul față de celălalt. Dar eu nu consider asta o perversitate.

– Nu. Bineînțeles că nu, se grăbi Trish să nege.

– Există aventuri și aventuri.

Cuvintele Cynthiei, rostite pe un ton neutru, fură primite de celelalte cu o tăcere ciudată care încerca să înăbușe întrebarea ce le chinuia, acel „de ce" nerostit, dar mereu prezent.

„Avusese Eric o aventură care ieșise din limitele acceptate? O legătură cu o adolescentă, cu o femeie mai în vârstă, cu unul dintre tinerii atrăgători care se găsesc mereu în preajma platourilor de

filmare?" Posibilitățile erau infinite. Erau, așa cum spusese Cynthia, aventuri și aventuri.

Trish își atinse din nou brățara, gândindu-se cum Jason plânsese când i-o dăduse, pentru că în timpul sarcinii ei, în timpul sarcinii ei dificile, avusese o scurtă legătură cu o colegă într-un oraș îndepărtat. O aventură stupidă, lipsită de importanță, spusese el. O iubea pe Trish, doar pe ea. Trebuia să fie cinstit cu ea. Nu avea să se mai întâmple niciodată. El îi promisese acest lucru și ea îl crezuse, îi dăduse voie să îi strecoare brățara pe braț, să îi ia mâna și să i-o sărute, îl iertase pentru că părea de neconceput să facă altfel. Încercase să nu îl învinovățească, îi găsise scuze. Fusese departe și se simțea singur. Urmau să aibă un copil. Nu avea importanță, fusese o aventură de o noapte. „Existau aventuri și aventuri."

Donna fu cea care schimbă subiectul.

– Cred că o vedem pe Emma doar din perspectiva de soție, de burgheză frustrată. Dar cum rămâne cu calitatea ei de mamă? Când o femeie naște, se schimbă datele ecuației, nu-i așa?

– În mod irevocabil, veni repede răspunsul ferm al lui Elizabeth.

Nu aveau nici o îndoială că l-ar fi părăsit pe Bert dacă nu ar fi fost la mijloc Adam. Nu fusese niciodată o căsătorie fericită. Măcar atâta lucru le dezvăluise și Jen, deși era mult prea loială față de sora ei ca să intre în detalii. Știau că Elizabeth și Bert se despărțiseră în timpul sarcinii și locuiseră separat până ce Adam fusese diagnosticat cu autism. Starea lui, nevoile lui îi aduseseră din nou împreună și îi făcuseră să rămână împreună, prinși în plasa unei căsătorii pline de amărăciune și reproșuri. Divorțul era scump și îngrijirea unui copil ca Adam era de asemenea costisitoare. Aleseseră să fie prizonierii slujbelor sigure, dar care nu le ofereau nici o satisfacție, ai căsătoriei lor nefericite, ai vieților lor dominate de suferința lui Adam și de propria suferință.

– Dar Emma Bovary, la fel ca Anna Karenina, nu a fost niciodată preocupată de copilul ei. Se gândea doar la ea și la fericirea ei, adăugă Elizabeth, iar cuvintele ei purtau nota mulțumirii de sine pentru că ea proceda așa cum se cuvine.

Nici ea nu era fericită și nu avea să fie niciodată fericită, dar își făcea datoria. Se uită la Jen care refuză să o privească și, așa cum făcea pe vremea când erau copii, își înăbuși replica, refuză să participe la o discuție abstractă pornise de la *Madame Bovary*, dar care urma să sfârșească în mod cert cu acuzații și învinuiri.

– Există momente când trebuie să judeci lucrurile din afară, spuse Cynthia. Nu e doar scuzabil, este necesar. O mamă care se protejează pe sine își protejează copiii.

Tăcu, dar ele își imaginară gândurile ei, vorbele ei nerostite („Ceea ce am făcut și eu, de aceea l-am obligat pe Eric să plece"), și le învârtiră pe toate părțile. Aveau să discute despre această replică în săptămânile următoare, în timpul convorbirilor telefonice grăbite și la mesele luate la repezeală în restaurante de cartier. Cafeaua li se va răci în timp ce vor discuta despre Cynthia, disecându-i vorbele, încercând să îi afle secretul. „În ce mod le amenințase Eric pe gemene? Dar oare le-a amenințat în vreun fel? De ce se considera Cynthia ocrotitoarea fetițelor?"

Le obseda enigma deciziei ei irevocabile. Stăruiau asupra fiecărui indiciu pe care ea îl oferea, de parcă ar fi primit un fir magic care, dacă l-ar fi urmat cu atenție, le-ar fi condus printr-un labirint emoțional spre ieșire, unde totul devenea clar, iar acel „de ce" la care ele căutau tot felul de răspunsuri imaginare era, în sfârșit, limpezit.

– Nici Emma Bovary și nici Anna Karenina nu s-au gândit să își protejeze copiii. Doar pe patul de moarte Emma își amintești că are un copil, spuse Donna. Ceea ce este de înțeles. Nu e ca și cum copiii ar fi centrul universului fiecărei femei. Fiica ei nu era, cu

siguranță, centrul vieții Emmei Bovary. Chiar dacă vă vine greu să credeți, există femei care nici măcar nu își doresc un copil.

– Nici tu nu îți dorești un copil, Donna? o întrebă Trish.

Era foarte ciudat că lucra împreună cu Donna, o considera o persoană apropiată, și totuși știa atât de puține lucruri despre ea. Calmul și seninătatea sub care se ascundea fu destrămat de această întrebare directă. Presupuse că Rina știa mult mai multe despre Donna, dar, evident, nu putea fi sigură nici de acest lucru.

– Discutăm despre Emma Bovary, nu despre Donna Saunders, replică răspicat Donna. Dar, dacă tot ai întrebat, nu știu sigur dacă vreau copii, la fel cum nu știu dacă vreau să mă mărit. Și poate că ar fi fost mai bine pentru Emma Bovary dacă nu s-ar fi măritat. Poate nu ar fi murit cu gustul de arsenic pe buze și cu cântecul orbului răsunându-i în urechi.

Discutară apoi despre cum ar fi fost viața Emmei dacă nu s-ar fi măritat cu Charles Bovary. Enumerară, pline de entuziasm, o mulțime de variante, chicotind pe seama deznodămintelor literare propuse de ele. Emma ar fi putut să se mute la Paris, să devină un fel de George Sand, să îl părăsească pe Rodolphe, amantul ei, în loc să aștepte ca el să o respingă pe ea. Sau ar fi putut sta în Yonville, fiica ei Berthe ar fi putut deveni o tânără frumoasă care s-ar fi îndrăgostit de Rodolphe și ar fi trăit viața la care visase mama ei.

Charles Bovary ar fi putut să își perfecționeze tehnica chirurgicală și să devină membru al Legiunii de Onoare. Emma ar fi dansat la balurile de la Paris, găzduite de familiile regale, ar fi trăit așa cum visa când se afla la școala de maici.

Cynthia și-o imagină ca fiind o femeie bătrână, o văduvă care locuiește în hoteluri de cinci stele, îmbrăcată elegant, acoperită de straturi de machiaj, cu părul fixat cu briantină, urmată de un tânăr care îi căra geanta sau mantia.

– Am întâlnit astfel de femei în hotelurile de pe Riviera. Foste primadone plictisite. Fiecare dintre ele este un fel de Emma Bovary cu bani, spuse ea. Eric chiar se gândise să facă un documentar despre ele.

Tresări când rosti numele soțului său.

Jen o vedea pe Emma trăind în pace cu Charles Bovary, împăcată cu viața de familie, încântată să fie amanta unor bărbați mai în vârstă, care i-ar fi plătit rochiile de bal și orele de muzică.

– Cineva ar putea plăti un artist să îi facă portretul. Sau ea însăși și-ar putea descoperi talentul pentru pictură și ar putea deveni artistă.

Bătu din palme, încântată de destinul pe care i-l alesese, iar celelalte dădură din cap în semn de aprobare. Nu își dorea ca Emma să se otrăvească, la fel cum nu își dorea ca Anna Karenina să moară sub roțile trenului.

– De ce femeile sunt mereu victimele? se plânse Elizabeth.

– E vorba de secolul al XIX-lea, răspunse Rina. Cum ar fi arătat Emma în secolul al XXI-lea?

Tăcură un moment, gândindu-se la posibilități, și apoi își împărtășiră gândurile într-o conversație însuflețită, făcând schimb de teorii, jonglând cu nenumăratele posibilități – Emma, dependentă de prozac, Emma, om de afaceri, Emma pe post de Martha Stewart.

Ideile lor le dădeau energie. Se înălțau pe aripile închipuirilor lor, făceau ca bărbații și femeile din Yonville să ia decizii dramatice, dezbăteau aprins pe seama detaliilor istorice și sociale din care se dezvoltase romanul. Scufundate în lumea fictivă a lui Flaubert, își lăsau propriile vieți în urmă, uitau de micile iritări și confuzii, de dilemele fără sfârșit care le acaparau fiecare zi. Pentru puțin timp, nu mai fură atât de preocupate de situația Cynthiei, Trish uită de propria letargie emoțională, iar Elizabeth, de grija pentru starea lui

Adam care nu îi dădea pace. Telefonul Rinei sună, dar aceasta nu se duse să răspundă, lăsând robotul să o facă în locul ei. Jen mângâli pe un șervețel silueta unei femeie și a unui copil, Emma și Berthe, probabil. Fața Donnei radia de entuziasmul cu care asculta, apoi discuta și asculta din nou.

Pentru ele, literatura era ca un drog, fiecare intrigă complicată provocându-le o nouă euforie, suspendându-le deasupra realității, permițându-le să schimbe brusc direcția – când pe bulevardele mărginite de zăpadă din Sankt Petersburg, când la Opera somptuoasă din Rouen.

Vorbiseră adesea pline de melancolie despre cărțile ce reprezentau pentru ele un fel de evadare, le conduceau spre tărâmuri imaginare care le intrigau și le făceau să cadă pe gânduri.

Încă din copilărie, cărțile fuseseră baloanele cu aer cald care le purtau departe de bodogănelile înfuriate ale părinților care se certau, de colegii de școală care le respingeau, de plictiseala din facultate. Surorile, Elizabeth și Jen, atât de diferite, aveau în comun dependența de lectură, ascunzând volumele de basme în colțurile întunecate ale casei lor din suburbii, considerând frazele introductive și formulele de încheiere un fel de mantre magice – „A fost odată ca niciodată... Și au trăit fericiți până la adânci bătrâneți". Rina și Trish mărturisiseră că citeau la lumina lanternei, ascunse sub pătură. Donna nu se dusese niciodată la culcare fără o carte alături și ascultase cărți înregistrate în timp ce o ajuta pe mama ei în bucătărie. Cynthia citea în timp ce mergea spre școală, în timp ce mergea spre casă, împiedicându-se și julindu-și genunchii, și apoi ridicându-se doar ca să citească mai departe.

Astfel de mărturisiri le stârniseră râsul și le făcuseră să se recunoască una pe alta. Erau la fel, cititoare înnăscute, purtând lectura în sânge, asemenea celor care se nasc cu ochii albaștri sau cu predispoziție spre alcoolism.

Clubul lor de carte nu era unul obișnuit pentru că ele însele nu erau cititoare obișnuite. Fiecare dintre ele frecventase alte cluburi de carte, auzise comentarii superficiale, pseudoanalize, cuvinte aruncate în jocuri intelectuale în care cineva încerca să pară mai deștept decât ceilalți. „Eu cred că autorul a vrut de fapt să spună că... Haideți să discutăm despre simbolistică, eu cred că înseamnă... Sfârșitul e oribil... Poate ar trebui să încercăm o biografie data viitoare."

Și ele erau foarte diferite. Literatura era pasiunea lor, fiecare carte pe care o discutau era o provocare pentru suflet și pentru minte, fiecare dintre întâlnirile lor era o sărbătoare a ideilor. Prietenia lor, intimitatea împărtășită, își avea rădăcinile în această pasiune comună, lucru nemărturisit, dar recunoscut tacit. Discutând despre cărți, se deschideau una față de cealaltă, își dezvăluiau visurile, temerile cele mai ascunse, speranțele. Așa cum făceau acum, adâncite în lumea Emmei Bovary, pe care nici nu o compătimeau, nici nu o admirau.

În cele din urmă, istovite, se lăsară să cadă pe scaune, scăpând din mână cărțile.

– Deci, spuse Trish, cine este Madame Bovary?

– *Nous sommes Madame Bovary*, răspunseră ele în cor și râseră, amuzate de propria îndrăzneală și de miezul de adevăr pe care știau că îl conține această afirmație.

Cynthia fu cea care găsi punga cu prăjituri cu răvașe, și o dădură de la una la alta în timp ce Rina le umplea paharele, iar Elizabeth, care nu suporta dezordinea de nici un fel („Cum se descurcase, se întrebau, când Adam, în una dintre crizele lui inexplicabile, răvășise camera de zi?"), îndesă farfuriile de carton și cuțitele de plastic într-o pungă de gunoi neagră.

Nu le scăpă atenției faptul că Rina puse resturile preparatelor chinezești într-un singur recipient, amestecând fără să îi pese

creveții cu sosul de la homari și cu carnea de vită Szechuan. Urma să mănânce tot acel amestec fără nici o problemă, Donna știa foarte bine asta. Minifrigiderul din camera lor de cămin era umplut până la refuz cu felii de pizza recuperate din cutiile comandate de vecinii lor, salate veștejite șterpelite de la cantină și batoane de ciocolată mâncate pe jumătate, care prindeau treptat o nuanță albicioasă. Adunatul compulsiv de resturi practicat de Rina o amuza pe atunci. Acum devenise un motiv de îngrijorare și de iritare.

– Ce naiba încerci să dovedești? o întrebase pe prietena ei de mai multe ori, neașteptând vreun răspuns din partea ei.

O acceptare mută stătea la baza intimității lor. Își întoarse privirea de la Rina și dădu mai departe farfuria cu prăjituri cu răvaș.

Una câte una, mușcară din prăjituri și citiră cu voce tare previziunile scrise pe șervețele firave de hârtie.

– „Un bărbat misterios în viitorul tău", citi Donna și făcu o grimasă. Exact ce îmi trebuie, încă un bărbat să îmi complice existența.

– Vrei să facem schimb? întrebă Elizabeth. Ba nu, nu te mai deranja. „Noroc la bani." Prefer să am noroc la bani decât la bărbați.

Jen și Trish aveau aceeași previziune.

– „Nu faceți nici un plan până la următoarea lună plină", citi Jen cu voce tare.

– Se impune un control al calității la minunata fabrică de prăjituri cu răvașe din cer, spuse Trish. Dacă un grup întreg ar găsi același bilet s-ar putea să nu mai creadă în ele. Dar, oricum, eu nu o să îmi fac nici un plan până la următoarea lună plină. E cel mai bun sfat pe care l-am primit azi.

– Nici eu, încuviință Jen. O să las toate planurile în seama lui Ian.

– De ce nu ne surprinde asta, răspunse tăios Elizabeth.

Jen tresări dar nu spuse nimic.

– Al meu este foarte potrivit, spuse Rina. „Împlinește azi ce ai început ieri."

Aruncă o privire la teancul de lucrări necorectate.

– Încerc, îi spuse ea bucății de hârtie și-o rupse în două.

– Cynthia? întrebă Trish.

– Nu merită să îl citesc, spuse Cynthia și îl azvârli în punga de gunoi. Trebuie să plec. Noile bone și Mae au niște neînțelegeri și am promis că voi ajunge acasă mai devreme pentru a discuta această problemă cu Mae.

– Parcă ea lucra pentru tine, nu invers, spuse Elizabeth sec.

Cynthia nu răspunse, își puse cartea în servieta ei de piele moale și își aruncă pe umeri pelerina din păr de cămilă care se potrivea cu rochia ei dreaptă. Se aplecă să își înnoade șireturile la cizme, și părul ei roșcat strălucі ca o flacără în lumina lămpii. Pentru o clipă arătă ca în un personaj din reclamele din catalogul ei, în care sloganul firmei se potrivea perfect cu calmul pe care îl afișa „Femeia Nightingale' s, viața și hainele ei în perfectă ordine". Le zâmbi, ca și cum ar fi pozat pentru un fotograf nevăzut.

– Să mă sune și pe mine cineva când vă hotărâți pentru viitoarea carte, spuse ea și, mimând un sărut formal, ieși din cameră, închizând ușor ușa în urma ei.

Rina fu cea care scoase din punga de gunoi biletul aruncat de Cynthia și îl citi cu voce tare.

– „Deciziile luate în grabă vor fi regretate mai târziu."

– Corect. Foarte corect, murmură Elizabeth.

– Probabil că a deranjat-o, spuse Trish. Nu l-ar fi citit cu voce tare.

– Poate că a considerat că este adevărat. E absurd, dar chiar se întâmplă să crezi în răvașele astea. Eu citesc mereu horoscopul în rubricile alea ridicole din reviste și ziare, și e ciudat că o parte din mine înclină să le creadă, mărturisi Donna.

– S-ar fi putut să vadă un oarecare adevăr în biletul ăsta stupid. A luat o decizie în grabă și s-ar putea să fi început să o regrete. Nu îi e ușor fără Eric, spuse Rina. Cel puțin, nu are probleme financiare. Mă descurc eu, darămite ea. Dar nu asta e problema. Problema este de ce? Ce naiba putea el să facă? Și de ce nu vrea să vorbească despre asta?

Se aflau pe terenul cunoscut al speculațiilor din săptămânile trecute reluate la nesfârșit. În cursul săptămânii, fiecare dintre ele încercase să ajungă la inima Cynthiei, încercase să o întâlnească la prânz sau pentru cină, făcuse aluzii, încercase să creeze o legătură emoțională. „Trebuie să fie foarte greu să treci prin asta singură." „Cum se simt gemenele?" „Cum te simți tu?"

Cynthia rămăsese nereceptivă, dar politicoasă. Se simțea bine. Da, era un moment dificil. Gemenele făceau față situației.

– Ce părere aveți? se întrebară din nou una pe alta, dar întrebarea era retorică.

Toate variantele erau epuizate, toate opțiunile enumerate. Schimbară subiectul și discutară despre următoarea carte.

– E rândul Donnei să aleagă, spuse Trish verificându-și agenda. Tu ești gazda, tu alegi.

– Gata cu secolul al XIX-lea. Fără eroine europene care se sinucid, spuse Donna placid. Am început să citesc *Scrisorile* lui Edith Wharton. Cred că avem mult de discutat pe tema lor. Și, dacă avem timp, am putea citi și unul dintre romane. *Reciful*, poate.

– *Reciful* sau scrisorile. Sau amândouă. Dar va fi o seară dedicată lui Wharton, puse ordine în lucruri Trish, ca întotdeauna.

Dădură din cap ușurate în semn că sunt de acord. O alegere bună. Avea să fie o întâlnire plină de miez. Avea să fie distractiv.

– Vreau să încerc niște rețete noi, spuse Donna și izbucniră din nou în râs.

Donna era o expertă în gastronomie, gătea cu flerul unui gurmand. La ea acasă nu trebuiau să se bazeze pe mâncarea chinezească. Data fu stabilită și notată în agende și PDA-uri[1].

– Îi spun eu Cynthiei, adăugă Jen. Mă întâlnesc cu ea mâine să discutăm despre o nouă campanie de promovare.

– Grozav, răspunseră toate la unison.

Fiecare dintre ele urma să caute o scuză în seara următoare ca să o sune pe Jen și să afle cum se simțea Cynthia, dacă spusese ceva nou, dacă menționase numele lui Eric. Rușinate de curiozitatea lor, evitară să se privească în ochi și își depuseră pe obraji sărutări ușoare, gesturi care le precedau întotdeauna despărțirile.

Pentru că seara era neobișnuit de caldă, Trish se hotărî să meargă pe jos spre casă. Discuțiile aprinse și propriile amintiri i se învârteau prin minte fără încetare. Conversația inevitabilă despre situația Cynthiei o făcuse să se simtă fără vlagă, la fel de obosită ca după o ședință solicitantă de terapie. Trecătorii întârziați pășeau pe lângă ea. O femeie cu părul alb, gârbovită de bătrânețe, împovărată de o haină din lână închisă la culoare, prea groasă pentru acel anotimp, plimba un mic pudel și vorbea blând cu el. Un curier pe bicicletă, legănând o pizza, o depăși în viteză. Un cuplu purtând treninguri asortate trecu pe lângă ea, alergând în tăcere; cei doi se opriră la colțul străzii și se sărutară, fața fetei se ridică, iar capul iubitului ei se aplecă delicat spre ea. Trish își încetini imediat pașii ca să îi poată urmări. Un taxi se opri în fața unei case și o femeie tânără, într-un taior business, cu o servietă în mână, sări din el, făcu cu mâna către o fereastră de la etaj și se grăbi să intre.

[1] Personal digital assistant – calculatoare mici de ținut în mână, care au fost inițial proiectate să fie agende personale electronice, dar care în decursul timpului au căpătat caracteristicile unui adevărat PC.

„Eu de ce nu mă grăbesc acasă la Jason și la Mandy?" se întrebă Trish, invidiind nerăbdarea acelei femei, după cum invidiase, înțelegea asta acum, spontaneitatea emoționantă a sărutului zărit la colțul străzii. Încercă să își aducă aminte de ultima oară când ea și Jason se aruncaseră unul asupra celuilalt, tânjind după atingerea și mângâierea celuilalt, dar renunță iritată.

Relația lor nu fusese niciodată, de fapt, una născută din pasiune înflăcărată și din atracție. S-au apropiat unul față de celălalt în mod rațional, după ce se cunoscuseră prin niște prieteni cărora li se păruse, pe bună dreptate, că ei doi au multe în comun. Ea era în primul an de rezidențiat, tocmai câștigase lupta cu Facultatea de Medicină, în ciuda tuturor piedicilor. Anii în care se zbătuse pentru o bursă, completase formulare pentru împrumuturi, își luase slujbe umilitoare cu jumătate de normă și studiase cu frenezie se terminaseră în sfârșit. Nu vor mai exista camere gata mobilate și mese gătite pe reșou, macaroane cu brânză la prânz și la cină. Era medic. Avea o garsonieră mare. Considera singurătatea un alt obstacol pe care urma să îl învingă în curând. Nimic nu îi mai putea sta în cale.

Jason tocmai fusese numit partener într-o firmă de investiții financiare, își cumpărase prima mașină, obținuse primul lui abonament de două persoane la Metropolitan, de parcă destinul știuse că avea să întâlnească pe cineva cu care să își împartă locurile de la balcon. Scrisese cu o plăcere perversă un cec pentru părinții lui când tatăl său suferise un atac celebral. Prin acel cec le dovedise părinților reușita sa, lor, care îi ironizaseră cu cinism aspirațiile, precum și fratelui său, care îi ascundea manualele și îl imita în bătaie de joc când folosea cuvinte care i se păreau pretențioase.

Trish și Jason, care se întâlniseră în acel moment și în acel mod, doi tineri cu cariere în ascensiune, apreciindu-și reciproc inteligența și realizările, doi veterani ai poveștilor de dragoste eșuate, erau

sortiți să rămână împreună. Erau copleșiți de cât de multe lucruri aveau în comun, pe care și le împărtășeau unul altuia. Amândoi erau pasionați de operă, se țineau strâns de mână în timp ce stăteau pe locurile obținute cu mult efort de el, plângeau împreună la scena morții lui Madame Butterfly (ea îi ștergea lacrimile, și da, își aminti, odată îi șterse o lacrimă cu un sărut, plăcându-i gustul sărat al mâhnirii lui pe limba ei), aplaudau înfocați la final, se îmbrățișau după un spectacol minunat precum *Paiațe*. Opera îi legase și, pentru scurtă vreme, gătiseră împreună, adunând o colecție de condimente pe care acum se pusese praful, depozitate undeva în cămară.

„Avem foarte multe lucruri în comun", le spuneau prietenilor lor, împlinind profeția cuplului care îi adusese împreună. „Avem foarte multe lucruri în comun", își spuneau unul celuilalt, și confundaseră asta cu iubirea. Nu conta că el nu îi împărtășea pasiunea pentru literatură. Aveau în comun atât de multe alte lucruri, iar ea devenise deja membră a clubului de carte, unde își putea consuma această pasiune fără să își pună în pericol relația.

Făcuseră schimb de povești despre familiile lor, vorbiseră cu tristețe despre părinții lor, care făceau parte din clasa de jos – ai lui erau din zona rurală a Pennsylvaniei, ai ei, muncitori într-un oraș din Delaware – și care nu îi încurajaseră aproape deloc, nu îi susținuseră, bulversați de fiul și de fiica lor, ale căror ambiții și visuri le depășeau cu mult posibilitățile. Acea bulversare se transformase în amărăciune, urmată de înstrăinarea tacită și, în final, de indiferența rece. Telefoane la zilele de naștere, scuze inventate de Ziua Recunoștinței, felicitări de Crăciun alese în grabă.

Trish și Jason se simțeau amândoi foarte singuri în lumea în care aleseseră să trăiască. Păruse foarte firesc ca, odată ce se întâlniseră, să se căsătorească și să facă dispărută singurătatea care le stăpânea viața. Nunta lor fusese simplă și fără pretenții. Își chemaseră prietenii și colegii. Doar mama lui Trish participase. Familia lui

Jason le trimisese o fructieră din sticlă, pe care o donaseră unui magazin pentru săraci.

Munceau foarte mult. Trish era preocupată de rezidențiat. Psihiatria fusese o alegere evidentă, ivită, așa cum credea Trish uneori, din pasiunea ei pentru literatură, din nevoia ei de a înțelege motivația personajelor fictive care îi populaseră copilăria singuratică. Încetul cu încetul, atenția i se mutase către pacienții cu tulburări digestive, către tinerii care se luptau să accepte acel vid care îi era foarte familiar, singurătatea pe care o simțise în această lume unde nimeni nu părea să vorbească limba spiritului și a sufletului său. Le înțelegea nevoia de a deține controlul, oricât de pervertită, asupra corpului care îi trădase. Pacienții ei deveniseră un fel de alter ego. Implicarea ei era totală.

Lucra până târziu în noapte și, deseori când ajungea acasă, îl găsea pe Jason prăbușit în fața televizorului, pe jumătate adormit. Și el muncea foarte mult, ascensiunea în ierarhia companiei era dificilă. Presupunea călătorii de afaceri în orașe îndepărtate, întâlniri prelungite până târziu cu echipele de cercetare și dezvoltare. Se vedeau din ce în ce mai puțin. Nu mai existau după-amiezile în care găteau împreună. Deseori ofereau biletele lor la operă altor cupluri. Ea era de gardă. El urma să plece din oraș.

Iar apoi a rămas însărcinată cu Mandy. O sarcină neplanificată, dar care venea la timpul potrivit. Își terminase rezidențiatul și fusese angajată. El încheiase prima dintr-o succesiune de afaceri de succes. În sfârșit, își permiteau un apartament confortabil în oraș.

Dar sarcina ei fusese dificilă, trebuise să petreacă multe săptămâni în pat odihnindu-se, iar călătoriile lui se înmulțiseră. Simțise pentru prima dată că scârțâie ceva. Era asta viața pe care și-o dorea cu adevărat? Recunoștea faptul că se plictisea, dar dădea vina pe absența lui, pe surmenaj și pe singurătatea din timpul sarcinii. Se gândise să apeleze din nou la psihologul ei, dar terapia nu era un

remediu pentru plictiseală. Aflase apoi despre divorțul lui Carl și al Ritei, cuplul care le făcuse cunoștință, și simțise un fior rece pe șira spinării. Ea și Jason erau atât de potriviți unul pentru celălalt. Duceau o viață atât de fericită. Refuzase ca măcar să se gândească la acest lucru, își tăiase părul negru, care acum era înspicat cu fire argintii, își alesese tunsoarea aceea neregulată, care îi încadra delicat fața ascuțită, și își cumpărase neglijeuri de mătase în culori pastelate pe care își propusese să le poarte după naștere. Era hotărâtă să preia cârma căsniciei ei, să evite bancurile de nisip care făcuseră căsătoria lui Carl și a Ritei să eșueze. Simțise un nou val de energie sexuală, plăcerea anticipării crescuse când o ținuse pe Mandy prima oară în brațe.

Purta unul dintre acele neglijeuri de culoarea untului când Jason îi dăduse brățara, când îi spusese despre aventura lui. El plânsese din nou, dar de data aceasta, ea nu îi mai gustase lacrimile.

Îl iertase, dar lucrurile nu mai erau la fel. Simțea că murise ceva, se năruise în inima ei. Se luptase cu acest sentiment, încercase să îl facă uitat adâncindu-se în muncă. Nu își putea permite să distrugă viața pe care ea – împreună cu el – o construiseră cu atâta efort. În secret, în timp ce citea cartea, o invidia pe Emma pentru îndrăzneala ei de a avea o aventură cu Rodolphe, plănuindu-și evadarea din căsătoria cu Charles Bovary și din viața aceea lipsită de bucurii pe care nu și-o mai dorea. Ea nu ar fi avut acest curaj. În clipa următoare se căia pentru gândul acesta. Viața ei nu era lipsită de bucurii. Totuși, o admira pe Emma la fel cum, în pofida voinței ei, o admira pe Cynthia.

– I-a trebuit curaj ca să îi ceară lui Eric să plece, îi spusese Donnei la o cafea în cantina spitalului.

– Nu îți trebuie curaj când simți că nu ai de ales, spusese Donna. Ceea ce a făcut Eric trebuie să fi fost îngrozitor. Amestecă

în cafea gânditoare. Ce te-ar face pe tine să pui capăt căsătoriei? Ce-ar trebui să facă Jason ca să iei decizia asta?

Întrebarea dezinteresată pe care i-o pusese Donna o înspăimântase pe Trish. Avea un nod în stomac, la fel cum avusese atunci când Cynthia le spusese cu calm (poate cu prea mult calm) despre decizia pe care o luase. Vulnerabilitatea unei căsătorii, considerată ca fiind sigură și de invidiat, e ca un joc de domino, amenințând celelalte căsătorii. Cuplu după cuplu s-ar putea destrăma. Răspunsul ei pentru Donna, care o țintuia cu privirea și a cărei întrebare poate nu fusese chiar atât de dezinteresată, fu dezarmant de vag.

– Nu știu. Presupun că ar fi ceva extrem.

Iar Jason, cel prudent și atent, nu ar fi făcut niciodată ceva extrem. El nu trăia în lumea frenetică și strălucitoare a lui Eric, zboruri la clasa întâi în insule grecești și în satele din Toscana, femei frumoase, și da, bărbați frumoși. Lumea lui era una discretă și tensionată, cu întâlniri până târziu în noapte și faxuri urgente, călătorii în orașe pline de malluri și clădiri de birouri înalte. Rar, foarte rar, un călător plictisit s-ar putea să-și dorească o scurtă escapadă, o aventură nestatornică în căutare de sex, dar asta nu s-ar putea numi ceva extrem. Aventura lui fusese o excepție, ceva care nu îl caracteriza și nu se va mai întâmpla.

– O aventură? sugerase Donna, și Trish dăduse din umeri, nedorind să intre pe terenul de acum familiar al speculațiilor.

– Nu aș zice că e ceva extrem. Nu în era post-Clinton. Hilary a impus noi standarde pentru toate femeile.

Râseseră atunci, se grăbiseră să își termine cafeaua și să se întoarcă la birourile lor pentru a se confrunta cu necazurile pacienților programați în acea după-masă.

Nu îi mărturisise Donnei că nu îl părăsise pe Jason, nici măcar nu se gândise să o facă, atunci când îi mărturisise aventura,

destrămându-i bucuria prilejuită de nașterea lui Mandy, răsturnând planurile ei pentru un nou început. Alte femei s-ar fi înfuriat, ar fi plâns sau l-ar fi amenințat. Ea însă și-a întors doar privirea și i-a permis să plângă pe brățara care s-a dovedit a fi prea largă pentru încheietura ei.

„De ce am reacționat așa? De ce nici măcar nu m-am gândit la ideea unei despărțiri de probă?" se întreba în timp ce stătea în fața blocului unde locuiau și un vânt rătăcitor îi ciufulea părul. Răspunsul veni atât de natural, încât o surprinse. „Pentru că nu îmi doream asta. Pentru că vreau să fiu soția lui Jason. Și vreau să fiu în continuare măritată cu el."

Ea și Jason erau singuri pe lume, respinși de familiile lor, de părinții și frații care nu îi trimiteau nici măcar o felicitare lui Mandy de ziua ei. Admise că ar putea să fie teama cea care îi ținea împreună, dar chiar și așa, această teamă avea un temei real și era completată de afecțiunea și de hotărârea lor reciprocă, ce îi făcuse să fie împreună. Era doctor, psiholog. Știa să interpreteze simptomele și sindroamele. Știa că acolo unde nu există leac, paliativele pot fi folosite eficient. Și la fel ca micile tumori care atacau organismul, putregaiurile emoționale puteau fi întotdeauna îndepărtate. Nici Emma, nici Charles, deși era doctor, nu știau lucrurile acestea. Deveni dintr-odată neiertătoare cu Bovary și cu Karenina. Nu se străduiseră suficient. „Și Cynthia – ea se străduise suficient?" Întrebarea îi dădu târcoale și apoi se stinse. Cynthia își păstra secretele cu sfințenie.

Trish privi în sus către fereastra lor luminată doar de o mică lampă. Jason stătea în peticul de lumină, privind spre stradă. Întotdeauna, când era plecată, o aștepta, chircit, cu tensiunea întipărită pe chip, un bărbat înalt și încărunțit care avusese parte de prea puțină dragoste în copilărie și care se temea să piardă tandrețea pe care ei și-o oferiseră încă de la început. Lacrimile acelea vărsate cu

atâția ani în urmă, și care nu mai fuseseră pomenite de atunci, izvorâseră din această teamă.

El plecă din lumină și inima îi fu mișcată de compasiune. Intră în grabă în bloc, nerăbdătoare să îl vadă, să meargă împreună cu el în camera lui Mandy, să stea alături de el în timp ce își priveau copilul dormind.

Poate că ar trebui să se gândească și ea la casa de vacanță pe care el voia să o cumpere. Poate că mâine avea s-o sune pe Cynthia să îi ceară numărul de telefon al firmei care recrutează bone.

Spre deosebire de Emma Bovary, și poate spre deosebire de Cynthia, ea putea face alegeri și va ști cum să aleagă. Își simți inima ușoară. Nu mai așteptă liftul și o luă în fugă pe scări, nefiind surprinsă să îl găsească în prag, așteptând-o.

Capitolul trei

– Jen! Jen Reardon!

Stătea la intersecția dintre Madison și Fifty-Fifth Street în bătaia vântului care își arăta pentru prima oară puterea în acea toamnă târzie. Imensa ei mapă de piele neagră îi aluneca de sub braț în timp ce încerca, în zadar, să oprească un taxi. Jen întoarse capul enervată. Întârziase deja la vizita săptămânală la azilul de bătrâni unde mama ei o aștepta, nerăbdarea accentuându-i și mai mult ridurile adânci care îi brăzdau fața, cu ochii lipsiți de strălucire din cauza unei vieți în care strânsese doar dezamăgiri.

Jen crezuse că va avea timp să treacă pe acasă ca să își schimbe haina cea neagră și lungă, și bereta din lână neagră care o strângea, cu jacheta de denim cu glugă și să îi ofere lui Ian sendvișul cu somon afumat pe care îl căpătase la bufetul de la Nightingale' s. Dar nu se întâmplă așa. Întâlnirea cu Cynthia se prelungise cu mult peste timpul pe care i-l acordase și nu putuse pleca devreme. Cynthia era cea care impunea programul. Vocea ei era blândă, dar fermă, iar criticile pe care le aducea desenelor lui Jen păreau rostite pe un ton de scuză, dar nu conțineau nici un compromis. Voia ca produsele să fie mai bine puse în valoare într-o anumită reclamă, pe alta o voia colorată mai subtil.

– Suporturile acestea de condimente din Suedia trebuie să ia ochii consumatorilor. Toată lumea are un suport pentru condimente. Nimeni nu are nevoie de ceea ce vindem noi, poate doar o mireasă, așa că trebuie să punem accent pe latura estetică, Jen. Vrem ca acei clienți care vor răsfoi catalogul să se oprească și să îți admire desenele.

Jen nu era întotdeauna de acord, dar știa că Cynthia era un geniu în marketing și, de asemenea, era și șefa ei, cea care îi dădea de lucru și îi scria cecurile. Întâlnirea lor se prelungise și luaseră prânzul împreună. Abia la cafea, când toate observațiile Cynthiei fuseseră atent notate, se relaxară și începură o discuție lejeră. Cynthia remarcă ținuta lui Jen, un pulover în culorile curcubeului, cu buzunare enorme pentru creioanele de care nu se despărțea niciodată.

– Ți se potrivește, Jen, spuse ea.

– Mi l-a cumpărat Ian, de fapt, răspunse Jen, dar își regretă imediat cuvintele.

Nu voia să îi reamintească Cynthiei că are un iubit care îi cumpără cadouri, nu acum când ea rămăsese singură.

Se uită la prietena ei și observă ca machiajul aplicat cu grijă îi ascundea paloarea feței. Slăbise atât de mult, încât rochia ei stacojie de lână (Cynthia cea îndrăzneață își alesese o rochie care nu se potrivea cu părul) părea acum prea largă pentru ea.

– Pari cam obosită, Cyn, spuse cu o voce care îi trăda îngrijorarea.

– E o perioadă grea, recunoscu Cynthia și își puse frișcă în cafea.

– Vrei să vorbim despre asta? întrebă Jen precaută.

Știa că păsise pe terenul nesigur al emoțiilor, dar voia ca Cynthia să știe că este lângă ea și că îi pasă.

Cynthia ezită, apoi scutură din cap.

– Nu acum, nu încă.

Și Jen nu mai insistă, mai mult chiar, își privi ceasul și plecă în grabă fără să se scuze. Mama ei. Trebuia să meargă la mama ei.

– Jen!

Își auzi din nou numele, mult mai energic de data aceasta, exact când un taxi opri în fața ei. Se întoarse, iar șoferul care văzuse un alt client se îndepărtă.

Era Eric. Mergea grăbit spre ea, cu haina fâlfâind descheiată, cu fața înroșită de vânt, cu părul des și blond care îi cădea atât de fotogenic pe fruntea înaltă. Se forță să zâmbească, să își alunge iritarea, să nu înceapă să țipe la el. Învățase de multă vreme să își păstreze controlul în astfel de situații și de aceea era ironizată pe rând de Elizabeth, sora ei, și de Ian, iubitul ei.

Acel „fac orice ca să evit un conflict" devenise ținta ironiilor lui Elizabeth și îl repeta adesea ca să o provoace pe Jen, dar ea se lăsa rareori atrasă într-o dispută. Ani întregi de experiență o învățaseră când să plece din cameră, când să închidă telefonul sau să dispară în bucătărie și să își facă de lucru cu treburile casei.

„– Oamenii te scuipă în față, Jen, și tu te faci că plouă."

Disprețul lui Ian era lipsit de delicatețe și izbucnea ori de câte ori i se părea că ea acceptase un proiect prost plătit, fusese de acord să facă un serviciu cuiva (de obicei lui Elizabeth), care îi dădea multă bătaie de cap, casiera de la supermarket uita să îi dea restul sau proprietarul ignora plângerile ei legate de becurile arse de pe scara blocului și lipsa apei calde. Ea nu îi spunea că, de cele mai multe ori, el era printre cei care lansau mici atacuri verbale la adresa ei pentru că nu mai aveau hârtie igienică, o factură nu fusese plătită sau își pierduse blocul de desen. Ea îi răspundea rareori. Era mai simplu să cumpere hârtia igienică, să plătească facturile, să își caute blocul de desen ori să îl sune din nou pe proprietar.

Își însușise foarte bine lecția copilăriei petrecute în umbra lui Elizabeth, evitând furia vehementă a părinților ei.

– Eric, bună! își controlă ea tonul, ascunzându-și mirarea de a-l vedea în fața la Nightingale' s, cu intenția mult prea evidentă de-a o aștepta pe Cynthia.

„Să o aștepte sau să o urmărească?" Dar privindu-l, respinse această bănuială. Disperarea care i se putea citi pe chipul slăbit o făcu să îi fie milă de el. Cearcănele adânci din jurul ochilor săi o întristară. Haina lui elegantă din păr de cămilă părea că îi este prea largă, mâneca de la cămașă părea prea largă pentru încheieturile lui subțiri, iar când se aplecă să o sărute, i se păru că respirația îi miroase a alcool.

– Vii de la o întâlnire cu Cynthia? o întrebă el.

– Am făcut planuri pentru vânzările de după sărbători.

Mai erau câteva săptămâni până la Ziua Recunoștinței și Cynthia se gândea deja la luna ianuarie. Dar așa era Cynthia, calculată, organizată, planificând totul din timp. Și de asta ea stătea acum în spatele biroului ei enorm și ordonat din lemn de mahon, în timp ce Jen încerca disperată să oprească un taxi.

– Ce face Cynthia?

Vorbise degajat, dar fața îi trăda durerea, iar compasiunea ei crescu.

Îl plăcuse întotdeauna pe Eric. Întotdeauna fusese atent cu ea. Cumpărase chiar o pictură de-a lui Ian, deși ea știa că nu îi plăceau uriașele pete de culoare abstracte.

– Cum o știi, răspunse ea ambiguu. Se descurcă.

Nu știuse niciodată ce înțelegeau ceilalți prin „se descurcă". Împrumutase expresia din vocabularul lui Elizabeth. Răspunsul standard al surorii ei când i se puneau întrebări despre Adam, slujba ei, căsătoria ei erau mereu „mă descurc".

Lui Eric i se păru un răspuns potrivit. Și de fapt era adevărat. Cynthia chiar se descurca. În ciuda evidentei oboseli, pe durata întregii lor întâlniri fusese foarte concentrată asupra muncii, observațiile ei asupra desenelor lui Jen erau foarte exacte. De două ori în

acea dimineață vorbise la telefon pentru a-și rezolva problemele personale. O dată cu Mae, ca să îi reamintească să le servească gemenelor și lui Ingrid cina mai devreme, pentru că avea o întâlnire de afaceri la Nightingale' s.

– Somon sălbatic, nu de crescătorie, îi spusese ea lui Mae.

Nu putea să ajungă acasă să mănânce cu copiii ei, dar era foarte atentă la meniu. A doua convorbire fusese cu directoarea școlii unde învățau gemenele pentru a confirma prezența la o ședință cu părinții. În tot acest timp își ținuse privirea concentrată pe desenele de prezentare ale lui Jen. Chiar și disponibilitatea lui Jen de-a o asculta, dorința ei de-a o ajuta fuseseră respinse cu blândețe și amânate conform planificării emoționale a Cynthiei. Nu dădea deloc impresia unei femei a cărei viață fabuloasă devenise un coșmar. Era, cu siguranță, o femeie care știa cum să se descurce, cum să își stabilească prioritățile.

– Vreau să vorbesc cu ea, spuse el. Trebuie să vorbesc cu ea.

– Eric, nu te pot ajuta. Știi asta.

– Atunci dă-mi voie să vorbesc cu tine.

Avea dreptul la o pledoarie a apărării.

Lui Jen îi era greu să reziste la rugăminți, dar în acea după-masă nu avea de ales. Îi promisese lui Elizabeth că va face ea vizita săptămânală la mama lor și că va discuta cu contabila de la azil despre frecventele suplimentări ale taxelor pe care trebuia să le achite. Nu se putea aștepta ca Elizabeth să se ocupe de problemele mamei lor și să facă față stărilor ei, când avea o slujbă cu normă întreagă, când trebuia să se îngrijească de Adam și de pretențiile constante ale lui Bert. Jen îl ignora pe Ian, care îi amintea mult prea des că, deși ea nu are o slujbă cu program fix, munca ei îi ocupă la fel de mult timp ca și lui Elizabeth, și că Elizabeth nu avea dreptul să dicteze în privința obligațiilor lui Jen.

Se apropie un alt taxi și îi făcu cu mâna disperată șoferului.

– Îmi pare rău, Eric. Mă grăbesc foarte tare. Mama mea... Am întârziat deja.

Taxiul puse frână și el îi deschise ușa. Întotdeauna fusese atent și manierat.

– Altă dată atunci, insistă el.

– Sună-mă.

Invitația asta, știa foarte bine, însemna acordul ei tacit. Nu era nimic rău dacă se întâlnea cu el la o cafea. Nu însemna că o trădează pe Cynthia. Și cum ar fi putut să o trădeze? Nu avea ce informații să îi dea, ce secrete să îi împărtășească.

El se aplecă spre ea și ea îl sărută scurt pe obraz. Privind în spate în timp ce taxiul se îndepărta în viteză, îl văzu uitându-se la clădirea unde se afla Nightingale' s și apoi plecând în grabă.

Luă din geantă cartea lui Edith Wharton din colecția „Library of America", bucurându-se de textura moale a copertei negre, de hârtia nouă și subțire pe care era tipărită. Nu începu să citească, ci răsfoi încet paginile în timp ce taxiul se îndrepta spre nord. Donna sugerase să citească *Reciful* împreună cu scrisorile lui Wharton, și Cynthia îi spusese că terminase romanul spre dimineață.

– Am stat trează până aproape de ora trei dimineața ca să-l termin, spusese ea, iar Jen și-o imaginase rezemată de pernă în patul uriaș pe care ea și Eric îl împărțiseră.

Își imagină veioza trandafirie care își arunca razele asupra cărții, conturându-i degetele cu pete romboidale de lumină, în timp ce partea de pat a lui Eric, delimitată de o pernă, rămăsese cufundată în întuneric. Nu era de mirare că Cynthia era obosită. Singurătatea îi alungase somnul.

Jen se întrebă dacă gemenele se trezeau noaptea ca să îl strige pe tatăl lor. Doar Rina se întrebase la început dacă Cynthia le explicase Lizei și Juliei dispariția bruscă a lui Eric, dar apoi întrebarea le intrigase pe toate.

Jen oftă și citi primele trei cuvinte din *Reciful*, „Un obstacol neașteptat..." Aceste cuvinte puteau fi puse în legătură cu Cynthia. Până la urmă, un obstacol neașteptat, o catastrofă neașteptată îi făcuse căsătoria să deraieze. Jen știa că celelalte membre ale clubul de carte aveau să o sune în cursul săptămânii, așa cum făceau mereu, pentru că ea lucra cu Cynthia, și erau flămânde după frânturi de informații prețioase. „Cum ți s-a părut? Ce-a spus?" Întrebările lor aveau să fie insistente pentru că își doreau foarte mult să afle noutăți. Chiar și sora ei, Elizabeth, oricât de supărată și de preocupată era de propriile probleme, uita pentru un timp de necazurile ei ca să întrebe ce face Cynthia. „Conduce departamentul la fel de eficient ca de obicei? Pare stăpână pe situație?" Elizabeth, Jen știa asta, se mândrea că este foarte eficientă la slujbă, în ciuda stării lui Adam și a furiei abia reținute a lui Bert – nu lipsise nici o zi de la serviciu, scria rapoarte complete despre studenții cu probleme și despre părinții lor cu și mai multe probleme, organiza întâlnirile facultății și discuțiile individuale. Ea era, cu siguranță, stăpână pe situație. Cynthia era oare la fel de capabilă ca ea?

De fiecare dată Jen le dădea prietenelor ei detalii exacte. Cynthia, le spunea ea, poate prea brusc, rămăsese aceeași directoare de marketing capabilă și organizată dintotdeauna. Jen nu îi vorbise lui Elizabeth sau vreuneia dintre ele despre tristețea care umbrea ochii ei verzi, care odată fuseseră atât de strălucitori, despre faptul că slăbise sau despre cum, în timp ce stăteau aplecate asupra paginilor corectate, criticile ei foarte exacte se transformaseră în șoapte, și apoi amuțiseră. Așa cum se întâmplase și în acea dimineață, când Jen așteptase cu răbdare până ce Cynthia scuturase din cap și, la fel de brusc pe cum căzuse pe gânduri, își reluase observațiile clare și pertinente. Cynthia nu îi dăduse nici un semn că ar vrea să fie strânsă în brațe sau că ar vrea să își destăinuie secretul. „Nu încă", spusese

ea. Ar putea să le povestească prietenelor ei despre această schimbare, și ele vor trebui să se mulțumească cu asta.

Taxiul se opri la semafor și ea se gândi că ar trebui să le spună celorlalte despre scurta ei întâlnire cu Eric. Trebuia să o întâlnească pe Donna la o cafea în seara aceea. Să aducă vorba și despre asta?

Închise cartea și își aminti să mănânce sendvișul cu somon afumat abia când era la câteva blocuri distanță de azilul unde mama ei aștepta încremenită într-o furie mută.

– Jen, tu ești?

Vocea puternică a lui Ian care răsună prin mansardă o surprinse când se întoarse seara acasă.

– Păi cine să fie?

Făcu eforturi să își păstreze vocea calmă, să își mascheze iritarea de care fu cuprinsă pentru că îl găsise acolo. Preda la Liga Studenților de la Arte în fiecare miercuri seară și era de obicei plecat când ea ajungea acasă. Așteptase cu nerăbdare acea oră de singurătate, de veghe tăcută în lumina blândă a veiozei, un moment de pauză după orele lungi de muncă de la Nightingale' s la noul catalog și apoi, după orele și mai lungi petrecute la azil, străduindu-se să facă conversație cu mama ei, certându-se cu contabila din cauza costurilor misterioase pe care trebuia să le achite.

– Nu predai în seara asta? întrebă ea, lăsându-și mapa jos și aruncându-și bereta pe barul de lemn din bucătărie, care era acoperit cu resturile de la prânzul lui Ian.

Urme uscate de supă de roșii înroșeau bolul ei de supă galben, și cojile de pâine neagră fuseseră aruncate în cana lui goală de cafea. Mecanic, puse bolul și cana în chiuvetă și, încă purtând haina grea, luă un burete și curăță masa.

– Eram obosit. L-am rugat pe Patrick să îmi țină locul.

Stătea întins pe sofa, lung și subțire, ceva mai împlinit acum decât atunci când îl întâlnise prima oară, cu trei ani în urmă, la un curs de desen al corpului uman. Părul lui roșcat, pe care de obicei îl ținea strâns într-o coadă de cal, era acum răsfirat pe pernă și observă pentru prima oară, cu o tristețe adâncă, faptul că îi apăruseră fire argintii. Ian, care încă purta cămășile strâmte și blugii de la terminarea facultății, care încă mai păstra câteva jointuri într-o cutie de Gauloises pe care o adusese de la Paris, dintr-o călătorie făcută la începutul carierei sale artistice, care încă nu își deschisese un cont bancar, nu trebuia să îmbătrânească. În urmă cu câteva săptămâni, amândoi împliniseră treizeci și cinci de ani, și la vârsta asta încă nu ești bătrân. Simți nevoia să se aplece și să îl sărute pe obraz chiar deasupra unei pete de vopsea albastră care se usca încet.

El își ridică mâna spre părul ei și îl mângâie cu blândețe, apoi își coborî degetele pe spatele ei, masându-i mușchii tensionați din jurul coloanei vertebrale până ce se relaxară datorită atingerii lui, fredonând *Let it be,* cântecul formației Beatles, preferatul lui Jen. Această căldură a lui, pe care nu o mai întâlnise până atunci la nimeni, o făcuse să se simtă legată de el încă de la început.

– Îmi pare rău că nu am fost la curs. Știu că avem nevoie de bani, dar am terminat pânza azi, cred că am pictat șapte ore fără oprire. Nu aș mai fi fost în stare să desenez nimic pe șevaletul din clasă.

– Știu. Nu-i nimic, spuse ea punând în balanță banii pe care îi mai avea în cont cu chiria mansardei, ce trebuia plătită, și rata cardului de credit care aștepta pe birou într-un plic nedesfăcut.

Chiar aveau nevoie de banii aceia. Fusese nevoită să scrie un cec la azil pentru medicația suplimentară pe care o primea mama ei și nu putea să îi ceară lui Elizabeth să împartă suma pe din două. Lui Adam îi fusese recomandat un nou program, și asta însemna

că ea trebuia să plătească o sumă exorbitantă pentru orele de terapie pe care le petrecea doar el împreună cu un specialist. Dar avea să se descurce. Un magazin de pălării de damă îi ceruse să conceapă designul pachetului promoțional, și Cynthia o recomandase unei companii specializate în comenzile pe internet, care admirase cataloagele făcute de ea pentru Nightingale' s și voia să lucreze și pentru ei. Era în regulă. Trebuia să muncească în plus, poate să își mărească și tarifele. Chiar Cynthia îi spusese că cere prea puțini bani.

Se întoarse să privească pânza.

Era enormă, sprijinită pe două șevalete, o reprezentare îndrăzneață și captivantă a unui cer în pragul amurgului, o pată mare de un albastru cobalt brăzdată de săgeți argintii și conturul soarelui care apunea încet, pictat cu acuarele pastelate.

– E minunat, Ian!

Se apropie de pânză să o cerceteze de aproape, uimită de îndrăzneala și, în același timp, de subtilitatea măiestriei lui.

– Cu lucrările pe care le-ai făcut astă-vară la mare și cu încă trei pânze mari vei avea suficiente lucrări pentru expoziția individuală pe care vor să o organizeze cei de la galeria Maestrato.

– Încă trei lucrări mari? O spui de parcă le-aș face pocnind din degete, așa cum faci tu cataloagele pentru Nightingale' s.

Vocea lui plină de sarcasm o făcu să tresară. Imediat văzu că o rănise și își puse brațele în jurul ei.

– Iartă-mă, spuse el.

– Nu face nimic, oftă ea.

Vorbele lui o răniseră, dar nu le putea nega adevărul.

Își recunoscuse demult limitele talentului personal, înțelegând, dezamăgită, că nu era suficient de înzestrată pentru a fi un pictor profesionist, și își concentrase efortul spre latura comercială a artei sale. Fusese o alegere pragmatică și dăduse roade, le oferea un venit

sigur care îi permitea lui Ian să își folosească tot timpul pentru pictură, iar Jen avea un program de lucru flexibil. Elizabeth nu vedea cu ochi buni acest aranjament. Dar Jen știa că Elizabeth ar fi criticat aspru orice decizie a ei, la fel cum făcea în copilăria tumultoasă în care certurile permanente ale părinților le mânaseră pe cele două surori să își caute refugiul în colțuri diferite din acea casă supraîncălzită, care semăna mai degrabă cu un câmp de luptă decât cu un cămin.

Mama și tatăl lor se certau din cauza banilor, iar Elizabeth și Jen se închideau în camerele lor și citeau. Se certau din cauza planurilor de vacanță, a mâncării gătite de mama lor, a caracterului iresponsabil al tatălui lor, și fiicele lor întorceau paginile cărților și se pierdeau în viețile familiilor fictive ai căror membri se salutau cu veselie dimineața și stăteau alături în jurul focului. Surorile nu se jucau împreună, nici măcar nu citeau în aceeași cameră, dar făceau schimb de cărți, gusturile lor literare, încă de la vârste foarte fragede, fiind la fel de diferite precum modul cu care reacționau la turbulențele din propriul cămin.

Elizabeth își asumase rolul de arbitru, criticând când pe mama ei, când pe tatăl ei, cerându-le să se poarte rezonabil, dar ei nu erau niciodată în stare de asta. Le arătau unde greșeau atât bărbatului neputincios și irascibil, cât și femeii mereu nemulțumite tânjind după afecțiune, pe care îi numeau Mamă și Tată. Elizabeth înfrunta problemele, iar Jen prefera să se retragă din calea lor. Vocile ridicate o înspăimântau, jignirile aruncate fără discernământ o făceau să tremure. Tăcerea și resemnarea reprezentau modul ei de a căuta liniștea. Căsătoria lui Elizabeth fusese un altfel de evadare, un demers pentru obținerea controlului. Neputând controla viețile părinților ei, dorise să își ia în stăpânire propria viață. Bert era un petitor liniștit și tăcut. Nimic nu indica vârtejul emoțional ce se ascundea în spatele apelor liniștite ale tăcerii sale. Dar și așa,

Elizabeth ar fi fost în stare să îl controleze dacă Adam ar fi fost un copil normal, dacă nu s-ar fi uitat prin oameni cu ochi lipsiți de expresie, dacă mânuțele lui delicate ar fi încetat să bată darabana pentru o clipă, și cele câteva cuvinte pe care le știa nu ar fi fost repetate la nesfârșit. Toate aceste lucruri sfidau dorința de control a lui Elizabeth, și lui Jen, care o cunoștea atât de bine pe sora ei, îi era milă de ea și nu îi reproșa niciodată nimic. Nu fusese surprinsă că Elizabeth își alesese o slujbă care îi permitea să își exercite controlul asupra vieților studenților ei. „Asta este facultatea pe care trebuie să o urmezi", le spunea ea. „Asta trebuie făcut", îi informa ea pe părinții neliniștiți. Neputând să își ghideze propria viață, o ghida pe a altora. Le fel cum încerca să ghideze și viața lui Jen, deși aceasta nu i-o ceruse. Încotro mergea viața lui Jen? De ce nu mergea Jen la lecții de pictură și îi oferise acest privilegiu lui Ian?

Jen evita să se justifice în fața surorii sale. Nu conta că ea nu îl plăcea pe Ian, considerând că profită de Jen.

– V-ați gândit vreodată să vă căsătoriți? o întrebase Elizabeth pe sora ei în repetate rânduri.

Întotdeauna, Jen încerca să ocolească răspunsul. Nu voia să îi spună lui Elizabeth că prețuia tocmai lipsa unui angajament ferm în relația ei cu Ian, pentru că acest lucru îi dădea libertate și putere. Spre deosebire de sora ei, spre deosebire de mama ei care avusese o căsătorie nefericită și acum era o văduvă singură și infirmă, ea nu era prinsă în capcană. Nu voia să contraatace întrebările indiscrete, amestecul acela de răutate și îngrijorare, cu întrebări acuzatoare despre viața lui Elizabeth alături de Bert, o alianță plină de amărăciune, ce implica responsabilitatea față de Adam și furia vulcanică a lui Bert, care izbucnea din ce în ce mai des. Nu voia să îi spună surorii ei că, deși știa că Ian este iresponsabil și narcisist, lucru pe care i-l ierta datorită talentului său, ea se simțea la adăpost pentru că el știa cum să o răsfețe și să o surprindă plăcut.

– Apropo, te-a sunat Elizabeth, spuse Ian, îndepărtându-se de ea ca să își privească tabloul din alt unghi.

– Ce voia? întrebă Jen.

– Voia să știe ce face mama voastră. A spus să o suni.

Jen se gândi că Ian nu întrebase ce face mama ei, dar el nu o făcea niciodată. Pe el îl interesa doar soarta cuplului lor.

– Va trebui să aștepte până mâine, mă întâlnesc cu Donna și am întârziat deja.

– Dar voiam să comand niște pizza și să stăm doar noi doi, spuse el bosumflat.

– Îmi pare rău. Știam că ești la curs când am stabilit să mă întâlnesc cu Donna.

– Corect.

Dezamăgirea lor reciprocă se metamorfoză într-o politețe reținută. El își încălzi mâncarea rămasă de la prânz, iar ea se schimbă în niște blugi și un tricou larg. El o conduse până la ușă și o sărută pe obraz. Ea îi zâmbi plină de remușcări. Tandrețea, ca de obicei, era cea care o atrăgea la el.

Donna o aștepta la Gino' s, micul restaurant italian de pe Ninth Avenue, unde mesele erau suficient de departe una de alta, încât să poți sta de vorbă fără să fii auzit de ceilalți. Fețele de masă curate, dar nu foarte albe, erau pătate cu sos de roșii, care nu voia să se curețe, și lumânări care nu erau niciodată aprinse stăteau strâmb în sticle de Chianti acoperite de ceară prăfuită. Donna mutase deja un ghiveci cu flori de plastic din mijlocul mesei mai la o parte, și acum își ștergea îndârjită paharul cu un șervețel. Mâncarea era totuși excelentă, servirea rapidă, și puteai să zăbovești la cafea fără să te simți presat să pleci. Le plăcea de asemenea că nu era unul dintre restaurantele acelea pentru cupluri, ci un loc de întâlnire pentru prietenii de același sex. Grupuri de femei stăteau la masă, vorbind

încet și râzând discret. Bărbații se aplecau unul spre celălalt, vorbind foarte serios și apoi izbucnind într-un râs viguros și spontan.

Gino' s fusese descoperirea Donnei și mergea acolo numai cu Jen. Rina s-ar fi plâns chiar și de prețurile acelea modeste din meniu, făcându-le să se simtă vinovate, etalându-și sărăcia la fel cum alte femei se mândresc cu rochiile lor. Era prea lipsit de clasă pentru Cynthia și pentru Trish, care oricum își doreau cu disperare să ajungă acasă să ia cina cu familiile lor ori de câte ori aveau posibilitatea să facă asta, ceea ce se întâmpla destul de rar. Elizabeth nu mânca niciodată în oraș. Cina era singurul moment când ea și Bert apucau să discute, le explicase ea plină de simțul datoriei când încercaseră să o invite și pe ea. Deși scuza ei era cam șubredă, nu încercaseră să o convingă niciodată. Jen știa încă din copilărie că era o greșeală să pui în discuție deciziile surorii sale, și Donna recunoscuse că, deși o respecta pe Elizabeth pentru abnegația cu care își îngrijea fiul și îi aprecia profunzimea analizelor literare din cadrul clubului de carte, nu o plăcea prea mult.

Era firesc ca Jen și Donna, amândouă necăsătorite și fără copii, și cu niște iubiți care nu emiteau pretenții, să ia din când în când cina împreună și să își facă una celeilalte confidențe.

Jen se așeză în fața Donnei, luă și ea șervețelul și șterse energic câteva paste care rămăseseră lipite de lingura ei uriașă pentru supă.

– Îți imaginezi ce-ar spune Cynthia dacă ar vedea asta? o întrebă ea pe Donna.

– Probabil s-ar uita la ea dezgustată și ar cere pe un ton politicos o lingură curată. Și nu ar mai călca niciodată pe aici. Știi cum e Cynthia.

– Știu oare?

Era o întrebare care îi dăduse târcoale de săptămâni întregi, de când se întâlniseră cu Cynthia și discutaseră despre desenele desfășurate în fața lor, când o ascultase vorbind despre Madame

Bovary, la Nightingale' s, când discutase la telefon cu Mae despre meniul săptămânii și cu bonele despre programul copiilor, apoi amenințând un furnizor, lingușindu-se pe lângă un tipograf, scoțându-și o pălărie și înlocuind-o cu alta. Cât de bine o cunoștea pe prietena ei, pe clienta ei care, cu atâta calm, păruse că le oferă un indiciu și apoi plecase în grabă, în timp ce ele se agitau, făceau speculații, căutau acul în carul cu fân, încercând să ghicească răspunsul la acel sâcâitor „de ce"?

Jen citi meniul. Linguini cu sos de scoici, se decise ea pe loc, și îi ceru chelnerului să îi aducă și un pahar de vin roșu.

– Vreau ceva ca să mă răsfăț, îi spuse ea Donnei. Am nevoie să fiu alintată.

– Și eu vreau același lucru, îi spuse Donna chelnerului în timp ce ungea o bucată de pâine cu unt. Ai avut o zi grea?

– Nu mai grea decât de obicei, răspunse Jen. Cu excepția vizitei la mama. O întâlnire lungă cu Cynthia la Nightingale' s. A prelungit întâlnirea până după prânz, deși știa că eram disperată să ajung la azil să o văd pe mama. Nu prea îi stă în fire să facă asta.

– Ești sigură de asta? Sau, mai degrabă, cine e Cynthia cu adevărat, dincolo de toată această poleială? întrebă Donna, reformulând întrebarea lui Jen și întărindu-i bănuielile.

Jen ezită, gândindu-se la ceva.

– Cred că avem de-a face cu un caz tipic, spuse ea în sfârșit. Cynthia Anders, născută Cynthia Simmons. Părinți cumsecade, o casă confortabilă, deși nu pomenește niciodată de tatăl ei. A spus odată că era un om care a dezamăgit-o, dar nu am înțeles ce a vrut să spună prin asta. Licențiată la Bryn Mawr, un MBA la Penn, slujba mult visată. O aventură romantică în Italia, o căsătorie de vis cu Eric Anders, un regizor de documentare genial, copii angelici, și apoi...

– O despărțire de coșmar și probabil un divorț de coșmar, o completă Donna. Ceea ce ar putea contrazice, sau nu, tot ceea ce știm despre ea sau ce credeam că știm despre ea. Mi-e cam jenă să recunosc, dar am invidiat-o întotdeauna – familia ei stabilă. Casa ei superbă, articolele din *People*, slujba ei, Eric. Eric cel drăguț, talentat și amabil. L-am plăcut dintotdeauna. Cred că tuturor ne-a plăcut.

– L-am văzut azi, spuse Jen sorbind din vinul ei roșu.

– Da? Unde?

– Tocmai ieșisem de la Nightingale' s și încercam să opresc un taxi – știi ce nebunie e în centrul orașului la prânz – și a apărut dintr-odată, strigându-mă și alergând spre mine.

– La Nightingale' s? Ce făcea acolo?

– Nu știu. Nu am avut timp să-l întreb.

– O urmărea pe Cynthia, probabil.

Donna agită paharul cu vin, îl gustă și se strâmbă.

– Nu mi-l închipui pe Eric făcând așa ceva, protestă Jen fără prea multă convingere.

– Nici eu, zâmbi cu tristețe Donna.

Avea dreptate. Toate îl plăceau pe Eric, iar el fusese foarte amabil cu fiecare dintre ele, făcându-le discret diverse favoruri, cumpărând tabloul de la Ian, aranjând vizita clasei lui Jeremy pe platoul de filmare al documentarului pe care îl realiza, găsind un apartament cu o chirie rezonabilă pentru Donna.

– Cum ți s-a părut? întrebă ea.

– Trist. Foarte slab. Hainele păreau că atârnă pe el.

„La fel ca rochia stacojie a Cynthiei." Se întristă brusc din cauza acestei imagini în oglindă care i se născu în minte.

– Nu e ceva neobișnuit la oamenii care suferă depresii. Unul dintre simptome este lipsa poftei de mâncare și scăderea în greutate. Am avut de-a face cu mulți pacienți din ăștia, și indiferent ce

plan alimentar senzațional creez pentru ei, știu că merg la sigur doar cu Ensure sau cu alt supliment alimentar lichid.

Donna alunecase repede, mult prea repede spre latura profesională. Își iubea meseria, îi plăcea să stabilească diagnostice și să găsească soluții. Mai puțini carbohidrați, proteine întăritoare, vitamine. Ea și Trish scriseseră împreună un articol pentru jurnalul psihiatric, „Dietele și depresia".

– Au Ensure la Brasserie? întrebă Jen ironică, și Donna izbucni în râs.

Eric le invitase acolo la prânz cu diverse ocazii.

– Poate îl toarnă într-o cupă enormă de cristal, spuse ea. Despre ce-ați vorbit?

– Nu prea am apucat să vorbim. I-am spus că mă grăbesc să ajung la mama, ceea ce era adevărat, dar i-am zis că poate ne vedem altă dată, ezită ea.

– Și? o îndemnă Donna.

Chelnerul așeză pe masă bolurile cu linguini și, între ele, sosul de usturoi din care se răspândea aroma. Jen luă niște paste răsucindu-și furculița.

– Și mi s-a părut că miroase a alcool, recunoscu ea. Nu era beat, sunt sigură. Dar băuse alcool.

Roși vinovată. Nu voise să îi spună Donnei acest lucru și făcând-o, simți că îl trădase pe Eric, dar voia să vadă ce avea să spună Donna despre asta. Voia ca Donna să dea glas întrebării care se născuse în mintea ei, să o facă părtașă la această supoziție.

– Crezi că e alcoolic? întrebă Donna. Crezi că de asta l-a dat Cynthia afară din casă?

Această variantă nu fusese luată în calcul în toate săptămânile acelea când făcuseră speculații, dar Jen se gândise la asta în timp ce se întorcea acasă de la azil, la fel cum Donna o făcuse acum, privind-o pe Jen pe deasupra paharului ei de vin.

– Mi-a părut întotdeauna a fi genul care bea doar la ocazii. L-am văzut sorbind dintr-un pahar cu vin la premiere, poate câte un martini la petreceri. Niciodată mai mult, și uneori nici măcar atât. Și chiar dacă ar fi băut un pic mai mult, sau mult prea mult, asta nu ar fi făcut-o pe Cynthia să spună că nu îi mai putea permite să stea în aceeași casă cu copiii nici măcar o noapte. Cred că asta ar fi o reacție cam exagerată, argumentă Jen.

– Poate că făcea abuz de alte substanțe, iar alcoolul era cea mai slabă dintre ele. Avem astfel de cazuri în spital, insistă Donna.

– Droguri, adică?

– Uneori drogurile sunt pasul următor după alcool. Se întâmplă. Canabis, apoi cocaină. Heroină. Poate Ecstasy. Cynthia nu l-ar mai fi lăsat în casă să se drogheze acolo, în prezența copiilor. Și ținând cont de profesia lui, nu e prea greu de crezut că putea să facă rost de ele. Știi cum sunt oamenii din industria filmului. O lume de drogați. Poate de aceea a acționat Cynthia atât de rapid.

Donna își căuta cuvintele, scenariul pe care îl crease căpătase viață, argumentele ei păreau să susțină această ipoteză. O actriță adolescentă fusese internată în spital chiar în acea după-amiază, drogată cu cocaină, învârtindu-se prin recepție, pe jumătate dezbrăcată, cu esofagul atât de afectat de vărsături, încât Donna trebuise să îi prescrie rețete cu amestecuri de proteine ca să o poată pune pe picioare. Studiase cazul fetei. Totul începuse cu vin, apoi trecuse pe tării și iarbă, și în final ajunsese la drogurile puternice care o aduseseră în cabinetul Donnei.

– Eric nu face parte din lumea de la Hollywood. Nici din cea a televiziunii. El face documentare. Chestii serioase. Lucrează cu oameni serioși. I-am întâlnit pe mulți dintre ei la avanpremierele lui și la petreceri. Nu sunt genul de drogați, protestă Jen. Hai să nu mai discutăm despre asta. Băuse ceva la prânz, poate pentru că era deprimat și, la naiba, are tot dreptul să fie așa. Asta nu înseamnă că

e alcoolic sau drogat. Nu trebuia să fi pomenit asta. Mai bine schimbăm subiectul.

Jen se concentră asupra pastelor, dar îi părură dintr-odată fără gust. Fu ușurată când sună telefonul Donnei și o ascultă stabilind o întâlnire cu Tim, după cină, la un club de jazz, unde acesta urma să cânte.

– Nu te superi, nu? o întrebă Donna.

Scutură din cap. Nu se supăra. Devenise dintr-odată nerăbdătoare să ajungă acasă, la Ian, să se cuibărească în brațele lui ca să îi simtă respirația caldă și protectoare pe obraz, să îi simtă mângâierea tandră.

Dar nu îl mai găsi acasă. Singurul mesaj de pe robotul telefonic era al lui Elizabeth, care avea o voce enervată. Jen îl ignoră. Studie iarăși pictura cea nouă și sesiză că se prefigura o furtună pe cerul mereu schimbător împroșcat pe pânza enormă. O cuprinse tristețea și încercă să alunge această senzație, așa cum o făcuse dintotdeauna. Lectura fusese întotdeauna refugiul ei.

Își luă cartea, se furișă în spațiul protector al ficțiunii, se topi în lumea creată de Edith Wharton în *Reciful.* Fu absorbită de povestea Annei Leath, o văduvă care aștepta întoarcerea iubitului, fără să știe că acesta avusese o scurtă aventură cu Sophy Viner, acum logodită cu fiul său vitreg. Se adânci în lectură. Aflorimentul misterios care dădea titlul cărții deveni propriul abis; grădina casei Leath din Normandia deveni propriul peisaj, care o captiva fără să fie însă amenințător. Se lăsă cucerită de magia narațiunii lui Wharton. Neliniștea Annei Leath o înlocui pe a sa. Dilemele lui Sophy Viner puseră în umbră nefericirea Cynthiei, durerea adevărată exprimată de ochii lui Eric. Fu absorbită de poveste, care o făcu să uite de propria anxietate. Jen adormi în timp ce citea și se trezi abia când Ian îi sărută încet o pleoapă, apoi pe cealaltă. Cartea grea căzu fără zgomot pe podea.

Donna se pregăti minuțios pentru întâlnirea clubului de carte. Plănui meniul la fel de conștiincios cum stabilea dietele pentru spital, ținând cont, ca de obicei, de gust, de aportul nutrițional și de felul în care arăta mâncarea. Cumpărase un nou amestec de condimente din piața italiană de pe Eighth Avenue și era nerăbdătoare să îl încerce. Probabil avea să-l folosească la prepararea vinetelor de Toscana, o rețetă pentru aperitiv pe care o găsise pe internet. Pentru preparare îi trebuiau roșii la cutie, dar avea să le folosească pe cele coapte pe vrej, pe care le cumpărase de la Whole Foods. Închise ochii și zâmbi gândindu-se la felurile de mâncare multicolore care urmau să fiarbă pe aragazul ei, umplând aerul din bucătăria luminoasă cu aroma de usturoi. Tim, care din când în când se cocoța pe un scaun înalt și o privea în timp ce gătea, observase odată ironic că pare mai bucuroasă în bucătărie decât în dormitor, iar ea râsese, dar nu negase acest lucru. Era, de fapt, cea mai fericită atunci când gătea, mai ales singură.

Nu își alesese meseria din întâmplare. Medicina nutriționistă fusese o alegere clară și parcursese drumul către ea fără conflictele interminabile care îi obsedau pe colegii ei de an care ezitau la nesfârșit în alegerea specializării. Își aduse aminte cum Rina, colega ei de cameră, își alesese creația literară, apoi cochetase cu istoria și în final se decisese pentru literatură. Donna Saunders nu ezitase nici o clipă. Știuse ce urma să devină încă de când era boboacă.

Prepararea mâncării o făcuse mereu să se simtă plină de exuberanță. Bucătăria mamei ei fusese tărâmul ei de basm, insula magică inundată de aromele ierburilor și ale condimentelor, a supelor fierte la foc mic și a pâinii aurii care creștea în cuptorul uriaș ce emana căldură în toată casa. Din acea bucătărie, mama ei, Anne, conducea mica firmă de catering care asigura sprijinul material al familiei. Era modul ei de a-și câștiga existența, o ocupație care îi fusese transmisă mai departe și Donnei.

Ed Saunders, bărbatul puternic și dinamic cu care Anne se căsătorise după ce fusese curtată pentru o scurtă perioadă de timp, din care își amintea doar anumite secvențe – la teatru, alături de el, gardenia pe care el i-o cumpărase de la un vânzător ambulant, într-un club înghesuit și slab luminat dansând împreună, răceala nasturilor de metal pe obrazul ei – devenise o umbră după ce se întorsese din Coreea, veteran al unui război uitat, cu mâinile tremurându-i fără să le poată controla și cu ochii ce se umpleau de lacrimi fără veste și fără nici un motiv. Plângea când micuța Donna îi arăta o carte, o jucărie. Plângea când auzea soneria sau un cântec cunoscut la radioul reglat mereu pe aceeași frecvență. Își dusese restul zilelor în camera de zi, stând în fotoliul extensibil, înfășurat într-o pătură. O arsură îi distrusese coapsa stângă și din această cauză se mișca destul de greu. Ieșea din casă numai când mergea la Spitalul Veteranilor să i se completeze rețetele, să îi fie examinat trupul degradat. Dar doctorii, sâcâiți, ridicau din umeri drept răspuns la întrebările Annei. Nu puteau face nimic, îi spuneau ei, dar ea făcuse tot ce îi stătea în putință. Era nevastă și soră medicală, pregătindu-i hainele, ajutându-l să intre și să iasă din cadă, hrănindu-l, dându-i tranchilizantele care nu aveau nici un efect asupra lacrimilor, a tremuratului sau a agitației cu care se plimba prin casă fără nici o țintă precisă. Medicamentele nu îl împiedicau să bâjbâie de la un obiect la altul, să deschidă robinetele și să lase apa curgând, să caute prin dulapurile cu lenjerie ceva ce era sigur că pierduse printre cearșafurile și prosoapele pe care le împrăștia pe hol. Sindrom de stres posttraumatic, spuneau doctorii atotștiutori. Nu se poate vindeca.

Dar ea era și mamă, avea o fiică de îngrijit și trebuia să își trăiască viața. Cecurile compensatorii care soseau în fiecare lună nu erau suficiente pentru a acoperi cheltuielile pentru școală, nici măcar pentru pantofii cei noi și pentru hainele drăguțe și pastelate

pe care Anne le cumpăra pentru copilul ei. Singurul ei lux și singura bucurie pe care și-o permitea era să o îmbrace frumos pe fiica ei blondă. Așa că începuse să gătească, transformând un hobby într-o afacere care îi adusese suficienți bani pentru a plăti facultatea fiicei ei și pentru a-și plăti la timp ratele la credit.

Supele și pâinea, tocanele cu sos de vin și fripturile decorate cu crenguțe de rozmarin ajungeau pe masa unor străini. Anne aranjase cu o firmă de curierat să distribuie mâncarea în case elegante, în biserici și sinagogi, în sedii ale Legiunii Americane și în școli generale. Era mândră de mâncarea pe care o împacheta în cutiile de carton făcute chiar de ea, și Donna, încă din copilărie, o ajutase. Stătea pe un scaun înalt ca să poată amesteca într-o supă sau un râmtaș ori să pună un vârf de chimen într-un sos.

Nu se întrebase de ce mama ei pusese o încuietoare la ușa de la bucătărie pe care o ținea zăvorâtă în timp ce găteau împreună în bâzâitul micului casetofon. Ascultau casete cu cărți citite în timp ce tăiau și tocau, scufundau în apă legumele date într-un clocot și puneau salată verde în boluri. În bucătăria mamei sale, Donna ascultase *Rețeaua miraculoasă*, *Stuart Little*, *Hans Brinker*, *Micuțele doamne*, apoi trecuse la romanele lui Jane Austen, la nuvelele lui Dorothy Parker, la aventurile familiei Glass născocite de J.D. Salinger. George Eliot le purtase prin Anglia, Balzac fusese ghidul lor în Franța.

Donna era la vârsta adolescenței când îi mărturisise mamei sale că ar fi fericită să își dedice toată viața lecturii. Anne o privise plină de teamă și mânie.

– Trăiește-ți viața, Donna. Nu ți-o imagina. Nu o irosi. Nu de asta am muncit eu toți acești ani. Ți-am dat o șansă pe care eu nu am avut-o. Facultate, călătorii, o carieră. Promite-mi că o să profiți de ea.

O apucase de mână pe Donna și o strânsese cu putere.

Speriată, Donna șoptise:

– Promit. Promit.

Totuși, literatura și gătitul erau strâns legate pentru ea, erau refugiile ei, modul ei de a evada, micile plăceri împărtășite de mamă și de fiică, pe care nici măcar zăngănitul zăvorului de care trăgea Ed Saunders, încercând să deschidă ușa și apoi târșâindu-se către o altă cameră, nu le putea strica.

Mulți ani mai târziu, în timpul unui curs despre obiceiurile pacienților cu Alzheimer și depresii cronice, află că felul în care tatăl său umbla dintr-o cameră în alta fără odihnă era un comportament tipic pentru acești bolnavi. De frică, mama ei încuiase ușa la bucătărie, și tot de frică țâșnea la intervale regulate din bucătărie în camera de zi și striga cu o voce stridentă și nervoasă: „Ed, te simți bine?", știind bineînțeles că el nu se simțea bine și nici nu avea să se mai simtă vreodată.

Dar Donnei îi era foarte bine în bucătăria mamei ei. Acolo se bucura de frumusețea fructelor și a legumelor, a cărnii și a puiului proaspăt de la măcelărie, a peștelui lucios înfășurat în hârtie groasă de culoare albă, de aroma sosurilor și a condimentelor, de lumină și căldură, de poveștile depănate în timp ce banda se derula încetișor, de prezența mamei sale. Și în toate bucătăriile în care lucrase după aceea, bucătăria laboratorului unde învăța, bucătăria institutului pe care o avea în grijă când începuse să lucreze, bucătăria veselă din apartamentul său, se simțea bine. Acolo era întotdeauna curățenie și ordine, și întotdeauna se auzeau vocile cititorilor talentați care narau romanele și poveștile care îi aduceau alinare în timp ce tăia, toca și pisa.

Dar dorința mamei nu fusese dată uitării. Își trăia viața din plin, așa cum voise aceasta. Erau slujba, prietenii ei, iubiții și călătoriile în Anglia lui Eliot și în Franța lui Balzac, cărțile din geantă, cărțile de pe noptieră, cărțile din bucătărie, un volum deschis, sprijinit de

cutia în care ținea rețetele mamei sale scrise cu cerneală violet pe niște cartoane roase.

Cu o zi înainte de întâlnirea membrelor clubului de carte, făcu în așa fel încât să plece de la spital mai devreme, oprindu-se înainte în cabinetul lui Trish să lase un meniu pe care îl făcuse pentru o pacientă abia internată.

– Numai lichide. Piureuri din legume și din fructe. Raportul gastroenterologului arată că esofagul este afectat, cu posibile ulcerații ale gâtului.

– Tipic pentru bulimie, spuse Trish. Vărsăturile repetate au efecte groaznice asupra esofagului. Poți să adaugi niște înghețată? Efectul drogurilor va dispărea și o să aibă nevoie de dulciuri.

Oftă și închise dosarul cu un gest brusc.

– Ce îi face pe oameni să se autodistrugă în felul acesta? Copila asta are tot ce își putea dori – părinți bogați care o iubesc cu adevărat, e deșteaptă, e frumoasă și se ține de prostii. Aș putea face meseria asta o sută de ani, aș putea citi toate studiile scrise, m-aș putea ocupa de mii de cazuri, dar tot nu o să înțeleg cu adevărat dependența – poate aș pricepe de ce îi afectează pe cei din păturile sărace, dar pacienții noștri nu provin de acolo. Sunt oameni care au totul. Ce îi face să ajungă la sticla de băutură sau la ac? De ce trebuie să tragă cocaină pe nas și să își bage degetele pe gât? Știu ce spun manualele... personalitate predispusă spre dependență, stres, vid emoțional. Asta e tot ce avem, dar mie nu mi-e de-ajuns.

Donna studie fișa și adăugă înghețata.

– Ai spune fără să eziți că Eric era predispus spre dependență?

Trish o scrută cu privirea.

– De ce mă întrebi asta?

– Jen s-a întâlnit cu el. Din întâmplare. Sau poate nu chiar din întâmplare. Era în față la Nightingale' s. I s-a părut că miroase a alcool. Și a spus că slăbise foarte mult. Se întreba, de fapt amândouă

ne întrebam, dacă ăsta e motivul pentru care Cynthia l-a dat afară din casă.

– Faptul că a băut un pahar la prânz nu înseamnă că e alcoolic, spuse Trish sec. Drogurile, abuzul de substanțe halucinogene, asta ar fi altă poveste. Atunci aș înțelege de ce Cynthia a acționat așa de brusc.

– Ne-am gândit și la droguri, recunoscu Donna.

Se simți rușinată. Nu se cuvenea ca ea și celelalte să fie atât de implicate în această dramă a vieții Cynthiei. Ceea ce se întâmplase între ea și Eric îi privea doar pe ei. Nu era treaba clubului să se lanseze în speculații, să se întâlnească prin cafenele ca să-și împărtășească părerile, să își telefoneze ca să discute despre noile indicii. Nu se cuvenea. Invadaseră teritoriul emoțional al Cynthiei, fluturând steagul prieteniei. Bineînțeles că le păsa de Cynthia, bineînțeles că voiau să o ajute, dar ar fi trebuit să îi respecte regulile, nevoia de intimitate. Chiar și așa, fiind conștientă de toate acestea, Donna știa că nu putea și nu dorea să își țină curiozitatea în frâu, o curiozitate a cărei intensitate creștea pe măsură ce treceau săptămânile. Se întrebase, încă din copilărie, care este acel lucru care face o căsătorie de nesuportat, ce declanșează tragicul final, sfârșitul irevocabil. Trebuie să fie un lucru chiar mai cumplit decât neputința copleșitoare și fără speranță a tatălui ei? Când ajunge zăvorul ușii să fie închis pentru totdeauna? Era o întrebare pe care nu îndrăznise niciodată să i-o pună mamei sale, nici atunci când trăia tatăl său, nici după moartea acestuia. Și nu avusese nici timp să se gândească la asta.

Știa, desigur, că fiecare mariaj și fiecare familie, fericite sau nefericite, erau diferite. Tolstoi nu avea dreptate, se gândise ea prima oară când citise fraza cu care se deschide *Anna Karenina:* „Familiile fericite sunt toate la fel; fiecare familie nefericită e nefericită în felul ei". Totuși, căuta un numitor comun, rațional, și

secretul Cynthiei i-ar fi putut oferi un astfel de răspuns sau cel puțin un indiciu.

– Nu, nu cred că profilul lui Eric se potrivește cu cel al unei persoane înclinate spre dependență, spuse Trish în cele din urmă. Își urmărește mereu ținta, e disciplinat. Nu poți să ai un astfel de succes fără să fii organizat și muncitor. Nu mi s-a părut niciodată că ar avea probleme de comunicare cu alți oameni. El și Cynthia aveau o mulțime de prieteni comuni – îți aduci aminte de petrecerile pe care le dădeau pentru premierele lui – și avea și propriii prieteni, amici, colegi de serviciu. Eu și Jason am ieșit cu ei la cină de câteva ori. Nu a comandat niciodată mai mult de un singur pahar de vin. Droguri? Cu siguranță, nu. Mi-aș fi dat seama.

– Ești sigură? insistă Donna.

– Donna, știi foarte bine că nici un psihiatru nu e sigur de nimic. Nu sunt sigură că înghețata îi va face bine pacientei noastre. Dar aș paria pe chestia asta. Și acum, cară-te naibii de aici! Parcă aveai de făcut cumpărături, iar eu am întâlnire cu tatăl furios al unui pacient și cu mama recunoscătoare a altuia. Cred că o să mă descurc mai bine cu tatăl furios.

Izbucniră amândouă în râs și Donna plecă, desfăcându-și cocul de îndată ce păși afară din spital pe strada măturată de vânt.

Făcu cumpărăturile în grabă, așezând produsele în plasa enormă, legănând ușor în brațe păstrăvul învelit în hârtie albă, groasă. Îi trecuse prin minte să gătească ceva cu creveți, dar nu era sigură dacă anul acesta nu era cumva unul dintre aceia în care Rina respecta legile religiei iudaice în privința hranei. La fel ca tot ce făcea Rina, și practicile ei religioase erau schimbătoare.

În acea seară, Tim și Ray concuraseră amândoi pentru a o scoate în oraș.

– Gătesc, le spusese ea la telefon, pentru clubul meu de carte.

Nici unul din ei nu se împotrivi. Îi înțelegeau prioritățile și nevoia de a fi independentă. Le convenea și lor această situație pentru că și ei își doreau o relație liberă de orice constrângeri. Ray avusese o căsătorie scurtă și nefericită. Tim își dorea o viață liberă, care să îi permită să susțină concerte de jazz în orașe îndepărtate, până la orele târzii ale dimineții. Fiecare din ei știa vag de existența celuilalt, dar condiția Donnei cu privire la „nu pune întrebări, nu face mărturisiri" fusese acceptată încă de la început. Era o situație care le convenea tuturor. Cel puțin, pentru moment. Nu erau genul de oameni care își făceau griji legate de viitor. Nimeni nu va cere nimic și nu va emite ultimatumuri. Donna nu se gândea la ei când cerceta ingredientele înșirate pe masă și punea CD-ul cu *Casa bucuriei.*

– Selden se opri surprins, spuse cititorul cu o voce plăcută, iar Donna zâmbi și luă cuțitul pentru tocat în timp ce povestea lui Lily Bart își urma cursul.

În următoarea zi fusese furtună, plouase abundent după săptămâni întregi de toamnă blândă, amintindu-le că iarna se apropia cu pași repezi. Membrele clubului de carte dădură buzna în apartamentul Donnei, cu umbrelele șiroind, cu fețele ude și strălucitoare, cu picături de ploaie sclipindu-le în păr. Râzând pe seama aventurilor lor – se înghiontiseră cu ceilalți pentru a prinde un taxi, sprintaseră curajoase printre bălțoace, Rina se abătuse din drum ca să conducă o femeie oarbă spre casă, Cynthia se întorsese în grabă la Nightingale' s să ia de pe birou un document uitat acolo –, își puseră umbrelele în cada Donnei, își atârnară hainele de dușul ei și se prăbușiră peste mormanele de pernuțe împrăștiate pe podeaua camerei de zi, scoțându-și ciorapii uzi asemenea unor fetițe. Chiar și Elizabeth sporovăia veselă. Părul umed și deschis la culoare îi încadra chipul ca o cască, iar tivul fustei de dril era ud leoarcă. Le

povesti mândră cum reușise să oprească un taxi și cum îl împunsese cu umbrela pe un bărbat care încercase să se urce în locul ei.

– Dar l-am luat eu. Eu l-am luat, spuse ea voioasă, și celelalte o aplaudară.

Ploaia le înviorase. Le făcuse să uite problemele de la serviciu. Alergaseră prin vânt și ploaie cu hainele și cu pelerinele lor viu colorate, grăbindu-se să ajungă în locul acela plin de căldură, unde le așteptau prietenele și o seară întreagă cu mâncare bună și conversație plăcută.

Și Donna, cu fața roșie de la căldura cuptorului, cu părul ei blond prins la spate cu o eșarfă de un albastru pal, care se potrivea cu taiorul ei cu pantaloni, se plimba printre ele veselă, oferindu-le vinete toscane pe felii crocante de pâine prăjită, umplându-le paharele cu cidru acidulat din cana de ceramică pe care o adusese Cynthia.

– Un produs special din gama Nightingale' s de Ziua Recunoștinței, spuse ea mândră. Poți să umpli cana din nou sau să o folosești pentru flori. Am găsit-o în Irlanda primăvara trecută.

Sorbiră un pic de cidru. Își aminteau de excursia ei în Irlanda. Documentarul lui Eric despre familiile de americani din Irlanda câștigase un premiu la Festivalul de Film de la Dublin, și Cynthia se întorsese de acolo încântată peste măsură de peisaje, de căldura oa-menilor, de discursul strălucit pe care îl ținuse Eric înaintea evenimentului. Le adusese fiecăreia dintre ele câte un săculeț cu levănțică înfășurat în pânză irlandeză. Se întrebau dacă se gândește vreun pic la Eric în timp ce își bea cidrul. Se gândise vreodată că, odată despărțită de el, se despărțise și de lumea lui încărcată de festivități și premiere, marchize luminate somptuos, teatre întunecate și tăcute, petreceri cu admiratorii? Deocamdată, Donna își aminti de cuvintele pe care mama ei le rostise într-o seară de iarnă, în timp ce se uita pe fereastră la zăpada care cădea încet, cu umerii

încovoiați de oboseală și cu fața palidă: „Nu te măriți doar cu un om, spusese Anne Saunders plină de amărăciune. Te măriți cu viața lui".

Donna se întrebase și atunci și se întreba și acum dacă viața se termină odată cu căsnicia. Dacă mama ei l-ar fi părăsit pe tatăl ei așa, cum mulți dintre prietenii și rudele ei o îndemnaseră să facă („Nici măcar nu știe că ești acolo, Anne. I-ar fi mai bine într-un azil" – sfatul pe care nu îl ceruse nimeni, și care îi marcase copilăria, înfricoșând-o, făcea ca fața mamei să înghețe mută de uimire și furie), oare atunci viața ei, viața lor, așa cum o știa, ar fi luat și ea sfârșit? Când privea înapoi, știa că acele rude și acei prieteni aveau dreptate. Mama ar fi putut cunoaște un alt bărbat, ar fi putut începe o nouă viață. S-ar fi putut bucura de timp liber, de călătorii, de prezența unui partener. Tristețea ei s-ar fi șters, s-ar fi transformat într-un vag regret.

Se scuturã de aceste amintiri și se grăbi spre bucătărie. Păstrăvul în sos de vin alb și șalote era gata, pilaful avea o culoare aurie, salata verde garnisită cu muguri de pin era plină de prospețime.

– Masa e gata, strigă ea, și prietenele ei, desculțe, cu fețele luminoase și spălate de ploaie, se strânseră în jurul mesei acoperite cu o pânză verde de olandă, cu vesela de porțelan și tacâmurile de argint de la nunta mamei ei, pe care aceasta nu le folosise niciodată.

– O masă potrivită pentru Edith Wharton, aprecie Cynthia.

Donna zâmbi. Nu era puțin lucru să fii lăudată de Cynthia cea perfecționistă.

– Poate pentru casa ei de vacanță din Newport, înainte să ajungă celebră. Cu siguranță nu îndeajuns de elegantă pentru Mount, casa ei din Berkshire sau apartamentul ei din Paris, răspunse Elizabeth acră, și Jen își plecă privirea rușinată.

De ce trebuia ca sora ei să desființeze și cel mai mic compliment? Nu era prima oară când regreta că o invitase pe Elizabeth în

clubul de carte, și acest lucru era tipic pentru relația cu sora ei. Întotdeauna simțise un amestec ciudat de afecțiune și resentiment, vinovăție și tristețe. Căsătoria nefericită a lui Elizabeth cu Bert și autismul lui Adam aveau legătură cu aceste pendulări. Jen era liberă, în timp ce Elizabeth era prinsă în cursă. Când Carla, care făcuse parte din club pentru mult timp, plecase, discutaseră despre cine ar putea să o înlocuiască, și Jen, cu oarecare ezitare, o propusese pe sora ei. „Elizabeth e pasionată de literatură", le spusese ea prietenelor ei, care nu avuseseră nimic de obiectat. Voiau să îi facă pe plac lui Jen cea deșteaptă, lui Jen cea cu înfățișare de zână, care era mereu atentă și agreabilă. Și până la urmă, analizele și contribuția lui Elizabeth la discuții se dovediseră a fi unele valoroase. Toate erau de acord cu asta. Și Jen știa că, deși sora ei nu îi mulțumise niciodată pentru invitație, aprecia compania lor și posibilitatea de a evada din când în când de acasă. Micile iritări care interveneau ocazional erau prețul pe care Jen era de acord să îl plătească pentru a diminua sentimentul de vinovăție pe care îl avea încă din copilărie.

– Dar această mâncare sigur ar fi făcut cinste oricărei mese din Mount, Paris sau Anglia, spuse Trish luând o gură de păstrăv. Este delicios, Donna!

– Mulțumesc.

Donna dădu ocol mesei, umplându-le din nou paharele.

– Dar bineînțeles, Wharton nu s-ar fi îndeletnicit niciodată cu prepararea mesei. Ea excela în planificarea petrecerilor, în alcătuirea listelor cu invitați și a meniului, în alegerea porțelanurilor, a tacâmurilor, a decorului, a unor astfel de lucruri.

– Cam ca Cynthia, spuse Rina mucalită. Ea ordonă și Mae execută.

– Nu-i chiar așa, protestă Cynthia fără convingere. Nu mă deranjează să fiu comparată cu Edith Wharton, Rina, dar hai să fim

exacte. Eu am o menajeră și bone care vin și pleacă, și de cele mai multe ori pleacă. Edith, cred că ar trebui să îi spunem Edith...

– Edith, strigară ele vesele, la unison, și își ridicară paharele. Pentru Edith!

– Fie, continuă Cynthia, măcar cu lucrul acesta suntem de acord. Ca să revin, Edith avea o echipă, un întreg echipaj de menajere, bucătari și servitori. Și eu am doi copii de care trebuie să am grijă, în timp ce Edith avea doar câinii aia mici și dezgustători.

– Pe care îi trata ca pe copiii ei, spuse Trish. Țineți minte scrisoarea aceea plină de patos și de durere pe care i-a trimis-o unei prietene când a murit câinele ei? Ai fi crezut că era distrusă de moartea propriului copil. În limbaj clinic, asta s-ar numi deviere emoțională.

– Nu ne ocupăm de chestiile clinice în seara asta, Trish, spuse Rina. În seara asta uităm de serviciu.

O aprobară dând din cap. Întâlnirile clubului de carte erau momente de respiro, oaze de liniște. Nu aveau obligații decât pentru cartea despre care discutau și pentru autenticitatea ideilor pe care le schimbau.

– Am o mulțime de lucrări de corectat, dar nu vreau să mă gândesc la ele acum.

Elizabeth se aplecă să își mai ia o porție de salată.

– Totuși, Trish a pus o problemă importantă, spuse ea pe un ton meditativ pe care îl folosea, probabil, atunci când vorbea cu părinții copiilor cu probleme. Eu sunt singura care a citit scrisoarea și s-a gândit că lui Wharton îi lipsește simțul realității? Și de ce nu ar fi așa? A fost trădată de soțul ei și pe urmă de iubitul ei.

Jen evită să o privească pe sora ei. Elizabeth se gândea probabil la trădările cu care se confrunta ea însăși – cruzimea lui Bert, boala lui Adam.

– Cel puțin, bucătarul ei nu a trădat-o niciodată. Și contabilul ei era probabil foarte fidel, observă Cynthia și izbucniră în râs.

– Mi-ar prinde bine un bucătar și un contabil, spuse Rina pe un ton plângăreț. Într-o viață viitoare aș vrea să fiu Edith Wharton.

– O Edith Wharton evreică? întrebă Trish și râseră din nou. Nu prea văd cum s-ar putea întâmpla asta. Ar trebui să respecți toate legile kasher în bucătăria de la Mount.

– Și Henry James te-ar fi părăsit. Sau poate s-ar fi reîncarnat și el ca evreu, propuse Jen chicotind.

– Un evreu heterosexual. Uite un concept literar pentru tine – o nouă imagine a lui Henry James – heterosexual și evreu, spuse Cynthia, luând încă o chiflă.

Zâmbiră. Le făcea plăcere să o vadă mâncând cu poftă. Toate observaseră că slăbise. Elizabeth puse pe ascuns o bucată de pește în farfuria Cynthiei. Așa îl hrănea pe Adam, așa o hrănea uneori pe mama ei care refuza deseori mesele de la azil. Cynthia, slăbită de durere, avea și ea nevoie de îngrijire.

– Dar dacă ar fi fost heterosexual, deci disponibil, dar evreu, deci de neacceptat, *madame* Wharton s-ar fi lipsit de el. Îi stătea în caracter să facă asta.

– Haideți să nu o mai psihanalizăm pe biata Edith.

Donna se ridică să strângă vasele.

– Duc astea în bucătărie și ne bem cafeaua în camera de zi. V-ați adus cărțile?

Dădură toate din cap. Își aduceau mereu cărțile la întâlniri, ca să poată găsi pagina și paragraful exact atunci când una dintre ele făcea referire la o anumită parte din text. Și acest lucru era considerat ca un semn al seriozității lor, al implicării cu care discutau despre cărțile pe care le alegeau. Se ridicară de la masă și se strânseră în camera de zi, fiecare dintre ele cu o cană de cafea în mână și o carte deschisă în poală.

Donna li se alătură, ținându-și într-o mână notițele, iar în cealaltă, un platou de prăjituri cu fistic pe care îl puse pe măsuța joasă de cafea. Descrise pe scurt viața autoarei, copilăria singuratică, capacitatea ei de a inventa povestiri de la o vârstă fragedă și relația ei cu literatura, care începuse încă de când tatăl ei, care pur și simplu o adora, o învățase să citească.

– Iată acest pasaj, dintr-o scrisoare pe care i-a trimis-o cumnatei ei. Considera lectura un fel de „extaz secret al comuniunii". Ce frază minunată! Exact așa am simțit și eu când am descoperit cărțile și povestirile, când am început prima dată să le ascult, în timp ce mama mea gătea, când am început să le citesc singură. Țin minte cum mama urca la mine în dormitor să se asigure că am lumina stinsă, iar eu deschideam ușa și citeam în raza de lumină care venea de pe hol. Nu voiam să renunț la acea comuniune despre care vorbește Wharton. Nu voiam să fiu din nou singură.

Vocea Donnei era plină de tristețe. Aproape involuntar se uită la poza mamei ei din ziua căsătoriei, care era așezată în biblioteca ei – Anne, ca și Donna, avea părul blond și un profil puternic, tatăl ei era robust și sănătos, dar ea îl cunoscuse doar atunci când era slăbit, secat de răni și de amintiri. Prietenele ei îi urmăriră privirea.

Tăcea căzută pe gânduri. Cuvintele scriitoarei le atinseseră o coardă sensibilă. Și ele înțelegeau acel „extaz secret" care le scăpase de singurătate, o recunoaștere a sentimentelor și gândurilor împărtășite.

– Mă întreb dacă simțea același lucru în legătură cu scrisul, cugetă Rina. Când vorbea despre scris, stăruia mereu asupra efortului pe care îl presupunea, a epuizării pe care i-o provoca.

– Și cum o înșelau editorii ei, interveni Elizabeth. Era mereu preocupată de bani. Și chiar nu avea nevoie de bani. Mai întâi tatăl ei și apoi mama îi lăsaseră o avere substanțială, iar mai târziu îi picase și o moștenire neașteptată din partea unui văr îndepărtat.

Donna își consultă notițele.

– Moștenirea aia se ridica la 120 000 de dolari. O sumă impresionantă în 1885, probabil echivalentul a câteva milioane astăzi. Așa că, da, obsesia ei pentru bani este ciudată.

– Nu e chiar așa. Banii i-au adus libertatea, vorbi Cynthia pe un ton hotărât, ca și cum ar fi afirmat lucruri de necontestat. I-au dat posibilitatea să fie independentă, să ia decizii, să călătorească. Iar în cele din urmă, i-au permis să divorțeze de Teddy Wharton. Indiferent de păcatele lui, Edith nu ar fi putut să divorțeze dacă nu ar fi avut bani și posibilitatea de a face chiar mai mulți. Am avut o – făcu o pauză, ca și cum ar fi căutat un cuvânt, și apoi continuă – o cunoștință, o femeie al cărei soț avea o amantă, o familie secretă. Îi dezamăgise pe ea și pe copiii lor, transformase toată viața lor într-o minciună. Dar ea era prinsă în cursă. Nu putea divorța de el pentru că nu avea nici bani, nici slujbă. Viața ei m-a făcut să îmi promit că voi putea întotdeauna să mă întrețin singură – nu că aș fi crezut că asta va fi necesar vreodată –, dar acum...

Vocea i se stinse, obrajii îi ardeau și, când luă ceașca de cafea, aceasta îi tremură pe farfurioară până reuși să își controleze mâinile.

Donna se uită la Jen, Rina și Trish, și toate se gândiră la același lucru. „S-ar fi putut despărți Cynthia de Eric dacă nu ar fi avut bani, dacă nu ar fi avut un venit sigur și substanțial? Fără bani, fără posibilitatea de a câștiga foarte bine, ar fi fost și ea ca acea cunoștință, prizoniera unei căsnicii mincinoase?

Elizabeth își învârti verigheta, și-o scoase de pe deget și apoi și-o puse la loc.

– Totuși, ar fi putut câștiga procesul împotriva lui Teddy Wharton chiar dacă nu ar fi avut bani. Ar fi obținut un fel de pensie alimentară. Avea toate motivele să îl părăsească. O înșela, delapidase bani din conturile ei și îi cheltuise cu prostituatele, era un playboy care trăia separat de ea, care nu muncise nici un an în

viața lui, argumentă Donna. Problema nu este că a divorțat de el, ci că a stat cu el în toți acei ani. Nu avea prea mare respect față de instituția căsătoriei. Într-o scrisoare spune cât de tare o strâng legăturile căsătoriei. Ai crede că nu ar fi avut nici o problemă să se elibereze de asemenea legături. Nu era o persoană religioasă, deci acest lucru nu ar fi împiedicat-o să o facă. Așa că, întrebarea mea este cum de a putut să continue să trăiască alături de Teddy Wharton, care nu îi oferea absolut nimic – nici iubire, nici copii, nici sprijin material?

– Poate pentru că nimic din ceea ce făcea nu o surprindea, sugeră Trish. Îi suportase comportamentul, nebunia, mai degrabă, încă din prima zi de căsnicie. Probabil că intuise toate aceste lucruri despre el chiar la prima lor întâlnire, dar crezuse că va face căsnicia lor să meargă. Totuși, la fel ca Donna, și eu sunt uimită. Când a văzut că asta nu e posibil și că nu exista nimic care să îi țină împreună, de ce i-a luat douăzeci și opt de ani ca să divorțeze? Chiar și cea mai speriată și nevrotică femeie i-ar fi înmânat actele de divorț. Am întâlnit o pacientă în situația asta în timpul cursurilor de pregătire.

Cynthia se aplecă în față, răsfoind cu nerăbdare biografia lui Wharton, pe care o adusese cu ea.

– Pentru că, după douăzeci și opt de ani, paharul s-a umplut în sfârșit. Pentru că el s-a schimbat în mai rău și ea a înțeles că nu mai poate suporta lucruri așa ca altădată. Se întâmplă. Oamenii se schimbă. Gradul de toleranță se schimbă. Bărbatul cu care te-ai căsătorit s-ar putea să nu mai fie același cu soțul cu care trăiești zi de zi. Pe scurt, omul pe care l-ai cunoscut acum o vreme nu mai există.

Vorbise repede, răspicat și fără ezitare. Ele se întrebau dacă Cynthia vorbise despre Edith și Edward Wharton sau despre propria căsătorie. Incomodate de vorbele ei, de gândurile lor, își feriră

privirea, și ea, parcă sesizându-le stânjeneala, se ridică brusc și dispăru în baie.

Se întoarseră îndată la discuție și Donna le citi scrisoarea care o impresionase.

– Scrisoarea pe care i-a scris-o iubitului ei, Morton Fullerton, m-a emoționat foarte tare, spuse ea. Cumva, știa încă de la început că aventura lor era condamnată, dar nu i-a fost teamă să se arunce în vâltoarea ei, să călătorească împreună cu el și chiar să îl invite la Mount.

– Și chiar să îi dea sfaturi despre cum ar trebui să procedeze cu o fostă amantă, spuse Elizabeth. Ceea ce înseamnă că știa exact ce fel de om este, un om nestatornic, în care nu poți avea încredere. Una este să începi o relație cu cineva fără să îi știi defectele și alta este să fii conștientă de ele, și totuși să le ignori.

Tonul ei era dur, acuzator, și Jen, privind-o pe sora ei, crezu că Elizabeth pleda pentru propria iertare, pentru absolvirea propriilor greșeli. Se măritase cu Bert prea repede. Nu avusese timp să cunoască partea întunecată a comportamentului său plin de toane, resentimentele care declanșau izbucnirile de furie irațională, toate având-și sursa în rușinea și suferința pentru autismul lui Adam. Nu avusese șansa de a descoperi asta dinainte. Ca întotdeauna, se credea o victimă, acceptându-și cu ostentație și cu amărăciune căsătoria și maternitatea lovite de suferință.

Observă însă că Elizabeth o țintuia pe ea cu privirea, strâmbându-și buzele în acel rânjet sarcastic pe care Jen i-l cunoștea încă din copilărie. Înțelese, cu un fior, că bărbatul pe care Elizabeth îl descrisese nu era soțul ei, ci Ian, și femeia pe care o descrisese era ea. Și de aici, urmarea. Elizabeth o acuza constant pe Jen că este slabă, că ignoră greșelile lui Ian, lipsa lui de responsabilitate. Își feri privirea, cuprinsă de acea furie familiară pe care și-o înăbușise toată copilăria. „La naiba cu Elizabeth! se gândi ea. La naiba cu ea! De ce

oare am invitat-o să se alăture clubului de carte?" Și Elizabeth, zâmbind cu superioritate, își întoarse privirea.

– Dar știa foarte bine ce face, insistă Trish. Era alegerea ei. Era cinstită atât cu ea însăși, cât și cu Fullerton.

Răsfoi în grabă paginile cărții.

– Uite ce îi scrie în 1909: „Singura mea teamă este că iubirea mă va orbi și că inima mea îmi va șopti *mâine* când conștiința mea va spune *azi*". Este un lucru destul de îndrăzneț să îi scrii asta iubitului tău. Dar era o femeie obișnuită să își asume riscuri.

– Pentru că era puternică și conștientă de propriile forțe, adăugă Rina. Și avea și banii, și talentul necesare să îi susțină această forță. Dar îmi place că atunci când se desparte de el, îi scrie: „Cred că merit mai mult de-atât". E o gândire destul de emancipată pentru o femeie din acea epocă.

– Și chiar pentru o femeie din ziua de astăzi. Recăpătându-și stăpânirea de sine, Cynthia revenise la discuție, cu față proaspăt spălată, cu părul arămiu dat pe spate. Sunt prea multe femei care nu sunt conștiente de valoarea lor. Am descoperit lucrul ăsta când am făcut o campanie pentru Nightingale' s. „Cumpără-l. Îl meriți. Ți se cuvine." Consultanții noștri în publicitate mi-au spus că sunt foarte multe femei în lumea asta care nu cred că merită ceva.

– Este în regulă pentru o campanie publicitară, spuse Trish. Dar nu mă văd spunându-i asta unei femei care vine la mine pentru că are probleme în căsnicie. Ce-ar trebui să îi spun? „Divorțează de el. Meriți mai mult. Ți se cuvine mai mult." Nu este vorba despre Oil of Olay, ci despre viața ei. Nu aș putea să îi spun asta.

– De ce nu? întrebă Cynthia cu calm, în timp ce își umplea din nou ceașca de cafea. Dacă ăsta e adevărul...

Donna se ridică în picioare; îi sclipeau ochii și se înroșise la față.

– Pentru că nu toate soluțiile sunt așa de simple. Dacă ar fi fost, mama mea ar fi trebuit să divorțeze de tatăl meu în ziua în care

s-a întors din Coreea, pentru că știa foarte bine cum avea să fie viața ei de atunci încolo. Urma să fie soră medicală, nicidecum soție, avea să îngrijească un bolnav. Și totuși a rămas măritată cu el și a avut grijă de el până în ziua în care a murit, deși, la fel ca și Wharton, știuse că merită mai mult. Și chiar merita. Dar nu s-a gândit doar la ea. S-a gândit la el și la mine și – chiar dacă nimeni nu mai folosește azi cuvintele astea – s-a gândit să își facă *datoria*. Și a plătit prețul care i s-a cerut. Nu a apucat să își trăiască viața. Și apoi, când el a murit, nu a mai vrut să trăiască nici ea. Era epuizată. El era mort, iar eu plecasem de acasă. În noaptea dinaintea morții a vorbit la telefon cu mătușa mea. „Sunt obosită, i-a spus. Sunt prea obosită să mă scol în fiecare dimineață și nu am nici un motiv să o fac. Vreau doar să mă odihnesc."

Își reținu lacrimile și se întoarse din nou spre fotografia de la nuntă, pe care o găsise pe noptieră în dimineața de după moartea mamei sale, așezată cu grijă alături de cele cinci flacoane de somnifere goale și de biletul scris cu cerneală violet rezervată pentru meniuri și rețete. Biletul în care îi cerea Donnei să o ierte și să o iubească în continuare, și în care îi spunea unde erau testamentul ei, actele de la bancă și unde ascunsese obligațiunile de economii. Doar Rina știa despre acel bilet, doar Rina știa despre acele flacoane goale.

Donna luă fotografia în mână, o puse la loc, iar prietenele ei observară că începuse să plângă. Îi evitară privirea, tulburate. Credeau că se cunosc bine, că sunt suficient de apropiate încât să își știe poveștile de familie. Ajunseseră la vârsta la care moartea părinților lor era dureroasă, dar nu neobișnuită. Mamele și tații în vârstă se îmbolnăveau, mureau de cancer, erau uciși în accidente. Mama Donnei murise deja când ea se alăturase clubului de carte, și acum, pentru prima oară, se întrebară cum murise Anne Saunders. Își dădură seama că intimitatea dintre ele avea limite. Durerea

inexplicabilă a Donnei le uimise tot așa cum o făcuseră cuvintele Cynthiei, atât de hotărâte, de neînțeles. Priveau cum Rina se ridică și o îmbrățișă pe Donna, în timp ce Jen îi aduse un pahar de apă și îi oferi un șervețel. Bău paharul, își șterse ochii și zâmbi timid, cerându-și parcă scuze, dar veselia din acea seară dispăruse. Se simțeau confuze și neajutorate.

Trish fu aceea care, ajutată de abilitățile profesionale, le conduse înapoi pe terenul sigur al romanului. Reluară discuția cu calm, și, după câteva clipe, Donna dispăru în bucătărie și se întoarse câteva minute mai târziu, calmă și cu machiajul refăcut, aducând un platou cu pere mici, roșii-aurii, pe care le așeză pe măsuța de cafea, încercând să restabilească atmosfera relaxată.

Rapid, urmând scenariul prestabilit al întâlnirilor lor, Trish făcu un rezumat al romanului. Deși citiseră toate *Recifuł*, o ascultară atente în timp ce vorbea despre Darrow, tânărul diplomat gata de însurătoare, și despre întâlnirea lui întâmplătoare la Paris cu fata sărmană care era Sophy Viner. Descrise scurtul lor interludiu, care dusese în mod inexplicabil la amânarea călătoriei spre adevărata sa dragoste, Anna Leath, și apoi reapariția lui Sophy ca guvernantă a fiicei Annei și logodnică a fiului ei vitreg.

Din când în când, celelalte membre ale clubului o întrerupeau. Cynthia era de părere că descrierea amănunțită a ținutelor lui Sophy Viner era importantă. Rina făcu speculații despre familia ei, despre situația ei financiară. Elizabeth se întrebă cine era sora misterioasă al cărei nume nu era menționat.

Discuția lor, ca întotdeauna, era pasionantă. Nu erau cititoare obișnuite, voyeuri intelectuali. Cărțile le captivau, erau la fel ca realitatea, se adânceau în viețile personajelor, în nuanțele narațiunii. Schimbau idei, făceau analize.

„Înțeleg ce vrei să spui."

„Nu m-am gândit niciodată la asta."

Cădeau de acord și se contraziceau. Râdeau și suspinau.

– Mi-a plăcut cartea, spuse Elizabeth, dar chiar și așa mi s-a părut prea lipsită de autenticitate. Sunt prea multe coincidențe. Din toate proprietățile din Franța, Sophy Viner ajunge tocmai la Givre, casa Annei Leath.

– Dar cum ar fi putut fi construită povestea, dacă nu așa? întrebă Donna. Nu ar fi existat nici o intrigă în *Casablanca* dacă Ilse nu ar fi apărut în barul lui Rick. Cum era replica aia grozavă a lui Bogey – „Dintre toate barurile din lumea asta, a trebuit să îl alegi pe ăsta?" Cam așa ceva. Așa funcționează ficțiunea. Și câteodată și viața reală. L-am întâlnit pe Ray la o conferință în San Francisco și, două săptămâni mai târziu, a apărut la o petrecere la New York. Nu e nimic plănuit. Doar coincidențe. Deci Darrow o întâlnește pe Sophy la Paris, și câteva luni mai târziu, ea apare la Givre. Același lucru. Cred că nici Wharton nu știa cum avea să dezvolte intriga. Nici una dintre scrisorile ei către editori nu descria poveștile pe care urma să le scrie. Nu le propunea subiecte.

– Cât din viața personală a lui Wharton credeți că se reflectă în *Reciful?* întrebă Trish.

Era genul de întrebare care îi plăcea Rinei, o întrebare pe care o punea frecvent studenților ei mai luminați. Era obsedată de motivația acțiunilor, acel „de ce" din viața oamenilor, „de ce-ul" propriilor decizii. De ce o femeie bine îmbrăcată fură o poșetă scumpă pe care, evident, își permitea să o cumpere? De ce a ales Sylvia Plath să se sinucidă în acea noapte? De ce alesese ea însăși să își crească singură copilul, când avea și alte variante? De ce optase Edith Wharton cea fără copilărie pentru un roman în care o văduvă alege să își facă datoria de mamă în detrimentul vieții ei amoroase?

Se aplecă și căută prin colecția de scrisori, oprindu-se în final la una din care voia să citeze.

– Uite o scrisoare pe care i-a scris-o lui Bernard Berenson, în timp ce lucra la *Reciful*. Presupun că el o întrebase dacă e o scriere autobiografică, iar și ea i-a răspuns astfel: „Ține mine că nu eu sunt acolo, deși eu sunt cea care scrie", citi Rina. Deci cred că răspunsul la întrebarea ta, Trish, este da și nu, și poate. Un scriitor se lasă absorbit de munca lui, este când foarte aproape, când detașat de caracterul personajelor pe care el sau ea le creează până ce granițele dintre autor și subiect se estompează. Țineți minte cum spunea Flaubert: *„Madame Bovary, c' est moi"* ? Wharton ar fi putut spune: „Anna Leath, c' est moi". Nu viața ei reală s-a revărsat în opera sa, ci viața ei imaginară.

Se așeză la loc, luă o pară și mușcă, satisfăcută de răspunsul ei.

– Cred că și Flannery O' Connor spunea ceva similar: „Scriu ca să știu ce gândesc", spuse Elizabeth gânditoare.

Jen o privi pe sora sa cu admirație, iar celelalte dădură din cap, aprobând-o. Așa își demonstra Elizabeth calitățile, prin aceste fărâme eclectice de cunoștințe literare pe care le amesteca în tocana discuțiilor lor, ca un bucătar talentat care adaugă un ingredient secret. De aceea îi apreciau prezența și îi tolerau cinismul și acea aură depresivă care o urma oriunde ar fi mers. Nu o plăceau, dar o respectau.

– Poate că ar trebui să devin scriitoare ca să știu ce gândesc, spuse Cynthia. Și așa poate voi ști ce fac și de ce fac acel lucru, zâmbi ea tristă.

– Păi nu știi? o întrebă tăios Trish.

– Câteodată, da, câteodată, nu, recunoscu Cynthia. Sunt zile în care mă simt ca Anna Leath. Într-o zi voia să se căsătorească cu Darrow. A doua zi voia să se despartă de el. Înainte și înapoi, înainte și înapoi. Ca și cum ar fi jucat un joc de ping-pong cu

propriile emoții. Și ceea ce făcuse Darrow nu era ceva îngrozitor. Cel puțin, nu intenționase să rănească pe nimeni. Se încurcase cu Sophy Viner pentru că dorise să fie bun cu ea. Nu prezenta nici un pericol.

– Vrei să spui că tu însăți oscilezi asupra unei decizii de la o zi la alta? întrebă Jen cu o voce foarte blândă, de parcă orice schimbare de ton putea pune capăt acestor confesiuni timide din partea Cynthiei.

Dar Cynthia dădu doar din cap, tristă, și își apăsă arătătorul pe buze, ca un copil care își dă seama că vorbise ce nu trebuie, dezvăluind un secret pe care jurase să îl păstreze.

Prietenele ei se priviră stingherite. Cuvintele Cynthiei, oricât de criptice, făceau posibile noi supoziții, dădeau naștere la speculații pe care nu le luaseră în calcul. Stăruise asupra faptului că Darrow nu rănise pe nimeni, că nu reprezenta nici un pericol. „Oare Eric era periculos, rănise pe cineva?" Se gândiră la tipul de amenințare pe care îl putea reprezenta – fizic, emoțional, sexual. Oricare dintre aceste pericole putea fi luat separat sau împreună cu celelalte. Dar tăcură, supunându-se regulilor pe care le impusese Cynthia. Și Cynthia, ca și cum ar fi dorit să se pună la adăpost de curiozitatea lor, lucru pe care îl făcuse foarte bine până atunci, se uită la ceas și sări în picioare.

– Ce târziu s-a făcut, nu mi-am dat seama. I-am promis lui Mae ca o să ajung acasă devreme. Nu poate să adoarmă dacă nu sunt acasă, pentru că dormitorul ei e foarte departe de cel al gemenelor și nu le poate auzi, iar Ingrid, noua bonă, e o nulitate în materie de copii. Scuze, dar trebuie să mă grăbesc. Să mă sune și pe mine cineva să îmi spună ce trebuie să citim pentru data viitoare și unde ne întâlnim.

Se grăbi în dormitor să își recupereze servieta și pelerina. După o secundă, Jen o urmă, închizând ușa în urma ei.

O privi în timp ce își încălța pantofii și scotocea după servietă.

– Cynthia, spuse Jen încet. L-am văzut pe Eric. Cynthia înlemni. Se holbă la Jen.

– Și? întrebă ea, abia mișcându-și buzele.

– Eram pe stradă și a venit la mine. A zis că vrea să ne întâlnim, să vorbim. Nu am vrut să fac asta fără să vorbesc cu tine mai întâi.

Nu îi spuse Cynthiei că Eric era în față la Nightingale' s atunci când a abordat-o, că ochii săi erau plini de tristețe și vocea îi tremura, că nu suportase ideea de a-l refuza.

– Apreciez lucrul ăsta, spuse Cynthia. Dar nu am nici un drept să îți cer să nu te întâlnești cu el. Este decizia ta.

Își aruncă pe umeri pelerina de ploaie aurie și își aranjă pe cap gluga care abia acoperea părul ei de culoarea focului. Cu mâna pe clanță se întoarse spre Jen.

– Nu aș fi prea încântată să te vezi cu el, dar poate, cine știe, va fi de ajutor.

Și înainte ca Jen să apuce să îi răspundă, plecă. Jen o privi pe Cynthia trecând prin camera de zi, făcându-le cu mâna în semn de rămas-bun și ieșind pe ușă, gândindu-se în tot acest timp cum ar fi putut fi de ajutor întâlnirea ei cu Eric. Și-o închipui pe Cynthia cum avea să intre în casa cu covoare moi, cu mirosul de trandafiri galbeni umplând aerul, cu cărțile noi în coperte frumoase așezate cu grijă pe măsuța de cafea din lemn de mahon. Cum avea să urce în vârful picioarelor în dormitorul unde dorm fetele ei, cu părul lor de aramă răsfirat pe pilota de culoarea mentei, decorată cu imagini ale broscoiului Kermit. Și apoi avea să se ducă în camera ei, cu patul

imens în care urma să doarmă singură, cu radioul în surdină pentru că, îi spusese lui Jen, nu putea să suporte liniștea asurzitoare a nopților ei singuratice.

Femeile se strânseră din nou în jurul mesei din sufragerie, iar Donna le umplu cănile cu cafea proaspătă, fără cofeină.

– Cred că Cynthia are îndoieli, spuse Rina. Este clar că nu mai era așa de sigură pe ea precum părea prima oară când ne-a spus vestea.

– Nu are cum să-i fie ușor. Să fie din nou singură, după atâția ani petrecuți împreună cu Eric. Eu nici nu sunt de atâta vreme cu Ian, dar nu îmi pot imagina cum ar fi să ajung acasă și să nu găsesc pe nimeni, murmură Jen.

– Nu e un argument suficient să rămâi căsătorit sau într-o relație, ripostă Elizabeth. Poți să fii mai singură într-o relație nefericită decât dacă ai fi pe cont propriu. Independența înseamnă libertate.

Încă o dată își răsuci verigheta pe deget. Independența pe care sperase să o capete atunci când se căsătorise fusese o iluzie. Nu era liberă. Nu avea să fie niciodată liberă. Era ostatica nevoilor fiului ei, a pretențiilor soțului ei. Jen, cel puțin, nu era prinsă în cursă. Ian era o lipitoare care îi cheltuia banii fără să contribuie cu nimic, dar măcar Jen putea să scape de el în orice clipă. Deși Jen părea că acceptase situația asta neplăcută fără să opună vreo rezistență, Elizabeth nu se păcălea în privința ei. Sora ei știa cum să supraviețuiască din punct de vedere emoțional, arma ei preferată era acceptarea tacită a situației.

– Dar Cynthia și Eric păreau făcuți unul pentru celălalt, spuse Trish. Se completau. Mă întreb ce-a vrut să spună cu treaba aia, că

Darrow nu reprezenta nici un pericol. Sigur se gândise la Eric, dar ce fel de pericol prezintă Eric?

Râsul amar al Rinei fu înăbușit de discuția care invadă camera. Ideile care le dăduseră târcoale în timp ce Cynthia vorbise zburau acum peste masă sub forma unor bule cu replici ca în benzile desenate, ciocnindu-se uneori din cauza grabei cu care lucrurile se cereau a fi rostite. Ridicau vocile agitate, trebuiau să afle, să înțeleagă. Și, pentru că nu cunoșteau faptele, trebuiau să le ghicească. „De ce, și iar de ce?"

– A făcut referire la un pericol, spuse Elizabeth. Poate că Eric le-a abuzat fizic pe fete sau chiar și pe ea. Sau poate a aflat despre acte de violență din trecutul său, poate dintr-o altă relație. A apărut o fostă iubită. Aceasta a făcut acuzații la adresa lui. Și ea a început să se teamă că purtarea lui violentă ar putea reveni.

– Un scenariu cam exagerat, spuse Trish sarcastică. Și eu, una, nu îl găsesc credibil. Întotdeauna l-am considerat pe Eric foarte amabil, poate mult prea amabil. Dar părea mereu că se luptă cu depresiile, mai ales când făcea pauză între filme. Mi-a spus odată, când terminase documentarul despre morarii din Carolina de Sud, cel care i-a adus premiul criticilor de film, că nu se putea bucura de succesul lui pentru că deja era înspăimântat că nu mai are alte idei. Poate că Cynthia a văzut în acele depresii o amenințare pentru copiii săi, un pericol emoțional. Am avut un pacient care suferea de depresie cronică, iar soția sa a înaintat actele de divorț imediat ce i-am comunicat diagnosticul. Nu aș vrea să-mi cresc copiii într-o atmosferă dominată de depresie, spuse ea, și nu pot să o condamn.

– Copiii supraviețuiesc părinților depresivi, spuse Donna iritată.

Din nou ochii ei se opriră asupra fotografiei mamei sale, din nou Rina îi atinse mâna, dorind să o aline și să o protejeze.

– Nu cred că Cynthia vede depresia ca pe un pericol – ca pe ceva care să o facă să spună că nu mai suportă să stea în aceeași casă cu el încă o noapte. Trebuie să fie vorba despre altceva.

– E un caz la mine în școală acum, spuse Elizabeth. M-am ocupat de el împreună cu cei de la Protecția Copilului. Un copil al cărui tată naviga pe site-urile cu pornografie juvenilă. Asistentul social a considerat acest lucru îndeajuns de grav încât mama copilului să fie îndreptățită să îi ceară să plece din casă și să obțină un ordin de restricție împotriva lui.

Jen se simți dintr-odată cuprinsă de furie. Ciocăni cu lingurița enervată în cana de cafea și când începu să vorbească, vocea îi tremura.

– Uitați-vă la noi. Parcă suntem niște vulturi care dau târcoale unor cuvinte putrezite. Deci Cynthia a spus „pericol". A spus „a răni". Dar asta e tot ce a spus, și noi ne bălăcim în tot felul de insinuări, în suspiciuni care nu au nici un temei, vorbim despre abuz fizic, perversiuni sexuale pe internet. Îl știm pe Eric de ani de zile. Nu a fost el tot timpul drăguț cu noi? Generos, amabil? Unde vrem să ajungem cu toate astea și de ce?

Tăcură. Acuzațiile ei erau îndreptățite și nu aveau ce explicație să dea. Nu se puteau scuza pentru că știau că nici acum curiozitatea nu o să le dea pace, că vor continua să jongleze cu întrebările și cu răspunsurile, că acea căutare a adevărului în legătură cu Cynthia se transformase cumva într-o căutare a adevărului din propriile vieți, într-o analiză a propriilor decizii, a modului în care vedeau lucrurile. Se simțeau înșelate. Cynthia și Eric se învârtiseră în jurul orbitei lor ani de zile, erau cele mai luminoase stele din constelația lor – avioane particulare, invitații la petreceri strălucitoare și la premiere, stând alături de ele zâmbitori la mese aranjate cu gust, cu argintărie,

cristaluri și flori atât de proaspete, că aveau încă picături de rouă pe petale – Cynthia și Eric, cuplul de aur, invidiați de toată lumea. Cum de se înșelaseră atât de tare? Iar dacă se înșelaseră astfel în legătură cu Cynthia și cu Eric, cât de legitime erau celelalte judecăți pe care le făceau, cât de sigure erau celelalte relații ale lor? Întrebarea lui Jen le speriase. Dacă ar fi fost să îi răspundă, ar fi însemnat să își dezvăluie propriile slăbiciuni și temeri.

– Ia mai termină cu astea, spuse Elizabeth în cele din urmă. Nu mai face pe sfânta, Jen. Ești prinsă în povestea asta cu Cynthia-și-Eric la fel ca noi. Sau poate mai mult, pentru că tu te întâlnești cu Cynthia mai des decât noi. Lucrezi pentru ea. Poate te simți obligată să fii loială față de ea pentru că e cea care îți semnează cecurile și, până o să apară Ian în *Art News*, ai nevoie de banii ăștia. Dar nu vrei să faci mare caz de chestia asta. Nu e stilul tău. Nu a fost niciodată.

Jen se înroși și se ridică de la masă. O ignoră pe sora ei și adună farfurioarele și platourile cu prăjituri, devenind dintr-odată ocupată. Donna dădu ocol mesei, reumplându-le ceștile. Celelalte, stânjenite de răutatea lui Elizabeth, își dădeau de la una la alta zahărul și frișca, părând foarte concentrate. Rina o lăudă pe Donna pentru mâncare. Trish o rugă să îi dea rețeta pentru pișcoturile cu fistic.

– Lui Mandy îi place fisticul. Și lui Jason, adăuga ea după o scurtă pauză. Aminti de numele soțului său, dorind să își reamintească sieși și prietenelor ei că propria căsnicie este intactă.

– Căutăm o casă de vacanță cu o bucătărie mare, mai spuse ea. Vreau să mă apuc de gătit și de copt prăjituri, presupun că asta e din cauză că mă ocup toată ziua de pacienți bulimici sau anorexici.

Râse, autoironică, dorindu-și ca și celelalte să se amuze.

– Eu caut un apartament cu un dormitor în plus, spuse Rina. Nu mă interesează nici o casă de vacanță. Vreau să dorm și eu fără

să fiu nevoită să desfac mereu canapeaua. Credeți că Wharton știa ce e aia o canapea extensibilă?

Izbucniră în râs și tensiunea dintre ele dispăru.

– Trebuie să plec, spuse Elizabeth. Bert probabil mă așteaptă pentru că trebuie să ne sune terapeutul lui Adam. Ce citim data viitoare și unde și când ne întâlnim?

Își deschiseră calendarele de buzunar și PDA-urile.

– După Ziua Recunoștinței. Înainte de Crăciun, decise Trish imediat și stabiliră o întâlnire pentru mijlocul lui decembrie. Cred că este rândul tău să fii gazda, Jen.

– Grozav, fu de acord Jen.

– Dacă nu îți convine, putem merge la mine, Jen, spuse Elizabeth, și ele înțeleseră că acesta era felul ei de a îndrepta lucrurile, de a restabili echilibrul.

– Mulțumesc, dar e în regulă, răspunse Jen pe un ton amabil.

Jen, care evita mereu confruntările, nu era deloc ranchiunoasă.

– Tu alegi autorul și cartea, Jen, strigă Donna din bucătărie.

– Povestirile lui Shirley Jackson. *Loteria* și *Viața printre sălbatici*. Le-am luat la schimb împreună cu un teanc întreg de cărți vara trecută, când a trebuit să stau cu Ian în Rhode Island. El a pictat și eu am citit toate cărțile astea tipărite pe hârtie proastă, toate mirosind a ocean și multe dintre ele având pagini lipsă. Dar cele cu Shirley Jackson erau intacte.

– Bine. Rămâne Shirley Jackson și ne întâlnim la Jen.

Ca de obicei, Trish era responsabilă cu organizarea.

– Îi spun eu Cynthiei, spuse Jen.

– Bine. Și cred că e important să fim toate alături de ea. Poate o invităm la cină, poate îi mai scapă câte ceva. Are nevoie de sprijinul nostru în acest moment.

Trish își reluase rolul de psiholog, dar nu fură deranjate de asta. Dădură din cap în semn că sunt de acord. Se deciseră să o sune fiecare pe Cynthia, să îi ofere timpul și sprijinul lor, să îi pună doar întrebări care să nu o deranjeze și să poarte discuții absolut banale. Bunătatea și curiozitatea lor se împleteau în acele telefoane plănuite cu grijă la ore când gemenele dormeau și Cynthia putea discuta în voie.

Își închiseră calendarele și PDA-urile. O ajutară pe Donna să strângă masa și își luară genții le și hainele. Donna le conduse până la ușă. Ploaia se oprise și o adiere de prospețime tremura în aerul nopții. Îi făcură cu mâna Donnei în timp ce coborau treptele casei, grăbindu-se să plece spre alte locuri. Le făcu și ea cu mâna și apoi intră în casă.

Singură în bucătărie, deschise CD-playerul și strânse resturile de mâncare și curăță farfuriile, pierdută din nou în povestea lui Lily Bart. Ascultă singura replică ce exprima acuzația lui Wharton față de eroina ei fără noroc. „Lily se simți ușurată la moartea tatălui ei". Sună telefonul, dar nu răspunse. Se identificase total cu Lily Bart, ea nu îi judeca reacția în fața morții tatălui ei. Donna se simțise și ea ușurată când tatăl ei murise, vinovată, dar ușurată. Doar moartea mamei ei o afectase cu adevărat.

Telefonul sună din nou, dar nici de data asta nu se duse să răspundă. Probabil că era Tim, care suna deseori doar ca să îi spună noapte bună, sau Raymond, care o suna când nu putea să doarmă. Iubiții ei care nu îi impuneau constrângeri, asemenea lui Morton Fullerton, iubitul lui Edith Wharton, voiau să își facă simțită prezența chiar și când nu se aflau lângă ea. Închise telefonul și se întrebă dacă nu cumva *Casa bucuriei* se număra printre romanele pe care mama ei le asculta în bucătăria călduroasă, mirosind a condimente, și a cărei

ușă era mereu încuiată din cauza tatălui său care umbla fără rost dintr-un capăt în altul al casei. Lacrimile nestăpânite i se rostogoleau pe obraz în timp ce își scufunda mâinile în chiuveta plină cu apă și detergent.

Capitolul patru

Lui Jen nu îi plăcea *Loteria*. O citise în facultate și își amintea că o tulburase într-un mod straniu. Când o recitise vara trecută pe plaja din Rhode Island, în timp ce Ian picta și soarele intra și ieșea din norii purtați de vânt, umbrind paginile antologiei vechi, simțise o furie vagă. Lumea lui Shirley Jackson era al naibii de apăsătoare; ignoranța și răutatea făceau pereche în povestirile al căror sfârșit însemna mereu tristețe și singurătate. Totuși, povestea o intrigă și, ajungând la finalul ei, știu că își dorește să o discute la clubul de carte, să asculte interpretarea prietenelor ei și să le vadă reacțiile față de opera lui Jackson.

Acum o citea încă o dată ca să se pregătească pentru întâlnirea clubului, stând pe divanul lor dezordonat. Purta cămașa pătată de vopsea pe care o dezbrăcase Ian cu câteva momente mai devreme și, citind, își trecea mâna prin părul negru încă ud de la duș. Din când în când, îi arunca o privire lui Ian, care stătea în fața șevaletului cu pieptul gol, plimbându-și leneș pensula pe pânză. *Primăvara* din *Anotimpurile* lui Vivaldi curgea spre final în timp ce citea ultimele paragrafe înspăimântătoare din *Loteria*. Încă o dată sfârșitul o enervă și azvârli cât colo cartea, care ateriză încet la picioarele lui Ian.

El se întoarse mirat.

– Hei, spuse. Ce s-a întâmplat?

– Nimic. Trebuie să prezint cartea la următoarea întâlnire a clubului și nu știu de unde să apuc povestirea asta groaznică.

Luă cartea de pe jos și se duse la biroul ei. Fără o țintă anume, apucă o bucată de cărbune și începu să mâzgălească o planșă. Încruntată, văzu că mâzgăleala se transformă într-un desen adevărat, o siluetă din linii drepte, înconjurată de altele, mai mari sau mai mici, fiecare dintre ele cu un braț întins în față.

– Ce faci acum? întrebă Ian.

– Se pare că desenez povestirea aceea îngrozitoare, răspunse ea. Care de fapt este o poveste magnifică.

Desenă câte un cerc pe fiecare braț întins. Pietre. Desena pietre.

– Nu știu să vorbesc despre ea, dar pot să o desenez, spuse ea în timp ce adăuga o mică grămadă de pietre la picioarele fiecărei siluete.

– E normal, ești artist, spuse el și făcu un pas înapoi să își privească propria pictură.

– Chiar sunt? întrebă ea.

– Haide. Nu-ți plânge de milă acum. Își puse pensula jos și se duse la ea, aplecându-se ca să o cuprindă în brațe. Spiridușule, spuse el mușcându-i urechea, făcând-o să râdă după cum se aștepta. Spiridușul meu. Trecu la cealaltă ureche. Râse din nou, dar continuă să deseneze. Își luă linia și începu să deseneze chenare. Benzi desenate? întrebă el.

– Așa se pare.

Neatentă la atingerea lui, la respirația lui grea, începu să lucreze la primul chenar. Un soare care râde. O câmpie împodobită cu flori. Smocuri de iarbă proaspătă răsărind dintre boboci. O piață, cu ceasul din turn arătând ora zece. Cărbunele se mișca iute pe hârtie. Desena, era conștientă de asta, primul paragraf din *Loteria*, recreând descrierea făcută de Jackson unui orășel banal într-o zi

idilică de vară. Jen lucra repede, fără efort. Îi plăcea când un desen se năștea cu atâta ușurință, prindea viață dintr-o sursă secretă, independentă de propria voință. Așa lucra Ian, pensula lui se mișca de pe paleta de culori pe pânză, impulsionată de o energie creatoare, dar ei i se întâmpla asta mai rar.

Sună telefonul. Continuă să deseneze. Mâna lui Ian alunecă în buzunarul cămășii sale și îi cuprinse sânul. Își sprijini obrazul de capul ei înclinat.

– Nu răspunde, spuse el.

Clătină din cap și, după ce telefonul sună a treia oară, se activă robotul telefonic și vocea lui Eric, joasă și nesigură, se auzi în toată mansarda, amestecându-se în mod straniu cu cvartetul de coarde al lui Vivaldi.

„Jen, îmi pare rău că te-am luat prin surprindere ieri, dar vreau să vorbesc cu tine. Te rog, sună-mă să stabilim o întâlnire... la o cafea, prânz, cină, ce-o fi." Se opri ca și cum ar mai fi vrut să spună ceva, dar nu își găsea cuvintele. „Bine. Sper să ne vedem curând." Închise telefonul.

Puse jos cărbunele, nu mai avea inspirație. Nerăbdarea din vocea lui Eric era evidentă, trezindu-i milă și făcând-o în același timp să ezite. Ian se retrase.

– Despre ce e vorba? întrebă el.

– Eric. Vrea să ne întâlnim. Să vorbească cu mine. Despre Cynthia, presupun.

– Dar tu ești prietena Cynthiei.

– Da, i-am spus despre asta. A zis că e în regulă. Că s-ar putea să fie de ajutor.

– Nu vreau să te întâlnești cu el, spuse Ian sec.

Discul se termină, și el îl puse grijuliu înapoi în carcasă. Neglijent cu majoritatea lucrurilor – lăsa mereu să se strângă vase murdare în chiuvetă, uita prosoapele ude în baie, nu se obosea

niciodată să mănânce cioburile dacă scăpa vreo cană –, Ian era scrupulos de atent cu colecția lui de CD-uri și cu instrumentele pentru pictură. La fel cum paleta lui de culori era întotdeauna lustruită, pensulele lui erau mereu înmuiate în terebentină și fiecare tub de vopsea era închis la loc după ce termina munca, fiecare CD era pus în carcasa lui și reașezat pe suport. Jen îi pomenise odată despre asta lui Elizabeth care ridicase din umeri.

– Normal că e atent cu propriile lucruri. Se potrivește cu felul lui de a fi.

Jen nu întrebase care este acel fel de a fi al lui. Regretase, aproape imediat, că spusese acest lucru. Știa că surorii sale nu îi plăcea de Ian și îl considera un parazit care profită de ea. Orice considerație la adresa lui era negativă. Dar privindu-l pe Ian cum își așeza CD-urile, ofensată de reacția lui față de telefonul lui Eric, își aminti de vorbele lui Elizabeth.

„E atent doar cu lucrurile personale, se gândi ea. Dar eu nu sunt proprietatea lui. Nu vreau să aibă și față de mine aceeași atenție pe care o are față de lucrurile lui." Se întrebă deodată dacă posesivitatea lui, nevoia lui de a controla lucrurile, avea să devină atât de incomodă, încât să îi facă să se despartă. Oare ce ar face-o pe ea să ia o decizie asemănătoare cu a Cynthiei, să îi ceară să plece, să îi spună că totul s-a terminat între ei? Bineînțeles că situația ei era diferită de a Cynthiei sub toate aspectele. Ea și Ian nu erau căsătoriți. Amândoi făcuseră eforturi să evite orice formă de angajament. Ea nu îi întâlnise niciodată părinții, și el nu îi vizitase niciodată mama. Nu aveau copii, nu existau niște gemene cu părul de aur care să fie distruse de despărțirea lor. „Și totuși, și totuși." Fără să își poată stăpâni aceste gânduri, îi apărură în minte tot felul de scenarii. Formau, până la urmă, un cuplu, la fel ca Cynthia și Eric.

Se uită la teancul de facturi de pe biroul ei, la schița de pe masa ei de lucru. Pentru că el nu predase la ultimele două cursuri de la Ligă, ea fusese nevoită să accepte un angajament plicticos, să creeze o broșură pentru campania de strângere de fonduri a unei fundații obscure.

„E în regulă", îl asigurase ea pe Ian când acesta mormăise o scuză laconică. Dar nu era în regulă. O rodea faptul că insinuările lui Elizabeth despre Ian erau adevărate, înclinând balanța către nemulțumirile ei legate de el. Se gândi la eroinele neajutorate ale lui Shirley Jackson, la suferințele femeilor aflate la cheremul bărbaților nepăsători și neglijenți. Ea nu era ca ele; nu avea să fie niciodată ca ele.

– De ce nu? De ce să nu mă întâlnesc cu Eric? întrebă ea cu un calm simulat.

Era obișnuită să își ascundă nemulțumirile.

– Nu știi de ce l-a dat afară Cynthia, răspunse el posac. S-ar putea să îți facă probleme. Sunt lucruri pe care nu le știm despre el, lucruri pe care le știe doar ea. Vreau doar să te protejez.

– Dar e vorba de Eric, spuse ea în cele din urmă. Eric, cel care a cumpărat tabloul tău abstract în alb și negru și l-a agățat la el în birou ca să beneficieze de o bună expunere. Eric, cel care a venit la expozițiile tale și și-a adus prietenii cu el, doi dintre ei cumpărându-ți picturile. Eric, cel care nu a ridicat niciodată vocea, care a fost mereu foarte amabil față de noi. Crezi că e periculos să mă întâlnesc cu el într-un restaurant sau într-o cafenea? În miezul zilei? Exagerezi, Ian.

Îi zâmbi lingușitoare – îi era mai ușor să zâmbească decât să se certe. Îi era mai ușor să vorbească potolit decât să țipe. Îi era mai ușor să își ascundă furia decât să și-o exprime.

– Îmi fac griji pentru tine, Jen, spuse el și își trecu degetele tandru prin părul ei, mângâindu-i buclele negre abia uscate. Tu ești micuța mea, elful meu, și îmi fac griji pentru tine.

Zâmbi. Era plăcut să știe că cineva își face griji pentru ea. Era ceva nou pentru ea, care își făcea griji pentru toată lumea, care în copilărie își făcuse griji pentru căsătoria plină de tensiuni a părinților ei și pentru Elizabeth, sora ei cea singuratică și tristă. Acum își făcea iar griji pentru sora sa, singură și nefericită în căsătorie și în viața ei de mamă, și pentru fiul lui Elizabeth, nepotul ei, sărmanul Adam cu ochii lui frumoși, mari și absenți. Se temea pentru mama ei, infirmă și văduvă, pentru Cynthia și pentru Eric, și pentru fiicele lor gemene. Se gândi la fetițele cu părul arămiu uitându-se afară, pe geamul casei lor impozante din East Side, poate așteptându-l pe Eric, așa cum și ea se uitase deseori pe geamul apartamentului familiei sale, așteptându-l pe tatăl ei, fiindu-i groază de întoarcerea lui și temându-se în același timp că nu avea să mai vină niciodată. Invadată de suferință, cufundată în amintiri, se lăsă în voia lui Ian care o conduse înapoi pe divan și o alină, oferindu-i tandrețea și pasiunea lui.

Mai târziu, după ce el plecă să se întâlnească cu niște prieteni pictori la o cârciumă din cartier, se întoarse la biroul ei și isprăvi prima planșă a benzii sale, desenând un nor care umbrea ușor soarele, un precursor al întunericului care va cuprinde totul. Se gândi iarăși la *Loteria*. Cumva, ajunsese la o nouă înțelegere a povestirii. Punând jos cărbunele, îl sună pe Eric la birou și stabiliră să se întâlnească la prânz în săptămâna aceea.

Luă cina cu Donna două zile mai târziu, dar nu pomeni nimic despre întâlnirea ei cu Eric. Și nu discută despre asta nici cu Cynthia în timp ce lucrau la catalogul de primăvară pentru Nightingale' s. Observă că Cynthia pentru prima dată nu mai purta verigheta și că își făcuse o nouă tunsoare, cu părul roșcat până la

umeri, pe care Jen o consideră prea copilărească. Telefonul sună de două ori în timpul întâlnirii lor și de fiecare dată Cynthia își căută agenda. „Ne vedem la cină, atunci. Grozav. Nu pot rămâne mult, doar să bem ceva. Copiii, ce să fac", spuse ea drept scuză.

Reveni apoi asupra prezentării pe care o aveau de corectat și care era întinsă în fața lor.

– Cred că voi începe o nouă viață, spuse ea simțind că datorează o explicație.

– Dar ai terminat deja cu cea veche? o întrebă Jen cu blândețe.

Cynthia nu răspunse, dar degetele îi tremurară atunci când făcu însemnări cu carioca. Jen fu cea care descoperi cele două schimbări de preț pe care le omisese copywriterul, erori pe care, de obicei, Cynthia le sesiza aproape automat.

– Bune observații, murmură Cynthia. Cred că devin cam neglijentă.

– Ai multe pe cap, îi găsi Jen imediat o scuză.

Cynthia se jucă cu franjurii șalului său de lână a cărui nuanță se asorta subtil cu rochia ei albastră de cașmir pe gât.

– Oare? zâmbi ea trist, răspunsul ei enigmatic nelăsând loc nici unei replici.

Restaurantul pe care îl alesese Eric era un bistro elegant din Union Square. Jen observă că se afla foarte departe de Nightingale' s. Nu avea să îi deranjeze nimeni acolo. Nu era nici o posibilitate ca Cynthia sau orice alt cunoscut al lor să se aventureze până în partea aceea a orașului. Eric sosise deja și stătea într-un colț, la o masă pe care ardea o lumânare așezată într-un felinar cu sticla afumată, deși ziua era însorită și restaurantul era bine luminat. Un maître-șef de sală foarte atent îi ținu scaunul și le zâmbi amabil amândurora, reamintindu-i că, deși viața personală a lui Eric se afla în plin haos, pentru majoritatea lumii el rămânea Eric

Anders, un personaj influent, un producător bine-cunoscut și respectat, care dădea petreceri în astfel de restaurante când filmele lui aveau premiera la Film Forum. Primiră meniurile mari, îmbrăcate în piele, pe care nici unul din ei nu le deschise, și chelnerul se retrase discret.

– Mulțumesc că ai venit până aici, Jen, spuse Eric. Am o vizionare mai târziu, nu foarte departe de aici, și mi s-a părut un loc bun de întâlnire.

Purta un costum cafeniu dintr-o lână moale, o cămașă galbenă scrobită și o cravată îngustă de culoarea mustarului, o ținută potrivită pentru un producător de succes care se ducea la o vizionare. Putea, cu siguranță, să figureze printre modelele unui catalog de vestimentație de lux. „I-ar fi plăcut Cynthiei", se gândi Jen. Totuși, părea tras la față și haina atârna pe el ca și cum ar fi fost croită pentru un bărbat mai gras.

– E bine, spuse ea. E suficient de departe de Nightingale' s.

Nu avea de gând să se ascundă. Știa de ce alesese restaurantul acela. El dădu din cap în semn că da, aranjându-și părul blond care îi cădea mereu pe frunte, dându-i un aer adolescentin, și luă o gură din paharul de martini. Jen observă că ochii îi erau roșii și se întrebă dacă era la primul pahar pe ziua aceea și dacă va mai comanda încă unul.

Chelnerul se întoarse, și el mai ceru, într-adevăr, ceva de băut. Ea dori un pahar de vin alb și amândoi comandară salate.

– Cum merge cu clubul de carte? întrebă el.

– Ca de obicei, răspunse ea. Am citit niște cărți bune și întâlnirile au fost interesante, deși cam aprinse.

Ar fi fost surprins să afle că exista un nou format al clubului de carte, că întâlnirile se prelungeau ca un fel de post-mortem după plecarea Cynthiei, în timpul căruia era discutat și analizat misterul căsătoriei lui. Bineînțeles că ar fi fost surprins, surprins și dezgustat,

se gândi ea. Se simți rușinată. Elizabeth avea dreptate. Nu se putea absolvi de cele întâmplate pretinzând că moralitatea ei este superioară. Împărtășea și ea curiozitatea obsesivă a prietenelor ei.

– Și Cynthia vine la toate întâlnirile voastre?

– Nu au fost chiar așa de multe întâlniri, dar da, Cynthia a venit la toate. De fapt, nu cred că Cynthia a lipsit vreodată de la vreo întâlnire.

Nu se mai gândise la asta până atunci, dar era adevărat. Cynthia fusese cea mai conștiincioasă dintre toate. Trish lipsise din cauza urgențelor de la spital. Donna din cauza unor scurte delegații în care îl însoțise pe Ray în Caraibe sau pentru că era plecată din oraș la concertele lui Tim; Rina, pentru că Jeremy era bolnav sau vreo bonă nu venise să stea cu el; Elizabeth, din cauza crizelor lui Adam; Jen lipsise și ea pentru că avea lucrări urgente sau mama ei făcuse un alt atac de panică. Dar nimic nu o împiedicase pe Cynthia să vină la întâlniri. Jen auzise despre faptul că își schimba planurile de călătorii sau întâlnirile ca să nu se suprapună cu întâlnirile clubului de carte.

– Nu mă mir. Clubul de carte este foarte important pentru Cynthia, spuse el. Probabil mai important decât este pentru voi.

– De ce? întrebă Jen.

Sorbi din pahar și apoi îl puse jos.

– În caz că nu ai observat, Cynthia nu are alte prietene. E foarte ciudat pentru o femeie care a absolvit Bryn Mawr. Asta s-a întâmplat probabil pentru că a fost tot timpul concentrată asupra carierei sale, a fost preocupată să urce în funcție și întotdeauna s-a temut un pic că una dintre colege i-ar putea pune piedici să ajungă unde își dorea. A fost foarte important pentru ea, încă din prima clipă, să ajungă acolo sus, să fie total independentă. Și Cynthia nu e genul de persoană care să se încreadă ușor în ceilalți. Eu știu asta mai bine decât oricine.

Vocea îi devenise plină de amărăciune. Cynthia nu avusese încredere nici în el, în soțul său, în tatăl copiilor ei. Nu avusese încredere să îl lase să mai stea în casa în care locuiseră împreună atâta timp.

– Femeile din clubul vostru de carte nu reprezintă o amenințare pentru ea, continuă el. Toate lucrați în domenii diferite, aveți stiluri de viață diferite. Ești singura cu care are o relație profesională și știe că nu îți dorești o slujbă cu normă întreagă la Nightingale' s, știe că ești apolitică. Dar mai important decât asta, toate împărtășiți dependența ei pentru citit, plăcerea de a vă pierde în ficțiune. Mă gândeam că, în loc de prieteni, Cynthia are cărțile. Știi, când citește, pare hipnotizată. Am cărat genți întregi cu cărți în luna noastră de miere și erau mereu teancuri de cărți la ea pe noptieră. Și când ai prezentat-o clubului de carte a fost pentru prima oară când s-a împrietenit cu femei care îi împărtășeau obsesia pentru citit și nu urmăreau altceva decât să afle părerea ei despre Anna Karenina. Putea să discute cu voi, să își împărtășească ideile. Ea vă înțelegea pe voi, și voi, pe ea. Nici nu pot să îți spun cât de recunoscătoare vă era – vă este – pentru asta, cât de mult vă prețuiește. Când călătoream, căuta daruri pentru fiecare dintre voi, pentru că așa crede Cynthia că poate păstra afecțiunea cuiva, și așa știe ea să arate cuiva că îl iubește și că ține la el, dăruind. Își atinse cravata, degetele lui mângâiară mătasea fină. Știi câte cravate am? Câte cămăși? Câți butoni? Pe toate le am de la Cynthia. Toate spun „te iubesc, țin la tine".

Jen își dădu seama că ea nu primise nici un cadou de la Ian, deși ea îi dăduse cadouri mici și ingenioase. Un suport de piele pentru cartela de metrou, o cravată din bumbac imprimată în culorile unui tablou abstract pe care îl vânduse unui mic muzeu din Massachusetts, un bon de consum la Starbucks. Și da, toate acele

cadouri spuneau că ține la el. Încercase să nu se gândească la iubire. Dar cadourile Cynthiei pentru Eric era declarații de iubire.

– Deci a ținut la tine. Te-a iubit. Cum de s-a schimbat asta, Eric? întrebă ea precaută.

Bău ultima înghițitură de vin și se uită spre o masă alăturată unde stăteau un bărbat și o femeie, tineri, ținându-se de mână, cu chipurile radiind de iubirea pe care o împărtășeau. Nu îi răspunse, în schimb îi făcu semn chelnerului, arătându-i spre paharul lui de vin gol.

– Și tu i-ai dat cadouri? insistă Jen.

Le sosi mâncarea și amândoi își înfipseră la întâmplare furculițele în salatele scumpe. El nimeri o anșoa, ea o bucățică de brânză de capră.

– I-am dat cadouri. Am iubit-o. Am ținut la ea. Încă o mai iubesc. Încă mai țin la ea.

În glas i se citea tristețea.

– Eric, de ce ai vrut să ne întâlnim? întrebă Jen.

– Voiam să știu ce face Cynthia. Cum se descurcă. Nu vrea să vorbească cu mine. Nici Mae. Și când merg să le văd pe gemene, bona aia stupidă e atentă la tot ce spun.

Ochii îi deveniră prea strălucitori. Buzele îi tremurau. Ea se temu că va izbucni în plâns.

– Eric, probabil are nevoie de timp înainte să îți poată vorbi... nu poate să fie ceva atât de îngrozitor.

– Este. Pentru ea. Este îngrozitor. După cum mi-a spus. E de neiertat, spuse el plin de amărăciune. Dar s-ar putea să ai dreptate. Poate timpul va avea un efect magic. Dar până atunci trebuie să știu cum se simte, ce simte.

– Este bine, Eric. Chiar este bine.

Se gândi că o auzise pe Cynthia vorbind la telefon „Cină? Grozav! Bem ceva împreună? Grozav!", plănuind întâlniri cu alți bărbați, construindu-și o nouă viață.

Fața lui Eric se schimonosi de durere. Ar fi dorit poate să audă că ea se simte rău, că suferă.

Își întoarse privirea de la el și se uită spre ceilalți oameni din restaurant. Două femei de douăzeci și ceva de ani, purtând pe degetele cu manichiură impecabilă inele de logodnă sclipitoare, discutau fericite. Trei bărbați cu fețele pline de sănătate își treceau niște documente de la unul la altul. Un cuplu mai în vârstă, bine îmbrăcat, studia meniul. Femeia avea părul argintiu coafat și o broșă cu diamant îi prindea eșarfa dintr-o țesătură lucioasă. Cuplul care se ținea de mână se îndreptă spre ușă, tinerii sărutându-se ușor pe când se îndepărtau. Toți erau stăpâni pe propriile vieți, erau oameni influenți, mulțumiți de sine. Își găsiseră drumul spre capătul curcubeului. Cu o tresărire de mândrie, Jen se gândi că nu asta era situația ei sau a prietenelor ei de la clubul de carte. Nici măcar a Cynthiei. Nu acum. Ele încă își căutau drumul, citeau cărțile cu pasiune, pentru a le afla sfârșitul vesel sau trist, la fel cum așteptau să vadă care avea să fie deznodământul propriilor vieți.

– Și tu, Eric? Cum te simți?

Ridică din umeri, rupse o chiflă și o mușcă neglijent, firimiturile i se împrăștiară peste cravata de culoarea mustarului.

– Eu? Mă simt groaznic. Muncesc, selectez scenarii, am întâlniri, studiez propunerile. Reușesc să fiu fotografiat la petrecerile potrivite, la premierele potrivite, și nimeni nu a observat deocamdată că soția mea cea zâmbitoare și plină de succes nu se mai află alături de mine. Nu sunt suficient de important să ajung pe primele pagini ale revistelor de scandal. Dar apoi mă duc acasă, și acasă înseamnă un apartament subînchiriat din East Sixties. Un apartament nemobilat. Locuiesc în casa mizeră a unui tânăr

absolvent pentru care plătesc o chirie foarte scumpă. Am peste patruzeci de ani și dorm într-un pat de campanie, îmi țin cravatele de sute de dolari în navete de plastic și îmi așez cămășile Brooks Brothers pe cutia în care mi-a fost adus televizorul. Și încălzesc mâncare congelată la cuptorul cu microunde când îmi aduc aminte să mănânc și uneori beau whisky direct din sticlă. Asta fac, Jen. Ochii i se umplură de lacrimi. Își căută batista și își șterse fața, apoi îți trecu degetele prin părul blond. Iartă-mă spuse el. Nu am vrut să te stingheresc.

– Nu mă deranjează, spuse ea, deși își plecase ochii, nedorind să îl vadă plângând.

Odată, după o ceartă cruntă între părinții ei (și toate certurile lor erau crunte), se strecurase în bucătărie și îl văzuse pe tatăl ei, bărbatul insignifiant, cu un început de chelie, îmbrăcat în pantaloni de pijama în dungi și un tricou alb și ponosit, stând la masă și plângând. Lacrimile i se prelingeau printre degete ca niște picături cristaline de durere. Se gândise că s-ar putea să îi ardă degetele dacă le atinge, dacă s-ar fi dus să îl consoleze, pentru că atunci, ca și acum, avusese întotdeauna dorința de a-i consola pe ceilalți.

Mama ei apăruse în spatele ei și șuierase: „Vezi, vezi ce fel de om e? Un bărbat în toată firea care plânge. Vezi?"

Înțelesese că lacrimile lui erau un argument prin care mama sa își justifica furia, mânia de a se fi măritat cu un om slab, lipsit de bărbăție, un om care plângea ca un copil. Aceeași furie îi secătuise și ei toate puterile. Dorința de a consola dispăruse și se transformase într-un dispreț puternic. „El nu are nici un drept să facă asta. Nu are nici un drept."

Fugise în camera lui Elizabeth în acea seară, iar sora ei își ridicase ochii din cartea pe care o citea și îi spusese cu indiferență: „Stai departe de ei după ce se ceartă. El plânge și ea urlă".

Încercă să își aducă aminte câți ani avea pe atunci – zece, poate unsprezece – era foarte mică, pentru că citise *Heidi* în noaptea aceea, cuibărită într-un colț al camerei lui Elizabeth. Stările acelea de intensitate maximă erau întotdeauna legate în memoria sa de anumite cărți. O invidiase atunci pe Heidi, orfana elvețiană care îl întâlnise pe bunicul ei morocănos. Chiar dacă tatăl său plânsese din cauza dezamăgirilor pe care le îndurase, repulsia pe care o simțise atunci încă mai era prezentă și acum. Nu dorise să îl privească pe Ian plângând din cauza unui critic important căruia nu îi plăcuse una dintre pânzele lui expuse într-o mică galerie, la fel cum evitase și acum să îl privească pe Eric. Se presupune că cei puternici nu trebuie să plângă.

Își aminti deodată cum Cynthia o privise cu un dispreț calm pe una dintre tinerele ei asistente, care plângea pentru că greșise o comandă importantă. Ar fi privit cu aceeași nepăsare și lacrimile lui Eric? Dar relațiile, Jen știa asta, nu puteau fi distruse de lacrimile unui bărbat, care provocau mânia unei femei – nici relația părinților ei, nici cea a Cynthiei cu Eric, nici a ei cu Ian. Fu surprinsă că îi plasase pe ei șase în aceeași ecuație. Ce i-ar fi făcut pe ea și pe Ian să se despartă? Din nou, gândul acesta îi dădu târcoale, dar îl alungă și se întoarse către Eric.

– Poți să schimbi lucrurile, Eric, spuse ea în cele din urmă. Poți să îți cumperi niște mobilă, să gătești ceva ușor.

– Dar nu vreau, spuse el cu teamă. Nu vreau să-mi cumpăr canapea și căni, și tigăi, și veselă și tacâmuri de o singură persoană. Nu vreau să fac nimic care să însemne „Asta chiar ți se întâmplă. Așa vor sta lucrurile de acum încolo". Îmi vreau viața înapoi.

Fața îi era lividă și bău ultima înghițitură din pahar.

– Viața ta cu Cynthia?

– Viața mea. Casa mea. Copiii mei. Și da. Soția mea. Cynthia. Vreau totul înapoi.

– Poți să faci asta? întrebă ea blând.

– Dumnezeule, nu știu. Nu știu.

Îi fu teamă că va începe să plângă din nou, dar el își privi ceasul, ceru nota chelnerului și își scoase cardul de credit.

– Pot să te ajut cu ceva?

– Poți să mă asculți. Și pe mine. Și pe ea. Presupun că asta e tot ce poți să faci în situația de față. Dar probabil că ai dreptate. Își recăpătă vocea. Era deodată mai încrezător. Avem nevoie de timp ca să rezolvăm problema asta. Amândoi.

Își venise în fire, vocea îi era mai energică, îi revenise culoarea în obraji. Își deschise mapa, se uită la un dosar și îl închise la loc. Era în drum spre serviciu. Ca și Cynthia, se pricepea să își separe emoțiile, când era la muncă era eficient, în ciuda stării lui sufletești. Plăti nota, lăsând și bacșiș.

– Ținem legătura, Jen. E important pentru mine.

Din nou sesiză acea rugăminte mută din vocea lui, care îi atinse inima.

– Da, încuviință ea. Ținem legătura.

– Am întârziat.

O sărută pe obraz și se grăbi spre ieșire. Era un bărbat frumos, bine îmbrăcat, care se ducea la o întâlnire importantă. Privindu-l, își aduse aminte de personajul din povestirile lui Shirley Jackson, James Harris, bărbatul blond și enigmatic, care apărea și dispărea din viețile triste ale eroinelor ei fantomatice.

Zăbovi câteva minute ca să își bea cafeaua, care se răcise și devenise amară. Apoi își luă telefonul și o sună pe Donna.

– M-am întâlnit cu Eric, spuse ea.

– Ce voia?

Întrebarea era mult prea laconică, de parcă ar fi vrut să mascheze nerăbdarea cu care aștepta răspunsul.

– Nu știu. Sincer, nu știu ce voia. Schimbă repede subiectul. Vreau să fac o friptură de vițel pentru întâlnirea clubului. Știi cumva o rețetă bună?

– Sigur. Am una foarte bună cu ardei gras, roșii și vin.

– Sună bine.

Răsuflară ușurate. Era mai simplu să discute despre mâncare și cărți, să facă schimb de impresii despre filmele pe care le văzuseră, despre petrecerile la care fuseseră, decât să reia aceleași speculații învechite. Mai nou, devenise periculos să discuți despre Cynthia și Eric. Asemenea călătorilor care urmează să se urce în avion și se tem să audă știri despre accidente și avioane prăbușite, ele încercau să își țină în frâu curiozitatea despre căsătoria destrămată a prietenilor lor.

Jen închise telefonul și observă că Eric își uitase batista pe masă. Ascunse în pumn bucata umedă de material și o băgă în geantă, ca și cum ar fi vrut să tăinuiască orice dovadă a nefericirii lui.

Deși Jen îi spusese lui Ian cu câteva săptămâni în urmă că întâlnirea din decembrie a clubului de carte urma să aibă loc la ei în mansardă, acesta se enervă foarte tare când ea îi reaminti că trebuie să își mute șevaletul pentru a face loc unui cuier. Iritarea lui era cu atât mai mare cu cât Elizabeth, în mod inexplicabil, anunțase că va veni pe la ei în acea după-masă. Elizabeth stabilise ora și ziua convenabilă pentru ea, indiferentă la planurile pe care Jen și Ian le-ar fi avut.

– Urăsc să mut șevaletul, spuse el furios. Lumina nu mai cade niciodată la fel când îl pun la loc. Și am ajuns la un punct crucial cu pictura asta. Știi foarte bine. De ce trebuie să vă întâlniți aici? protestă el.

– Pentru că e rândul meu, îi explică ea răbdătoare. Facem cu schimbul. Știi asta.

Nu îi mai aminti că avusese aceeași reacție și cu un an în urmă, și cu doi ani în urmă, iar ea îi dăduse mereu aceeași explicație. Trăiau împreună de aproape trei ani, dar el era mereu bulversat și enervat de orice aspect al vieții ei care nu îi convenea.

– Și eu ce ar trebui să fac în timp ce voi faceți schimb de impresii literare despre autorul lunii, cine-o mai fi și ăla?!

– Shirley Jackson. Ea e autorul lunii, după cum spui tu. Poți să faci ce vrei, Ian. Să mergi la un film. Să mergi într-o cafenea.

Surprinzător, în voce i se ghicea iritarea. Era tentată să îi spună că ea închiriase mansarda și că tot ea plătea aproape toate facturile, în timp ce picturile lui ocupau majoritatea spațiului – pânzele lui stăteau rezemate de perete una peste alta, șevaletul lui, și uneori chiar două șevalete, stătea în fața geamurilor uriașe, scăldate de lumină în timpul zilei și întunecate noaptea. Dar asta era înțelegerea lor, la care ajunseseră abia la câteva săptămâni după ce se cunoscuseră, în timp ce stăteau alături pe divan, iar mâna lui se odihnea pe capul ei de parcă ar fi încoronat-o cu tandrețe.

Se întâlniseră la un curs de pictură, lucrând cot la cot, în timp ce modelul lor, un bătrânel, care tremura din toate încheieturile și al cărui păr argintiu semăna cu o claie de fire răsărind din scalpul său trandafiriu, stătea ghemuit într-o poziție incomodă. Folosind cărbunele, Jen se chinuise să redea structura osoasă a modelului și expresia feței sale, iar rezultatul fusese o lucrare atât de stângace și de ciudată, încât o rupsese înainte ca instructorul care se plimba printre ei să ajungă la ea și să o comenteze. Ian stătea la distanță de două șevalete, lucrând rapid. Pe fața cu trăsături acviline i se citea concentrarea. Picta cu acuarele, pentru că, așa cum avea să îi explice mai târziu, uleiul era al naibii de scump și îl folosea doar pentru lucrările lui adevărate, nu pentru studii. Pictura sa era fluidă, surprinsese patosul modelului în vârstă folosind nuanțe de culoare palide, sumbre. Jen fusese atentă la el toată ora, inhalase cu

o plăcere ciudată sudoarea lui intensă, se amuzase de pata verde de vopsea din părul său de culoarea morcovului, îi admirase lucrarea, îi recunoscuse talentul. Avea, decisese ea, ceea ce Andrew West, profesorul ei de pictură preferat de la Tyler, numea „talent adevărat", pe care Ian îl folosea pentru ceea ce el însuși numea „lucrările adevărate". Andrew West fusese cel care îi studiase cu gravitate portofoliul când absolvise facultatea și îi spusese că ar fi mai bine să își concentreze talentul spre design grafic. Andrew West nu i-ar fi sugerat niciodată lui Ian așa ceva. În acea seară, Jen se apropiase de șevaletul lui Ian, îi cercetase lucrarea și dăduse timid din cap în semn de admirație.

Nu fusese surprinsă nici când el o invitase la o cafea după curs, nici când îi propusese modelului să li se alăture. Îi plăcuse bunătatea lui față de bărbatul cel în vârstă (care refuzase invitația cu multă demnitate) și îi plăcuse de asemenea sărutul tandru pe obraz pe care i-l dăduse înainte de a se despărți în fața ușii ei. Trei săptămâni mai târziu deveniseră iubiți. Peste încă două luni se mutase în mansarda ei și își pusese șevaletul în fața geamului imens care dădea spre râu. Era o relație care funcționase pentru amândoi, în cele mai multe dintre cazuri. Funcționa, și ea știa asta, pentru că îi oferea lui Ian tot confortul necesar. Era obișnuită să facă asta pentru ceilalți, învățase cum să îi mulțumească. Dar era fermă când venea vorba de clubul ei de carte. Era foarte important pentru ea.

– Ies în oraș, spuse el nervos, punându-și jacheta și scotocind printr-un sertar după fular. Ai dreptate. Mă pot duce foarte bine la cafenea sau la vreun film. De fapt, în seara asta este un vernisaj al Ericăi Manning. S-ar putea să trec pe acolo.

Jen recunoscu numele. O tânără artistă abia sosită de la Londra. Drăguță. Talentată. Era o amenințare din partea lui Ian? Nu. Nu îi stătea în fire să facă asta.

– Oricum, nu vreau să fiu aici când vine soră-ta, continuă el. Ce naiba vrea?

– Nu știu, recunoscu Jen.

Întrebarea lui Ian nu era lipsită de temei. O vizită în mijlocul săptămânii din partea lui Elizabeth, care muncea foarte mult, coordona programul de consiliere al școlii ei și dădea consultații pentru o mică academie privată, era ceva neobișnuit. Era evident că sora sa își dorea ceva de la ea.

Îi întinse lui Ian mănușile și bereta din lână neagră pe care i-o cumpărase doar cu câteva zile în urmă. Un gest de împăcare. Se ridică pe vârfuri ca el să se aplece spre ea și să o sărute, așa cum obișnuiau să facă atunci când își luau la revedere, dar el o ignoră, ochii lui albaștri strălucind încă de furie. Trânti ușa drept pedeapsă când plecă, și ea începu să tremure. Ca de obicei, orice semn de mânie, indiferent cât de inofensiv, o speria.

După câteva minute se auzi soneria, iar ea oftă și apăsă butonul interfonului, lăsând-o pe Elizabeth să intre.

– Ce-a pățit Ian? întrebă Elizabeth. A trecut pe lângă mine valvârtej, abia m-a salutat.

Jen luă paltonul lung de culoare închisă al surorii ei, strecură pe una din mâneci fularul de lână roșu și îl ținu în timp ce Elizabeth, care avea foarte multă grijă de propriile lucruri, puse bereta și mănușile asortate într-un buzunar. Îi dăruise setul lui Elizabeth după ce terminase un desen plin de fantezie, în care fularul era un fel de fir suspendat pe care țopăiau bereta și mănușile cu un singur deget, pentru catalogul Nightingale' s cu accesorii de iarnă. Cynthiei îi plăcuse desenul și îl pusese pe copertă, și Elizabeth, în felul ei taciturn, îi mulțumise lui Jen. Avea nevoie de o pălărie și de fular. Desigur, adăugase, dacă ar fi fost după ea, nu ar fi ales coraiul.

– Ian este foarte stresat. Încearcă să strângă suficiente lucrări pentru a participa la o expoziție într-o galerie. Lucrează și noaptea – folosește *impasto*, o nouă tehnică pentru a surprinde întunericul...

„De ce îi explica toate astea lui Elizabeth, care nu știa nimic despre pictură și nici nu era interesată să afle?"

– L-a scos din sărite când i-am spus că o să ținem întâlnirea clubului aici săptămâna viitoare.

– L-a scos din sărite? întrebă Elizabeth acră, oprindu-se să își scoată cizmele.

Mersese mult pe jos de la stația de metrou până la mansardă și urma să facă același drum înapoi dacă Bert nu reușea să vină să o ia cu mașina, ceea ce, Jen știa deja, nu avea să se întâmple.

– Nu i-a trecut prin cap că e mansarda ta, că tu plătești facturile și că ai și tu niște drepturi în casa asta?

Își suflă aer cald în mâinile înroșite din cauza gerului, în ciuda mănușilor pe care le purtase.

– Elizabeth, înțelegerea mea cu Ian mă privește doar pe mine, spuse Jen încet. Cred în talentul lui. Ne înțelegem bine împreună. Îmi oferă ceea ce am nevoie.

– Ceea ce nu include un cec la sfârșitul lunii. Sau o cerere în căsătorie.

În cuvintele sarcastice ale surorii ei, Jen auzi vocea țipătoare a mamei răsunând pe holul din casa copilăriei lor și își aduse aminte de jignirile aruncate înapoi de tatăl ei.

– Există lucruri mai importante pentru mine, spuse ea încet.

Nu avea de gând să i le enumere lui Elizabeth. Viața ei alături de Ian nu era un fel de cumpănă emoțională în care punea în balanță dragostea lui jucăușă, tandrețea atingerii și a vocii, pe de-o parte, și dorința ei de a împărți spațiul, de a plăti facturile și de a înfrunta din când în când izbucnirile lui prostești, pe de alta. Traiul lor împreună, afecțiunea lor caldă, erau importante pentru ea, și îi

lua partea ori de câte ori era nevoie, ca în seara aceasta. Și văzuse ce eforturi depunea el pentru ca munca lui să capete consistență și o linie clară, care avea să le aducă beneficii amândurora. Ea ținea la el. El ținea la ea. Asta era tot ce conta. Aveau să-și rezolve problemele. Și le rezolvau. Dă-o naibii pe Elizabeth cu atitudinea ei critică și cu insistența ei de a pune totul în balanță. Balanța era echilibrată în căsătoria ei cu Bert? Bineînțeles, nu avea de gând să o întrebe așa ceva pe sora ei. Ce rost ar fi avut?

Se duse în bucătărie, încălzi ibricul cu cafea, puse pe barul lung care le servea drept masă niște brânză și o baghetă și așteptă ca Elizabeth să își strângă părul castaniu-deschis într-un coc auster. În cele din urmă se așezară una lângă cealaltă pe scaunele înalte, Elizabeth stând ca de obicei cu spatele drept, iar Jen fără șosete, cu părul ciufulit, ținându-și picioarele îndoite sub ea. Așteptă că Elizabeth să înceapă inevitabila discuție despre mama lor cu care debuta orice conversație. Zâmbi când sora ei făcu exact acest lucru.

– Eu și Bert am fost la azil la sfârșitul săptămânii să o vedem, spuse Elizabeth. Părea că se simte bine.

– Știu. Am fost ieri la ea. Nu pot să spun că era veselă sau vioaie, dar asta nu e o noutate.

Jen își tăie o bucată de brânză și se întrebă de ce se refereau mereu la mama lor folosind un pronume. Probabil că era o formă de detașare, un fel de a masca sentimentele ambivalente față de femeia aceea bătrână, față de mama lor, care la rândul ei, avusese de asemenea un comportament ambivalent față de ele, ceea ce le provocase multă suferință în copilărie.

„De ce crezi că au făcut copii?" o întrebase odată pe Elizabeth. „Poate pentru că nu suportau să fie singuri unul cu celălalt", răspunsese Elizabeth cu amărăciune.

Jen își aduse aminte de cuvintele surorii ei cu aceeași acurateță cu care povestea despre ultima ei vizită la mama lor, un timp irosit în mod dureros și nefolositor.

– Pare mai fericită când e doar cu infirmiera aceea dezgustătoare, Fanya. Grasa aia din Rusia, cu respirația urât mirositoare. Aș fi fericită să îi măresc salariul dacă ar folosi banii pe o sticlă de Listerine. Sau poate ar trebui să îi dăruim una de Crăciun.

Se aștepta ca Elizabeth să fie la fel de amuzată ca și ea. Încă din copilărie își înțeleseseră și își apreciaseră reciproc observațiile caustice. Uneori Jen se gândea că ironiile lor și dependența de citit erau singurele lucruri în comun pe care le aveau. Dar nu lua în seamă acele sentimente ciudate de iubire și invidie, de furie mută și ură, acel amestec de amintiri din copilărie cu un adevărat efect *Rashomon*[1] care influența sentimentele uneia față de cealaltă.

Dar Elizabeth nu râse. Amestecă în cafeaua în care nu pusese nici zahăr, nici lapte.

– De fapt, despre infirmieră voiam să vorbesc cu tine, spuse ea. O plătim pe Fanya să stea cu ea cinci zile, și pe filipineză, pe Elena, pentru weekenduri. Am discutat cu Bert despre asta. E foarte costisitor pentru noi.

– Dar împărțim cheltuielile astea, spuse Jen. Eu plătesc jumate. Și știi foarte bine că are nevoie de ele. Am ajuns amândouă la concluzia asta. Azilul nu asigură decât personalul de bază. E nevoie de infirmieră să fie acolo, să se asigure că mănâncă la ore fixe, că este curată, că iese la plimbare. Asigurarea nu acoperă cheltuielile astea.

---

[1] Efectul *Rashomon* se referă la subiectivitatea percepției în ceea ce privește amintirile. Mai multe persoane care au fost martore la același eveniment pot relata întâmplările în moduri foarte diferite. Numele vine de la filmul lui Akira Kurosawa, *Rashomon*, în care patru indivizi, martori ai unei crime, descriu evenimentul în moduri contradictorii.

– Nu ni le permitem, spuse Elizabeth sec. Eu și Bert pur și simplu nu mai avem bani pentru asta. Vrem să începem un nou program pentru Adam. Va lucra singur cu un terapeut. Va trebui să angajăm unul dintre acei instructori specialiști numiți „umbre" care va lucra cu el câteva ore în fiecare zi. S-a pus în aplicare în California și a funcționat. E foarte scump, dar, dacă renunțăm la alte lucruri, l-am putea plăti.

– Și unul dintre lucrurile la care vreți să renunțați este plata infirmierelor? întrebă Jen.

– Nu ne mai permitem. Și nici nu e drept să ne ceri să plătim. Trebuie să ne gândim la Adam. Tu nu ai astfel de responsabilități.

Stătea chiar și mai țeapănă, fața îi înghețase într-o mască a încăpățânării mute, își încrețise buzele subțiri și privea încruntată.

– Adam are nouă ani. Vă ocupați de el de nouă ani. Terapeuți. Instructori. Clinici. Și acum această nouă terapie. Chiar crezi că o să aibă efect, Elizabeth?

Vorbi încet, de parcă tonul vocii sale ar fi putut tempera duritatea lucrurilor pe care le spunea.

– Trebuie să încercăm. Trebuie să îi acordăm o șansă.

– Și dacă nu va funcționa, veți plăti din nou o parte din salariu infirmierelor?

Jen își folosea ultimele argumente. Ultima ei întrebare îi trăda acordul tacit pentru că s-ar fi putut descurca și dacă Elizabeth nu ar mai fi contribuit cu nimic niciodată, ceea ce presupuse că și avea să se întâmple. Nepotul ei, frumosul Adam cu ochii negri, cu degetele lungi și delicate ca ale ei și cu fruntea lui înaltă și palidă, intrase în starea de autism profund, iar pentru cei ca el nu mai exista practic nici un remediu. Un asistent social de la clinica lui Adam îi spusese lui Jen, între patru ochi, că ar trebui să încerce să o convingă pe Elizabeth să accepte adevărul acelui trist diagnostic. Jen nu

încercase să facă asta. Știa că nu are nici o putere în fața hotărârii de nestrămutat a lui Elizabeth.

– Nu. Dacă nu va funcționa va trebui să ne gândim la viitorul lui – la ce se va întâmpla când nu va mai putea sta la clinica pentru copii. Și ne va costa mai mult decât ne costă acum. Bert zice că ar trebui să facem economii și nu pot să mă cert cu el pe tema asta.

Jen dădu din cap. Înțelegea. Certurile cu Bert se terminau mereu cu izbucnirile lui violente, cu schimburile acelea dure de replici. Era ironic că Elizabeth fugise de atmosfera plină de furie din casa lor și sfârșise într-o căsătorie și mai sumbră.

„Trebuie să plec de aici", îi spusese ea lui Jen în seara în care își anunțase logodna, o seară în care părinții ei trântiseră uși, țipaseră, plânseseră și spărseseră farfurii.

Apoi, încercase să evadeze chiar din acea căsătorie. Îl părăsise pe Bert când era însărcinată cu Adam, căutase refugiu împotriva izbucnirilor lui de furie în casa părinților săi, oricât de neprimitoare ar fi fost aceasta. Discutase cu Jen despre planul ei de a trăi singură împreună cu copilul care nu se născuse încă. Avea o calificare, obținuse o slujbă. Va găsi un apartament, pe cineva care să aibă grijă de copil pe timpul zilei, după ce avea să se nască. Nu avea de gând să fie din nou prinsă în capcană. Totul părea posibil până a devenit evident că Adam nici nu chicotea, nici nu gângurea, nici nu plângea la fel cum făceau ceilalți copii, nu se juca cu jucăriile lui și nu se uita niciodată în ochii adulților care se aplecau îngrijorați peste pătuțul său. Stătea inert ore întregi, fixând tavanul cu privirea. Diagnosticul fusese decisiv și, la scurt timp, Elizabeth și Bert se împăcaseră. Nici unul din ei nu voia să aibă grijă de Adam singur. Era povara lor, și ei erau prizonierii lui, constrânși de responsabilitate și de resentiment în același timp. Jen înțelesese că Elizabeth își conștientizase situația și se refugiase cu amărăciune în postura de victimă eternă, care își face datoria. Elizabeth vorbea în propoziții

scurte, stătea foarte dreaptă, se încrunta la excesele celor din jur. Își sacrificase propria viață, și acum judeca felul în care trăiau ceilalți. Încă de când intrase în clubul de carte îi spusese lui Jen că Rina i se pare prea delăsătoare, Trish prea pedantă, Donna prea superficială și Cynthia prea extravagantă.

Jen oftă și umplu din nou ceașca de cafea a surorii ei.

– Bine, Elizabeth. Știu cât de greu îți este. Dar nu îmi permit să suport toate cheltuielile singură. Pur și simplu nu câștig atâția bani.

– Ai câștiga dacă Ian nu te-ar împovăra și el. Dacă ar contribui și el cu ceva.

– Ți-am mai spus și până acum. Nu e treaba ta.

– Este treaba mea. Vezi și tu că mă afectează. În plus, ești sora mea. Nu îmi place să văd că ți se întâmplă așa ceva.

– Și ce mi se întâmplă, mă rog? se strădui Jen să nu ridice tonul.

– Ai și tu o vârstă. Ceasul biologic nu stă în loc. În cinci, șase ani o să împlinești patruzeci de ani. Nu te-am auzit vorbind de căsătorie, de copii. Dacă ai fi căsătorită, dacă ați avea copii, viața ta ar fi mai sigură. El și-ar recunoaște obligațiile.

– O spui ca și cum căsătoria și copiii ar garanta o viață sigură. Asta nu s-a întâmplat cu Cynthia și cu Eric, nu? întrebă Jen.

Se abținu să dea drept exemplu căsătoria lui Elizabeth.

– Cynthia. Eric. Ei nu fac parte din lumea obișnuită. Ei nu trăiesc în lumea noastră. Ei seamănă cu personajele unui basm. E ca și cum ar veni de pe altă planetă. Gemenele lor ar putea fi niște prințese frumoase. Casa lor ar putea fi un castel frumos. Ei zboară în avioane argintii peste mări albastre și zâmbesc, și zâmbesc, și zâmbesc.

În rostirea tărăgănată a lui Elizabeth, Jen recunoscu ritmul monoton al vocii stridente a lui Adam. Autismul era contagios? Îngrijind pe cineva, te molipseai de aceleași sensibilități ca el? Se gândi

la faptul că Fanya imita tonul plângăcios și monosilabic al mamei sale. Dar își alungă aceste gânduri răutăcioase.

– Dar nu au trăit fericiți până la adânci bătrâneți, spuse ea întrerupând-o pe sora sa. De ce nu au trăit fericiți până la adânci bătrâneți? Noi o să trăim oare?

– Mai exact, spuse Elizabeth, oferind o mostră a simțului ei fin de analiză admirat de toată lumea, de ce a devenit atât de importantă pentru noi problema lor?

Era o întrebare pe care și-o puseseră toate membrele clubului la un moment dat.

Nu răspunse. Se dădu jos de pe scaun și se duse la biroul ei. Frunzări repede carnetul de cecuri.

– Mă descurc să plătesc eu totul pentru câteva luni. Mi s-a propus să lucrez pentru o agenție de publicitate și presupun că aș putea accepta. Iar dacă expoziția lui Ian merge bine, ar putea vinde ceva sau ar putea obține niște comenzi, sau poate amândouă. Deci accept asta, măcar pentru câteva luni, și apoi mai discutăm.

– Îți sunt recunoscătoare.

Cuvintele de mulțumire fuseseră rostite așa de încet, de parcă Elizabeth le-ar fi smuls dintr-o structură de rezistență. Jen simți că obținuse o mică victorie. Acceptase cererea lui Elizabeth, dar nu în termenii propuși de aceasta.

– Îți place Shirley Jackson? întrebă ea.

Voia să pună capăt oricărei discuții despre mama lor sau despre Adam.

– Depinde despre care Shirley Jackson vorbim, răspunse Elizabeth. Scriitoarea cea sumbră sau naratoarea excentrică și senină a poveștilor de familie?

– Când e sumbră, e mult prea sumbră, spuse Jen.

– Și când e senină, e mult prea senină.

Elizabeth zâmbi și izbucniră amândouă în râs, mulțumite că în sfârșit sunt de acord cu ceva, că se află din nou în portul sigur al literaturii, refugiul lor constant, sursa lor de plăcere.

Pe urmă Elizabeth plecă și Ian se întoarse o oră mai târziu. O cuprinse pe Jen cu brațele sale puternice, cerându-și astfel scuze, își apropie obrajii reci de fața ei, și ea îi simți răsuflarea caldă și tandră în ureche.

– Nu am fost la vernisajul Ericăi, spuse el încet.

A doua zi de dimineață, când lumina lăptoasă a zorilor pă-trunse prin geamurile fără perdele, Jen se duse la biroul ei și își deschise blocul de desen. Lucră repede și umplu celălalt chenar, populându-l cu primii sosiți în oraș – un bărbat tânăr și zvelt, îm-brăcat într-un costum mult prea mare pentru el, o femeie numai piele și os, o femeie care stătea foarte țeapănă și cu părul prins într-un coc sever (la fel ca Elizabeth, se gândi ea în timp ce lucra) și o siluetă micuță cu părul cârlionțat și cu figură de drăcușor (care semăna cu ea, recunoscu Jen) ascunsă în spatele unui pom mare. Mulțumită, închise blocul de desen chiar în clipa când se trezi Ian, înainte ca el să apuce să o întrebe la ce lucrează. Avea suficient timp să termine benzile desenate înainte de întâlnirea clubului de carte.

După-amiază, Jen prepară friptura de vițel, mișcându-se fără zgomot, astfel încât Ian, care picta încă de dimineață, mișcându-și pensula repede și energic, să nu fie deranjat. Din când în când, își arunca ochii pe fereastră și văzu că cerul se întuneca ușor. La buletinul meteo anunțaseră ninsoare și se temea că furtuna le va împiedica pe unele dintre prietenele sale să ajungă la întâlnire. Rina avea să vină cu siguranță, pentru că o sunase pe Jen să o asigure că reușise să se înțeleagă cu o femeie din bloc să aibă grijă de copii cu schimbul. „Tipic pentru egocentrica de Rina, se gândi Jen, surprinsă de propria enervare, să se asigure că înțelegerile ei

nu au de suferit." Trish venea dacă Jason reușea să ajungă acasă la timp ca să stea cu Mandy.

– Încercăm să ne coordonăm programele, spuse Trish. Când nu am apucat să discutăm despre asta au intervenit o groază de probleme și el a fost nervos, pentru că eu eram prinsă cu prea multe treburi. Am fost deprimată pentru că mi s-a părut că nu s-a gândit deloc la mine când și-a fixat toate călătoriile alea de afaceri și întâlnirile. Avem grijă să nu ni se mai întâmple așa ceva, pentru că este periculos.

Lui Jen i se părea că acum erau mai precaute, de când cu Cynthia și Eric. Erau asemenea șoferilor care ajung să reducă viteza dacă au fost martorii unui accident. Nici ei doi nu se mai certaseră și nu se mai contraziseseră din seara vizitei lui Elizabeth.

Ian își termină treaba și se dădu un pas înapoi pentru a studia tabloul, în timp ce ea adăuga vinul la friptură.

Jen se apropie să se uite la pânză. Stele sclipitoare erau presărate pe cerul nopții. Întunericul avea nuanțe diferite, de la pete mari de negru ca pana corbului la negrul-albăstrui de naftol pe care îl cumpărase în niște tuburi mici din Chinatown. Un singur nor sidefiu, în formă de pește, acoperea aproape în întregime cele mai mari dintre stele.

– Este minunat! spuse ea sincer.

– E aproape gata. O să îl termin la timp pentru expoziție. Sunt aproape sigur de asta.

Își înmuie pensulele în terebentină și își curăță paleta de culori. Foarte atent, mută șevaletul în spatele paravanului de hârtie pe care îl cumpărase Jen când se mutase cu ea, și pe care îl folosea foarte rar. Dar acum îi era recunoscătoare că își amintise de el. Drept recompensă, se ridică pe vârfuri și îi șterse o pată de vopsea argintie de pe bărbie.

– O să plec acum, spuse el.

– Dar mai sunt câteva ore până vin.

– Vreau să merg pe la galeria Maestrato ca să vorbesc cu proprietarul. Și apoi m-am gândit să merg la Ligă. I-am spus lui Patrick că îi țin locul la cursul din seara asta. Ne-ar prinde bine banii ăștia.

– Da, ne-ar prinde, spuse ea plină de recunoștință.

Avea dreptate să se încreadă în el. Făcea eforturi și încet, încet avea să se schimbe.

Îi spusese despre dorința lui Elizabeth și despre faptul că fusese de acord, așteptând ca el să se enerveze, dar, în schimb, acceptase fără să protesteze și chiar se oferise să contribuie și el cu bani atunci când putea. Ea și Ian erau, presupuse Jen, asemenea lui Jason și Trish, încercau în mod conștient să se armonizeze unul cu celălalt.

Ian se aplecă spre ea și îi depuse un sărut pe nas.

– Nu o să întârzii, spuse el. Dar nici nu o să vin prea devreme.

– Oricând vii, îl asigură ea, mă găsești aici.

– Mă bazez pe asta.

Îi ciufuli părul și închise cu fermitate ușa grea în urma sa, așteptând în hol până ce ea trase zăvorul. Îi plăcea acel moment de grijă față de ea, acea atenție drăgăstoasă care o făcea să se simtă ocrotită.

Condimentă friptura, se schimbă într-o salopetă comodă și se duse la masa ei de lucru. Lucră cam o oră la o prezentare pentru agenția de publicitate. Art-directorul îi ceruse o caricatură pentru o băutură din citrice. Jen făcu o serie de schițe și apoi le rupse. De când lucra cu Cynthia se lenevise, constată ea, pentru că Cynthia știa mereu ce își dorește de la un designer. Oftă și desenă o portocală care plânge, o lămâie care râde și un grepfrut furios. Aruncă foaia, se uită peste indicațiile de la copywriter și desenă toate trei fructele ținându-se de mână și dansând în cerc.

Îi reușise. Se potrivea. Selectă modelul de siglă și apoi, simțindu-se oarecum mulțumită de ce făcuse, se întoarse la benzile ei desenate pentru *Loteria*. Când afară se lăsă întunericul, terminase deja de desenat toate scenele și, cu multă grijă, le lipi pe două planșe mari, pe care le puse pe șevaletul liber al lui Ian.

Se întrebă, puțin îngrijorată față de reacția clubului de carte, dacă asta era prima variantă ilustrată la *Loteria*. Desenele ei zugrăveau povestea lui Jackson despre micul oraș în care, o dată pe an, cineva era sacrificat prin tragere la sorți. Un cetățean obișnuit și inocent era omorât cu pietre de vecinii săi, la fel de obișnuiți și de inocenți. În povestea lui Jackson, victima era Tessie Hutchinson, o soție și o mamă care n-ar fi omorât o muscă. Își studie desenele cu ochi critic, umbrind grămada de pietre în unul dintre chenare și decorând șorțul lui Tessie Hutchinson cu un model cu pătrățele. Jackson era genul de scriitoare care se baza pe imaginile vizuale construind propoziții scurte, dar foarte sugestive. O scriitoare ca ea, care descrisese noul linoleum cu buline de pe podeau bucătăriei în *Raising Demons*, nu s-ar fi supărat dacă personajul ei condamnat la moarte ar fi purtat un șorț cu pătrățele. Întoarse șevaletul cu spatele și începu să prepare salata.

Telefonul sună în timp ce amesteca sosul în salată. Era Rina, care făcea eforturi să se facă auzită printre vocile și râsetele din fundal.

– Sunt încă la facultate. A trebuit să țin locul cuiva la un curs de compoziție. Nu mai are cine să stea cu Jeremy și trebuie să îl duc la Cynthia. Mi-a zis că nu e nici o problemă. Deci o să întârzii puțin. Azi mi-au mers toate prost. Dar când nu îmi merge mie așa?

Râse aspru, resemnată cu lipsa ei e noroc.

– Îl duci pe Jeremy la Cynthia? întrebă Jen surprinsă.

– Da, de ce nu? Le cunoaște pe gemene. Vin și ele la cursurile de artă de după ore. M-am gândit să o rog pe Trish, dar nu cred că Jason ar fi fost prea încântat, iar Cynthia le are pe Mae și pe bonă,

și a spus că nu le deranjează. Nu că i-ar păsa dacă le-ar deranja. Deci o să întârzii puțin.

Desigur, Cynthiei nu-i păsa, la fel cum nu îi păsa dacă prelungește o întâlnire până după prânz. Îi plătește bine pe cei care lucrează pentru ea și, în schimb, are așteptări foarte mari din partea lor. „Poate avea așteptări prea mari și din partea lui Eric, iar el nu i le-a putut satisface? Și-ar fi tratat soțul la fel cum își tratează angajații?" Ciudat, dar întrebarea nu îi părea absurdă.

Închise și văzu că începuse să ningă. Fulgi mici în formă de stea se lipeau pe geam, și apoi un vânt hoinar îi făcea să danseze în drum spre râu. Se auzi soneria și merse să deschidă ușa. Donna, cu capul gol și cu fața roșie din cauza vântului, îi dădu un platou.

– Plăcintă cu mere, spuse ea. Ar trebui să avem întotdeauna plăcintă caldă cu mere când cade prima ninsoare.

– Pari genul de femeie pe care ar urî-o Shirley Jackson, spuse Jen în timp ce ducea plăcinta în bucătărie.

– Probabil ne-ar fi urât pe toate. Cu excepția Rinei, poate.

– Rina? De ce Rina? întrebă Jen surprinsă.

– Pentru că Rina seamănă cu femeile din povestirile ei. Dezorganizată, vulnerabilă, mereu fără bani și mereu plângându-se din pricina asta, mereu reinventându-se. Dar e o mamă bună, la fel ca Jackson.

– Dacă iei de bun ce scrie în *Viața printre sălbatici* și în *Raising Demons*, dar mie nu prea îmi vine a crede, spuse Jen.

– O să fie o întâlnire interesantă. Ah, Trish s-ar putea să mai întârzie. Era la camera de gardă și cineva fusese internat de urgență.

– Și Rina o să întârzie sigur. Trebuie să îl ducă pe Jeremy la Cynthia.

Dar Trish și Rina nu întârziară și ajunseră amândouă în același timp, urmate de Elizabeth, care îi dădu lui Jen o sticlă de vin bun. „Se simte vinovată", se gândi Jen, așezând paharele de vin și

scufundând pastele în apa care clocotea pe foc. Îi făcu plăcere să constate că măcar sora ei recunoștea că lăsase toată povara pe umerii ei. Prea des tonul lui Elizabeth era acuzator, așa cum fusese în copilărie. „Ai vizitat-o săptămâna asta? Ai vorbit cu asistenta despre ultima factură? De ce nu m-ai sunat să-mi spui?"

Friptura de vițel începu să fiarbă împrăștiindu-și aroma, și ea dădu focul mai mic. Rețeta Donnei menționa că trebuie preparată la cuptor, însă nu avea unul. Plănuiau să își cumpere după ce Ian își vindea primul tablou, dar planul ăsta mai avea de așteptat acum.

Se auzi din nou soneria și Jen îi deschise ușa Cynthiei, care era foarte elegantă, purtând o haină de blană cu glugă și cizme lungi, negre.

– Mă scuzați că am întârziat, spuse ea într-un suflet. A trebuit să mă întâlnesc cu cineva.

Se uitară cu subînțeles una la cealaltă. „Cu cineva. Cu un bărbat. Desigur, cu un bărbat."

Cynthia se dezbrăcă de haină și observară că purta o rochie lungă, împodobită cu pietre prețioase în jurul gâtului, din cașmir negru, mulată pe corp. „Cu siguranță, un bărbat."

– Mulțumesc că l-ai primit pe Jeremy să stea cu gemenele, spuse Rina.

– Le-ai văzut pe fete când l-ai adus la mine?

– Da. Pari îngrijorată. Dar să știi că erau bine.

– Sunt îngrijorată. Este o perioadă destul de stresantă pentru ele, spuse Cynthia ușor nervoasă.

– Dar o să fie bine, Cynthia, spuse Jen repede. Poate că tu și Eric o să vă rezolvați problemele.

Cynthia ridică din umeri.

– Depinde ce înțelegi prin „să vă rezolvați problemele". În orice caz, nu vreau să discut despre asta.

– Bineînțeles, spuse Jen repede, și își făcu de lucru cu mâncarea.

Își umplură farfuriile la bar și se așezară pe pernele puse de Jen în jurul măsuțelor de plastic colorate. Le turnă vin în pahare. Trish bău o gură zdravănă și oftă.

– Nu credeam că mai ajung la timp, spuse ea. Am avut o internare foarte grea. O tânără care fusese agresată sexual de o rudă. Era în stare de șoc. Mă gândeam numai la Mandy și la cât de vulnerabili sunt copiii.

– O rudă apropiată? întrebă Cynthia.

Îi apărură pete roșii pe gât și trebui să își pună furculița jos pentru că îi tremurau mâinile.

– Nu pot să vorbesc despre asta, spuse Trish. Oricum nu trebuia să vă povestesc.

– Sunt surprinsă că ai făcut-o, spuse Elizabeth plină de simțul datoriei. Eu mi-am făcut un principiu din a nu vorbi niciodată despre ce se întâmplă în biroul de consiliere. Nu poți să știi niciodată unde se poate ajunge cu asta.

– Eu pot să discut despre meniurile mele tot timpul, spuse Donna râzând. Vrea careva să știe ce am de gând să propun pentru cina de Crăciun de la spital?

Izbucniră toate în râs și Jen fu ușurată să vadă că Cynthia luă o porție mare din plăcinta cu mere încă fierbinte. Întrebarea Cynthiei nu însemnase nimic, scurtul ei moment de rătăcire fusese cauzat doar de tensiunea pe care o acumulase. Era o întrebare pe care ar fi pus-o oricare dintre ele. Era imposibil să-și închipuie că Eric cel liniștit și cu vocea blândă era un violator. Deși, bineînțeles, le trecuse tuturor prin minte gândul ăsta.

Strânseră farfuriile și Jen se cocoță pe o pernă cu flori de un galben aprins, așezându-și teancul de cărți pe care le folosise ca să își pregătească introducerea pe podea, alături de ea. Celelalte se așezară în cerc, cu cărțile în poală, cu fața spre geamul înghețat prin care vedeau zăpada căzând.

Vorbind rar, Jen le prezentă notițele pe care și le făcuse în timp ce Ian dormea adânc lângă ea. Descrise primii ani din viața autoarei, rănile psihologice provocate copilului singuratic și introvertit de o mamă rece și severă, care își dorea o fată drăguță și normală, și de un tată ambițios și materialist, dedicat întru totul muncii sale.

– Am citit undeva că nu aveau nici măcar o singură carte în casa lor din California, spuse Rina.

„Ăsta e genul de lucru pe care nu poate să îl țină minte decât Rina", se gândi Jen, enervată de întrerupere.

– Erau probabil vinovați de păcate mai mari decât ăsta, continuă ea. Erau limitați în gândire și antisemiți, niște snobi inveterați. Dar Shirley a reușit să scape de influența lor, născocind povestiri, inventându-le și apoi așternându-le pe hârtie. Spunea despre scris că este – am citatul chiar aici – „un deliciu personal". Am ținut minte citatul pentru că și eu cred la fel despre citit, că este un deliciu personal.

Dădură toate din cap în semn de aprobare. Se cunoșteau destul de bine una pe cealaltă ca să știe că, pentru fiecare dintre ele, cititul însemna exact același lucru. Toate se simțiseră la fel ca fetița aceea din California care iubise cărțile și poveștile la fel de mult ca ele. Înțelegeau acel deliciu personal care fusese atât de important în viața ei, după cum fusese în a lor.

Jen le povesti apoi despre mutarea familiei Jackson la Rochester, New York, despre singurătatea îndurată de Shirley în orașul nordic și rece și, în final, despre cum reușise să descopere o comunitate de scriitori și cititori asemenea ei la Universitatea din Syracuse. Tot acolo, Stanley Edgar Hyman, un intelectual evreu din Brooklyn, o curtase și câștigase inima fiicei protestantului plin de prejudecăți care era tatăl lui Shirley.

– În ceea ce îi privea pe părinții lor, căsătoria aceasta era blestemată. Tatăl lui Stanley, Moe, a ținut *shiva* pentru el, cele șapte zile tradiționale de doliu din religia iudaică, dedicate jelirii morților. De altfel, cei foarte religioși se pare că procedează la fel și dacă se face o căsătorie mixtă. Oamenii încă mai fac asta, Rina? întrebă Jen.

– Dacă sunt singura evreică de aici nu înseamnă că sunt expertă în Talmud, spuse Rina. Dar presupun că mai există evrei foarte religioși care și-ar renega copiii dacă s-ar căsători cu persoane de altă religie. Nici chiar părinții mei nu cred că ar fi fost foarte încântați să afle că tatăl lui Jeremy nu face parte din trib. Nu ar fi ținut *shiva* pentru mine – pentru că nu m-am căsătorit, pentru că am rămas însărcinată – , dar mi-ar fi arătat dezaprobarea lor.

O privire surprinse. Era prima oară când spunea ceva despre tatăl lui Jeremy. Așteptară ca ea să povestească mai departe, dar nu mai adăugă nimic, și Jen continuă să le vorbească despre viața lui Jackson, făcând din când în când referire la notițele ei.

Le povesti despre începuturile căsătoriei lor, un tânăr cuplu ducând o viață boemă în Manhattan, luptându-se cu neajunsurile slujbelor prost plătite, despre cum Shirley izbutise să născocească scurte povestiri umoristice inspirate chiar și de cele mai frustrante experiențe prin care trecuse.

– S-a folosit de scurta ei experiență dobândită la slujba de la Macy' s ca să scrie *Viața mea cu R.H. Macy*, spuse Jen.

– Mi-a plăcut povestirea aia, spuse Rina. Chiar am imitat-o pe Shirley când am lucrat ca vânzătoare în perioada Crăciunului, în anul doi de facultate. Mi-am semnat scrisoarea de demisie cu numărul cu care eram înregistrată ca angajat, așa cum făcuse și ea. Mi se părea că sunt geamăna ei, într-un fel.

– Și țin minte că mi-ai spus că ai luat și banii pe care i-ai încasat atunci de la clienți, la fel cum a făcut și ea, adăugă Donna.

– Corect. Au fost vreo paisprezece dolari. Nu mi s-a părut că îi fur. L-am considerat ca pe un act de protest împotriva unui mamut comercial și la fel cred că s-a simțit și Shirley când a păstrat cei șaptezeci și cinci de cenți pe care i-a plătit clientul de la Macy' s.

Râse și își căută un șervețel în geanta ei uriașă de piele. Donna se întrebă dacă vreuna dintre ele observase că geanta avea un mâner din carapace de broască-țestoasă. Recunoscuseră, la fel ca ea, că se potrivea perfect cu descrierea genții furate, după spusele Rinei, de femeia îmbrăcată în haine scumpe de la Saks? Își dădu seama pe loc că nu existase o astfel de femeie. Fusese creată întru totul de Rina, care se pare că încă mai comitea acte de protest împotriva mamuților comerciali.

Shirley Jackson ar fi aprobat gestul Rinei, presupuse Donna. Emma Bovary ar fi fost înțelegătoare, iar Edith Wharton ar fi fost pur și simplu interesată de gestul ei. Zâmbi, recunoscând că și ea acceptase demult comportamentul excentric al Rinei, și își concentră din nou atenția asupra lui Jen, care povestea acum despre nașterea fiului lui Shirley, Laurie, despre mutarea familiei lor în Vermont și despre viața dublă pe care o dusese în sătucul din New England, unde mai născuse alți trei copii, devenind din autoarea povestirii *Loteria* o mamă tradiționalistă și casnică.

– De ce o viață dublă? întrebă Elizabeth. Aș spune că a jucat roluri multiple, ca noi toți. Viața noastră profesională, viața noastră privată. Diferitele noastre roluri. Fiică. Nevastă. Mamă. Prietenă. Soră.

Se uită la Jen, care își privea notițele.

– E adevărat că toți avem roluri multiple, spuse Trish. Dar toate rolurile acestea sunt jucate de o singură personalitate intactă. Cred că Jen are dreptate când observă o dublă personalitate la Jackson, iar această dualitate se reflectă în scrisul ei. Pe de o parte, avem povestirile minunate și amuzante despre copiii ei, despre aspectele plăcute

ale vieții de zi cu zi într-un orășel în New England – Mica Ligă, petrecerile aniversare, bărbații care joacă poker, femeile care își beau cafeaua împreună și fac schimb de rețete. Și, pe de altă parte, avem povestirile ei violente și terifiante despre aceeași comunitate, descoperirile ei despre partea întunecată a vieții micului oraș, despre răul care stă la pândă, a cruzimii pe care o percepe în spatele bucătăriilor însorite și al grădinilor îngrijite. Avem de-a face cu două scriitoare diferite. Două femei diferite sau poate mai multe, prizoniere în trupul lui Shirley Jackson. Văd asta la spital în fiecare zi.

– Cred că judeci prea mult din perspectiva unui psiholog, obiectă Cynthia. Vă propun altă explicație. Banii. Stanley Edgar Hyman era profesor universitar. Scria pentru *The New Yorker* și pentru *New Republic* ca să o scoată la capăt, dar chiar și așa nu prea reușea. El însuși a spus că avea bani doar cât să plătească nota la bar, care era destul de mare, pentru că amândoi beau mult. Deci veniturile ei erau cele care susțineau gospodăria, chiar dacă el controla și acești bani, și ea trebuia să îi dea justificări pentru fiecare cent. Trebuia să îi ceară voie să cheltuiască banii pe care îi câștiga chiar ea. Ea a fost mereu soția cea supusă, care îi aducea băutura, îi gătea și îl învestea cu putere absolută. Și-a vândut povestirile despre copii la reviste cum ar fi *Woman's Home Companion* și *Good Housekeeping,* primind mulți bani pentru ele, iar asta a fost foarte bine. Erau bani pe care îi puteau folosi pentru copii, pentru casa lor mare, pentru petrecerile pe care le dădeau. Și apoi a privit adânc în sufletul ei și a scris celelalte povestiri, romanele pe care le-a creat partea ei întunecată, așa cum o numește Trish. Fiecare artist care trebuie să se lupte cu partea reală și practică a vieții trebuie să facă asta la un moment dat în carieră. Ca Eric – el face documentarele acelea grozave, dar face și reclame. Pentru bani. Nu s-a simțit compromisă, la fel cum Eric nu se simte compromis când... Ezită și apoi se opri brusc în mijlocul

propoziției. Se uită buimăcită la prietenele ei, de parcă ar fi fost surprinsă de propriile cuvinte. Vorbise despre Eric ca și cum ar fi fost încă împreună, ca și cum i-ar fi apărat alegerile pe care le făcea în profesie, mândria de soție i se citea cumva în ton. Iar acum cuvintele acelea îi sunau și ei, și celorlalte de parcă ar fi fost încă împreună în aceeași casă cu gemenele lor.

Donna fu cea care puse capăt tăcerii stânjenitoare.

– E adevărat că Jackson era preocupată de bani. În povestirile despre copiii ei întotdeauna discută despre cât costau lucrurile, cum nu își puteau permite una sau alta, cum îi pedepseau pe copii amendându-i sau reținându-le alocația, și poate că banii au avut un rol atunci când s-a decis să scrie ceva. Dar nu cred că banii erau motivul principal. Cred că a încercat să scrie despre propria realitate, să creeze un scenariu care să corespundă ideii ei despre cum voia să fie viața ei și lumea ei. Așa că s-a portretizat în rolul mamei spirituale și amuzante, puțin copleșită, dar întotdeauna capabilă să facă față situației, cu niște draci de copii irezistibil de scumpi, răutăcioși și cu imaginația bogată. Trăiau cu toți în orășelul acesta liniștit și mergeau la jocurile de la Mica Ligă, și ea făcea parte din comitetul de părinți de la școală, și soțul ei juca poker, și ea se întâlnea cu alte femei ca să își bea cafeaua. S-a reinventat pe ea însăși și pe vecinii ei, și-a reinventat lumea. Nu sunt de acord cu Trish că trebuie să ai o personalitate dublă ca să îți dorești asta. Toți vrem să inventăm vieți care sunt diferite de cele pe care le trăim. Când eram copil, îmi imaginam că am un tată care se duce la serviciu în fiecare zi, și o mamă relaxată și fericită care are suficient timp liber ca să se ocupe de grădină și să citească. Chiar și acum, îmi creez, într-un fel, mai multe lumi. Într-o noapte sunt cu Tim la Blue Note, iar în noaptea următoare sunt la un concert de muzică simfonică cu Ray. Mi-am petrecut prea mulți ani văzând-o pe mama mea prizonieră în bucătărie, încercând să evadeze de acolo

ascultând cărți înregistrate pe casete. Nu vreau să renunț la propria libertate. Vreau să mă reinventez mereu. Într-un fel, asta făcea și Jackson în cărțile ei.

Donna vorbi repede și, când termină, răsufla greu, de parcă ar fi fost epuizată din cauza propriilor revelații.

– Dar asta se întâmplă doar în operele ei – să le zicem – vesele. Viețile pe care le reinventezi pentru tine, Donna, sunt toate alternative dezirabile la viața mamei tale. Dar țelurile lui Jackson erau foarte diferite de ale tale. De exemplu *Loteria*, spuse Elizabeth. Micul oraș în care are loc acțiunea este cu siguranță North Bennington, Vermont, unde locuia Jackson. Și localnicii care participau la așa-numita loterie, care erau cu toții mult prea nerăbdători să omoare cu pietre o femeie inocentă, sunt aceiași vecini amabili pe care îi descrie cu atâta afecțiune și amuzament în povestirile despre copiii ei. Dacă suntem de acord cu teoria Donnei despre faptul că ea își crea o lume ideală, ce ne rămâne de făcut cu cealaltă lume pe care a creat-o, folosind aceleași decoruri și aceleași personaje?

– Cred că a înțeles că vecinul amabil se poate transforma foarte ușor într-un torționar, la fel cum torționarul de azi poate deveni vecinul amabil de mâine, spuse Jen. Sper că nu vă deranjează, dar am făcut ceva mai neortodox chiar și pentru clubul nostru. Am conturat o bandă desenată a povestirii *Loteria*. Doar pentru noi.

Împinse șevaletul mai în față, îl descoperi și așteptă ca ele să îi cerceteze desenele. Rina se apropie să le poată privi mai îndeaproape.

– Cu siguranță ai reușit să surprinzi atmosfera poveștii, spuse Cynthia, vorbind pe tonul cu care analiza propunerile grafice ale lui Jen pentru Nightingale' s. Pot să simt tensiunea care crește treptat, fiecare desen este un pic mai întunecat decât celelalte.

– Și cum li se schimbă chipurile! observă Donna plină de admirație. La fel ca în povestire. La început toți par că au venit la o

sărbătoare estivală, zâmbesc fericiți. Și în final, fețele lor sunt deformate, pline de ură.

– De fapt, oamenii chiar așa sunt, spuse Rina. Întotdeauna există dualitate. Sunt capabili să facă bine și sunt capabili să facă rău. Probabil, oricine de pe lumea asta e așa. Întotdeauna avem prejudecăți față de ceilalți, un fel de stereotipuri interioare. Ca un bărbat care întreabă o femeie evreică dacă evreii sunt întotdeauna triști. Se opri și închise ochii o secundă, amintindu-și întrebarea pe care i-o pusese bărbatul care avea să devină tatăl lui Jeremy, care nu știa că Jeremy există. Jackson a sesizat acest lucru, continuă ea. Și a simțit nevoia să scrie despre el. Desenul lui Jen cu mulțimea din ultima imagine, cu toți locuitorii orașului, chiar și fiul victimei, prins în vârtejul celor care se năpusteau asupra ei, și ea ghemuită la mijloc – îmi aduce aminte de naziști, de germanii aparent nevinovați care își iubeau copiii, își îngrijeau casele, ascultau Beethoven și mergeau la biserică, și care au devenit gloata de ucigași năpustindu-se asupra victimelor prinse la mijloc în asaltul lor violent. Binele a existat în ei până ce ura a fost aprinsă, până ce a fost deschisă o loterie. Evreii erau Tessie Hutchinson, țapul ispășitor al lui Shirley Jackson.

– Exagerezi, Rina, obiectă Elizabeth. Încearcă să nu vezi antisemitism peste tot.

– Ceea ce am spus nu are legătură cu faptul că sunt evreică, ripostă Rina înfierbântată. Sunt surprinsă că n-a mai surprins nimeni această paralelă.

– Eu am observat-o, spuse Trish încet. Și interpretarea ta nu este greșită. Am citit un articol pe internet despre Jackson care, atunci când a fost întrebată care este tema povestirii, a spus că sunt evreii. Și se potrivește. Soțul ei era evreu, copiii ei erau pe jumătate evrei. Era cumva ironic, pentru că nu erau evrei practicanți, dar nici nu trebuiau să fie, pentru ca locuitorii din

Vermont să îi privească ciudat. Erau din New York, erau intelectuali, erau diferiți. Desigur că și ei accentuau diferențele astea. Presupun că nu dădea prea bine că el umbla înfășurat într-o pelerină și învârtea în aer un baston cu șiș, iar ea, care cântărea cam o sută de kilograme, se îmbrăca în rochiile acelea vaporoase hawaiiene, roșu cu mov. Auzea comentariile făcute pe ascuns, simțea și recunoștea prejudecățile oamenilor. Chiar și părinții ei, oameni de bună-credință, fuseseră antisemiți. Știa că toți acei indivizi amabili care locuiau în orășelul ei erau capabili să facă rău. Înțelesese că oricine, chiar și ea, putea deveni violent. Avea o personalitate volatilă. Acum își îmbrățișa copiii, și, în clipa următoare, urla la ei. Dar se lupta să își țină furia în frâu și se străduia să iubească și să se facă iubită. Își recunoscuse dualitatea, și asta o înspăimântase. Poate încercase să își înfrângă această stare scriind o poveste ca *Loteria*. Cred că propria imaginație, propria putere creatoare o înspăimântau. Scrierea povestirilor despre familia ei era modul ei de a-și păstra normalitatea. Dar, în final, totul a devenit mult prea greu de suportat pentru ea. Nici măcar o familie normală nu putea să îi asigure un echilibru.

– Dar familia ei nu era normală, protestă Elizabeth. Nu că ar fi vreuna normală, adăugă ea, evitând să o privească pe Jen.

– Părea normală pentru lumea din afară. O casă mare, părinți grijulii, copii talentați, mese la ore fixe. Gătea, cocea prăjituri. Cine poate ști ce se petrece în spatele ușilor închise ale oricărui cămin? Ar trebui să ascultați poveștile pe care le aud în cadrul terapiilor de grup pentru familii, oftă Trish și se duse să își umple ceașca cu cafea.

– Nu trebuie să fii terapeut ca să știi că fiecare familie își are secretele ei, că viețile de basm sunt uneori bântuite de coșmaruri, spuse Cynthia încet.

Tăcură. Fiecare dintre ele se gândise, de-a lungul anilor, cum ar fi să trăiască viața încântătoare a Cynthiei, bucurându-se de privilegii profesionale și de putere. Fiecare dintre ele invidiase pe ascuns cariera ei strălucitoare și pe a lui Eric, mariajul lor, casa elegantă, copiii frumoși și bine educați. Dar se înșelaseră, invidia li se transformase în milă și le făcuse să simtă nesiguranța propriilor vieți. Donna își întinse mâna și o așeză pe umărul Cynthiei. Cynthia zâmbi și se duse lângă șevalet, studiind fiecare ilustrație a benzii desenate.

– Cred că trebuie să le prezinți unui editor, Jen, spuse ea. Poate ar trebui să faci și alte benzi desenate bazate pe alte cărți și povestiri. Nu neapărat ale lui Jackson. Cred că s-ar vinde.

– Chiar crezi asta?

Fața lui Jen se lumină de plăcere.

– Cred că benzile desenate literare devin un nou gen în sine, ca de exemplu *Maus* a lui Spiegelman, spuse Rina.

– Ar putea fi vândute foarte ușor, spuse Cynthia gânditoare. O să te pun în legătură cu un agent după ce mai faci și altele.

Rămase lângă șevalet pentru un timp și apoi se așeză lângă Donna.

– Mă interesează tot procesul de reinventare, spuse Rina revenind la discuție. Cred că stă la baza ideii de literatură, și Shirley Jackson a înțeles asta. Vă aduceți aminte despre povestirea ei numită *Charles*, când Laurie îi povestește în drum spre grădiniță și înapoi spre casă despre spaima clasei, un băiat pe nume Charles. Charles era înfiorător, Charles era oribil, iar apoi Charles a început să se potolească și, în final, a devenit băiat cuminte. Când Jackson s-a dus la o ședință cu părinții, a descoperit că nu există nici un Charles în clasă și că toate lucrurile acelea pe care le punea în seama lui Charles fuseseră făcute de Laurie. Se inventase într-un fel. Asta este ultima frontieră a ficțiunii.

– Ca și cum ai pune pe seama unui personaj fictiv acțiunile pe care ai vrea să le faci chiar tu, murmură Donna, gândindu-se din nou la descrierea genții elegante făcute de Rina.

– Exact, zâmbi Rina și își pipăi geanta din piele cu mânerul din carapace de țestoasă.

– Cred că asta stă și la baza lecturii, spuse Elizabeth. Cred că oamenii asemenea nouă aleg cărțile ca mod de a pătrunde în viața și în lumea altora. Nu suntem niște cititoare pasive și obișnuite. Există momente când povestea pe care o citesc îmi pare mult mai reală decât propria viață.

Dădură toate din cap în semn că îi împărtășesc ideile.

Tăcură pentru câteva momente, relaxându-se pe pernele cu flori în culori vii și punându-și cărțile închise lângă ele. Elizabeth luă în mână biografia autoarei, de care se folosise Jen ca să strângă informații, studie fotografia lui Shirley Jackson de pe copertă și observă că fusese făcută de Laurence Hyman, fiul cel mare al lui Jackson. Ochii i se întunecară și Jen, care o privise, știu că Elizabeth se gândește la propriul fiu, la Adam, care niciodată, niciodată nu avea să fie în stare să îi facă o poză mamei sale. Cu grijă, luă cartea din mâna surorii sale și o puse pe biroul ei.

Sună telefonul, și chemarea lui brutală întrerupse atmosfera neobișnuit de calmă și de armonioasă. Jen se duse să răspundă.

– Bună, Mae, spuse ea. Cynthia este aici.

– La naiba!

Încruntându-se, Cynthia luă telefonul. Ascultă pentru câteva minute, apoi iritarea de pe chipul ei se transformă în îngrijorare.

– Bine, Mae. Plecăm acum și luăm un taxi. Ajungem cât putem de repede.

Se întoarse spre Rina.

– Pe Jeremy îl doare capul. A început să se plângă acum două ore și Mae a crezut că o să-i treacă, dar se pare că s-a înrăutățit. Și Mae crede că face și febră.

– Jeremy? Pe el nu l-a durut niciodată capul, spuse Rina speriată. Durere de cap? Febră? repeta în timp ce ea și Cynthia își îmbrăcau paltoanele.

– O să-i treacă, Rina, spuse Jen. Sunt sigură că o să-i treacă. Sună-ne să ne spui cum se simte.

– Da, vă sun. Vă sunăm. Mulțumesc.

Era deja la ușă, și Cynthia, care venea în urma ei, ridică mâna ușor în semn de la revedere, cu îngrijorarea întipărită pe chip.

Celelalte se duseră spre geamul uriaș. Fulgii se roteau acum în mici vârtejuri purtate de vânt dintr-o parte în alta. Priviră cum Cynthia și Rina ieșiră din clădire și așteptară pentru scurt timp, până ce în fața lor se opri un taxi galben și cele două femei se urcară în el. O văzură pe Cynthia cum se apleacă spre șofer ca să îi spună adresa și pe Rina stând nemișcată în întuneric.

– Jeremy o să fie bine, spuse Trish, care sunase acasă și vorbea încet cu Jason. Amanda doarme? întrebă ea. O să ajung repede, foarte repede.

O ascultară vorbind fără să fie mirate. Frica era contagioasă, era important să se asigure că fiica ei se simțea bine.

Apoi strânseră vasele împreună, așezară pernele una peste alta într-un colț și, la ultima ceașcă de cafea, se puseră de acord ca următoarea întâlnire să se țină la Trish acasă la sfârșitul lui ianuarie. Și, în unanimitate, lucru care se întâmpla destul de rar, aleseră o carte relativ nouă, *Citind Lolita în Teheran* de Azar Nafisi. Cronicile li se păruseră tuturor interesante. Fiecare dintre ele stabilise în minte o paralelă între clubul lor de carte și cel al femeilor iraniene, văzându-le pe acele cititoare dintr-o țară îndepărtată ca pe suratele lor intelectuale.

– Hai să încercăm să citim și *Lolita* lui Nabokov, spuse Trish.

– Și apoi putem să scriem o continuare – *Citind Lolita în Manhattan*, adăugă Elizabeth caustică, și toate izbucniră în râs.

Decizia aceasta restabili echilibrul. Își luară hainele, pălăriile și fularele, chicotind când fularul din lână corai al lui Elizabeth fu așezat pe un șevalet gol. Le dispăruse neliniștea și își recăpătaseră veselia. Se hotărâră să nu o sune nici pe Rina, nici pe Cynthia în acea seară.

– O durere de cap. Doar o durere de cap, spuse Elizabeth. O să fie bine.

– Bineînțeles. Bineînțeles.

Ninsoarea se oprise când plecară de la Jen, dar un vânt rece sufla pe străzile pustii.

Capitolul cinci

Dar Jeremy nu se simțea bine. Vocea obosită a Rinei o trezi pe Donna dis-de-dimineață.

– Sunt acasă, spuse ea. L-am adus pe Jeremy cu taxiul acasă aseară. Am crezut că o să-i treacă durerea de cap, dar nu i-a trecut. Nu a dormit aproape deloc și se simte mai rău în dimineața asta. Are febră – nu e mare, dar este febră. L-am sunat pe medicul pediatru, care mi-a zis să îl duc la Spitalul de Urgență, dar nu vreau să îl scot afară pe vremea asta.

Donna trase telefonul până la geamul înghețat și privi afară. Plugurile de zăpadă își făcuseră treaba și munți albi, punctați de noroi, străjuiau trotuarul. Țurțuri de gheață atârnau de balcoanele înguste și mașini ca niște tancuri se mișcau greoi, acoperind suprafețele alunecoase cu un strat gros de nisip. O singură femeie, înfofolită într-o geacă roșie cu puf, se lupta să ajungă la colțul străzii, înaintând cu greu în bătaia vântului.

– Nu te condamn, spuse ea. E înfricoșător afară. Doctorul nu poate veni la tine acasă?

Rina râse sarcastic.

– În ce secol trăiești? Epoca vizitelor la domiciliu și a acadelelor pe băț a apus de mult. Nici măcar nu am îndrăznit să îl întreb, iar el

poți să bagi mâna în foc că nu s-a gândit la asta. Donna, sunt foarte îngrijorată.

Vocea îi era pierită. Era copleșită de frică și de oboseală.

– Cum pot să te ajut, Rina? întrebă Donna blând. Vrei să vin la tine?

– Nu, dar m-am gândit că poate îl rogi pe Raymond, dacă e cu tine, să vină să îl consulte pe Jeremy.

– Ray nu e aici. Dar pot să îl sun. Cred că o să vină. De fapt, sunt sigură că o să vină. Vorbi cu siguranța unei femei care știa că iubitul ei va accepta orice rugăminte a ei. Una întemeiată. Și asta, cu siguranță, era una întemeiată. Te sun după ce vorbesc cu el.

Își aruncă apă rece pe față și sună acasă la Ray în timp ce își peria părul lung și blond. Nu răspunse nimeni. Probabil plecase la spital. Îl sună pe mobil și răsuflă ușurată când îi auzi vocea.

– Doctorul Goldman.

Îngrijorarea înlocui politețea din tonul său atunci când îi auzi vocea. Niciodată, în cei trei ani de când aveau o relație, nu îl sunase dimineața.

– Ești bine, Donna? întrebă el îngrijorat.

Își imagină cum i se întunecă ochii cenușii, cum își trece mâna prin părul aspru și argintiu în gestul acela familiar care îi trăda neliniștea și pe care ea observase că îl făcea atunci când primea telefoane de la serviciu în legătură cu un pacient care avea probleme sau când era preocupat de un diagnostic.

Era un bărbat bun, cu vocea catifelată, înzestrat cu o blândețe care îl înconjura ca o mantie. Tocmai bunătatea, blândețea lui, o atrăseseră pe Donna când se întâlniseră. Se simțise, încă de la început, protejată în preajma lui. Îi plăcea să stea alături de el la concerte și la teatre, să stea față în față la restaurant, mereu conștientă de siguranța pe care i-o oferea, de autoritatea competentă, de grija lui pentru ea. Stătea confortabil, vedea bine de

acolo, îi trecuse răceala? Era grijuliu și atent, întotdeauna la dispoziția ei, fără să îi ceară nimic în schimb. Ea îi spusese odată că ar fi un tată minunat, iar el dăduse din cap încântat și îi răspunsese că da, ar vrea să aibă copii într-o bună zi. Nu era acum momentul potrivit. Dar, bineînțeles, copiii erau importanți pentru el. Căsnicia sa îl dezamăgise, infidelitatea soției sale îl umilise, dar nu se resemnase.

El și Donna se simțeau bine împreună, aveau o relație, dar erau totuși independenți. Știa că nu era singurul bărbat din viața ei și ea nu îl întrebase niciodată despre alte femei. Era suficient, pentru moment, că se simțeau bine unul cu altul și că, din timpul petrecut împreună, își creau mici paradisuri de liniște.

– Da, sunt bine, îl asigură ea. Băiatul Rinei, Jeremy, are probleme. Are o durere de cap îngrozitoare și febră. Rina se teme să îl scoată afară pe vremea asta și, bineînțeles, nici un doctor nu vrea să se ducă la ea acasă. Ai putea tu să treci pe la ea?

– Dar eu sunt neurolog, nu pediatru, spuse el.

– Știu. Sunt sigură că e bine. Dar dacă ai putea să îl vezi, să o liniștești. Știi cum face ea...

– Nu, de fapt nu știu. Dar s-ar putea să am o idee.

O întâlnise pe Rina doar de câteva ori și, de fiecare dată, fusese surprins de firea ei pasională, de înverșunarea cu care își susținea opiniile, de spiritul ei incandescent. Prietenia strânsă pe care o avea cu Donna, care era întotdeauna calmă și organizată, îl uimise, dar înțelesese că sunt multe lucruri pe care nu le știa despre Donna, că erau întrebări pe care nu dorea să i le pună. Ascultase în timp ce ea și Rina sporovăiau la telefon, cucerit de intimitatea lor, dar iritat uneori de faptul că Donna accepta fără împotrivire să fie sunată când erau în timpul mesei sau când trebuia să plece la o întâlnire. Rina suna fie să se plângă de problemele ei, fie pentru o vorbă de încurajare, Donna oferindu-și umărul de fiecare dată.

„Ai făcut ce trebuia, Rina."

„Nu îți face probleme, o să fie bine."

Întotdeauna când vorbea cu prietena ei, vocea Donnei era calmă și sigură. Tocmai seninătatea aceea o prețuia el și nu voia să i-o tulbure.

Se gândise că Rina cea cu piele măslinie, cu ochii ei migdalați și fața osoasă, era foarte frumoasă, dar nu îi spusese asta Donnei, deși îi pomenise că felul în care își purta Rina părul, într-o singură cosiță neagră și lucioasă, care îi ajungea aproape de talie, îi amintea de bunica lui care îl crescuse. Își amintise cum stătea în fiecare seară în ușa dormitorului ei pe când era un băiețel și o privea cum își împletește părul ei lung și argintiu. I se părea că mișcările magice ale mâinii îndeplinesc un ritual ritmic în fiecare noapte înainte de culcare.

– Exagerează atunci când vine vorba de Jeremy, continuă Donna, pe un ton care voia parcă să se scuze. Nu e ușor să fii o mamă singură, și mai ales pentru Rina. Nu mai are pe nimeni din familie. Sunt doar ea și Jeremy. Mă are doar pe mine și încă doi, trei prieteni. Din cauza asta se sperie foarte tare când se îmbolnăvește Jeremy. Dacă ai putea să treci pe acolo ar fi grozav. Deși sunt sigură că nu e nimic grav.

– Trebuie să ajung la cabinet după-masă, așa că pot trece dimineața, spuse el. Dă-mi adresa și anunț-o că ajung acolo într-o oră.

– Grozav.

Sesiză ușurarea din vocea ei când îi dădu adresa Rinei și recunoștința atunci când îl invită la cină în acea seară.

– Nu știu ce să zic despre cină, te anunț eu mai târziu. Sunt foarte ocupat azi, spuse el. Ești o prietenă foarte bună, Donna. O prietenă generoasă.

Zâmbi, recunoscător pentru bunătatea ei, pentru generozitatea ei. Soția lui, fata capricioasă și nervoasă cu care se căsătorise în

ultimul an de facultate și de care divorțase, cu un fel de ușurare, după ce îi spusese cu o indiferență rece că avea o aventură și nu se întâmpla pentru prima oară, nu fusese nici bună, nici generoasă.

Donna se opri la Barnes & Noble în drum spre serviciu și cumpără două exemplare din *Citind Lolita în Teheran* și două din *Lolita* lui Nabokov. Îi promisese Rinei că i le va aduce mai târziu în acea după-masă când o sunase să îi spună că Ray fusese de acord să îl consulte pe Jeremy.

– Te rog, Donna, nu mi-e foame, și nu-mi stă gândul la citit, protestase Rina iritată.

Dar Rina avea nevoie de cărți, Donna știa asta. Vor fi baricada ei împotriva anxietății, modul ei de evadare din temerile groaznice care aveau să pună stăpânire pe ea în camera supraîncălzită în care Jeremy zăcea inert și palid. Ca de obicei, lectura va fi refugiul ei, poveștile și ideile o vor face să uite. Nu se va mai simți singură în timp ce va întoarce paginile cărților pe care grupul le alesese pentru următoarea lor întâlnire. În alt colț din oraș, prietenele ei vor citi și ele din Nabokov și vor afla despre amintirile și analizele curajoasei Azar Nafisi care citise *Lolita* în Teheran. Asemenea lor, și ea aparținea unei comunități de cititoare și de visătoare, legate prin cuvinte, fiecare dintre ele hipnotizate de o poveste care le va impresiona într-un mod diferit. Donna însăși citise primele pagini din carte așezată la biroul ei, chiar înainte să o sune pe Rina, și se simțise atrasă de cronica celor șapte tinere femei iraniene care țineau întâlniri clandestine în casa curajoasei lor profesoare de literatură, Azar Nafisi. Se întâlneau să bea ceai, să mănânce prăjiturele și să discute despre cărți de ficțiune, o activitate periculoasă în societatea represivă și totalitară, condusă despotic de ayatolahul Khomeini.

– Până ajung eu la tine, o să te simți deja mai bine, spusese Donna. La fel și Jeremy, sunt sigură. Ray o să îi prescrie probabil niște antibiotice. A spus că sunt mulți virusi care circulă în perioada asta a anului. Nu-ți face griji. Te rog, nu-ți face griji.

El nu spusese nimic de genul ăsta, dar, ca întotdeauna, ea căuta acele cuvinte care să o aline și să o încurajeze pe prietena ei, urmând rețeta pe care o folosea când erau împreună în facultate. „Bineînțeles că o să iei examenul, Rina. Bineînțeles că o să te sune din nou. Nu-ți face griji. Te rog, nu-ți face griji."

Nevoile și dorințele Rinei, despre care nu putea spune nimic sigur de fapt, o însoțeau mereu ca o umbră.

La prânz se întâlni din întâmplare cu Trish la bufetul spitalului, și Donna îi povesti despre telefonul Rinei în timp ce își beau cafeaua și mâncau sendvișuri.

– Sunt sigură că nu e nimic grav. Copiii se îmbolnăvesc iarna. Rina are tendința să exagereze.

– Nu sunt sigură, spuse Trish. Nu e normal pentru copii să aibă dureri de cap. Ți-a spus Rina dacă îl doare gâtul?

– Nu. Și nici eu nu cred că am întrebat. Te gândești la meningită?

– Mi-a trecut prin minte, recunoscu Trish. Dar e puțin probabil. Nu te mai gândi la asta.

– Zis și făcut.

Își sorbi cafeaua, dar Trish sună acasă și vorbi cu bona, strângând telefonul în mână.

– Amanda a mâncat de prânz? întrebă ea. Era un pic cam obosită când am dus-o la grădiniță și m-am gândit să nu fi pățit ceva. Făcu o pauză și lovi linguriță de ceașca de cafea în timp ce asculta. Nu cred că e bine să iasă afară azi. E prea frig. Du-o în camera de joacă și pune-i, dacă vrea, o casetă video. Mulțumesc.

Închise și îi zâmbi Donnei ușor jenată.

– Recunosc. Sunt o mamă obsedată și măcinată de vinovăție că muncesc prea mult. Poate doctoriţele nu ar trebui să aibă copii. Știm prea multe lucruri.

– Atunci, nici doctorii nu ar trebui să aibă copii. Știu prea mult, ripostă Donna.

– Ray al tău nu are copii cu fosta soție, nu? întrebă Trish.

– Nu este Ray al meu și nu, nu au copii împreună. Păcat, pentru că ar fi un tată grozav. Mi-a spus că ea ținea prea mult la siluetă, era prea egoistă, că se temea să ofere ceva. Cine știe? Asta e versiunea lui și, pentru că o spune Ray, îl cred. Dar sunt sigură că are și ea o poveste la fel de tristă de spus.

Își zâmbiră conspirativ. Erau femei inteligente care îi înțelegeau pe bărbații din viețile lor, pentru că făcuseră eforturi să îi înțeleagă pe cei care populau paginile cărților de care erau cucerite. Așa cum au meditat la nestatornicia lui Vronski, la slăbiciunea de caracter a lui Charles Bovary, erau de acord și asupra limitelor explicațiilor lui Ray și a inconstanței ocazionale a lui Jason. Lectura atentă a cărților le făcea să fie sceptice și să știe cum să se apere în fața dezamăgirilor.

Trish se uită la ceas. Nu voia să întârzie la consultație. Își goliră tăvile și se întoarseră în cabinetele lor.

– Sună-mă dacă afli ceva de la Rina sau de la Ray, strigă Trish înainte s-o apuce spre un alt coridor.

– Te sun, spuse Donna care se oprise la copiator să ia foile cu meniul pe care îl alcătuise.

Experimenta o dietă cu puțini carbohidranți, care, deși se afla într-o fază incipientă, îi entuziasmase pe endocrinologi. Ray îi spusese că ar putea să obțină un grant la NIH[1] ca să poată cerceta mai departe, și cochetase cu această idee. Dar asta ar fi putut

[1] National Institute of Health – Institutul Național de Sănătate

însemna să se mute la Washington, și nu dorea să părăsească New Yorkul. Îi plăcea apartamentul ei, slujba ei, serile calme cu Ray, nopțile târzii și mult mai animate petrecute cu Tim. Și clubul de carte. Întotdeauna era vorba de clubul de carte.

Își ascultă mesajul de pe căsuța vocală. Tim îi spunea că va avea un concert în Village în seara aceea. Voia să ia cina cu el în oraș? Își notă numărul pe care i-l lăsase. Apoi ascultă mesajul de la Ray, în a cărui voce sesiză imediat gravitatea situației.

– Sunt puțin îngrijorat în legătură cu Jeremy, spuse el. Dacă simptomele nu dispar în următoarele douăzeci și patru de ore va trebui internat în spital pentru analize. I-am prescris ceva pentru febră și pentru durerea de cap, pe urmă am vrut să îi prescriu și Rinei un sedativ, dar m-a refuzat categoric. Prietena ta e o tipă foarte curajoasă. Mai vorbim. Mă găsești pe mobil.

Sesizase admirația cu care vorbise despre Rina, și asta o făcuse să simtă un fior de gelozie. Avea dreptate, bineînțeles. Rina era o tipă curajoasă, un pic cam nebună, dar cu siguranță curajoasă. Era stupid și egoist din partea ei să îi poarte pică pentru remarca probabil dezinteresată a lui Ray. Simțindu-se vinovată, o sună pe Rina.

– O să vin după serviciu, spuse ea. Ți-am cumpărat cărțile. Să îți aduc ceva de mâncare? Pot să dau o raită prin bucătăria spitalului și să îți fac un pachet sau pot să mă opresc la Whole Foods.

– Nu cred că e bine să vii. Rina părea epuizată. Boala lui Jeremy ar putea fi contagioasă. Ray a spus că o să se întoarcă mai târziu. Poate ar trebui să vorbești cu el.

– O să vorbesc. Dar nu-ți face griji. Pot să port o mască de protecție. Lucrez într-un spital, îți amintești? Deci ce să-ți aduc?

– Cred că niște suc. Acceptându-i vizita, Rina cedă. Jeremy ar trebui să bea multe lichide, deși nu prea pare interesat de mâncare sau băutură. Nu pare interesat de nimic. Zace acolo pur și simplu. Of, Donna, mi-e foarte frică.

– Ascultă-mă, Rina. O să fie bine. Copiii se îmbolnăvesc. Ray e un doctor foarte bun. Întotdeauna lucrurile se sfârșesc cu bine.

Vocea îi era fermă în timp ce rostea acele vorbe obișnuite în astfel de situații, dar mâinile îi tremurau. Uneori, lucrurile nu se sfârșeau bine. Și ea, și Rina știau asta. Viețile lor și cărțile pe care le iubeau le învățaseră lucrul acesta. Finalurile fericite nu erau prea dese.

– Spune-i asta Annei Karenina. Spune-i asta lui Edith Wharton, replică Rina caustică, și începură amândouă să râdă, umorul acela amar risipindu-le neliniștea.

Îl sună pe Ray și îi lăsă un mesaj secretarei lui. El o apelă o oră mai târziu.

– Cred că trebuie să lăsăm pe altă dată cina, spuse el. Sunt foarte prins aici și apoi vreau să trec pe la Rina să văd ce face Jeremy. Sunt puțin îngrijorat.

– Merg și eu la Rina. Vreau să îi duc ceva de mâncare, suc și cărțile pentru următoarea întâlnire.

– Donna, nu cred că este o idee bună să te duci acolo. Nu știm ce are. S-ar putea să fie ceva contagios, o avertiză el.

– O să port o mască, îl liniști ea. Trish se gândea că ar putea fi meningită. Te-ai gândit și tu la asta?

– E prea devreme să spun. Trebuie să vedem cum reacționează la medicamente. Nu cred, dar nu exclud varianta asta. Doar că nu vreau să îi fac o mulțime de analize dacă nu sunt necesare.

Era, ca întotdeauna, un doctor moderat, prudent, răbdător, un prieten răbdător, un iubit răbdător.

– Ray, Jeremy a stat la Cynthia seara trecută. Cu gemenele.

– Atunci Cynthia și soțul ei ar trebui informați în caz că una din gemene prezintă aceleași simptome.

– Dar știi că Cynthia și Eric sunt despărțiți. El nu mai stă acolo.

– Nu contează. El este tatăl. Trebuie să i se spună.

Vorbise pe tonul sigur pe care i-l cerea meseria și Donna se gândi la cum va reacționa Cynthia. Dar nici asta nu conta. Tot ce ar trebui să îi preocupe acum era sănătatea copiilor lor.

– Ascultă, Donna. Poate că ar fi bine să te duci totuși pe la Rina. A fost singură toată ziua. E important să își păstreze calmul. Să porți mască și mănuși. S-ar putea să ne vedem acolo.

– Bine.

Simți din nou un fior de gelozie. Era mai îngrijorat pentru Rina decât pentru ea. Și din nou se mustră pentru reacțiile ei iraționale. O avertizase asupra pericolului și era normal ca el să fie îngrijorat pentru Rina. Îmbujorată de rușine și enervare, o sună pe Cynthia și se războiu cu două secretare foarte protectoare ca să poată să îi spună prietenei ei despre starea lui Jeremy, despre situația puțin probabilă ca una din gemene să fie în pericol și despre faptul că trebuie să îl informeze și pe Eric.

– De ce să îi spun și lui Eric? întrebă Cynthia iritată, încercând să vorbească foarte încet.

– Este tatăl copiilor. Se pare că protocolul cere ca ambii părinți să fie anunțați despre posibilul pericol și despre precauțiile care trebuie luate. Cel puțin, asta mi-a explicat Ray, spuse Donna.

Cynthia oftă.

– Presupun că asta nu va fi singura situație la care va trebui să facem față dacă... vocea i se stinse.

Se auziră voci în fundal; sună un alt telefon. Donna își imagină zarva din biroul uriaș, florile cumpărate în acea dimineață (pentru că erau întotdeauna flori proaspete pe biroul Cynthiei) puse într-o vază de cristal, secretarele și asistentele intrând și ieșind din biroul cu covoare groase în timp ce Cynthia tăcea indecisă.

– Dacă ce? insistă Donna.

– Dacă nu ne rezolvăm problemele. Dacă, dacă... Nu pot să vorbesc acum, spuse ea pe un ton iritat. Bine, Donna. O să mă

ocup de asta. Mulțumesc. Sper că Jeremy se va simți mai bine, adăugă în timp ce încă un telefon începu să sune, apoi strigă la o asistentă să răspundă ea, pentru Dumnezeu.

Donna se duse în bucătăria spitalului. Rechiziționă două caserole pentru Rina și, înfășurată în mantia ei grea de lână verde, ieși în noaptea rece și chemă un taxi. Cuibărită pe bancheta din spate a taxiului care își croia drum pe străzile înghețate, se gândi la cuvintele Cynthiei. „Dacă", prietena ei spusese „dacă". Era nesigură. Lucrurile se schimbaseră. Mai nou, Cynthia avea ezitări. Donna simți un licăr de speranță. Ca toți cititorii înrăiți, tânjea după un nesperat final fericit.

Nu rămase mult timp la Rina. Jeremy dormea și, în timp ce Rina punea în frigider mâncarea pe care i-o adusese de la spital și sucul pe care îl cumpărase de la chioșcul din colț, trase cu ochiul în dormitor. Băiețelul zăcea nemișcat pe patul înalt, părul lui umed și întunecat era răsfirat pe perna galbenă unde un Babar[1] binevoitor își conducea regatul din junglă. *Babar*, își aminti Donna, era cartea lui favorită. Fața îi era palidă, dar obrajii îi ardeau din cauza febrei.

– Mă bucur că doarme, spuse încet Rina. Că doarme și că nu plânge.

Și fața ei era palidă din cauza oboselii, avea ochii roșii, dar părul îi era împletit și, în mod ciudat, purta cămașa de noapte lungă și roșie din catifea, pe care o găsise într-un coș cu marfă expus în fața unui magazin cu haine vintage.

– Preferata lui Jeremy, spuse ea atingând gulerul înalt.

---

[1] Babar este elefantul dintr-o cunoscută carte pentru copii scrisă și ilustrată de autorul francez Jean de Brunhoff (1899–1937).

Se îmbrăcase așa ca să îi facă pe plac fiului ei, care nu își deschidea ochii ca să îi admire gulerul, care nu își trecea mânuța peste materialul moale, decolorat de timp.

Donna o admiră pentru micul ei gest menit să aducă speranță. De fapt o admirase întotdeauna pe Rina pentru curajul ei, pentru intensitatea cu care trăia, pentru capacitatea de a acționa din impuls. Ea nu se abătuse niciodată de la drumul drept, fusese o studentă ambițioasă, un profesionist atent, își alesese cu grijă iubiții, avusese grijă să nu se implice niciodată prea tare. Sfatul mamei sale nu fusese niciodată uitat.

Își trecu brațul peste umerii Rinei.

– Vreau și eu un halat roșu de catifea, spuse ea. Data viitoare când mai vezi unul să mi-l cumperi.

– O s-o fac, dar n-ai să-l porți, răspunse Rina și se întoarseră în camera de zi râzând.

Donna observă dintr-odată ordinea neobișnuită din cameră. De obicei revistele, cărțile și jucăriile erau împrăștiate peste tot, iar canapeaua extensibilă era rareori strânsă. Acum hârtiile de pe biroul Rinei erau strânse într-un teanc, iar cariocile erau frumos rânduite. Perne colorate acopereau canapeaua șubredă. O singură veioză ardea lângă computerul Rinei, dar monitorul gri era stins.

– Nu m-am putut concentra să lucrez, așa că am făcut curat, spuse Rina.

– Bună idee.

– Cred că Ray al tău a fost un pic șocat din cauza haosului.

– Nu e Ray al meu, spuse Donna pentru a doua oară în acea zi.

Sună telefonul și Rina răspunse.

– I-am luat temperatura cam acum o oră. Era mai mică. Doar 39. Dar mi-a spus că îl durea în continuare capul.

Ray, își dădu seama Donna, sunase să afle noutăți, sperând probabil că nu va trebui să mai vină până acolo.

– Da, Donna este aici, răspunse Rina. Bine. Îi spun.

Închise telefonul.

– Ce să îmi spui?

– Avea o urgență la spital și era grăbit. Va ajunge foarte târziu aici. A zis că te sună mâine.

– Bine. Rina, vrei să rămân cu tine? Ai nevoie de ceva?

– Nu. O să încerc să dorm și eu un pic. Și apoi poate mănânc ceva și o să mă apuc de una din cărți. Ciudat moment să mă apuc de *Lolita*, nu crezi?

– Cred că orice moment ar fi ciudat pentru cartea aia.

Donna zâmbi, o sărută pe Rina pe obraz și plecă, închizând încet ușa în urma ei.

Își căută telefonul prin geantă în timp ce aștepta liftul și își dădu seama că nu purtase nici mască, și nici mănuși. Nu conta. Stând în fața blocului Rinei, tremurând de frig, îl sună pe Tim să îi spună că da, voia să ia cina cu el și că i-ar plăcea să asculte și ceva cântat la chitară după aceea. Voia să se lase cuprinsă de muzica lui tristă și melancolică în timp ce stătea în pivnița aceea, la lumina lumânărilor.

Vestea bolii lui Jeremy trezi îngrijorarea în rândul membrelor clubului de carte. Se sunau una pe alta ca să facă schimb de informații și de soluții, să scape de neliniștea care le înghețа inimile și le făcea mâinile să tremure. Telefonul Donnei sună iar și iar, în timp ce stătea la masă alături de Tim într-un bistrou, mâncând fără chef o salată. Trish o sunase să întrebe dacă avea vești de la Ray. Elizabeth, care rareori îți sărea în ajutor, voia să știe dacă Rina are nevoie de ceva, dar, de fapt, Elizabeth știa cum e să ai grijă de un

copil bolnav. Și, în sfârșit, sună și Jen ca să îi spună despre conversația pe care o avusese cu Cynthia.

– Cynthia mi-a povestit că boala lui Jeremy ar putea să fie destul de serioasă și că ar putea fi afectate și gemenele.

Nu folosise cuvântul „contagios". Nu vorbise despre pericol.

– S-ar putea.

Donna îi ceru scuze lui Tim din priviri.

El dădu din cap indiferent, își turnă ketchup peste hamburger, stând ca de obicei cu umerii plecați.

Era un bărbat înalt, care părea stânjenit de înălțimea lui. Purta o șapcă în seara aceea, ca de fiecare dată când avea concert. Îi stătea strâmb deasupra buclelor castanii, iar ea se întinse peste masă în timp ce vorbea cu Jen și i-o îndreptă. El se încruntă.

Spre deosebire de Ray, Tim nu era prea înțelegător în privința prietenelor ei de la clubul de carte. Era un om întru totul absorbit de muzica lui. Legase prietenii doar cu alți muzicieni, își petreceau timpul împreună, făcând improvizații muzicale sau ascultându-l pe unul dintre ei cântând. Notele de clarinet melodioase și triste sau compozițiile elaborate ale coardelor de chitară le înflăcărau inimile, le făceau picioarele să bată ritmul și capul să se miște pe muzică în timp ce își sorbeau berea și trăgeau adânc din jointuri.

– Tu și prietenele tale vorbiți prea mult, îi spusese Donnei pe un ton acuzator. Sunt prea multe cuvinte între voi.

– Și tu cânți prea multe note, îi răspunsese ea jucăușă.

El nu râsese, deși de obicei avea simțul umorului.

Ea își dăduse seama chiar de la început, de la prima lor întâlnire la petrecerea unde dansaseră împreună, zâmbind tăcuți, că tocmai neîncrederea lui în cuvinte o făcea să fie relaxată, îngăduindu-i să ia o pauză de la discuțiile intense pe care le avea cu prietenele ei și cu propriile gânduri. El îi oferea echilibrul, rarele

clipe de tăcere. Îi plăcea chiar și atunci când scotea CD-ul cu un roman din CD-playerul ei și îl înlocuia cu o prelucrare vioaie a melodiei *Cumberland Gap*. Când făcea asta, îi arunca un zâmbet strengăresc, își punea mâinile mari în jurul taliei ei și o învârtea prin bucătăria mică, însuflețind-o și accelerându-i respirația. Dar el nu zâmbi în timp ce ea continuă să vorbească cu Jen.

– Ray crede că Cynthia ar trebui să îi spună și lui Eric despre asta, murmură ea în telefon.

– Cynthia vrea să fiu și eu acolo dacă se întâlnește cu Eric, spuse Jen. Nu vreau să accept, dar nu îi pot refuza.

Donna oftă.

– E complicat. Poate Jeremy o să se simtă bine mâine și nu va mai trebui să iei o decizie în privința asta. Te sun dacă aflu ceva.

Termină convorbirea și, drept scuză, dădu telefonul pe „silent".

– Cynthia vrea ca Jen să fie de față când îi spune lui Eric că gemenele au intrat în contact cu virusul care îi provoacă febră lui Jeremy și că s-ar putea să fie nevoie să le facă niște analize. Este o situație dificilă pentru Jen.

– De ce? Tu și prietenele tale nu faceți altceva de luni de zile decât să discutați despre Cynthia și Eric. E aproape ca un refren din cântecele alea populare. Fredonă ironic: „Ce-a făcut el să o facă să spună ce a spus?"

– Nu e corect, protestă Donna zâmbind, în ciuda celor spuse.

– Nu e corect, dar e adevărat. Și acum Jen are șansa de a sta alături de ei și apoi să vă dea raportul. O recompensă pentru voi. Ce-a spus el. Ce-a spus ea. Cum s-au uitat unul la altul. Mai pot să scot încă trei refrene acompaniate de chitară din treaba asta.

Îl privi prefăcându-se furioasă, iar el îi zâmbi și schimbă subiectul.

– Ascultă, spuse el, întinzându-se să îi cuprindă mâna într-a sa. O să fie festivalul de bluegrass în Florida Keys de Crăciun și o să am

un atelier acolo. E grozav. O stațiune în Florida în mijlocul iernii. Pot să cânt, să predau, să îmi aduc un prieten și, la sfârșit, încasez un cec gras. Ce părere ai, Donna? Vrei să fii tu acel prieten? Poți să îți iei liber în perioada aia?

El nu avea un program fix de lucru. Își alegea concertele la întâmplare, ba acceptând unul, ba refuzând altul. Cânta pe bani mulți la cluburile din centrul orașului, apoi cânta gratis în locurile pline de fum din afara orașului pentru că voia să fie alături de un anumit grup. Înregistra CD-uri pe care uneori le vindea, alteori nu. Abordarea lui relaxată și fără griji asupra vieții rămânea un mister pentru Donna, a cărei viață fusese atât de atent planificată.

– Nu știu. O să mă gândesc. Încă nu mi-am făcut planuri de vacanță. Dar sună bine.

Suna mai mult decât bine. Suna minunat. Se imagină stând pe o plajă, razele soarelui jucându-se pe paginile cărții ei deschise în poală. Se întrebă dacă Ray avea vreun plan de Crăciun, amintindu-și că anul trecut merseseră împreună la petrecerea somptuoasă pe care Eric și Cynthia o dădeau în fiecare Ajun. Fetele din clubul de carte fuseseră întotdeauna printre invitați. Sorbind lichiorul de ouă și savurând căpșunile înmuiate în ciocolată, se alăturau grupurilor încântate care colindau prin camerele luminate puternic, decorate pentru sărbători cu crengi de brad și vâsc prinse cu funde roșii, și lumânări mari care ardeau la fiecare geam. Stăteau în jurul bradului uriaș, de ale cărui crengi atârnau ornamentele delicate cumpărate de Cynthia din satele mici din Toscana și din orașele cu ieșire la mare din Irlanda. Și priveau cum Liza și Julie, îmbujorate de atâta agitație și râs, cu bucăți rătăcite de beteală argintie licărind în părul lor roșcat, erau ridicate în brațe de un Eric zâmbitor ca să poată așeza vârful în formă de stea și îngerul în brad. Dar Eric nu avea să mai fie acolo anul acesta și, mai mult ca sigur, Cynthia nu

avea să dea o petrecere de Crăciun fără el. Nu că Ray i-ar fi dus lipsa. Crăciunul nu era sărbătoarea lui, îi spusese el discret.

– Sunt evreu, nu foarte religios, dar suficient ca să nu sărbătoresc Crăciunul, spunea el, fiind astfel, fără să știe, ecoul gândului exprimat de Rina în nenumărate ocazii.

Totuși, i-a cumpărat o broșă dintr-o piatră prețioasă atunci. Tim, bineînțeles, nu îi dăduse niciodată nici un cadou.

– Bine. Gândește-te la asta. Hai să mergem. Și, te rog, închide-ți telefonul ăla nenorocit. Nu-mi doresc ca vreuna dintre prietenele tale să sune în timpul unui solo de clarinet.

– Îl închid.

Își ținu promisiunea, așa că ascultă mesajul lui Ray abia când ajunse acasă, după ce îl abandonase pe Tim în ultimul local unde urma să cânte. Ascultă vocea lui gravă în timp ce își punea pijamaua groasă și se strecura în pat.

– Lui Jeremy nu i-a scăzut febra și se pare că durerile de cap au devenit mai puternice. Nu cred că mai putem aștepta. Dacă până mâine-dimineață nu se simte mai bine, o să îi fac puncție spinală. N-o suna pe Rina. I-am dat ceva să o ajute să doarmă. Vocea îi trăda epuizarea. Ai grijă de tine, Donna, adăugă el după o pauză.

Nu mai folosise cuvintele astea. Aproape întotdeauna încheia mesajele cu „O să mă gândesc la tine".

Ușor neliniștită, deschise *Citind Lolita în Teheran*, pe care o începuse în dimineața aceea. Încă o dată intră în acea casă din capitala Iranului, unde o femeie care trăia înconjurată de cărți și de flori o asculta pe tânăra ei prietenă povestind amuzată despre un poem. Copiii scriitoarei se jucau într-un hol și, în timp ce ea și prietena ei vorbeau, ajungea spre ele aroma de cafea proaspătă. Scena idilică și plină de grație pe care autoarea o zugrăvise atât de bine fu întreruptă de soneria de la ușă, care nu putea prevesti nimic bun.

Donna se opri din citit. Nu voia să știe cine sunase. Voia ca femeile să vorbească în continuare și copiii să se joace mai departe. Dar știa că asta nu avea să se întâmple. Închise cartea și se uită la ceasul ei de lângă pat. Era târziu, prea târziu să îl sune pe Ray, prea târziu să sune pe oricine. Oftă și stinse veioza.

Rina se trezi în lumina albă a zorilor. Rămase nemișcată în pat, ascultând uimită respirația ritmică a lui Ray. Dormea pe un pat improvizat din pături pe podeaua camerei de zi. Uitase că el se hotărâse să rămână la ea peste noapte, o hotărâre care o speriase și o făcuse în același timp să se simtă mai în siguranță. Acum dormea adânc, deși îl auzise în timpul nopții strecurându-se în dormitor. Prezența lui acolo o făcuse să cadă în somnul acela profund și magic de care fusese cuprinsă la câteva minute după ce înghițise pastila roz uriașă pe care i-o dăduse Ray. Dacă Ray dormea, cu siguranță că febra scăzuse și Jeremy se simțea mai bine. Gândul acesta o făcu să se ridice mai repede din pat, să pășească în vârful picioarelor pe lângă Ray și să meargă în dormitor.

Raze de lumină dansau pe fața palidă a lui Jeremy, iar Rina se grăbi spre fereastră și trase draperiile, acoperind lumina aceea sclipitoare a iernii. Se aplecă peste pat, îi dădu la o parte părul negru și își lipi buzele de fruntea înaltă și palidă a fiului ei. Încă avea febră, dar i se păru că fruntea nu îi mai arde așa de tare ca în seara precedentă. Și părea că respiră mai ușor. Mâinile lui, care înainte se mișcau convulsiv, se odihneau acum nemișcate pe pătură. Se simțea, cu siguranță, mai bine. Nu ar fi trebuit să fie așa de pesimistă. Ar fi trebuit să aibă curajul acelor femei din Teheran care făceau față pericolului aceluia absurd care le pândea, amenințării de a-și pierde libertatea și familia, și ar fi arătat tot atâta dârzenie în fața bolii copilului lor, pe cât ar fi arătat în fața bolii societății în care trăiau. Începuse să citească despre clubul de

carte din Teheran când adormise Jeremy. Făcuse comparații inevitabile între clubul ei de carte și micul grup de cititoare care discutau în contradictoriu despre *Lolita* în timp ce sirenele răsunau pe străzile orașului. „Am nevoie de curajul lor", își spuse și se gândi că ar putea să recomande cartea studenților ei în semestrul următor. Dar deocamdată trebuia să se îmbrace și să își ia în stăpânire propria viață.

Se mișcă repede prin cameră, mergând în vârful picioarelor, și își luă lenjerie de schimb, niște blugi curați și un tricou. Făcu un duș lung și fierbinte și se îmbrăcă repede, lăsând ușa de la baie întredeschisă ca să îl poată auzi pe Jeremy dacă o striga. În timp ce își împletea coada lungă, își ridică privirea și îl văzu pe Ray stând în pragul ușii și privind-o. Rina se înroși de parcă ar fi surprins-o într-o ipostază foarte intimă și, surprinzător, obrajii lui se colorară și ei, iar el își feri privirea.

– Scuză-mă, spuse el încet. Nu am vrut să te sperii.

– E în regulă. Mulțumesc mult că ai rămas peste noapte. Și pentru pastilă. Mă simt ca un nou-născut. Dar asta probabil pentru că Jeremy se simte mult mai bine. Zâmbi, dar expresia feței sale rămase gravă.

– Pare că e mai bine. Dar încă are febră și asta mă îngrijorează.

– Dar e mult mai mică, sunt sigură.

– Și eu cred la fel. Dar cu toate antibioticele pe care i le-am dat până acum, dacă ar fi fost o simplă infecție, febra ar fi dispărut deja. Nu vreau să riscăm.

– Ce să riscăm?

Termină de împletit părul, dar nu se privi în oglindă.

– Vreau să mă asigur că nu e meningită, spuse el grav.

– Meningită?

Se chinui să își aducă aminte ce știa despre această boală. Avea legătură cu creierul. O infecție sau o inflamare. Era periculoasă. Prezentatorii de știri vorbeau despre asta pe un ton serios.

– E ceva serios, nu-i așa? întrebă ea în cele din urmă.

– Foarte.

– Îi poate pune viața în pericol?

Începu să tremure. Jeremy nu avea voie să moară, nu putea să plece de lângă ea. Era bebelușul ei, băiețelul ei, copilul ei, doar al ei. Se cuprinse în brațe și se legănă, amintindu-și cum îl legănase și avusese grijă de el în puținii ani ai vieții sale. Era al ei, era tot ce avea, tot ce ar fi putut avea vreodată. Nu plânse. Teama o paralizase.

– Se poate, dacă nu este depistată la timp. Și e doar o presupunere de-a mea. De asta am așteptat. Nu prezintă nici unul dintre simptomele clasice. Nu are dureri când își lasă capul în jos. Nu îl deranjează lumina. Nu vomită. Nu are convulsii. Doar febră și dureri de cap. S-ar putea să fiu mai precaut decât trebuie, dar prefer să îmi asum greșeala asta. De aceea aș sugera o puncție spinală. Așa vom putea fi siguri.

Ray îi vorbi cu multă răbdare.

– Puncția spinală e periculoasă? întrebă ea.

– Nu e periculoasă. E doar dureroasă. Și ăsta era un alt motiv pentru care am ezitat să i-o facem. Nu voiam să cauzăm dureri inutile unui copil atât de mic.

– Și dacă are meningită, ce facem?

– Dacă este de natură bacteriologică, avem antibiotice puternice. Dacă este de natură virală, o să îi treacă de la sine.

– Și ce se întâmplă dacă nu este tratată imediat?

El înțelese că ea încerca să mai câștige timp, timp pentru ca febra să dispară, timp pentru ca durerea de cap să treacă, timp pentru ca toate simptomele să dispară și Jeremy, strengarul și

jucăușul Jeremy, să se facă bine. Dar timpul era un lux pe care nu și-l puteau permite.

– Ar putea cauza retardare mintală sau paralizie cerebrală. Și Rina, trebuie să îți spun că, atunci când s-a întârziat prea mult cu tratamentul, pacienții au murit.

– Dacă tu recomanzi puncția spinală, bineînțeles că o vom face, spuse ea.

Se sprijini moale de tocul ușii, având gura uscată. Avea să se supună autorității lui.

– Încă o întrebare, spuse el ezitând.

– Da?

– Tatăl lui Jeremy. Nu ar trebui informat și el?

– Tatăl lui Jeremy nu știe de existența lui Jeremy, răspunse ea.

Și apoi, deși nu avea nici un motiv să facă asta, îi povesti despre singura noapte pe care o petrecuse cu profesorul cu alură de ascet, ai cărui ochi albaștri îi moștenise Jeremy.

– Nu am mai spus asta nimănui până acum. Nici măcar Donnei, nu am vrut să fiu judecată.

– Nu cred altceva despre tine decât că ai fost curajoasă, spuse el serios și își puse mâna, pentru o clipă, pe umărul ei.

Era prima oară când o atingea. Căldura și tandrețea lui topiră spaima care îi cuprinsese inima.

Se duse la telefon și sună la spital. Îl ascultă cum face programarea, cum cere o anumită asistentă, un anumit tehnician. Va face chiar el puncția, le spuse, și ea se simți din nou recunoscătoare. Era evident că renunțase la programul lui obișnuit ca să aibă grijă de Jeremy.

Închise telefonul și îi zâmbi.

– O să fie bine, îi spuse el. Totul e de partea noastră. Avem cea mai bună asistentă, cel mai bun tehnician. Trupele mele sunt gata.

Erau amândoi implicați în această bătălie, doctor și mamă, iubitul Donnei și prietena Donnei.

Stătură în pragul ușii de la dormitor uitându-se la copil, la micul Jeremy, care încă dormea, inconștient de pericolul care îl păștea. Ray își puse brațul în jurul Rinei și o conduse pe canapea. Stătură amândoi în semiîntuneric, ea își puse capul pe umărul lui, el îi cuprinse coada lungă și mătăsoasă între degete. Cartea ei, pe care o abandonase printre așternuturi cu o seară în urmă, căzu încet pe podea și ea se uită la fotografia celor două femei iraniene, învesmântate în negru și purtând baticuri care le acopereau părul la fel de negru ca al ei. Durerea care se citea pe fețele lor frumoase o înspăimântă și își impuse să se detașeze de disperarea lor, care era atât de diferită și de îndepărtată față de propria disperare. Voia să fie puternică, trebuia să fie puternică, pentru Jeremy și pentru ea însăși.

Cynthia și Eric urmau să se întâlnească în mansarda lui Jen și acest lucru îl enervă pe Ian. Iritat, își curăță pânza, ștergând tot ce făcuse în dimineața aceea. Hotărât, cu buzele strâns lipite, frecă ultimele urme de vopsea, verdele celadon, pe care nu îi plăcea să îl irosească pentru că era foarte scump și foarte greu de procurat.

– De ce aici? întrebă el. De ce nu la locuința lor din East Side, unde menajera lor grasă i-ar putea servi cu ceai și ar putea să le strângă șervețelele ude, în caz că domnul sau doamna Căsătorie Nefericită ar face o criză de isterie?

– Tocmai pentru că nu vor ca Mae să audă despre ce vorbesc. Nu vor ca ea sau altă bonă să se panicheze în caz că boala ar fi contagioasă, spuse Jen răbdătoare.

Nu avea de gând să îl lase pe Ian să pornească o ceartă, să se lase antrenată în furia lui. Se pricepea foarte bine să își țină emoțiile în frâu.

– Atunci de ce nu se întâlnesc la ea la birou – bine, îmi dau și eu seama de ce nu se poate acolo. Dar într-o cafenea sau într-un restaurant?

– Pentru că nu vor să îi descopere vreun ziarist de la o revistă de scandal și să apară un articol veninos în ediția de seară de genul „Regizorul premiat Eric Anders și frumoasa lui soție, directoarea de marketing de la Nightingale' s, care nu au mai apărut împreună în ultimul timp, au fost văzuți la Orsini' s purtând o conversație intimă..." Asta le mai lipsește, să le apară numele în reviste de scandal. Nu vor să ajungă în direct la Today Show, replică ea, reușind să își controleze tonul vocii. Vor sta mai puțin de o oră și, până la urmă...

– Faci cum vrei. E mansarda ta, spuse el cu amărăciune.

Terminase propoziția în locul ei, folosind cuvinte pe care ea nu se gândise să le rostească, dar odată ce fură spuse, și le asumă.

– Da. De fapt, chiar este mansarda mea, îi răspunse încercând să își rețină furia care creștea încetul cu încetul.

Cu o zi în urmă plătise toate facturile lunare și, deși el promisese că va contribui la chirie, acceptând chiar să predea la încă o clasă ca să poată face asta, nu îi dăduse nici un ban. Trebuise să își cumpere vopsele noi, niște pânze speciale, un set de pensule din păr de samur, îi explicase el morocănos când îl întrebase de ce nu intrase nici un ban în contul ei. Nu ripostase, își ținuse resentimentele doar pentru ea. Dar acum răbufni. Îi deveni foarte clar dintr-odată că, dacă n-o să-i spună nimic lui Ian, acesta nu se va schimba. Și admise că Elizabeth avea dreptate măcar în această privință. El trebuia să se schimbe dacă aveau de gând să meargă mai departe, orice ar fi însemnat acel mai departe. Oftă. Bineînțeles că știa ce însemna. Să meargă mai departe însemna să facă angajamente, poate să se căsătorească și să aibă copii. Responsabilitățile lui Ian vor trebui să fie aceleași cu ale ei.

Îl privi în timp ce își punea paltonul gros. Un nasture se descususe și stătea să cadă și voise să i-l coasă la loc. Avea s-o facă în seara aceea. Drept răscumpărare pentru acum, deși nu avea nevoie de Elizabeth să îi spună că de fapt nu trebuia să se simtă vinovată cu nimic. Nu își regreta vorbele.

Trânti ușa grea și plecă. Ea ridică de pe jos cârpa înmuiată în terebentină pe care o aruncase pe podea. Lăsase o urmă pe lemnul de esență tare și acest lucru o enervă. O șterse cu multă îndârjire. Nu, își spuse ea fermă. Nu îi va coase nenorocitul ăla de nasture. Se întrebă, cu un surâs fantomatic pe față, dacă această nouă hotărâre pe care o simțea semăna cumva cu cea pe care o simțise Cynthia când îi ceruse lui Eric să plece de acasă. Ce ar putea să îi spună lui Ian? „Nu te mai tolerez în această mansardă nici măcar o clipă pentru că nu îți plătești partea ta de chirie, pentru că trântești ușile și strici podelele, și pentru că vrei să fii stăpân pe un spațiu care de fapt este al meu." Nu-i va da, desigur, acest ultimatum. Îi ierta multe lucruri pentru că era talentat și pentru că avea nevoie de tandrețea atingerii lui, de vocea lui catifelată și seducătoare când lucrurile mergeau bine. Și mergeau bine de cele mai multe ori, își reaminti ea. Și el se străduia. Atâta lucru vedea și ea.

Cynthia sosi la câteva minute după ce plecase Ian. Era îmbrăcată de drum, părul ei era strâns sub o pălărie de nurcă, iar gulerul de nurcă de la haina lungă și neagră, care îi atingea marginea cizmelor din piele neagră, era ridicat. Purta o geantă asortată și trăgea după ea o valiză pe role. Când va ajunge la aeroport, Jen știa asta, va fi imediat condusă în sala de așteptare pentru clasa întâi. Bărbații îi vor zâmbi și apoi își vor feri privirea. Stewardesele epuizate se vor uita la ea cu o invidie abia mascată.

Dar Jen observă că în spatele machiajului scump și aplicat cu multă dexteritate, chipul ei era tensionat și ochii ei verzi erau micșorați din cauza lipsei de somn. Nu își dezbrăcă haina, dar își

scoase mănușile. Lacul de un roșu aprins îi sclipea pe unghiile îngrijite. Jen se gândi îndată la Sanaz, una dintre membrele clubului de carte din Teheran, care își lăcuise unghiile sfidând edictul religios care interzicea acest lucru. Sanaz purta mănuși negre să își ascundă actul de nesupunere, dar colorarea unghiilor era până la urmă un mic gest de curaj, de sfidare. Și Cynthia – ocupată, organizată și deseori copleșită de griji – își lăcuise unghiile ca să lupte astfel cu situația dificilă în care se afla și cu tristețea, cu hățișul de responsabilități și indecizii care îi răpeau somnul. Un alt mic gest de curaj. Jen îi zâmbi cu admirație și simpatie.

– Pleci undeva azi? întrebă ea.

– L.A. Doar pentru două zile. Nightingale' s își deschide un nou magazin în Rodeo Drive și mă întâlnesc cu directorii de acolo pentru a stabili planul de marketing al magazinului. Nu te-ai ocupat tu de partea de promovare?

Jen încuviință.

– Acum câteva luni. Înaintea verii.

Cuvintele pluteau prin aer deasupra lor. Înainte ca mariajul Cynthiei să erupă în mod atât de misterios, asemenea unui mic vulcan care însă a afectat prin undele sale de șoc viața tuturor prietenilor ei. Înaintea iernii, cu toată vrajba ei, înainte de a fi fost cotropite de bolile ei amenințătoare. Înainte ca micul lor club de carte să capete o curiozitate obsesivă în legătură cu acea căsătorie care părea aproape destrămată. Înainte ca Eric să fi stat în fața ei cu lacrimi în ochi.

– Dar, Cynthia, dacă gemenele trebuie să facă analizele astea? Donna spune că ar trebui să le facă și lor aceeași puncție spinală ca și lui Jeremy, dacă se dovedește că este meningită, pentru că au fost în contact cu el. Tot mai pleci în California?

Voia ca Cynthia să spună nu, să țină un mic discurs despre faptul că gemenele erau prioritatea ei și despre cum n-ar fi putut

concepe să plece din New York dacă ele trebuiau să treacă prin niște teste medicale dureroase. Dar Cynthia se așeză pe divan studiindu-și mâinile. Nu purta verigheta, observă Jen. O înlocuise cu un inel de aur în formă de șarpe care se încolăcea în jurul degetului său.

– Nu știu, spuse ea. Cred că ăsta este unul dintre lucrurile pe care o să le discut cu Eric. Va trebui să faci pe arbitrul, Jen, dacă o să avem nevoie de așa ceva.

– Nu o să aveți nevoie, răspunse Jen.

Își dădu seama că nu îi auzise niciodată ridicând tonul unul la celălalt sau la copiii lor. Eleganța și politețea erau trăsăturile definitorii ale căsătoriei lor. Se corectă. *Fuseseră* trăsăturile definitorii ale căsătoriei lor.

– Și va trebui să ne hotărâm repede, continuă Cynthia. Mașina va veni să mă ducă la aeroport într-o oră. Se uită la ceas. Eric întârzie, spuse ea, dar chiar în acel moment cineva sună la ușă.

– Ba nu, strigă Jen ușurată și se grăbi să deschidă ușa. A sosit exact la timp.

Eric o sărută pe Jen pe obraz și străbătu camera în grabă către locul unde era Cynthia.

Ea se ridică, își scoase pălăria, și părul îi încadră chipul ascuțit ca o coamă de foc. „Un gest teatral rezervat momentului sosirii lui", se gândi Jen răutăcioasă, privind cum Eric atinge ușor părul Cynthiei, apoi își trece palma blând peste obrazul ei.

– Cynthia.

– Eric.

Își rostiră numele unul altuia ușor, privindu-se cercetător. Nu mai fuseseră împreună de la sfârșitul verii, când pielea lor încă păstra culoarea arămie a soarelui mediteraneean, când probabil își aruncaseră vorbe ce fuseseră regretate pe urmă. Acum era iarnă și

stăteau în fața unui geam înghețat, cu fețele palide și cu ochii întunecați de îngrijorare.

Jen își făcu de lucru cu prepararea ceaiului, umplu ceștile, căută în cămară niște biscuiți pe care îi aranjă pe o farfurie de ceramică. Auzea vocile lor în timp ce trebăluia, un susur continuu de cuvinte, ce părea să curgă surprinzător de ușor. S-ar fi așteptat la mai multe ezitări după atâtea luni de tăcere. Nu se mai văzuseră, știa asta, dar sigur își mai vorbiseră. Avuseseră de discutat despre vizitele lui Eric la gemene, probleme financiare și domestice, poate despre întâlnirile cu avocații, care trebuiau stabilite, deși, foarte ciudat, își dădu ea seama, nici Eric și nici Cynthia nu pomeniseră ceva de vreun avocat.

Gândul acesta îi stăruia în minte în timp ce așeză tava în fața lor. Cynthia, obișnuită să fie servită, era foarte sigură că Jen știe cum îi place să își bea ceaiul, așa că luă pur și simplu cana și sorbi din băutura fierbinte. O invită pe Jen să ia loc pe un scaun, dar aceasta scuturâ din cap și se duse la masa ei de lucru. Selectă caracterele literelor pentru o nouă reclamă, în timp ce cuvintele lor se prelingeau până la ea.

– M-am interesat, spuse Eric. Toți spun că meningita este foarte periculoasă și trebuie să fii extrem de atent după ce ai intrat în contact cu cineva bolnav. Cei cu care am vorbit, doctorul din Marea Britanie cu care am lucrat la documentarul despre bolile contagioase din Lumea a Treia și un specialist de la clinica din Cleveland, toți au spus același lucru. Dacă Jeremy este diagnosticat cu meningită și dacă gemenele s-au jucat cu el în seara în care s-a îmbolnăvit, sunt expuse riscului de îmbolnăvire și trebuie să li se facă puncția lombară. Nu cred că avem de ales.

Știa cum să facă cercetări și era un tată atent și grijuliu. Își făcuse temele și știa ce decizie trebuie luată.

– Ai dreptate, îi spuse Cynthia cu o voce supusă.

Nu aveau motive să se confrunte. Erau de acord.

– Ai zis la telefon că trebuie să mergi în California?

– Nu trebuie să merg. N-o să moară nimeni dacă nu mă duc la întâlnirea aia.

– Dar nu ai nici un motiv să nu te duci. Eu sunt liber. Filmul cel nou intră în producție abia peste o săptămână.

– Dar ar trebui să fiu lângă ele.

– Cynthia, ai avut grijă de ele tot timpul cât am fost plecat. Acum e rândul meu.

Cynthia tăcu. Jen aștepta ca ea să protesteze, să își exprime îngrijorarea, să pună condiții. Îi va permite să stea în casă în lipsa ei? Va avea încredere în el? Încercă să își aducă aminte exact cuvintele pe care le folosise Cynthia – „Am descoperit ceva care face imposibil să mai trăiesc împreună cu el. Nu îi mai pot permite să mai doarmă în casa aceasta nici măcar o noapte" – asta spusese atunci, sau ceva asemănător. Acea misterioasă și teribilă descoperire se dovedise oare a fi cu mult mai puțin, sau poate problema fusese rezolvată în aceste luni? Neîncrederea se diminuase și de aceea ea nu se mai temea acum ca Eric să stea cu copiii?

Jen puse creionul jos. Tăcerea devenise profundă. Mașina Cynthiei avea să ajungă în scurt timp. Va trebui să se hotărască dacă va rămâne sau va pleca. Jen se întrebă dacă ei așteptau ca ea să spună ceva și se întrebă ce anume. Elizabeth ar fi știut intuitiv. Doar era mamă.

Sună telefonul. Zbârnâitul întrerupse acea tăcere tensionată care pusese stăpânire pe ei. Jen se duse să răspundă. Cynthia și Eric țâșniră în picioare. Era Donna care vorbea mult prea repede, răsuflând ușurată.

– E în regulă. Chiar e în regulă. Jeremy s-a trezi după un somn adânc. Nu îl mai doare capul și temperatura este aproape normală. Ray spune că nu există riscul de meningită. Probabil că a fost o

infecție. A anulat puncția spinală. Oh, Jen, Rina plângea de bucurie, și eu la fel – sunt așa de ușurată! Pot să respir din nou.

– Știu cum te simți, spuse Jen. Cynthia și Eric sunt aici. O să le spun vestea. Vorbim mai târziu. Merse în pași de dans către ei. E în regulă. Jeremy e în regulă. Și-a revenit complet. Nu mai e nici un pericol. Nici pentru el, și cu atât mai puțin pentru gemene.

Îi cuprinseră mâinile, cu fețele strălucind de bucurie.

– Oh, Jen, este minunat! spuseră ei. Mulțumim lui Dumnezeu.

– Oh, Eric. O să fie bine.

– Julie a noastră.

– Liza a noastră.

Vocile lor exprimau la unison grija pentru copiii lor. Din stradă se auzi claxonul unei mașini. Cynthiei îi sosise mașina. Își luă pălăria și geanta. Eric îi luă bagajul. O îmbrățișară pe Jen, recunoscători, și plecară.

Jen privi pe fereastră cum Eric dădu bagajul șoferului și apoi deschise ușa mașinii pentru Cynthia. Se aplecă spre ea, pentru o clipă, și Jen crezu că s-ar putea să se piardă unul în brațele celuilalt, că s-ar putea săruta, dar în schimb Cynthia îi întinse mâna acoperită de mănușă și apoi dispăru în mașina cu geamuri fumurii. Eric rămase nemișcat în timp ce șoferul demară și apoi își ridică gulerul hainei lungi din păr de cămilă, își înnodă fularul moale și galben de lână și o porni grăbit din loc, luptându-se cu vântul vijelios.

Se strânseră la Rina în acea seară, o întâlnire neobișnuită și improvizată a clubului de carte. Nu se întâlniseră să discute despre cărți, deși servietele și genții le erau burdușite cu exemplarele din *Citind Lolita în Teheran* și romanul lui Nabokov. Urmau să le citească în autobuz sau în metrou, când așteptau îmbarcarea în avion, paragrafe și pagini devorate cu lăcomie în clipele libere.

Toate aveau să termine cărțile până la întâlnirea de la Trish, pentru a discuta despre ele. Dar în seara asta veniseră să se asigure că Jeremy și-a revenit într-adevăr și să fie alături de Rina.

Jeremy se simțea bine. Stătea în pat, zâmbind șmecherește, cu părul negru la fel de des ca al Rinei, ud încă pentru că se spălase pe cap. Purta o pijama nouă albastră din flanel moale, care se potrivea perfect cu nuanța ochilor lui pătrunzători.

– Am primit-o de la Nightingale' s în după-masa asta, spuse Rina îndreptându-i gulerul de la pijama. El încercă să o lovească în joacă peste mână în semn de protest – dar ea se feri. Cynthia se mișcă repede.

– Probabil că a sunat să o comande în drum spre aeroport, presupuse Jen.

Și-o imagină pe Cynthia rezemată de spătarul de piele al scaunului din mașină, spunându-i la telefon asistentei ei ce mărime poartă Jeremy, specificând ce culoare dorește, dictând numele și adresa pentru livrare. Cynthia cea capabilă și organizată care știa să își facă simțită prezența, chiar dacă ea nu se afla acolo. Tuturor li se păru un cadou foarte potrivit. Își dădură seama că urmau să vorbească despre ea, despre ea și Eric. O să insiste pe lângă Jen să le dea detalii despre întâlnirea lor și se vor chinui să adauge bucățile noi de informații la acel puzzle pe care nu reușeau să îl rezolve.

Și ele aduseseră cadouri. Elizabeth îi dărui lui Jeremy o machetă de avion și îl privi în timp ce asambla părțile componente. Montă cu dexteritate aripile și stărui nedumerit asupra cozii avionului. Elizabeth așeză o bucată de lemn de plută la locul ei și îi zâmbi melancolică. Adam nu va fi niciodată în stare să asambleze o machetă de avion. Tot ceea ce promitea noul program de terapie care era atât de scump, și chiar și promisiunea aceasta fusese formulată cu rețineri, era „o oarecare aparență de normalitate". Construcția unei machete de avion depășea cu mult acea aparență de normalitate.

Donna aduse o caserolă cu chiftele, pe care le mâncară în farfurii de carton. Rina turnă în pahare de plastic vinul roșu, care era un dar de la Jen, și ciocniră în cinstea lor și a lui Jeremy.

– Și în cinstea lui Ray, spuse Rina. A fost grozav.

– Pentru Ray, spuseră într-un glas, și Jeremy strigă din camera alăturată:

– Cine e Ray? Nu-l cunosc pe Ray. Pot să beau și eu niște vin?

Izbucniră în râs.

– Ray este prietenul Donnei, doctorul drăguț care a avut grijă de tine, strigă Rina. Și știi foarte bine că nu ai voie să bei vin. Bea-ți sucul.

Își umplu iar paharul și se concentră asupra conversației cu prietenele sale.

– Cred că și-a revenit pe deplin. E foarte bun vinul, Jen.

– De fapt e de la Ian. Un dar de împăcare. Ne-am certat pentru că am fost de acord ca Cynthia și Eric să se întâlnească la noi în mansardă și cred că s-a simțit vinovat pentru că s-a purtat urât cu mine. Lucra la un peisaj de iarnă și a pierdut lumina pentru că a trebuit să plece.

Jen sorbi din vinul ei, gândindu-se la zâmbetul lui Ian care implora milă atunci când se întorsese acasă cu sticla împachetată într-un ambalaj colorat.

– Am greșit, spuse ținând-o strâns lipită de el, și ea îi atinse fața cu mâna în semn de iertare.

– Nu se va mai întâmpla, adăugă el, dar ea nu îi răspunse nimic.

Crescuse într-o casă în care astfel de promisiuni erau făcute zilnic, dar tatăl și mama ei nu le respectau niciodată. Totuși, tonul lui Ian părea hotărât, iar în ochi i se citea regretul. Înțelesese care era adevărata miză. Jen îl îmbrățișase ușurată și recunoscătoare.

– Bietul Ian, murmură Elizabeth sarcastică.

Jen îi aruncă surorii sale o privire furioasă, dar nu spuse nimic.

– Cum ți s-au părut Cynthia și Eric? întrebă Trish, împărțind pateurile pe care le adusese.

– Erau bine, spuse Jen. Sau cel puțin așa păreau. A fost un pic ciudat. Ciudat pentru mine, vreau să spun. Se purtau ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic între ei, cât se poate de cuviincios. Își făceau griji pentru gemene și unul pentru celălalt.

– Prințul și prințesa sunt plini de grație și cuviincioși, spuse Elizabeth, dar se scuză imediat pentru cuvintele dure. Îmi pare rău, mă gândeam doar cum ar fi fost dacă eu și Bert ar fi trebuit să avem o astfel de discuție într-o situație similară. Dar nu încape comparație.

Tăcură. Știau despre tensiunea care guverna căsnicia lui Elizabeth; le era milă de ea pentru că era soția lui Bert și mama lui Adam. Înțeleseseră că se înarmase cu săgeți pline de venin, că sarcasmul ei era un scut împotriva compasiunii lor și a propriei melancolii. O iertau, îi apreciau părerile, îi admirau profunzimea analizelor, dar nu o plăceau. Privind-o pe sora sa, Jen își dori foarte tare să fi fost Elizabeth cea care să le fi anunțat că se desparte de soțul ei în locul Cynthiei. Nu ar mai fi fost nevoie să ghicească din ce motive o făcuse.

– Deci crezi că lucrurile merg mai bine și că s-ar putea împăca? întrebă Donna.

– Nu știu, răspunse Jen agitată. Dacă nu știm de ce s-au despărțit, cum să putem spune dacă se vor împăca sau nu? Tot ce știu e că mă gândesc al naibii de mult la asta. De fapt, fiecare dintre noi se gândește.

– Și eu mi-am pus problema asta, spuse Trish. Cred că, dacă am face o analiză psihologică, ne-am da seama că am fost implicate într-un fel de transfer afectiv.

– Transfer afectiv? întrebă Elizabeth tăios.

– Da. Cred că am transferat multe dintre anxietățile noastre asupra problemelor Cynthiei. Un fel de joc în care te pui în pielea altcuiva. O să fiu sinceră. Eu asta cred că am făcut.

– Vrei să spui că Cynthia și Eric au devenit Trish și Jason? întrebă Jen ezitând, dar admițând adevărul vorbelor lui Trish.

Într-un fel, și ea intrase în pielea altcuiva. Cântărise acțiunile lui Ian destul de des în ultimele luni, folosind scara de valori a Cynthiei. De aceea îi dezvăluise lui Ian, în sfârșit, că este nemulțumită și furioasă din cauza lui. Dar cum putea aplica acea scară de valori dacă nu știa ce făcuse Eric? Luă o farfurie goală, apucă unul dintre creioanele colorate ale lui Jeremy de pe podea și desenă distratră niște siluete subțiri, femei și bărbați care se țin de mână, în cerc, femeile privind într-o direcție, iar bărbații în cealaltă. Se gândi la banda ei desenată după romanul *Loteria*. Se întrebă de ce nu i-o arătase lui Ian. Probabil că se temea de părerile lui. Își propuse să se uite din nou peste ea când avea să ajungă acasă și poate avea să se apuce din nou să lucreze. Și s-ar putea să i-o arate și lui.

– Nu cred că ai dreptate, Trish, spuse Donna încet. Cred că fascinația noastră își are rădăcina în ceva complet diferit. Faptul că Cynthia face parte din clubul nostru de carte e ca și cum regina balului ar face parte din asociația ta studențească. Îți dorești să fii în prejma fetei pe care toată lumea o vrea drept prietenă pentru că ea are totul. Era frumoasă, dar asta bineînțeles că nu era meritul ei, dar era și o studentă foarte bună, era printre preferatele decanului și făcea parte din Phi Bet[1] – cel puțin așa era la noi la universitate. Ții minte, Rina?

Rina o aprobă dând din cap.

---

[1] Asociație academică onorifică ce încurajează și răsplătește studenții cu rezultate deosebite.

– Și pe lângă asta era și bogată. Regina noastră avea niște părinți cu alură de aristocrați care conduceau întotdeauna ultimele tipuri de mașini lungi și sclipitoare. Avea coliere de perle adevărate și un sertar întreg plin de pulovere de cașmir.

Zâmbi și se duse până la ușa dormitorului să vadă ce face Jeremy. Adormise, și ea mută cu grijă bucățile machetei de avion pe noptieră, stinse lumina și închise ușa.

– Toate puloverele aveau culori pastelate, nu-i așa? întrebă Trish.

– Întocmai. Și ea, bineînțeles, era mereu însoțită de cineva. De obicei de președintele ligii studenților, care era la fel de arătos și de inteligent ca ea. Nu e de mirare că toată lumea voia să stea lângă ea la cantină, să o conducă acasă când pleca de la bibliotecă sau să facă parte din grupul ei de studiu. Sperai ca o parte din farmecul vieții ei să se lipească și de tine, continuă Donna.

– Și Cynthia este regina clubului nostru de carte, fu de acord Elizabeth pe un ton sec. Ea trăiește viața pe care ne-o dorim și noi.

– Trăia. Trăia viața aceea, o corectă Donna. Dar e adevărat. Era regina balului. Frumoasă, deșteaptă, avea o căsătorie grozavă, o slujbă grozavă, copii grozavi, o casă grozavă. Consultați publicația ligii, pentru informații suplimentare.

– Și o groază de bani, completă Rina, făcându-le să râdă.

– Da, o groază de bani. Și mai presus de toate astea, este o prietenă grozavă. Pentru fiecare dintre noi.

– Și are gusturi grozave în materie de pijamale pentru băieți, spuse Rina și izbucniră din nou în râs.

– Și cumva ne-a adus și pe noi în viața ei strălucitoare. Sau cel puțin până în pragul ei. Am primit invitații la premierele lui Eric, la evenimentele de la Nightingale' s, cadouri din excursiile ei la Marea Adriatică sau în Caraibe. Ca să nu mai zic de petrecerile de Crăciun. Până și faptul că îi vedeam poza în rubrica de stil din ziarele de duminică și puteam să zic „Ea e prietena mea" era pentru

mine un motiv de mândrie. Cumva, am trăit prin ea. Voi fi și eu la fel de sinceră ca Trish. În reveriile mele mi-am închipuit că trăiesc viața ei. Eu eram cea care decola spre Rivieră. Eu locuiam în casa aceea grozavă, aranjam trandafiri galbeni în vase de aramă înainte să plec la birou. Eu le aveam pe toate. Poate asta înțelege Trish prin transfer emoțional, spuse Donna.

– Nu. Nu asta vreau să spun, protestă Trish.

– Dar continuă, Donna. Îmi place teza ta mai mult decât cea a lui Trish, spuse Rina senină.

– Și apoi Cynthia ne-a spus că i-a cerut lui Eric să plece și totul s-a dărâmat ca un castel din cărți de joc. Suntem dezamăgite. Poate ne simțim chiar trădate. Ca și cum am fi aflat că regina balului ar fi purtat bijuterii false și ar fi copiat la examene. Într-un fel, avem dreptul să știm ce s-a întâmplat. Și suntem și puțin speriate, în același timp. Dacă i s-a întâmplat Cynthiei, ni se poate întâmpla și nouă. Orice relație s-ar putea destrăma. Tim, care s-a săturat să tot audă despre problema asta, a compus chiar o baladă. Râse și începu să imite vocea afectată a lui Tim. „Ce-a făcut el să o facă să spună asta?" Deci da, continuă ea, suntem un pic obsedate de treaba asta. Dar nu cred că trebuie să ne fie rușine. Nu este o obsesie maladivă.

Fusese surprinsă de propriile cuvinte. Era neobișnuit pentru ea să vorbească atât de mult, cu atâta pasiune. Încă din copilărie, își cultivase un fel de liniște interioară, un calm autoimpus, care îi permitea să se poarte delicat cu tatăl ei care era mereu agitat și să lucreze alături de mama ei într-o tăcere plăcută. Împreună, în bucătăria sclipind de curățenie, cu ușa încuiată, tăiaseră, și tocaseră, și amestecaseră, ascultând în tot acest timp, o voce melodioasă citind romanele care le-au ajutat să treacă peste situația lor. Gândurile lor erau rareori transpuse în discursuri, pentru că se temeau să le dea glas.

Să le vorbească prietenelor ei cu atâta sinceritate era diferit. Fusese încurajată de intimitatea intelectuală pe care o împărtășeau, de sinceritatea discuțiilor lor de-a lungul anilor. Se gândi deodată la clubul de carte din Teheran. În timp ce citea cartea lui Nafisi, își dăduse seama că nu fusese impresionată atât de viețile lor pline de pericol și de violență, cât de sprijinul emoțional pe care și-l ofereau una alteia. Diferite față de prietenele ei, trăind vieți diferite, aveau totuși ceva în comun. Și ele făceau speculații despre secretele lor și încercau să deslușească dezvăluirile personale care se strecurau în discuțiile lor despre Henry James și Jane Austen. Și ele își înțelegeau și își iertau slăbiciunile una alteia și vorbeau cu sinceritate, dar erau mereu atente să nu le rănească pe celelalte.

– Cred că ai dreptate, Donna, spuse Jen. Dar ai omis ceva. Cred că toată lumea era geloasă pe regina balului. Nu ai spus nimic despre faptul că o invidiam pe Cynthia.

– Dar o făceam. Și nu era nevoie ca Donna să o spună. O știe toată lumea, interveni Elizabeth. Cum am fi putut să nu o invidiem? Avea totul. Și încă are mult mai multe decât avem unele dintre noi, vorbi ea cu amărăciune.

Cynthia avea copii sănătoși. Și dacă fetițele ei ar fi fost bolnave, și-ar fi permis fără probleme să plătească tratamentul. Bineînțeles că o invidia pe Cynthia.

– Dar nimeni, nimeni din camera asta, nu se bucură de ce li s-a întâmplat Cynthiei și lui Eric. Trish le privi pe rând și fiecare dintre ele încuviință. Nu se bucură nimeni de necazul celeilalte. Și cred că ne putem felicita pentru asta.

– Chiar dacă nu ne putem stăpâni curiozitatea, continuă Jen, întorcând farfuria cu fața în jos și aruncând creionul deoparte. Cred că sunt de acord cu Trish și cu Donna deopotrivă. Noi – sau cel puțin eu – simt efectul transferului afectiv, dar și al sindromului

reginei balului. Chiar dacă la școala de artă nu am avut o regină a balului.

– Nu e nevoie să cunoști o regină a balului ca să o poți invidia, spuse Rina și izbucniră în râs.

Trish fu aceea care declară suspendarea temporară a discuțiilor despre Cynthia și Eric.

Conversația lor alunecă spre planurile pentru vacanța de iarnă. Elizabeth și Bert fuseseră invitați la niște prieteni în Vermont, dar Elizabeth era îngrijorată la gândul că urma să fie foarte departe de Adam.

– Vermont nu este Polul Sud, spuse Jen. Eu zic să te duci. Acțiunea este cel mai bun antidot pentru invidie.

O privire curioase. O provoca rareori pe sora ei. Fură surprinse că Elizabeth nu răspunse cu un atac verbal, ci rămase nemișcată, cu spatele foarte drept, ca întotdeauna.

– De fapt, așteptăm un telefon de la terapeutul lui Adam. Urmează terapia asta nouă și ei cred că s-ar putea adapta mai bine dacă eu și Bert nu l-am vizita o vreme, așa că, în funcție de ce recomandă ei, s-ar putea să mergem în Vermont, spuse ea. Desigur, asta înseamnă că mama mea va rămâne singură de Crăciun.

– Mama *noastră*, o corectă Jen. Și dacă tu și Bert veți fi plecați, o să mă organizez astfel încât să fiu acasă în Ajunul Crăciunului. Nu că draga noastră mămică ar fi fost vreodată prea pătrunsă de bucuria sărbătorilor.

Jen le spuse că se gândea să plece câteva zile în Mexic.

– Mi-aș lua schițele de la *Loteria* acolo și aș lucra la ele, și mai am de făcut o broșură pentru o fundație. Tot visez la cum ar fi să lucrez stând la soare câteva zile.

Nu spuse nimic despre Ian și nici una dintre ele nu întrebă despre el. Jen începu să rupă în două farfuria pe care mâzgălise mai devreme.

Trish și Jason găsiseră o croazieră cu facilități pentru copii în Caraibe.

– Ne-am propus să încercăm să plecăm mai des și să ne distrăm. Vrem să ne simțim bine împreună. Și funcționează. Pare că scăpăm de rutina în care ne adânciserăm, spuse ea.

Dădură din cap în semn de aprobare. Nu era nevoie să o întrebe pe Trish care fusese momentul în care conștientizase rutina din viața ei și a lui Jason, și ce o motivase să încerce să iasă din situația asta. Toate știau ce înseamnă asta.

Donna se gândea să meargă la festivalul de bluegrass din Florida împreună cu Tim.

– Este într-o stațiune balneară în Keys și nu am fost niciodată acolo. Și nici într-o stațiune balneară.

– Te deranjează dacă îl invit pe Ray de Hanuca? Mă gândesc să dau o mică petrecere cu câțiva studenți evrei din clasa mea și cu părinții lor, spuse Rina. I-aș putea mulțumi în felul ăsta pentru ce a făcut pentru noi. S-a purtat grozav cu Jeremy.

– Nu, bineînțeles că nu. De ce să mă deranjeze? spuse Donna încet. Ar fi foarte în regulă. Ar fi grozav. Nici unul din ei nu sărbătorește Crăciunul, și Hanuca era probabil mai importantă pentru ei, deși fiecare îi spusese că „nu se luau în serios ca evrei". Sigur. Sper să aveți o petrecere minunată. Chiar am niște rețete de *latke*[1] pe care pot să ți le dau.

Trish o țintui pe Donna cu privirea. Calmul cu care vorbise i se păru înșelător. Muncea împreună cu Donna la spital și putea recunoaște schimbările aproape imperceptibile din vocea ei, care îi trădau neplăcerea. Dar neplăcerea nu se transforma niciodată în iritare sau în furie. Își dădu seama că nici în cele mai tensionate situații nu o văzuse pe Donna pierzându-și cumpătul. Seninătatea

[1] Clătite din cartof ras și ou servite în mod tradițional de Hanuca

ei fusese remarcată și de asistentele care o numeau, cu afecțiune, „Madonna". O privi în timp ce aceasta duse la chiuvetă caserola și o spălă cu multă atenție. Apoi schimbă repede subiectul.

– Oriunde am fi – Mexic, Vermont, Caraibe – trebuie să terminăm de citit cărțile pentru următoarea noastră întâlnire, spuse ea. Deși *Lolita* nu este cea mai potrivită carte pentru vacanță.

– De când citim cărți după sezon? întrebă Rina.

Căscă, și ele se uitară la ceas, uimite să constate că este foarte târziu.

Își îmbrăcară paltoanele, își căutară în genți cartelele de metrou. Lui Trish îi sună telefonul mobil și ea îl asigură pe Jason că e în drum spre casă. Donna își puse caserola goală într-o sacoșă de plastic. Dar nu era suficient de încăpătoare și Rina îi dădu punga ei soioasă de la Saks Fifth Avenue din care căzu o bucățică de hârtie. Era un bon de casă pentru o poșetă neagră din piele. Dădu din cap obosită. Se cunoșteau de atâta timp, încât Rina nu o mai putea surprinde sau dezamăgi, deși gesturile ei o nedumereau întotdeauna. Îi trecu prin minte că ar trebui să îl avertizeze pe Ray că Rina obișnuiește să denatureze uneori realitatea, dar alungă gândul acesta imediat. Erau cu toții adulți. Ea nu era responsabilă pentru ei doi. Și de ce i-ar păsa lui Ray despre asta, de ce se gândise măcar că lui i-ar păsa? Mototoli bonul, dezvinovățindu-se, dar fiind conștientă de un sentiment nou și vag de tristețe care o făcea să se miște mai încet în timp ce își punea paltonul greu și își strângea părul lung și blond sub beretă.

Elizabeth îl sună pe Bert și, deși vorbea foarte încet, o auziră menționând numele lui Adam de câteva ori.

– A mai zis ceva terapeutul despre Adam, Bert? Cum a reacționat Adam?

Fiul care nu știa niciodată să îi privească în ochi era mereu prezent în gândurile ei. Închise telefonul, iar Jen îi dădu paltonul

și îi întinse fularul corai pe care Elizabeth îl legă prea strâns în jurul gâtului.

– Noapte bună, Rina.

Vocile lor erau pline de afecțiune, iar ea le răspundea vioaie și plină de recunoștință.

– Mulțumesc foarte mult că ați venit. Și mulțumesc pentru toate bunătățile.

– Ai grijă de tine.

– Spune-i lui Jeremy că îl iubim și să nu se mai îmbolnăvească.

Rina stătu în prag și le făcu cu mâna în timp ce ele se înghesuiau râzând în lift. Sună telefonul și se grăbi să se întoarcă și să răspundă.

– E mai bine. Mult mai bine. Mulțumesc pentru telefon, Ray.

Zâmbi când puse receptorul în furcă și se duse în dormitor, acolo unde Jeremy dormea fără semne de febră, respirând ușor. Îl mângâie pe cap, înfășurându-și pe deget o șuviță din părul lui negru și mătăsos. Pentru prima oară după ani de zile simți un fior de bucurie.

Capitolul șase

Trish ura luna ianuarie. Era luna în care brazii de Crăciun, cu crengile golașe și uscate, erau aruncați deasupra mormanelor de zăpadă cenușie strânse de-a lungul străzii. Tomberoanele de gunoi erau supraîncărcate cu cartoane ude în care fuseseră împachetate jucării uriașe de plastic. Cutii de cadouri turtite, pătate cu zaț și sos de roșii formau ciudate piramide curbate. Scurta exaltare provocată de sărbătorile de sezon se stingea treptat și trecătorii își târșâiau picioarele prin noroiul negru cu capul plecat, ca să se ferească din calea vântului. În ianuarie întunericul se așternea prea devreme și ziua de muncă se scurgea mult prea încet. În geamurile birourilor din clădirile înalte, becurile fluorescente emiteau o lumină artificială, dând impresia de căldură și de confort, dar cei care priveau impasibili monitorul computerului și răspundeau la telefoane nu puteau fi păcăliți.

Femei palide trăgeau perdelele la geamuri, încercând parcă să își protejeze căminul de amenințarea frigului și a întunericului. Copiii stăteau prea aproape de televizoare și se ciondăneau. Erau obosiți. Zilele erau lungi, iar săptămânile și mai lungi. Era o lună în care nu aveai ce să aștepți. Nu mai urmau sărbători; nimic nu mai avea să alunge monotonia zilelor reci de iarnă. Asprimea lunii ianuarie era copleșitoare, înghețа amintirile și estompa dorințele.

Programul lui Trish era aglomerat. Ianuarie era luna în care dezamăgirile ajungeau la punctul maxim, când nefericirea se coagula în camerele supraîncălzite. Pacienții deprimați cereau consultații de urgență. Șervețele de hârtie, rupte de femeile care plângeau, erau aruncate pe biroul ei după fiecare ședință de terapie. Bărbații izbeau cu pumnii în brațele fotoliilor ei de piele, trânteau ușile când plecau din cabinetul ei, mânioși că nefericirea lor nu se diminuase, că furia refulată nu se stinsese ca prin minune. Nu avea gloanțe de argint pe care să le ofere, dar le scria rețete pentru Paxil, Zoloft și Prozac cu caligrafia ei îngrijită, deprinsă la școala rurală ai cărei absolvenți se presupunea că urmau să aplice la posturile de muncă dorite cu scrisori de intenție scrise de mână.

Le vorbea calm adolescentelor care nu puteau să rămână așezate în timpul ședinței de terapie și se plimbau nervoase prin cameră, răsfoind prin cărți și reviste, apoi punându-le la locul lor. Priveau pe geam minute în șir, apoi se întorceau brusc pe scaunul din fața ei, cu chipurile palide și cu mâinile tremurând. Nu le întreba despre gândurile care li se înghesuiau în minte în timp ce se uitau în jos, la strada măturată de vânt. Presupunea că se gândeau dacă ar fi plutit ușoare ca un fulg prin aerul cenușiu către abisul acela de vid existențial pe care se chinuiau să i-l descrie. Multe dintre ele erau slabe, numai piele și os. Încheieturile lor fragile se zăreau prin pielea roz care purta de multe ori cicatricile unor tăieturi care se vindecau încet.

Vocile lor, de cele mai multe ori șoptite, erau cuprinse de amărăciune. Sărbătorile lor fuseseră îngrozitoare. Viața lor era îngrozitoare. Aveau de gând să se înfometeze până mureau. Ea se chinuia să găsească cuvintele potrivite pentru a le trezi din nou pofta de viață, dar în final se declara înfrântă și le oferea pastile pe care ele refuzau să le ia.

– Urăsc luna ianuarie, țipă o fată care avea bilet de învoire de la Barnard[1].

Vocea îi era plină de furie și de nemulțumire. Trish se gândi la modul în care Nabokov descrisese vocea Lolitei, ca o tânguire a unei nimfe copile.

– Și eu urăsc luna ianuarie, spuse Trish, încălcând conduita profesională, dar reușind să treacă peste bariera dintre medic și pacient.

Fata începu să plângă. Apoi să vorbească fără oprire. Trish prelungi ședința și întârzie la prânzul cu Donna.

– Urăsc luna ianuarie, repetă ea, așezându-se pe scaunul din fața prietenei sale, în cantina spitalului. Cred că rata sinuciderilor se dublează acum. Internările se fac pe bandă rulantă. Telefonul sună fără întrerupere.

– Tulburări afective de sezon, replică Donna calm. A făcut cineva vreun studiu în care să compare numărul cazurilor de depresii în zonele cu climă rece față de cele cu climă caldă?

– Sunt sigură că da. Și chiar dacă nu s-a făcut, acum, când avem conversația asta, o propunere pentru un astfel de studiu se află pe biroul vreunui director de fundație.

Trish mușcă din sendvișul ei cu pui.

– Mă bucur că întâlnirea clubului de luna asta se ține la noi. Am la ce să mă concentrez și mă ajută să uit de valul de pacienți. Cu toate că, să citești despre Lolita este tot un fel de experiență clinică.

– Ar trebui să fie o întâlnire interesantă, spuse Donna. Discuția despre *Lolita* în Manhattan va fi foarte diferită de discuția despre Lolita din Teheran.

– Ai terminat ambele cărți? întrebă Trish.

---

[1] Liceu de artă pentru fete în New York

Donna dădu din cap. Citise ambele volume pe plaja albă din Sunset Key, în timp ce degetele ei aruncau umbre pe paginile scăldate de lumina soarelui. Era un adevărat răsfăț să poți să citești, apoi să meditezi și să citești din nou și, din când în când, să te lași furată de un somn scurt și dulce. Îl lăsa pe Tim să o tragă în apa oceanului și să danseze cu ea printre valuri, dar apoi își deschidea din nou cartea fără ca măcar să se obosească să se șteargă pe prosop, nepăsătoare de urmele pe care degetele ei ude la lăsau pe foile tipărite. Ambele cărți o fascinaseră și o făcuseră să se adâncească în cunoașterea sinelui. Îi plăcuse în mod special *Citind Lolita în Teheran*, în care autoarea spunea povestea unui club de carte clandestin format din tinere care studiau literatura cu ea la universitate și care se adunau în sufrageria ei. Gestul lor curajos era un adevărat protest intelectual.

O dată, în timpul vacanței, îl sunase pe Ray, dar el nu era acasă și ea nu-i lăsase nici un mesaj. A doua zi formase numărul Rinei, dar închisese înainte ca telefonul să sune.

– Cred că toată lumea a citit cartea, spuse ea. Jen a spus că a terminat ambele cărți înainte de Anul Nou și apoi le-a recitit. Mi-a spus că Elizabeth nu se prea înnebunește după Nabokov. Nu știu nimic de Cynthia, dar probabil le-a citit atunci când nu decora casa, împacheta cadouri, gătea o cină sofisticată sau negocia cu Eric despre care din ei doi să petreacă sărbătorile cu copiii. Și, bineînțeles, verifica și ce se întâmplă la birou din oră în oră. O știi pe Cynthia. Ea le rezolvă pe toate.

– Reginele balului o fac întotdeauna. Poate pentru că au atâtea doamne de onoare pe lângă ele, o tachină Trish. Nu că grasa de Mae sau bonele cu cercel în buric s-ar califica pentru rangul de doamne de onoare.

Donna izbucni în râs.

– Cred că o să fiu bântuită de analogia asta pentru totdeauna.

– Pentru că a fost o analogie foarte exactă. Analizele exacte sunt cele care rămân. E prima lecție din cursul de pregătire analitică. Nu, nu prima. Poate a doua sau a treia. Ai vorbit cu Rina?

– Puțin. Foarte puțin. Jeremy se simte bine. E perfect refăcut. Ray crede că a fost vorba de o infecție gripală, răspunse Donna cu calmul ei obișnuit, dar Trish sesiză o notă de răceală.

– Și Ray ce face? întrebă ea precaut.

– E bine. Normal că e bine. Tonul îi părea defensiv și avu o clipă de ezitare, ca și cum ar fi vrut să mai adauge ceva, dar, în schimb, își făcu de lucru strângând farfuriile de pe masă. Trebuie să plec. Mă întâlnesc cu asistenta de la dializă. Trebuie să îi dau un nou program de nutriție. Trish, vreau să scriu și eu o propunere de grant. Ai timp să te uiți peste ea?

– Sigur.

Trish o privi pe Donna străbătând cantina cu pasul lin și mișcându-și șoldurile. Halatul ei alb era imaculat și își prinsese părul blond într-un coc simplu lipit de ceafă. Ca de obicei, îi păruse calmă și senină, dar cumva reținută. Se gândi că Donna vorbise foarte puțin despre Tim și nu pomenise nimic despre Ray. Dar nici ea nu vorbise despre Jason și Amanda. Conversațiile nu se legau ușor în ianuarie, găsi ea vinovatul. Toți păreau introvertiți în luna aceasta.

Luă un carnețel și se gândi la un meniu pentru întâlnirea clubului de carte. Voia ceva diferit, sofisticat și suficient de colorat ca să compenseze întunericul iernii. *Bouillabaisse*. Cuvântul în sine o intriga și o făcea să uite de fetele care plângeau și de străzile mărginite de zăpadă.

Întâlnirea era programată pentru luni seara. Trish, Jason și Mandy s-au binedispus sâmbătă la cumpărături. Era genul de activitate pentru a cărei organizare Trish depusese un efort susținut în ultimele luni.

– Trebuie să învățăm să ne distrăm împreună, îi spusese ea lui Jason.

– Poți să programezi buna dispoziție, să o prescrii ca pe un medicament într-o rețetă? întrebase el ironic. Ai putea să scrii un ghid de terapie – *Familia care se distrează împreună rămâne împreună* – și eu aș putea să o vând. Exagerezi, Trish. Nu cred că trebuie să ne programăm în mod artificial timpul pe care îl petrecem împreună.

– Trebuie să schimbăm ceva, spusese ea insistând încăpățânată și, în cele din urmă, el fusese de acord.

Nu discutau despre despărțirea Cynthei de Eric, dar acest lucru plana asupra lor ca un nor, ca un semnal permanent al pericolului ascuns care îi amenința. Asemenea celor care își instalau sisteme de alarmă după ce un vecin fusese jefuit, își creaseră noi programe de protecție, devenind conștienți deodată de vulnerabilitatea cuplului lor.

Făcuseră eforturi. Fiecare din ei muncise mai puțin și făcuseră planuri care o includeau și pe Amanda. Căutarea unei noi locuințe și a unei case de vacanță se transformaseră în aventuri antrenante. Au gătit din nou împreună, așa cum obișnuiau să facă la început, făcând-o și pe Amanda părtașă la această distracție, încurajând-o să facă găluște și să amestece în sosurile dulci și lipicioase. Trish și-a luat un ajutor pentru treburile casei – Irene, o finlandeză harnică, bucuroasă să scape de supravegherea copiilor până seara târziu și să facă în schimb treburi ușoare și să gătească. Jason și-a redus călătoriile de afaceri. Și, spre uimirea lor comună, efortul chiar dădea roade. Curând, se simțiseră mai relaxați împreună, iar Amanda părea și ea mai fericită. Nu se mai trezea în miezul nopții cu trupul încordat și țipând de frică. Croaziera în Caraibe de Crăciun îi încântase foarte mult. Amintirea zilelor însorite pe mare, a orelor lungi petrecute citind pe puntea vasului o apăra pe Trish împotriva frigului aspru al iernii, o ajuta să țină în frâu depresia care amenința

să o cuprindă în lunile întunecoase și plicticoase ale începutului de an.

Stabilindu-și cu îndemânare propriul diagnostic, își amintea întotdeauna de alienarea pe care o simțea în copilărie și de tristețea sau de nesiguranța anilor de studenție, luptându-se să contracareze depresia incipientă de care se simțea cuprinsă. Își organiză weekendul astfel încât să poată lupta cu tristețea care punea stăpânire pe ea și își concentră atenția către clubul de carte. Era nerăbdătoare să își revadă prietenele, să își povestească aventurile din vacanța de iarnă, să facă trecerea în revistă a enervărilor și a lucrurilor amuzante din săptămânile ce trecuseră.

Se gândi, în timp ce își analiza melancolia și nerăbdarea de a sta în mijlocul prietenelor ei în camera de zi luminată discret, că cluburile de carte nu se deosebeau foarte mult de grupurile care militau pentru drepturile femeii în zorii feminismului. Acele ore în care ideile și analizele erau schimbate cu pasiune și cu sinceritate reprezentau un refugiu de preț, un spațiu sigur în care se putea discuta despre orice. Ținând în brațe cărțile și notițele lor, revigorate de mâncarea bună și de sentimentul de prietenie, puteau spune orice, fără să se teamă că vor fi respinse sau luate în râs. Viețile scriitorilor și ale personajelor fictive le lărgeau orizonturile, adăugau noi dimensiuni imaginii despre sine. Trish își dădu seama că așteaptă întâlnirea clubului cu o bucurie aproape copilărească, stabilind ce are de pregătit, făcând liste de cumpărături, verificând târziu în noapte raftul cu condimente să vadă dacă are ingredientele necesare.

– Sâmbătă o să facem cumpărături, le spuse ea lui Jason și Amandei, și duminică o să gătim.

– Și eu te ajut, încuviință Amanda plină de entuziasm. Fac cumpărături și gătesc.

– Facem cumpărături și gătim cu toții, spuse Jason.

Entuziasmul lui Trish era contagios.

În acea sâmbătă merseră pe Fulton Street și umblară prin piața de pește, râzând de Amanda care își ținea respirația din cauza mirosului, zâmbind când admira grămada sclipitoare de scrumbii, branhiile lor aruncând licăriri argintii peste stratul din bucăți de gheață pe care erau așezate.

– Uite, mami, pielea lor seamănă cu niște *bijutelii*, strigă ea.

Râseră cu duioșie de pronunția ei stâlcită. Trish o îmbrățișă și îi permise să pună bucățile netede și albe de calcan pe hârtia de ziar, în timp ce ea alegea bucăți gelatinoase de halibut și o plătică mare. Jason adăugă un merlan mic și vânzătorul de pește aruncă înăuntru două lămâi mari. Amanda își mirosi degetele și se strâmbă. Izbucniră cu toții în râs în timp ce își ștergeau mâinile cu șervețelele scoase cu vârful degetelor din buzunare.

Trish se amuză când observă că se îmbrăcaseră la fel în acea dimineață, fără să stabilească acest lucru dinainte. Purtau blugi vechi, pulovere groase și geci cu puf. Ea își îndesase o căciulă de lână peste părul negru cu câteva fire albe, cu o tunsoare elaborată făcută de un stilist din Madison Avenue (coafeza personală a Cynthiei). Fu încântată că sfidase orice reguli ale modei în dimineața aceea.

– Homar? întrebă Jason. Îmi aduc aminte că Cynthia a făcut-o cu homar atunci.

– Fără homar. Eu nu sunt Cynthia.

Cynthia, bineînțeles, adăugase și crustaceul care dădea culoare și rafinament acelui fel de mâncare simplu, care era o delicatesă pentru New York, dar un fel de mâncare de zi cu zi pentru un pescar. Însă Cynthia nu făcuse altceva decât să aleagă rețeta. Mae fusese cea care gătise pentru petrecerea familiei Anders, la care mâncaseră *bouillabaisse*. Și bineînțeles că

Cynthia nu s-ar fi dus în oraș să cumpere peștele, cel mult l-ar fi comandat de la Citarella[1].

Trish încercă să și-i imagineze pe Cynthia și pe Eric, urmați de gemene, umblând prin piața de pește supraaglomerată, înghesuiți de grămada de cumpărători. Cynthia ar fi îmbrăcată lejer, dar elegant, cu o haină largă și un fular de lână lung, mergând cu un pas înaintea lui Eric. Pe el și-l imagină în jacheta lui moale de piele și cizmele italiene, iar pe gemene în geci de fâș identice și în pantofi sport de un roșu aprins. Își scutură capul. Fantezia ei nu era posibilă. Familia Anders era prea elegantă să se învârtă prin rumegușul amestecat cu sânge și resturile peștilor eviscerați. Gemenele răsfățate, care cântau la viorile lor Suzuki în camere pline de flori, ar fi început imediat să se smiorcăie. Cynthia și-ar fi tras fularul peste păr ca să-l protejeze de ploaia de solzi sclipitori care zburau prin aerul urât mirositor. Eric ar fi putut privi toată scena cu atenția concentrată a unui regizor, foarte interesat de ce se întâmplă, dar fără să se poată amuza.

Se întrebă dintr-odată de ce își compara propriile bucurii cu scara de valori a Cynthiei. Gândul acesta o nemulțumi și vru să îl alunge, își scoase căciula și o puse în buzunarul lui Jason. El îi cuprinse mâna drept mulțumire pentru acest gest intim.

Au ieșit în oraș în acea seară. Un client al lui Jason investise într-un spectacol și îi oferise bilete, care nu erau o invitație, ci o obligație.

– Mă duc singur dacă ești obosită, propuse el.

– Nu. S-ar putea să ne distrăm, spuse ea.

Se felicitară în gând pentru noua lor hotărâre de a se simți bine unul cu celălalt.

---

[1] Piață celebră din New York

Luară un taxi până la East Village. Piesa, așa cum anticipaseră amândoi, era plină de replici prețioase, iar clientul lui Jason și soția lui plecaseră înainte de terminarea primului act.

– Fără să își ia rămas-bun. Fără să ne mulțumească pentru că am venit, șopti Trish.

– Când ești atât de bogat nu mai e nevoie să fii politicos.

– Atunci, nu vreau să fiu niciodată atât de bogată.

– O să țin minte chestia asta.

Pufniră în râs. El își trecu degetele prin părul ei des și apoi își odihni mâna pe ceafa ei, un gest tandru ce evoca intimitatea lor recucerită.

La pauză, plecară și ei. Pe strada cu teatrul se afla un mic bistrou, și intrară acolo. Se așezară într-un separeu din spatele camerei pline de fum. Își băură cafeaua cu lapte în timp ce îi observau pe ceilalți clienți. Un cuplu format din doi tineri palizi stătea tăcut în fața farfuriilor neatinse, și apoi brusc, fără nici un cuvânt, el aruncă o bancnotă pe masă și plecă. Soția lui se uită în urma lui cu ochii în lacrimi. Deschise gura, probabil dorind să îl strige, dar nu îi ieși nici un cuvânt. Așa că își concentră atenția asupra omletei, o mâncă și apoi trase farfuria lui și o mâncă și pe aceasta. Se șterse cu grijă la gură și la ochi cu același șervețel, își puse haina și ieși din restaurant.

– Ianuarie, spuse Trish cu amărăciune.

Puse cearta pe seama iernii malefice, a vântului aspru și a tristeții reci care cuprindea totul.

– Oamenii căsătoriți se ciondănesc și primăvara și vara, protestă Jason.

– Și toamna, spuse ea, gândindu-se la cârciumăresele de culoarea ambrei pe care i le dusese Cynthiei în dar, în acea seară de toamnă când clubul lor de carte se reunise după vacanță, și Cynthia aruncase bomba: „Divorțez de Eric". Dar nu vorbise nimic despre

certuri și neînțelegeri, iar Trish nu ar fi folosit niciodată cuvântul „ciondăneli" în legătură cu Cynthia și Eric. Era de fapt un cuvânt arhaic pe care nu l-ar fi folosit deloc, dar era amuzant, chiar îndrăzneț, faptul că Jason alesese să îl folosească. Îi zâmbi, cuprinsă de un val de afecțiune, recunoscătoare că reușiseră să se redescopere. Presupuse că le datora Cynthiei și lui Eric acest lucru.

Doi bărbați de la o masă alăturată se ridicară și păși oarecum timizi spre locul unde stăteau două tinere. Trish îi privi stând în picioare stingheriți lângă masa lor până ce femeile îi poftiră să se așeze. Bărbatul cel scund roși. Absorbită de interacțiunea lor, întrebându-se dacă cei patru străini vor ajunge să formeze cupluri, nu observă că masa de la care plecase femeia palidă fusese ocupată de doi bărbați care stăteau cu spatele la ea.

Jason îi strânse mâna.

– Trish, Eric tocmai a intrat în restaurant. Eric și un alt tip. Un tip foarte tânăr.

Îl observă într-adevăr pe Eric studiind meniul. Părul îi crescuse un pic mai lung și îi apăruseră fire albe, o șuviță rebelă îi cădea ca de obicei pe frunte. Fața lui cu alură șireată îi păru mai slabă decât de obicei. Era îmbrăcat elegant, cu pantaloni largi de catifea și un pulover cu anchior din cașmir verde peste o cămașă galben pal. Cel care îl însoțea era îmbrăcat ca un student, cu blugi decolorați, un pulover gri și bocanci. Părul lui, la fel ca al lui Eric, era blond-auriu, și ochii lui cenușii, la fel ca ai lui Eric, erau ciudat de alungiți, cu gene foarte dese. Asemănarea lor o uimi pe Trish și se gândi deodată la un pacient pe care îl tratase cu ani în urmă, un tânăr avocat care, pe lângă celelalte mărturisiri mai puțin interesante, îi spusese că putea să facă dragoste doar cu o femeie care îi semăna, atât din punct de vedere al nuanței de piele, cât și a trăsăturilor feței.

– O formă de narcisism, îi spusese psihanalistul cu care se pregătea Trish când aceasta îi ceruse sfatul. Un bărbat care vrea să facă dragoste cu el însuși.

Dar nu observase nici o tendință narcisistă la Eric, și încercă să se convingă că era ridicol să tragă concluzia că bărbatul cel tânăr era iubitul lui Eric. Dacă doi bărbați luau cina împreună nu însemna că sunt homosexuali. Să crezi asta ar fi culmea homofobiei. Dar chiar în momentul în care mintea ei se frământa cu aceste gânduri, Eric închise meniul și își puse brațul pe umărul celuilalt.

– Ce facem? întrebă Jason nervos.

Considera că Eric îi este prieten. El și Trish luaseră din când în când cina cu Eric și Cynthia, și avuseseră abonamente la o stagiune de concerte. Cei doi bărbați, încurajați de prietenia soțiilor lor, se plăcuseră și, uneori, Jason îi oferea lui Eric sfaturi pentru investițiile sale financiare. Dar nu îl mai întâlnise pe Eric de când se despărțise de Cynthia, deși, o dată sau de două ori, se gândise să îl sune. Și îi era rușine că nu o făcuse. Ar fi fost foarte urât din partea lor să îl ignore acum.

– Nu știu. Hai să mergem să îl salutăm, spuse Trish, dar chiar în momentul acela chelnerul le aduse nota și, în timp ce Jason o achita, Eric se ridică de la masă și se îndreptă spre toaletă.

Fără să își vorbească, Trish și Jason părăsiră în grabă bistroul. La ieșire, Trish se întoarse și îl privi pe tânărul care stătea singur la masă, împăturindu-și șervețelul.

– Crezi că...? îl întrebă ea pe Jason în timp ce mergeau spre stația de metrou, temându-se să își termine fraza, știind că el va subînțelege cuvintele pe care nu le rostise.

– Nu știu ce să cred, spuse el brusc.

– Asta ar explica totul, murmură ea.

– Sau nimic, replică el pierzându-și răbdarea și fiind pe punctul de a-și pierde cumpătul. Dumnezeule, de ce nu puteți tu și

prietenele tale să lăsați lucrurile așa cum sunt? Orice s-ar fi întâmplat, e problema Cynthiei și a lui Eric. Nu are legătură cu voi.

„Ba avea foarte mare legătură", se gândi ea, însă rămase tăcută. Îl prinse de braț și porniră tăcuți spre casă.

Făcură dragoste în acea seară, febril și tandru, și adormiră îmbrățișați.

Trish găti duminică. Amanda, cocoțată pe un scaun înalt, alături de ea, tăie usturoiul și tocă prazul. Când se plictisi se duse în parc cu Jason, care era gata să îi facă pe plac pentru că fuziunea unor companii la care muncea de săptămâni întregi fusese în sfârșit încheiată. Flutura faxul primit de parcă ar fi fost un steag al victoriei. Nici unul din ei nu pomeni de Eric.

Trish se gândi să o sune pe Jen cea delicată și calmă, care se bucura de încredere Cynthiei și a lui Eric deopotrivă. Ridică receptorul, dar îl puse la loc. Ce rost ar avea? Rina sugerase oare că Eric s-ar putea să fie homosexual sau fusese o ipoteză pe care o luaseră toate în calcul și o dezbătuseră alături de celelalte variante? Nu își amintea.

Dădu supa în clocot, adăugă peștele, verdeața și condimentele, zâmbind în timp ce aroma fierturii umplea bucătăria. Plină de încântare, lăsă mâncarea să fiarbă, uimită de fericirea nouă pe care o dobândise atât de ușor. „Nu atât de ușor" se corectă ea obiectivă. Ea și Jason făcuseră aceste schimbări din teamă, și teama încă persista. Nu vor abandona atât de repede precauțiile.

În noapte aceea, în care Amanda dormea epuizată, își reciti notițele despre *Lolita*. Povestea se concentra, desigur, asupra obsesiei sexuale a lui Humbert Humbert pentru preadolescenta Lolita și asupra odiseei lor transamericane. Totuși, Trish resimți o simpatie ciudată pentru Charlotte Haze, tânăra mamă a Lolitei. Biata Charlotte, ținând piept persecuțiilor. Cititoarele din Teheran, la fel

de persecutate și la fel de luptătoare, ar fi trebuit să o înțeleagă, dar se pare că Charlotte nu le interesase deloc. Trish se întrebă dacă Charlotte, omorâtă atât de convenabil de Nabokov ca să își poate dezvolta povestea, va stârni imaginația clubului ei de carte. Făcu o listă cu posibilele lor reacții. Donna, Jen, Elizabeth, Rina, *Cynthia*.

Sublinie numele Cynthiei o dată și încă o dată. Se întrebă, nu pentru prima oară, dacă se dovediseră insensibile când aleseseră să discute despre *Lolita*, ținând cont de problema ei cu Eric. Își dădu seama că era posibil ca o perversitate subconștientă să le fi făcut să aleagă cartea. Se gândi la Eric, îl văzu punându-și brațul pe umărul tânărului posac în timp ce stăteau împreună în acel bistrou întunecos și fu mânioasă pe propriile gânduri. Ce prostie să pună semnul egalității între Eric și Humbert. Comparația era ridicolă.

– Cel puțin nu am ales să citim *Maurice*, spuse ea cu voce tare, amintindu-și șocul pe care îl avusese în școală când citise pentru prima oară romanul lui Forster ilustrat cu desene ce zugrăveau scene erotice homosexuale. Zâmbind amuzată de naivitatea ei de atunci, închise cărțile și le așeză alături de notițe pe noptieră.

– Ce-ai spus? strigă Jason din baie.

– Nimic.

Ridică din umeri, stinse veioza și se băgă în pat unde o aștepta Jason cu fața tăbăcită de vânt și cu părul încărunțit încă ud de la duș.

Când ajunse acasă a doua zi, simți în aer mirosul de *bouillabaisse*. Aroma făcu să dispară ca prin minune tensiunea acelei după-amiezi, graba cu care dictase progresele făcute de pacienți, conversația prea grăbită și probabil prea poruncitoare pe care o avusese cu mama fetei de la Barnard, nervozitatea ei față de un rezident care nu îi înțelesese îndrumările. Fusese hotărâtă să plece mai repede de la spital în acea zi și reușise. Va îndrepta totul mâine, dar în seara aceea vor lua o

masă grozavă, se vor pune la curent cu ultimele noutăți și vor evada în lumile ciudate create de Nabokov și Nafisi.

O să tragă perdelele ca să nu mai vadă întunericul iernii și vor sta în camera luminată puternic, ea și prietenele ei urmându-le pe surorile lor cititoare într-un continent îndepărtat pe străzile periculoase ale Teheranului. Asemenea acelor femei iraniene, se vor strecura prin fanteziile întunecate și prin gesturile lui Humbert Humbert. Simți un fior de plăcere intelectuală anticipând toate acestea și se simți vinovată gândindu-se că Amanda își petrecea noaptea acasă la o prietenă de joacă, iar Jason avea o întâlnire târzie. Seara îi aparținea în întregime.

– Mulțumesc că ai încălzit supa, Irene, strigă către menajera cu față plăcută și cu un aer sănătos, care dădea cu aspiratorul în camera de zi.

Se felicită că o angajase pe Irene. Ar fi trebuit să urmeze mai demult exemplul Cynthiei.

Puse cumpărăturile pe dulapul din bucătărie, adulmecând aromele amestecate ale trandafirilor galbeni cu mirosul de baghetă proaspătă. În timp ce Irene punea masa, Trish făcu o salată, tăie bagheta și puse florile în două vaze, pe care le duse în camera de zi. O intrigase faptul că, în ciuda nesiguranței și a neajunsurilor vieții trăite într-un oraș controlat de fundamentaliștii islamici, Azar Nafisi își aștepta întotdeauna grupul de cititoare cu casa înmiresmată de flori proaspăt culese. Era emoționant, de asemenea, că studentele ei, indiferent cât de tare se temeau și cât de agitate erau în legătură cu acele întâlniri, aduceau întotdeauna fursecuri și prăjiturele.

Cynthia era cea care avea să aducă dulciurile în seara aceea. O sunase pe Trish de dimineață să o anunțe acest lucru.

– O să fiu asemenea unei fete din Teheran sosind cu cutia de ecleruri, spusese ea, și amândouă izbucniseră în râs.

– Bietele fete, spusese Cynthia.

– Bietele fete, o aprobase Trish.

Trish se întrebase dacă Cynthia compara tristețea din propria viață cu tristețea acelor tinere care fuseseră nevoite să își acopere chipurile, să își strângă părul sub baticuri închise la culoare și să își ascundă trupul în haine lungi și grele. Dar nefericirea, bineînțeles, rămâne singulară. Cel care jelește dispariția cuiva nu este consolat de pierderile pe care le-au suferit alții. Tristețea Cynthiei îi aparținea doar ei, la fel de copleșitoare pentru ea precum tristețea și suferința unei femei din Teheran, al cărei soț o bătea pe ea sau pe prietena ei care fusese abandonată de iubit.

– Vrei să rămân să te ajut să servești la masă și apoi să spăl vasele? întrebă Irene.

– Nu, dar mulțumesc pentru propunere, spuse Trish. Ne vedem la sfârșitul săptămânii.

Ar fi fost bine să o ajute Irene, dar își dorea să fie singură cu prietenele ei, să fie singura stăpână a casei în acea seară.

– Asta îmi place la viața mea, îi spusese Donna la prânz în ziua aceea. Când închid ușa apartamentului meu, sunt singură și liberă.

Trish simțise o urmă de invidie. Singurătatea nu mai era posibilă pentru o femeie căsătorită și cu copii. Casele lor erau rareori doar ale lor. Nu mai exista nici un spațiu care să nu fie invadat.

– Distracție plăcută, spuse Irene gânditoare și închise încet ușa în urma ei.

Trish știa că soțul lui Irene lucra în schimbul de noapte, copiii ei erau deja adulți și serile ei erau lungi și singuratice. Și, bineînțeles, știa că îi prindeau bine banii în plus pe care îi primea de la ea. Lui Trish îi părea rău pentru ea la fel cum îi părea rău pentru Tahereh Khanoom, servitoarea care umbla prin apartamentul lui Nafisi din Teheran încălțată în papuci, și pentru Louise, menajera care

deretica în casa lui Charlotte Haze de trei ori pe săptămână, făcând ordine după Lolita, frecând farfuriile lăsate nespălate cu zilele. Nu se pomenise nimic în carte despre soarta lui Tahereh Khanoom după plecarea lui Nafisi în America, la fel cum Louise dispăruse din narațiunea lui Nabokov după moartea lui Charlotte.

Trish se gândi la Mae cea eficientă și ursuză, gătind și aranjând paturile prin casa Cynthei în locuința din East Side, în tenișii asortați cu treningurile. Mae, desigur, cunoștea secretele Cynthiei, era cea care conducea casa, dar și de ea se putea scăpa în orice moment. În viață, la fel ca în literatură, servitorii care pășeau fără zgomot, purtând papuci sau tenișI, deveneau niște fantome domestice; dispăreau fără să protesteze, purtând cu ei secretele cumplite ale caselor în neorânduială și ținând ascunse observațiile și nemulțumirile proprii.

Se auzi soneria și se grăbi să deschidă ușa. Râzând și sporovăind vesele, pentru că se aflau din nou împreună după vacanța de iarnă, prietenele ei se strânseră la ea în apartament, dezbrăcându-se de paltoanele grele, punându-i cadourile în brațe sau așezându-le pe măsuța joasă, printre nelipsitele platouri cu brânză și biscuiți, precum și paharele de vin colorate. Cynthia aduse prăjituri într-o cutie mare și albă, pe care Trish o duse în bucătărie. Jen și Elizabeth aduseră narcise, Rina îi dădu cartea lui Nabokov, *Pnin*, pe care se lăudă că o descoperise în librăria Strand. Donna îi oferi o cochilie sidefie pe care o adusese de la Keys.

– Dacă o ții la ureche, o să auzi numai valurile mării, nu și suspinele, spuse Donna tachinând-o.

Trish i se plângea destul de des despre suspinele și tăcerile îndelungi ale pacienților săi.

Își găsiră fiecare câte un loc în camera de zi. Puloverele lor viu colorate și eșarfele lor din mătase sclipitoare formau un curcubeu pe fondul bej al canapelei și al scaunelor de aceeași culoare. Obrajii

lor căpătară nuanțe rozalii în timp ce își sorbeau vinul râzând și vorbind. Donna își desfăcu părul, Jen își scose pantofii. Conversația deveni din ce în ce mai animată, vocile le erau voioase și muzicale. Nu aveau să se lase înfrânte de mohorâtul ianuarie.

Au făcut schimb de povești din vacanță, au spus anecdote de la serviciu, au discutat despre reuniunile de sărbători. Jen interpretă o parodie tristă plină de cruzime despre ajunul Crăciunului petrecut la azilul mamei sale.

– Două femei cu cârje, doi bărbați în scaune cu rotile și mama noastră, cea mai oropsită dintre ei, strânși în jurul unui brad golaș decorat de cercetașele obeze care nu puteau să aprindă luminițele și care nu știau nici un colind. Și bineînțeles că draga și blânda noastră mamă a fost aceea care le-a spus în cele din urmă: „Mergeți acasă, fetelor. Oricum suntem surzi. Și luați și prăjiturile cu voi, suferim de diabet".

Izbucniră în râs, chiar și Elizabeth, care scutură din cap plină de remușcări.

– Hai, Jen, potolește-te, o dojeni ea ca o soră mai mare.

– Nu vreau să mă potolesc. Acolo m-am purtat frumos. Asta mi-a dat dreptul să fiu obraznică, ripostă Jen, iar apoi rânji în timp ce își umplea din nou paharul cu vin. Și mi-a dat dreptul de asemenea să plec în Mexic cu conștiința curată.

– Și Ian a supraviețuit, observă Elizabeth sec.

– Nu m-am îndoit niciodată că o s-o facă. A lucrat chiar foarte mult în acea perioadă. Expoziția lui este gata. Aici, cum a fost de Hanuca, Rina? Hai să fim puțin ecumenice, se întoarse ea către Rina.

– A fost distractiv. Lui Jeremy i-a plăcut. A fost prima oară pentru el când a serbat Hanuca. A trebuit să împrumut și o menora, răspunse Rina. Dar mi-a făcut bine această întoarcere la un trecut pe care îl uitasem.

Își mângâie coada de păr lungă și se jucă cu nasturii de lemn ai jachetei de culoarea untului.

Donna o privi atent. Nu o mai auzise niciodată pe Rina înainte mărturisindu-și slăbiciunea de a se reinventa mereu, de a se deconecta și reconecta cu trecutul.

– Ray a spus că s-a simțit foarte bine, zise ea, păstrându-și tonul obișnuit și făcându-și de lucru cu aranjarea biscuiților.

El făcuse de fapt mai mult decât asta. O invitase pe Donna la un mic restaurant franțuzesc cu mâncare foarte bună, unde mergeau des, și îi spusese că se întâlnise cu Rina de câteva ori în timpul vacanței, că îi plăcuse să își petreacă timpul cu ea și că îi părea o persoană foarte interesantă. „Și Jeremy este un copil minunat", adăugase el.

Donna știuse dintotdeauna că Ray își dorea foarte mult să fie tată, iar fosta soție care își făcea griji pentru siluetă îl privase de acest drept.

– Rina este o fată interesantă și frumoasă, fusese Donna de acord.

– Și o mamă grozavă.

– Da. O mamă grozavă.

Se priviseră triști unul pe celălalt, conștienți de adevărul care nu fusese rostit.

Când o condusese acasă nu urcase la ea și nici nu o sărutase de noapte bună. O mângâiase în schimb tandru pe obraz, un gest de afecțiune și da, știu asta, de adio. Era tristă, dar nu surprinsă de cele întâmplate. Se întreba cum de era posibil să o doară atât de tare pierderea unui lucru pe care nu și-l dorise niciodată cu adevărat. Ea și Ray recunoscuseră încă de la început că își pot oferi unui altuia companie și afecțiune, dar nimic mai mult. Și totuși, și totuși. Nu își putea exprima în cuvinte tristețea.

– Da, așa mi s-a părut și mie, spuse Rina roșind și evitându-i privirea.

Ea și Donna trebuiau să stea de vorbă cât mai curând.

Celelalte își sorbiră vinul. Schimbul de priviri între Rina și Donna le stingherise. Tocmai ce se confruntaseră cu probleme ca fragilitatea prieteniei, nestatornicia iubirii. Vulnerabilitatea relației dintre Cynthia și Eric le adusese aminte de propria vulnerabilitate. Căutară alte subiecte de conversație. Iarna care nu se mai termina. Nebunia următoarelor alegeri. Fiecare dintre ele se plânse de stresul de la serviciu, făcând schimb de povești în care erau implicați superiori și subordonați. Spontaneitatea de la începutul întâlnirii lor dispăruse.

Trish se grăbi în bucătărie, verifică mâncarea și le chemă la masă. Atmosfera se destinse în timp ce îi întindeau farfuriile lui Trish, ungeau bucățile de baghetă cu unt și gustau tocana aromată de pește.

– Delicios.

– Fantastic.

– Ai avut o idee grozavă cu rețeta asta, Trish.

Entuziasmul lor era sincer. Erau femei care iubeau mâncarea bună, care citeau cărțile de bucate cu plăcere și se simțeau ca acasă la masa personajelor de roman – dejunurile sățioase la casele de țară englezești ale lui Henry James, cinele frugale și singuratice preparatele de eroinele Barbarei Pym, aperitivele sofisticate ale evreului Philip Roth, orgiile culinare ale lui Tom Jones.

Înroșindu-se de mândrie și plăcere, Trish le oferi salata, le spuse cât de încântată fusese Amanda să meargă la piața de pește Fulton, întrebă îngrijorată dacă nu cumva pusese prea mult usturoi.

– E perfect, o asigură Cynthia înmuind pâinea în sos. Eric tot vorbea despre cum o să le ducem pe gemene la piață, dar nu am reușit niciodată să ajungem.

– Dar poate o s-o faceți, spuse Jen amintindu-și căldura cu care se priviseră atunci când se întâlniseră la ea în mansardă – generozitatea lui Eric, recunoștința Cynthiei.

Așteptară ca ea să spună ceva, dar Cynthia dădu din cap și nu scose nici un cuvânt. Dezamăgite, se strânseră din nou în camera de zi, ținând în mână cestile de cafea și așezându-și cărțile în poală. Trish luă de pe masă farfuriile cu brânză și biscuiți și aduse prăjiturile.

– E interesant că femeile din clubul de carte de la Teheran nu luau niciodată masa împreună. Întotdeauna mâncau doar pateuri și prăjituri, observă Donna.

– Pentru că viețile lor erau atât de amare încât le era foame de ceva dulce, sugeră Elizabeth, mușcând dintr-un ecler și lingând crema care se prelinse pe crusta pufoasă.

Viața ei era la fel de amară. Și ei îi era foame de dulciuri.

Trish îi prezentă pe scurt pe autorii celor două cărți, punând accentul pe asemănările din viețile lor.

– Și Nafisi, și Nabokov sunt refugiați. Poate nu în înțelesul clasic, ei nefăcând parte din „gloatele îngrămădite" tânjind după libertate, așa cum îi descrie Emma Lazarus[1], spuse ea.

– Și cu siguranță nu făceau parte din „sărmanii abandonați pe țărmurile supraaglomerate", adăugă Rina. Am încercat să predau poemul, și studenții mei l-au luat foarte personal. Sunt în cea mai mare parte imigranți, dar nu se consideră sub nici o formă ca făcând parte din „gloatele îngrămădite" sau „sărmanii abandonați pe țărmurile supraaglomerate".

– Biata Emma Lazarus a devenit neloială politic după standardele de astăzi. Ce vreau să spun este că ambii scriitori erau refugiați,

[1] Emma Lazarus este autoarea poemului *The New Colossus*, scris în 1883. Versurile sale au fost gravate pe soclul Statuii Libertății în 1903.

în sens literal, chiar dacă aveau sânge aristocratic, continuă Trish. Părinții lui Nabokov făceau parte din nobilimea rusă. Tatăl lui Nafisi fusese primar în Teheran, iar mama sa membră în parlament. Amândoi s-au refugiat aici din cauza regimurilor politice represive din țările lor natale. Nabokov a fugit din cauza bolșevicilor, Nafisi din cauza ayatolahului. Amândoi au devenit profesori universitari și au fost fascinați de Statele Unite și de cultura americană. *Lolita* este un fel de jurnal de călătorie de-a lungul țării, din Pennsylvania până în vest, ce redă cultura liceelor, viața provincială din micile orașe, hotelurile promiscue și familiile ciudate, toate sută la sută americane. Nafisi alege *Lolita* pentru clubul ei de lectură pentru că este o carte care le împinge către onestitate, le face să recunoască faptul că, întâlnindu-se în secret, nu erau departe de Lolita care, într-un mod tipic american, a încălcat toate regulile și încă vreo câteva.

– Dar celelalte cărți pe care le discutau? întrebă Elizabeth. *Marele Gatsby, Daisy Miller* și Jane Austen, singura scriitoare care nu era de origine americană. Presupun că toate îl considerați pe Nabokov ca fiind american.

– Cred că *Lolita* este chintesența romanelor americane, fu de acord Trish, și celelalte o aprobară dând din cap.

– Dar, într-un fel, nici măcar nu e un roman, e mai degrabă un basm, spuse Jen. Nabokov însuși a spus că orice mare roman este un basm în care binele se luptă cu răul, inocența se cere protejată, iar vrăjitoarele rele trăiesc alături de ursitoarele binefăcătoare. Nafisi chiar îl citează în această privință.

– Atunci, în același fel, și viața poate fi un basm, interveni Cynthia vorbind atât de încet, încât trebuiră să se aplece spre ea ca să-o audă. Suntem cu toții prinși în lupta dintre bine și rău. Toți vrem să-i protejăm pe inocenți. Și uneori este greu să îți dai seama cum trebuie să faci asta. Lolita putea fi protejată? Fata din Teheran

care pleacă în vacanță cu prietenele ei și nu se întoarce la timp, fiind forțată să accepte o examinare ginecologică, putea fi protejată? Noi suntem în stare să ne protejăm copiii? Tot ce putem face este să încercăm și uneori dăm greș.

Vorbi cu o voce chinuită. Părea că fiecare cuvânt rostit reflecta lupta surdă pe care o ducea cu durerea și incertitudinea teribilă care îi apăsau sufletul. Își plecă privirea și părul îi căzu asemenea unei perdele de foc pe chip. Nu îi putură vedea ochii.

– Probabil că am făcut o prostie alegând cărțile astea, Cynthia, spuse Jen plină de regret. Având în vedere...

– Având în vedere ce? întrebă Cynthia pe un ton neutru.

Nu îi răspunseră, rușinate de uimirea Cynthiei, de faptul că ea nu era conștientă de obsesia lor de a face presupuneri asupra relației ei cu Eric.

Elizabeth fu cea care rupse tăcerea.

– Cynthia are dreptate. Trebuie să încercăm, spuse ea. Tragedia apare abia atunci când nu încercăm. Humbert nu a încercat să își stăpânească impulsurile. Nici măcar nu s-a gândit să o protejeze pe Lolita. S-a gândit doar cum să o cucerească. Deci el este la fel de ticălos ca un căpcăun dintr-un basm. Și astfel, Charlotte, mama ei, este într-un anume sens cea care a făcut-o să plece, care a izgonit-o din regatul căminului ei.

– Dar dacă iei o decizie, și decizia se dovedește a fi greșită? întrebă cu voce nesigură Rina.

Cynthia, care răsfoia paginile cărții sale, o scrută cu privirea și apoi își lăsă capul în jos.

– Poți să revii asupra deciziei, răspunse Donna tăios. Vedem asta în fiecare zi. Despărțiri și împăcări. Anexe la contractele deja parafate. Înțelegeri anulate. Procese instituite și apoi retrase. Vrajba poate fi stinsă. Scriitorii știu asta. Încep un nou capitol, schimbă

finalul. Dacă sunt la fel de norocoși ca Nabokov și Nafisi, se mută în alt oraș, în altă țară, scriu altă carte.

– Nu toate lucrurile pot fi schimbate, ripostă Rina. În viața de zi cu zi lucrurile nu se întâmplă așa cum vrem noi.

Boala lui Jeremy, vulnerabilitatea lui și a ei, totodată, încă o bântuiau. Săptămâni întregi după ce se însănătoșise, se trezea noaptea ca să îi atingă fruntea, să îi asculte respirația ritmică, să îi adulmece mirosul suav al pielii și al părului.

– S-ar putea să nu înțelegi lucrurile acestea, Donna. Tu nu ai copii. Nu ești măritată, spuse Elizabeth.

Îi iertară această remarcă răutăcioasă. Nu o plăceau, dar le era milă de ea. Știau că propria viață se dovedise altfel decât și-o dorise, planul ei atent construit fiind dejucat de boala lui Adam. Donna își turnă calmă încă o ceașcă de cafea.

Jen recunoscu tonul autoritar al surorii ei, care îi era familiar încă din copilărie. Elizabeth îl folosea atunci când vorbea cu îngrijitoarele și cu asistentele de la cămin și, presupuse Jen, când oferea consultanță părinților cu copii-problemă. De aceea, probabil, asistentele și îngrijitoarele nu o plăceau și preferau să discute cu Jen. Se aștepta ca Donna să se apere iritată.

Dar Donna se mulțumi să zâmbească imperceptibil.

– Ai dreptate, spuse ea senină. Bineînțeles că sunt finaluri care nu pot fi schimbate. Dar eu vorbesc despre lucrurile care pot fi schimbate. De exemplu fetele din clubul de carte al lui Nafisi. Unele dintre ele, printre care și Nafisi, au luat decizii care le-au schimbat viața. Nassrin, cea mai tânără dintre ele, a fugit în Anglia. Mitra a plecat în Canada. Yassi – îmi place numele ei – este în Texas și cuceritoarea Azin, în California. Dacă ții minte, Azin avea o fată pe care a abandonat-o în Teheran ca să își trăiască propria viață. Cred că ceea ce le-a dat putere să facă lucrurile astea au fost cărțile pe care le-au citit, capacitatea lor de a-și imagina

lumi diferite de cele în care trăiau, faptul că au folosit personajele fictive pe care le-au descoperit în cărți drept exemple despre cum li s-ar putea schimba viața.

– Și ce se întâmplă cu personajele adevărate, cu femeile reale din grupul de carte din Teheran? Una dintre ele își abandonează fiica în Teheran ca să poată trăi cu noul ei soț în Canada? Putem aproba gestul unei mame care își abandonează copilul și să îl numim curajos? întrebă Elizabeth pe un ton aspru.

Ele știau că se gândea la Adam, care o făcuse prizoniera mariajului nefericit și sclava serviciului ei. Putea ea să îl abandoneze ca să își trăiască propria viață?

– Există ceea ce se numește un abandon responsabil. Azin și-a lăsat fiica în grija fostului soț. Copilul va fi bine îngrijit, și, dacă ea ar fi rămas cu el, soțul ei nu i-ar fi permis niciodată să își educe fiica în spiritul acelor valori. Deci și-a salvat propria viață. Într-un fel, nu a avut de ales. Chiar și Charlotte Haze, îngrozitoarea mamă a Lolitei, care voia cu tot dinadinsul să scape de Lolita, a aranjat ca aceasta să meargă la un internat și să primească o educație. Nu a procedat probabil cel mai corect, dar într-un fel, iată încă o dovadă de abandon responsabil, spuse Trish. Mă întrebam, noaptea trecută, ce părere aveți voi despre Charlotte.

– Nu pot să o sufăr, spuse Cynthia. Era o târfă vulgară și înfumurată.

– Mie mi-a fost milă de ea, recunoscu Donna. O văduvă cu fantezii romantice, prizoniera unui oraș de provincie.

– Cu siguranță nu este unul dintre personajele fictive care ar putea sluji drept exemplu femeilor din Teheran, spuse Rina. Așa cum ar fi putut să o facă Lolita.

– Lolita? Cum ar fi putut Lolita sluji drept exemplu? A fost o victimă, victima lui Humbert, la fel cum femeile din Teheran erau victimele susținătorilor ayatolahului, protestă Jen.

– Dar ea nu era o victimă pasivă, observă Trish. Se lupta cu el. Îi dădea întotdeauna replică. Era schimbătoare, spurcată la vorbă și răspundea cu aceeași monedă sau uneori chiar mai violent. Mi-ar fi plăcut să îmi fie pacientă. Lolita noastră nu era o anorexică pasivă în fața agresiunilor. Undeva în carte, Nafisi pomenește despre asta... la fel ca Lolita, foloseau fiecare ocazie pentru a-și demonstra nesupunerea, lăsând câteva șuvițe de păr să iasă de sub baticuri... lăsându-și unghiile lungi... gesturi mici, dar categorice.

– Dar pe celelalte personaje din cărțile pe care le citeau – *Gatsby* a lui Fitzgerald, *Daisy Miller,* fetele lui Jane Austen în căutare de soți – le putem numi curajoase? întrebă Cynthia încet.

Stăruiră asupra întrebării ei. Apoi începu să plouă cu răspunsuri. Cuvinte acoperite de alte cuvinte. Se întrerupeau una pe alta cerându-și scuze și apoi erau întrerupte la rândul lor. Păreau că se învârt într-un carusel al ideilor, cu ochii sclipitori, cu fețele îmbujorate. Ca de obicei, se lăsau furate de acest dialog rapid, însuflețite deopotrivă de părerile comune, cât și de cele în contradictoriu. Întorceau agitate paginile, în căutarea unei propoziții, a unui paragraf care să le susțină argumentul.

– Da, Gatsby era curajos. Un bărbat care a avut puterea să o ia de la capăt.

Donna o privi pe Rina. Rina zâmbi pe furiș și îi evită privirea. Toate voiau să adauge câte ceva despre Gatsby.

– Era perseverent în iubirea lui pentru Daisy, spuse Jen, și Trish o aprobă dând din cap.

– Știa să își asume riscurile, nu se temea să se înfrunte cu criminalii și să devină chiar el un criminal.

O observație surprinzătoare ținând cont de faptul că venea din partea lui Elizabeth.

– Și Daisy Miller, biata Daisy, era cu adevărat îndrăzneață. O americancă înfruntând aristocrația europeană snoabă, suficient

de curajoasă să umble prin forul roman în seara aceea primejdios de friguroasă. Sau poate faptul că încerca să intre în grațiile morții îi arăta în realitate curajul.

Iubise întotdeauna eroinele independente ale lui Henry James.

– Crezi că este un act de curaj să intri în grațiile morții? o întrebă Donna încet, înroșindu-se, și Rina tresări.

Se mustră în gând pentru lipsa ei de delicatețe și vru să apuce mâna prietenei ei, dar Rina se ridică brusc și se duse la fereastră, lipindu-și degetele de ochiul de geam umed și sclipitor.

– Și apoi sunt surorile Bennet, atât de mândre și pline de prejudecăți. Austen chiar a reușit să le dea viață, spuse Cynthia. O prefer oricând pe Jane Austen lui Nabokov, deși trebuie să recunosc că era un fin observator.

Râseră încântate de discuția lor. Povestiră despre scenele lor favorite din fiecare carte, micile nestemate literare pe care fiecare dintre ele le păstra în cufărul memoriei. Cynthia citi din postfața *Lolitei,* scrisă chiar de Nabokov, în care el descrie imaginile sale preferate, peisajele care îi aprind imaginația, sunetele care îi stăruie în memorie.

Trish făcu un nou ibric de cafea și le umplu cestile.

Fură cuprinse de o toropeală plăcută. Discutară leneșe despre personajele secundare, speculând posibile finaluri alternative ale romanelor. Ce s-ar fi întâmplat cu Lolita dacă Humbert Humbert nu ar fi apărut accidental în viața ei? Rina fu de părere că ar fi devenit vânzătoare într-un supermarket. Donna, mai generoasă, o trimise la un colegiu, unde avea să întâlnească și să se mărite cu un student la farmacie.

– Îngrijitoare la azilul de bătrâni, spuse Jen.

– Care seduce un bătrân infirm, adăugă Elizabeth într-una dintre rarele izbucniri de maliție bizară.

Izbucniră în râs.

– Eu nu mă joc, spuse Cynthia. Știți că nu îmi place să intru pe tărâmul lui „ce-ar fi fost dacă..."

Se ridică de pe scaunul scund, își aranjă gluga puloverului ei roșu și privi afară pe fereastră. Fură uimite de îndrăzneala ei de a purta o astfel de culoare, ținând cont de nuanța părului, dar alegerea nu fusese o greșeală. Arăta grozav. Directorul de marketing de la Nightingale' s nu avea voie să greșească când venea vorba de modă.

– Mă așteaptă mașina jos. Mâine-dimineață am programată o conferință. Vreți să vă las undeva în drum?

Scuturară din cap și o priviră îmbrăcându-și paltonul și atârnându-și geanta de umăr.

– Foarte bune prăjiturile, Cynthia, spuse Trish.

– Și mie mi-au plăcut.

Zâmbi. Cynthia cea grațioasă și generoasă, al cărei machiaj aplicat cu multă îndemânare se șterse, lăsând la vedere cearcănele din jurul ochilor și faptul că slăbise foarte mult.

– Unde ne întâlnim data viitoare?

– La mine, spuse Elizabeth. Sunt sigură ca e rândul meu.

– La Elizabeth, fu de acord Trish. Și vom stabili o dată. Pe undeva prin martie.

O conduse pe Cynthia la ușă, o sărută pe obraz și se întoarse în camera de zi, unde se lăsase dintr-odată o tăcere stranie. Femeile rămaseră tăcute până ce auziră ușa de la lift deschizându-se și închizându-se la loc. Jen se duse la fereastră, o văzu pe Cynthia intrând în mașina neagră care o aștepta și se întoarse la loc pe canapea. Cafeaua i se răcise, dar o bău și așa, bucurându-se în mod ciudat de gustul ei amar ca de o pedeapsă meritată. Trish fu cea care rupse tăcerea.

– L-am văzut pe Eric seara trecută, spuse ea încet. Eu și Jason.

– Unde? întrebă Jen prudentă.

Ca de obicei, Jen simțea nevoia să îl protejeze pe Eric. Intenționase să îl sune după ce se întorsese din Mexic, dar, cumva, nu își găsise timpul necesar. Acceptase încă o colaborare pentru o firmă de publicitate și petrecea foarte mult timp lucrând la banda ei desenată pentru *Loteria*. Și de asemenea se părea că absența ei îi dăduse lui Ian mai mult spor. Terminase încă o pânză de mari dimensiuni și începuse, în sfârșit, să lucreze la niște acuarele după schițele pe care le făcuse în Rhode Island. Expoziția plănuită avea să aibă loc și Jen răspundea în locul lui la întrebările proprietarului galeriei, îi concepea un afiș și răspundea la telefoanele urgente care aduceau observații sau critici operei lui neterminate.

– Mi se pare că sunt pe drumul cel bun, ceea ce înseamnă că și noi suntem pe drumul cel bun, îi spusese Ian, ținând-o strâns în brațe și însoțindu-și cuvintele cu gesturi tandre.

Așa că abia avusese timp să își viziteze mama și nu găsise un răgaz să stabilească o întâlnire cu Eric, care îi lăsase câteva mesaje pe robotul telefonic. Și-a promis că îl va suna curând. Foarte curând.

– Într-un bistrou din West Village, răspunse Trish. Era cu cineva. Cu un bărbat. Cu un bărbat foarte tânăr.

Își plecă privirea și își privi mâinile. Nu era sigură că vrea să le împărtășească prietenelor ei ceea ce Jason numise sarcastic „urmărirea lui Eric". Dar impulsul de-a o face era prea puternic. Ar fi simțit că le-ar fi trădat. Erau toate complice în acest secret, toate simțeau dorința vinovată de-a afla taina Cynthiei, o taină care era în același timp ispititoare și amenințătoare.

– Bărbații au prieteni de același sex. Nu înseamnă neapărat că sunt homosexuali, spuse Jen.

– El și Cynthia au fost căsătoriți multă vreme. Au copii. Lucrurile acestea spun ceva despre orientarea sa sexuală.

Rina își răsuci batista. Ar fi vrut că Trish să nu fi pomenit despre asta. Ar fi vrut ca Trish să nu îl fi văzut pe Eric. Viața ei devenise dintr-odată mult mai simplă. Nu își dorea ca viața prietenelor ei să fie atât de complicată.

– Dar de câte ori nu auzim despre bărbați însurați, unii cu căsnicii lungi și aparent fericite, care dintr-odată mărturisesc că sunt homosexuali și că au trăit vieți duble? întrebă Elizabeth. Bert avea un coleg, un bărbat plictisitor cu o soție plictisitoare și cu trei copii plictisitori, care de curând s-a dovedit că nu era chiar așa de plictisitor pe cât părea. A mărturisit că a trăit o viață dublă timp de douăzeci și cinci de ani și, după ieșirea la pensie, a hotărât să se mute în Key West împreună cu partenerul său. Soția plictisitoare și copiii plictisitori s-au ales cu pensia, pentru că se pare că partenerul era foarte înstărit, așa că în final toată lumea va trăi fericită până la adânci bătrâneți. Sau nefericită, după caz.

Râse sarcastică. Ea era obișnuită cu finalurile nefericite.

– Și există și femei măritate care, dintr-odată, își dezvăluie preferințele sexuale, adăugă Donna. Eu și Trish cunoaștem o asistentă din spital care a făcut chestia asta. Și cu toată libertatea din zilele astea, nimănui nu a părut că îi pasă.

– Dar probabil soțului ei i-a păsat, spuse Trish. Iar Cynthiei i-ar păsa și ei.

– E adevărat, spuse Jen iritată. Dar s-ar putea să nu fie cazul. Eric ar fi putut fi la masă cu un nepot, un coleg, un student de la cursul lui de film. Există o mie de posibilități. Îl cunoaștem de ani de zile. V-ați imaginat vreodată că ar putea fi homosexual?

Dădură din cap în semn că nu. Îl consideraseră foarte amabil. Îl consideraseră foarte grijuliu și atent. Îl consideraseră atrăgător. Îi admiraseră cariera, viața plină de *glamour* și faptul că împărtășea cu ceilalți succesul său. Și îl consideraseră un soț și un tată bun, un partener potrivit pentru regina balului.

– Dar până la urmă, cât de bine ne cunoaștem unii pe ceilalți? întrebă Donna.

Din nou privirea ei se opri asupra Rinei, colega ei de cameră, prietena ei de suflet. Rina îi fusese alături la înmormântarea mamei ei și doar Rina știa cum murise. Își aminti cum stătea în camera de așteptare din spital în noaptea lungă în care se născuse Jeremy, îngrijorată pentru Rina, pe care o admira pentru curajul ei, care se temea de hotărârile ei impulsive și pe al cărei copil îl iubea la fel de mult ca pe ea.

Îi făcuse tort lui Jeremy de ziua lui în fiecare an, îi cumpărase pantofi, îl dusese la Muzeul Copiilor. Era mătușa Donna pentru el, prietena cea mai bună a mamei sale. Și totuși, cât de bine o cunoștea pe Rina, prietena ei care se reinventa mereu, care își ținea secretele bine ascunse și care acum stătea alături de Ray la restaurant și în sălile de concert? Era ciudat, vedea asta, cât de ușor acceptase faptul că prietena ei cea mai bună și bărbatul blând și drăguț care îi fusese iubit împărtășeau acum o intimitate profundă și de nepătruns. Cât de bine se cunoștea de fapt pe ea însăși?

Cât de bine le cunoștea pe celelalte – Cynthia și Trish, Elizabeth și Jen? Cât de bine se cunoșteau femeile din clubul de carte de la Teheran? Cărțile pe care le citeau nu le serveau oare drept scut, evitând astfel o implicare emoțională mai puternică? Întrebarea aceasta o întristă. Le privi pe prietenele sale care tăceau gânditoare.

Una câte una își închiseră încet cărțile. Elizabeth, care își lua notițe la fiecare întâlnire, puse capacul stiloului și îl băgă cu grijă în geantă. Trish strânse restul de prăjituri.

– Care e următoarea carte? întrebă Elizabeth.

– Tu alegi. Ne întâlnim la tine, spuse Rina.

– Te deranjează dacă citim *Clopotul de sticlă* și poemele din *Ariel?* o întrebă Elizabeth pe Rina. Știu că e specialitatea ta, dar m-am gândit că Sylvia Plath ar fi o lectură potrivită pentru iarnă.

Jen își dădu seama de provocarea șireată a surorii sale.

– Nu mă deranjează, replică Rina. Probabil că îmi va fi de ajutor, iar dacă nu are nimeni ceva de obiectat, o să vă folosesc observațiile în disertația mea.

– Am fi măgulite, spuse Trish, și izbucniră în râs.

Își recăpătară buna dispoziție. Zâmbeau, Cynthia și Eric dispăruseră din gândurile lor. Își îmbrăcară paltoanele și își luară gențile.

– A fost o masă grozavă, îi spuse Donna lui Trish, îmbrățișând-o înainte de plecare.

– A fost grozavă, încuviințară ele la unison.

– Și o discuție pe cinste, adăugă Jen, și o aprobară dând hotărâte din cap.

Cheia lui Jason se auzi în ușă și îl salutară cu afecțiune. Prezența lui parcă marca sfârșitul acelei seri. El își puse brațul pe umerii lui Trish ca și cum ar fi vrut să o revendice din nou doar pentru sine și le făcură cu mâna amândoi, soț și soție, prietenelor gălăgioase care se înghesuiră în lift.

Capitolul șapte

– Bună, Jen, putem să ne uităm la tine când lucrezi?

Jen, care stătea la masa de desenat într-un birou din departamentul de creație de la Nightingale' s, își ridică privirea și fu surprinsă să le vadă pe gemenele Cynthiei în pragul ușii.

– Bună Liza, bună Julie, ce faceți aici? De ce nu sunteți la școală? Să nu-mi spuneți că trageți chiulul.

Fetele chicotiră și scuturară din cap energic, mișcându-și cozile roșcate și strălucitoare. Coada Lizei era prinsă cu o fundă albastră, care se potrivea cu tricoul ei albastru-deschis, iar a lui Julie era prinsă cu un elastic roz, de aceeași culoare cu cămașa pe care o purta. Jen nu trebuia să privească în jos ca să știe că șosetele Lizei erau albastre și ale lui Julie roz. Cynthia era obsedată de astfel de detalii. Chiar dacă ea nu era acolo să le îmbrace pe fete, ținutele lor pentru școală erau perfect asortate. Era felul de a fi al Cynthiei.

– S-a stricat boilerul de la noi de la școală. Mae e la cumpărături, și Ingrid nu e acasă. Ea nu lucrează când suntem noi la școală. Și au sunat-o pe mama la serviciu, care a trimis o mașină să ne ia și a zis că putem sta aici cu tine până ne duce acasă. Ne-a zis ea unde să te găsim, spuse Liza zâmbind, mulțumită de precizia cu care îi explicase toate acestea. A zis că ne-ai putea arăta ce faci tu. Pentru că eu vreau să fiu artistă.

– Eu nu vreau să fiu artistă, dar mă uit și eu la desenele tale, spuse Julie apropiindu-se de planșa de desen.

– Grozav, spuse Jen, ascunzându-și enervarea.

Ce era în mintea Cynthiei? O sunase pe Jen în ultimul moment să corecteze afișul unei reclame pe care îl greșise un angajat, și acum avea pretenții să facă și pe bona. Nu se mai întâmplase până atunci. Nu era genul Cynthiei să profite pe seama ei – sau poate era. Când Cynthia voia ca un proiect să fie terminat, voia să fie terminat în clipa aceea și nu dădea doi bani pe programul celorlalți. Poate că profitase și de Eric în felul acesta, iar el dorise să se răzbune și făcuse poate ceva de neiertat în viziunea Cynthiei. Imediat își dădu seamă că, punând astfel problema, însemna că e lipsită de loialitate. Cynthia era prietena ei, prietena ei bună, așa că le trase pe fete spre ea și le sărută pe obraji.

– Deci uite ce trebuie să fac eu, spuse Jen. Am niște fotografii cu câteva lucruri pe care mama voastră vrea să le vândă – un prespapier, suporturi de cărți și un suport pentru calendar. Și eu trebuie să le aranjez cumva, apoi să le desenez, astfel încât oamenii care vor citi ziarul și vor vedea desenul meu să zică: „Arată grozav. Cred că o să cumpăr prespapierul ăla". Și se vor grăbi la Nightingale' s să îl cumpere.

În timp ce vorbea, roti fotografiile și apoi schiță cu pricepere trei cărți între suporturi, adăugă suportul de calendar și o lumânare subțire, pe urmă desenă prespapierul deasupra unei cărți deschise.

– De ce nu pui în ziar fotografiile așa cum sunt? întrebă Liza.

– De ce nu lucrezi pe computer? o întrebă Julie. Ea era geamăna cea serioasă. De ce nu le faci umbre? Lumânările strălucesc mai puternic când sunt umbre.

Semăna cu tatăl ei. Moștenise talentul lui Eric pentru compoziție și nuanțe.

Jen se uită la telefon. Eric îi lăsase două mesaje, simțindu-se aproape jenat că o deranja. Îl va suna curând, înainte de sfârșitul săptămânii, își făgăduise ea. Le zâmbi fetelor lui, observând pentru prima dată că genele lor erau lungi și curbate, ca niște cârcei îndrăzneți care le umbreau obrajii.

– Ai dreptate, încuviință Jen și adăugă o umbră. Mama voastră vrea să folosim un desen în locul unei fotografii, pentru că un desen atrage mai ușor atenția. Mă descurc mai bine dacă le fac de mână decât cu computerul. Și voi, fetelor, puneți mereu atât de multe întrebări?

– Sunt multe lucruri pe care vrem să le știm, spuse Julie. Tu ne răspunzi, dar restul lumii nu o face. Tot punem întrebări despre lucruri importante, dar degeaba.

– Ca de exemplu? întrebă Jen, dând desenul cu fixativ și apoi adăugând textul care reprezenta sloganul afișului.

„Fii romantic și la birou." Ea nu se simțea deloc romantică la birou, se gândi ea cu ciudă. Cu teancul ăla de schițe neterminate și facturi, se simțea mai degrabă supraîncărcată.

– De exemplu, de ce tatăl nostru nu mai locuiește cu noi. De ce-a plecat?

Amândouă fetițele o priviră insistent pe Jen, cu ochii verzi sclipind amenințător și cu obrajii roșii.

– Îmi pare rău. Asta trebuie să o întrebați pe mama voastră, spuse Jen întorcându-se cu spatele.

Dacă ele începeau să plângă era posibil să îi dea și ei lacrimile. Se gândi ce diferită era situația lor față de cea din copilăria ei. Ea dorea să afle răspunsul la o altă întrebare. „De ce mai stau împreună? De ce nu se despart?" se întreba ea când certurile părinților deveneau de nesuportat. Își dorise ca ei să se despartă. Tânjise după sunetul unei uși trântite definitiv, își dorise ca unul din ei să plece pentru totdeauna.

– Ce să mă întrebați?

Cynthia stătea în pragul biroului, îmbrăcată lejer, dar elegant, în taiorul ei cu pantaloni asortați. Își puse agenda sub braț și închise telefonul care suna agățat de cureaua ei subțire și argintie. Păși ușor până la planșa de desen, cercetă desenul lui Jen și zâmbi.

– Este exact ce îmi doream, spuse ea. Sper că ștrengărițele astea nu ți-au creat prea multe probleme.

– Nu. Au fost cuminți, răspunse Jen.

– Grozav. Liza, Julie, am vorbit cu Mae și o să treacă să vă ia. Ce v-a spus Jen să mă întrebați?

– Voiam să știm dacă putem să mergem la o înghețată, spuse Julie și se uită șireată la Jen.

– Sigur că da. O să-i spun lui Mae. Dar nu aveți voie mai mult de o cupă fiecare. Mulțumesc, Jen.

– Mulțumim, Jen, strigară ele la unison și o zbughiră afară.

– Mulțumesc și eu, spuse Cynthia. Mai ai treabă azi?

– Da. Mai am o întâlnire și apoi vreau să ajung la librărie să văd dacă găsesc *Clopotul de sticlă*. Nici măcar nu m-am apucat de citit pentru următoarea noastră întâlnire.

– Succes. Secretara mea nu a găsit-o în librării. A trebuit să o comande de pe Amazon. Nu știu de ce am fost atât de nerăbdătoare să o citesc. M-a deprimat rău. Cynthia se întoarse pe călcâie să iasă din birou, dar se opri dintr-odată. Ți s-a părut că se simt bine fetele, nu-i așa? Fac față situației cu brio, nu crezi?

Jen ezită.

– Par a se descurca, spuse ea în cele din urmă. Dar cred că le e destul de greu.

Nu avea de gând să mintă și nici nu știa adevărul.

Cynthia ridică din sprâncene. Nu era răspunsul pe care îl aștepta. Nu era răspunsul pe care dorea să-l audă.

– Da, spuse ea rece. Nu munci prea mult, Jen.

– O să încerc.

Dar muncise mult în acea seară, grăbindu-se la întâlnirea cu un art-director al unei agenții de publicitate, care avea nevoie urgent ca Jen să refacă macheta unui produs. Era foarte târziu când păși prin întunericul de cobalt al serii de iarnă spre Tenth Street unde se afla librăria Strand. Bucuroasă că se află printre rafturile cu cărți, se plimbă prin magazinul aglomerat, reamintindu-și titlurile cărților pe care le citise și îi plăcuseră, răsfoind câte o carte până ce găsi un volum jerpelit din *Clopotul de sticlă*. Lângă el era așezat jurnalul lui Plath, cu paginile încă netăiate, și de pe coperta căruia zâmbea scriitoarea dintr-o poză ciudată, în care mâna unui admirator nevăzut îi oferea un trandafir. Jen stătu pe gânduri dacă să cumpere ambele cărți. Zece dolari era o sumă considerabilă pentru ea, ținând cont că avea iar probleme cu banii. Excursia ei în Mexic, deși cu buget redus, fusese o extravaganță, și suma facturilor pentru azilul mamei sale creștea din ce în ce mai mult. Totuși, își dorea jurnalul. Expoziția lui Ian urma să aibă loc aproape sigur în acea primăvară și nu avea nici o îndoială că lucrările mari aveau să se vândă foarte repede. În orice caz, când va termina de pictat toate tablourile, va începe să predea din nou la Ligă și vor conta astfel pe un venit constant. Îi promisese acest lucru și, în ultimul timp, părea să se țină de cuvânt.

– La naiba, îmi permit și eu să dau zece dolari pe cărți, mormăi ea așezându-se la coadă.

Fata cu coadă de cal și cu obrajii roșii de frig care stătea alături de ea ținând în mână un exemplar din *Arta bucătăriei franceze* se uită la cărțile alese de Jen și apoi privi jenată în altă parte.

– O să discutăm la clubul nostru de carte despre Sylvia Plath, spuse Jen și se întrebă de ce se simțise datoare să dea această explicație.

Nu însemna că suferă de depresie doar pentru că o citea pe Sylvia Plath. Dar ea era mereu dornică să ofere explicații și să evite confuziile, chiar și în contactele pe care le avea cu necunoscuții.

– Aha. Grozav. Am cumpărat asta pentru că vreau să învăț să gătesc, spuse fata, arătând către cartea aleasă de ea. Prietenul meu a studiat un an la Paris și îi place mult bucătăria franțuzească.

– E o alegere potrivită, spuse Jen.

Încercă să își aducă aminte când fusese ultima dată când gătise ceva special pentru Ian sau când luaseră masa împreună ultima oară. Trecuseră săptămâni întregi de atunci, constată ea. Muncea în plus ca să își poată acoperi cheltuielile și asta însemna că se întorcea târziu și era mult prea obosită ca să mai gătească. Uneori, când se întorcea acasă, Ian nu mai era acolo, lăsând în urmă un bilet drept explicație. Trebuia să-l întâlnească pe proprietarul galeriei sau să participe la premiera unui film de artă. Din când în când, mergea să vadă expozițiile altor artiști.

Deseori ea mototolea bilețelele enervată, dar apoi le întindea la loc și le punea în spatele foilor cu banda ei desenată ca să se pedepsească. Nu era vina lui că dorea să iasă în oraș după ce își petrecuse toată ziua pictând și recunoștea că erau bine-venite cele câteva ore de singurătate. Putea lucra sau citi în liniște, în timp ce își mânca cina din semipreparate.

Privind-o pe vânzătoare punând volumele lui Plath într-o sacoșă, își dădu seama că își dorea cumva ca Ian să fie plecat când ea va ajunge casă. Voia să taie atent paginile jurnalului, să adulmece mirosul hârtiei de calitate neatinsă de alți cititori. Întotdeauna cărțile noi o făceau să anticipeze cu încântare plăcerea lecturii. Își imagină lumina de chihlimbar a veiozei sale aruncându-și razele pe paginile tipărite, în timp ce ea se afunda cu fiecare rând citit în viața tinerei poete care a sfârșit atât de tragic. Încercă să își aducă aminte câți ani avea Sylvia Plath când se sinucisese, în acea noapte

geroasă, în Londra. Presupuse că avea cam aceeași vârstă ca membrele clubului.

Tresări și decise că va începe să citească jurnalul chiar în noaptea aceea. Spera să îl termine foarte repede și să i-l împrumute și lui Elizabeth până la întâlnirea clubului de carte. Măcar așa, toți banii aceia cheltuiți ar fi avut o justificare.

– Spor la gătit! îi strigă ea fetei în timp ce ieșeau amândouă din librărie.

Ian era plecat când ea ajunse acasă și găsi pe frigider, prins cu un magnet, încă un bilețel de la el. „Sunt la o conferință despre impresionism la Cooper Union. Te-am așteptat și pe tine. M-am gândit că ai vrea și tu să mergi." Și la sfârșit doar inițiala lui. Fără urme de regret. Fără „te iubesc" sau „ar fi fost mai distractiv dacă ai fi fost și tu".

Se simți îndreptățită să fie furioasă. Un sentiment nefamiliar, dar foarte puternic. Întârziase pentru că lucrase ca să acopere chiria lor pentru luna următoare. Și îi spusese despre asta de dimineață. Nu avea nici un drept să o învinovățească. Furia aceea vehementă și spontană o înspăimântă. Reciti bilețelul și se mai liniști. Sună telefonul și ridică receptorul cu degetele tremurânde, enervată de propria reacție și sperând că Ian este la celălalt capăt al firului.

– Jen.

Ca întotdeauna, Elizabeth era scurtă și concisă. Un simplu „ce mai faci?" ar fi însemnat o pierdere de timp pentru ea.

– Bună, Elizabeth.

Încercă să pară calmă. Sora sa putea întotdeauna să perceapă și cea mai mică urmă de agitație sau iritare din vocea ei și ar fi exploatat imediat orice urmă de vulnerabilitate. Surorile, îi explicase Trish, aveau un instinct aparte, o cunoaștere intimă a rănilor și a slăbiciunilor care le afectaseră copilăria și care le marcau inevitabil viața de adult. Nu avea de gând să îi spună lui Elizabeth despre

biletul lui Ian. Nu ar face altceva decât să îi dea apă la moară lui Elizabeth, care nu-l plăcea pe Ian și le condamna relația.

– Tocmai mă gândeam la tine, spuse ea un pic prea grăbită. Am cumpărat jurnalul Sylviei Plath și voiam să ți-l dau și ție după ce îl termin. S-ar putea să îți dea niște indicii pentru prezentarea pe care trebuie să o faci.

– L-am luat deja de la bibliotecă. Am citit aproape jumătate din el și nu pot să spun că îmi e prea simpatică doamna poetă. Dar nu de asta te sunasem.

„Normal că nu", se gândi Jen. Elizabeth nu suna niciodată dacă nu avea vreun interes. Nu spuse nimic și începu să rupă încet, în bucățele mici, biletul de la Ian.

– Te-au sunat de la azil? întrebă Elizabeth.

– Nu. S-a întâmplat ceva?

– Nu sunt siguri. Se pare că mama ar fi avut o serie de mici atacuri. E ușor incoerentă, și Fanya, asistenta rusoaică...

– Știu cine e Fanya, o întrerupse Jen. Scriu cecurile pe numele ei în fiecare lună.

Elizabeth făcu o pauză scurtă, la fel de surprinsă de răbufnirea surorii ei ca și Jen.

– Ce-a zis Fanya? întrebă Jen pe un ton mai blând.

– Fanya a zis că nu își poate coordona prea bine partea dreaptă. Are probleme cu folosirea tacâmurilor, chestii din astea.

Jen își dădu seama că nu pronunțaseră numele mamei lor. Cel puțin la acest capitol se potriveau. Se simțeau îndatorate față de femeia care le născuse, dar nu se prefăceau că o iubesc. Nici ea nu manifestase nici un fel de iubire pentru ele. Își petrecuseră copilăria apărându-se de furia ei irațională. Elizabeth, înarmată cu o tenacitate posacă, trântea ușa dormitorului ei, punându-se astfel la adăpost de crizele matinale ale mamei lor și de certurile din fiecare seară. Jen, în schimb, accepta situația cu resemnare și supunere. Și

amândouă se refugiau în cărți, evadând astfel din realitate. Ar fi făcut orice să evite o criză din partea mamei lor sau o ceartă cu ea.

Fuseseră uluite de isteria de care fusese cuprinsă aceasta, de durerea pe care o manifestase când tatăl lor, bărbatul laș și lipsit de inițiativă de care le era milă, dar pe care nu îl respectaseră niciodată, murise brusc în urma unui infarct. Abia mai târziu înțeleseseră că mama lor jelea pentru ea însăși, pentru că îi dispăruse motivul furiei.

Nemaiavând pe cine să își verse mânia și amarul, se complăcuse în postura de pacientă suferind de bolile vârstei și ale singurătății – hipertensiune, oboseală, anemie. Fața i se ofilise, statura i se micșorase. Arunca mereu cu invective și acuzații, le învinuia pe ele pentru bolile sale așa cum îl învinuia pe tatăl lor pentru nefericirea sa. Cruda lor indiferență îi făcea tensiunea să crească, glicemia să o ia razna. Țipetele sale irațională răsunau pe coridoarele azilului și le făceau pe asistente și pe îngrijitoare să o privească mirate și apoi să își întoarcă jenate privirea.

Amorțite de ani întregi de abuzuri, Elizabeth și Jen nu mai încercau să înțeleagă sursa răcelii ei. Mai existase un bărbat, știau, înaintea tatălui lor. Nu era singura poveste de acest fel care bântuia mitologia întunecată a familiei. Și tatăl, și bunicul ei își trădaseră familia. Viața mamei lor fusese o serie de dezamăgiri. Dar asta, fiecare din ele ajunsese la aceeași concluzie, nu o scuza pentru suferința pe care le-o provocase.

Îndatorate, se ocupau de liniștea ei, îi rezolvau problemele administrative, interveneau în conflictele ei cu cei de la azilul de bătrâni și o vizitau regulat. Nu le mulțumise niciodată. Iar ele, în schimb, erau recunoscătoare pentru acest lucru. Le scutise de obligația de a o iubi.

– Ce trebuie să facem? întrebă Jen.

– Presupun că una din noi trebuie să meargă să o vadă. Dar eu chiar nu pot să mă duc. E foarte mult de muncă la serviciu și am primit un telefon de la terapeutul lui Adam. Vrea să discute cu noi. Este o parte importantă din noul program. Așa că trebuie să te duci tu.

– Nu pot, spuse Jen fermă. Jonglez cu trei slujbe acum, plus colaborările mele obișnuite. Cynthia mi-a impus un termen pentru catalogul de vară. Uite cum văd eu situația, Elizabeth. Nu prea putem face nimic în legătura cu asta. Este bine îngrijită acolo. Ce importanță ar avea pentru ea dacă am merge să o vizităm sau nu?

– Presupun că ai dreptate, fu de acord Elizabeth, iar în voce i se citea și ușurarea, și ezitarea.

– O să sun la azil să le explic situația, spuse Jen. Lăsând asta la o parte, îți place cum scrie Plath? Poeziile, jurnalul?

Era nerăbdătoare să schimbe subiectul. Să scape de umbra trecutului comun. Ca de obicei, cărțile reprezentau teritoriul lor sigur, discuțiile despre scriitori și operele lor restabileau întotdeauna neutralitatea.

– Așa și așa, spuse Elizabeth precaută. Multe dintre scrierile ei mi se par foarte tulburătoare. Nu doar *Clopotul de sticlă*, dar și poeziile din *Ariel* și modul în care o înfruntă pe mama sa în jurnal.

– Mamele sunt mereu sancționate, spuse Jen senină, mizând pe complicitatea surorii sale. Cu excepția mamei noastre. Ea o merită.

– După spusele lui Bert, mamele sunt sursa tuturor relelor, spuse Elizabeth dezgustată. Cel puțin, asta obișnuia să creadă. Acum, că știm mai multe despre autism, și-a schimbat refrenul. De fapt, cred că s-a schimbat în mai multe feluri.

Jen oftă. Știa că Bert o învinuia pe Elizabeth pentru autismul lui Adam. O ataca mereu cu eseurile lui Bettelheim despre respingerea maternă și căuta site-uri pe internet care vorbeau despre lichidul amniotic acid produs de mamele care nu-și doreau copii. Ian îi

spusese că Bert îl prevenise și pe el despre pericolul de a face copii cu Jen.

„Mama lor și-a bătut joc de ele. Elizabeth și-a bătut joc de Adam. Nu cred că vrei să repeți și tu același lucru." Ian îi redase cuvânt cu cuvânt vorbele lui Bert.

– Și tu ce i-ai zis? întrebase Jen.

– I-am zis să își vadă dracului de treabă.

Jen simțise un val de mândrie. Ian era întotdeauna foarte direct. Puterea lui compensa slăbiciunea ei. Se echilibrau unul pe celălalt. Drept mulțumire, ea se ridicase pe vârfuri și îl sărutase pe bărbie, bucurând-se de atingerea moale a pielii lui.

– Și eu sunt treaba ta? întrebase ea.

– Normal că ești, o asigurase el, trecându-și degetele murdare de vopsea prin buclele ei negre.

– Ah, Bert, spuse Jen. Uneori se poartă ca un dobitoc.

Mototoli bucățele rupte din biletul lui Ian, le făcu cocoloașe și le aruncă.

– Da, așa e. Dar în ultima vreme se poartă mult mai bine decât înainte.

Jen era surprinsă. Elizabeth discuta rareori despre Bert cu ea, și atunci când o făcea era mai degrabă defensivă, încercând să îi scuze comportamentul la fel cum probabil se scuza și pe ea. Situația lui Adam, povara îngrijirii lui justificau furia amară care le afecta viața, resentimentul care se ivea din fiecare conversație cu ei.

– Mă gândeam să fac *fondue* cu brânză pentru cina clubului de carte, spuse Elizabet schimbând subiectul. Gătitul era un subiect și mai sigur decât literatura. Ce părere ai?

– Folosește brânză englezească cheddar. E foarte potrivită și pentru o discuție despre Sylvia Plath, ținând cont de obsesia ei pentru Regatul Unit. Și de asemenea, Ted Hughes, soțul ei, a fost poetul laureat al Angliei, deci din nou e o alegere bună, spuse Jen.

Poate asta ar trebui să facem la anul. Să ne coordonăm meniurile cu cărțile pe care le citim. De exemplu pentru cina cu *Anna Karenina* trebuia să pregătim blinele și friptură de vită Stroganoff.

Gândul acesta o amuză și o făcu să zâmbească.

– Asta foloseau pentru *fondue?* întrebă Elizabeth. Brânză englezească cheddar?

– Nu știu. Nu prea ni se servea *fondue* la masă când eram mici.

Cele două surori pufniră în râs relaxate, reușind să se liniștească una pe cealaltă.

– O să verific, spuse Elizabeth. Noapte bună.

– Noapte bună. Și nu îți face griji pentru ea.

– Nu. Nu-mi fac.

Jen închise telefonul și se gândi la mama ei zăcând neajutorată pe pat, încercând să își ridice mâna dreaptă, să își îndoaie degetele. Se străduí să își alunge indiferența, să simtă o undă de compasiune („Este bătrână. Este bolnavă. Este mama ta", își spuse ea cu asprime), dar tot ce putea simți era o tristețe grea și nedefinită. Oftă și scoase un castron cu spaghete din frigider, pe care le mâncă reci. Nu tăie paginile jurnalului în seara aceea. După ce făcu un duș fierbinte, se așeză în pat și deschise *Clopotul de sticlă.*

„Sylvia Plath, află ea din eseul introductiv, a scris acest roman folosind pseudonimul Victoria Lucas, ca să își protejeze mama."

Jen reciti propoziția și apoi își luă stiloul. „Să o protejeze pe mama ei de ce anume?" mâzgăli ea pe margine. Va ridica această întrebare la întâlnirea clubului de carte. Închise ochii și se gândi la gemene, văzu din nou strălucirea din ochii lor verzi, auzi vocile lor care îndrugau minciuna despre faptul că vor înghețată ca să o protejeze pe mama lor de nevoia lor disperată de a ști ce se petrece în casa lor.

„De ce tati nu mai locuiește aici? De ce?" Copiii Cynthiei, la fel ca prietenele sale, cereau o explicație care le era refuzată. „De ce și

iar de ce?" ascultase întrebarea lor ca pe un refren al unui duet trist cântat de cele două gemene cu părul strălucitor desfăcut, atârnându-le până la umeri. Cu acea imagine dansând în fața ochilor se cufundă într-un somn liniștit și se trezi doar când buzele lui Ian îi atinseră pleoapele și mâna lui o mângâie blând pe păr.

– Îmi pare rău că am plecat fără tine, spuse el. Nu ești supărată, nu-i așa?

– Nu sunt supărată.

Îl trase alături de ea, lăsând cartea să alunece pe podea.

– Au sunat cei de la azil, spuse el. Am uitat să îți las un mesaj. Mama ta are niște probleme.

– Știu.

– Totul o să fie bine.

– Știu.

Nu avea rost să mintă. El stinse veioza și stătură întinși în pat unul lângă celălalt, cuibăriți în întuneric, mâna lui încă odihnindu-se pe capul ei.

Elizabeth nu se duse la muncă în ziua în care clubul de carte urma să se întâlnească la ea acasă. Sună la școală, le spuse că trebuie să lipsească și dădu instrucțiuni ca absența ei să fie notată în condică la rublica „din motive personale", se rezemă iarăși cu capul de pernă și îl privi pe Bert în timp ce își făcea bagajul pentru călătoria lui de o zi la Washington. Numără două perechi de ciorapi, două de boxeri, două maiouri, două cămăși, deși urma să lipsească doar o zi. Dar întotdeauna el era pregătit pentru mici dezastre, un zbor amânat, o băutură vărsată din greșeală, o pată de mâncare, transpirația abundentă care i-ar fi udat cămașa lăsându-i urme de transpirație sub braț. Pesimismul său (pe care Trish îl considera cu răutate o adevărată fobie – nu îl plăcea pe Bert, nici una dintre membrele clubului nu îl plăcea) era temperat de aceste

măsuri de precauție. Elizabeth îl privi cum își alege două batiste, apoi cum mai pune încă două în bagaj. Trebuie să fie extrem de tensionat azi, își dădu ea seama, dar nu spuse nimic. Învățase, de-a lungul anilor, când trebuia să rămână tăcută.

– De ce îți iei o zi liberă? întrebă el. Nu îți păstrezi zilele acordate pentru probleme personale? S-ar putea să avem nevoie de ele.

– Merit și eu o zi liberă, răspunse ea senină. Am strâns mai multe zile libere decât voi putea să folosesc vreodată. Azi trebuie să fac cumpărături și să gătesc. Știi doar că diseară am întâlnire cu clubul de carte.

– Ah. Clubul de carte. Marele club de carte. Trânti capacul valizei. Cel puțin, nu o să fiu prezent la întâlnirea asta. Presupun că e un fel de compensație pentru faptul că trebuie să merg la Washington. Urăsc călătoriile astea. Urăsc să caut nod în papură tuturor rapoartelor și să mănânc singur în hotelurile alea nenorocite.

– Poate data viitoare merg cu tine, încercă ea să îl potolească.

– Ți-ar plăcea să faci asta? întrebă el cu voce la fel de nesigură ca a ei.

Stingherit de propria uimire, se întoarse spre oglindă și își înnodă cravata scumpă, din lână albastră, cu reflexii verzi, pe care i-o cumpărase Elizabeth pentru că se gândise că se potrivește cu ochii lui. Și chiar se potrivea, văzu ea acum cu o plăcere ciudată. Ochii lui adânci își păstraseră culoarea, deși părul de culoarea nisipului se subțiase, și dezamăgirile îi făcuseră chipul să pară și mai ascuțit.

Ea își amintea încă de modul în care o cucerise la prima lor întâlnire pe care le-o aranjase un coleg de liceu de la Hunster. Vocea îi era pătrunzătoare, mâinile sale mari țineau volanul mașinii cu fermitate și siguranță. Câștigase decisiv o dispută cu chelnerul care le taxase ceva în plus pe nota de plată, iar ea, fiica unui bărbat laș și plângăcios, îi admirase perseverența. Își făcuse deja multe planuri pe care i le împărtășise chiar din acea primă noapte. Se

pricepea la matematică, era un as în computere. Se gândise să își deschidă propria firmă de analiză a statisticilor corporațiilor. Fusese încântată de ambițiile lui. Îl găsise atrăgător, îi plăcuse senzația mâinilor lui mari pe trupul ei. Peste trei luni, erau logodiți. Peste alte șase, erau căsătoriți. Evadase din căminul pe care îl ura, scăpase de părinții care îi treziseră disprețul. Din casa în care copilărise luă numai hainele ei și o cutie cu cărți. Îi lăsase veioza lui Jen. Căsătoria îi dăduse libertatea să citească oricând și oriunde dorea.

În mai puțin de un an, își dăduse seama că făcuse o greșeală. Forța lui Bert era mereu legată de nerăbdarea lui, perseverența pe care o admirase la el era agresivă și obsesivă. Bert încerca să o controleze, îi urmărea fiecare mișcare, emitea pretenții asupra salariului ei, pompând banii în afacerea care refuza cu încăpățânare să devină profitabilă. Certurile din căsătoria ei păreau o reluare mai vie a schimburilor furioase de cuvinte dintre părinții ei.

Deși era deja însărcinată cu Adam, se hotărâse să scape. Nu avea de gând să trăiască viața părinților săi. Îi explicase toate acestea lui Jen când îl părăsise pe Bert, pe un ton morocănos și hotărât, ca întotdeauna. Nu luase în calcul că va naște un copil cu probleme, că autismul profund al lui Adam va cere prezența și îngrijirea ambilor părinți, că cele două salarii vor fi necesare pentru a plăti mica armată de doctori și bone care îl vegheau. Datoria – și amândoi, ea și Berth, erau conduși de simțul datoriei, cel puțin lucrul acesta îl aveau în comun – le înrâurise toate celelalte alegeri.

Bert abandonase afacerea care promitea să aibă succes în viitorul apropiat și își luă o slujbă la stat. Ea își abandonase visul de a fi independentă și se întorsese la căsnicie. Adam, cu ochii săi frumoși, dar atât de goi, cu degetele lui lungi și delicate, care nu încetau niciodată să se miște, le subjuga zilele, le bântuia nopțile, le otrăvea visurile și viața. Trăiau într-o arenă a reproșurilor, aruncându-și unul celuilalt acuzații și contraacuzații, oprindu-se doar

pentru scurt timp, atunci când o rază de speranță – dată de un nou program, un nou medicament, o nouă intervenție – le lumina viața pentru o secundă. Așa cum se întâmpla acum. Iubirea pentru fiul lor, speranța în viitorul lui, oricât de fragilă ar fi fost, îi readucea împreună și îi făcea să fie uniți.

– Îl suni pe doctorul Theobald și programezi altă întâlnire? întrebă Bert în timp ce își verifica servieta. Nu o să fii prea ocupată cu pregătirile pentru clubul de carte ca să faci asta, nu?

Ea îi ignoră sarcasmul. El nu le simpatiza pe femeile din clubul de carte, îl enerva faptul că îi băgau tot felul de idei în cap lui Elizabeth. Le numea batjocoritor „pseudointelectuale".

El nu se întreba de ce Cynthia îl făcuse pe Eric să plece din casa lor. Era convins că știe răspunsul.

„Pentru că ea este o egoistă nenorocită care manipulează pe toată lumea, spusese el. Este evident pentru toată lumea, mai puțin pentru prietenele tale care întorc orice lucru pe toate părțile și nu știu decât să se autocompătimească." Elizabeth nu încercase să îl contrazică. Nu avea nici un rost să facă asta. Repede, poate mult prea repede, Bert încercă atunci să își nuanțeze acuzațiile. „Bineînțeles că tu nu faci parte din categoria lor", spusese el și apoi făcuse o pauză, de parcă ar fi vrut să mai spună ceva, dar ea îi întorsese spatele și plecase.

– O să vorbesc cu Theobald, spuse ea. Deși probabil este prea devreme, abia am vorbit cu el, nu cred că mai are noutăți să ne spună.

În weekend călătoriseră până la New Jersey ca să îl viziteze pe Adam și să îl întâlnească pe doctorul Theobald, care era creatorul acestui nou program. Deși amândoi fuseseră de părere că Adam se schimbase în bine, doctorul nu le dăduse speranțe.

– Sentimentul meu și al echipei este că, în cazul lui, tratamentul s-a aplicat prea târziu și boala a evoluat prea mult, le spusese el

cu ochii plecați și cu o voce așa de joasă, încât făcură eforturi să îl audă.

Era un bărbat mărunțel al cărui costum greu de tweed părea prea larg pentru el, ca și cum trupul i s-ar fi micșorat din cauza durerii celor din jur. Fire de păr argintii îi răsăriseră în barba neagră și stufoasă și în părul des și rebel, deși era foarte tânăr, avea doar patruzeci de ani conform prezentării pe care Bert o găsise pe internet. Elizabeth se gândi că albise prematur din cauză că avea și el nu unul, ci doi copii autiști, un băiat și o fată. Această informație o aflase dintr-un articol despre el, care avea la bază un interviu pe care îl acordase. Fusese furioasă să constate că astfel de informații foarte intime puteau fi citite pe ecranul computerului. Totuși, era cumva liniștitor să afli că problemele propriilor copii îl făcuseră pe doctorul Theobald să dezvolte acel program pentru autiști. Era implicat personal în acest proiect. Se întrebă dacă și copiii lui fuseseră ajutați de acest program, dar probabil că și ei erau deja prea mari.

– Noi credem că Adam s-a schimbat puțin, protestase ea. Nu își mai mișca mâinile. Și părea că privește spre noi.

– Voi doriți ca el să fie schimbat, le răspunsese doctorul Theobald cu răbdare.

Nici mâinile lui nu erau mai liniștite. Își strângea degetele și apoi le întindea neîncetat. Nu privea nici spre Elizabeth, nici spre Bert.

– Suntem siguri de ce-am văzut, spusese Bert pe același ton clar și hotărât pe care îl folosise în disputa cu chelnerul la prima lor întâlnire.

Și din nou ea simțise un val de admirație, revăzându-l pentru o secundă pe bărbatul pe care și-l alesese drept soț.

– Știu că înscrierea la acest program a reprezentat un sacrificiu financiar important pentru voi, spusese doctorul. Nu vreau să vă consumați banii în zadar.

– Asta este problema noastră, nu te privește pe dumneata, i se adresase Bert pe un ton și mai dur.

– Trebuie să înțelegeți că vă expuneți unor riscuri. Îi vom scoate pe copiii care participă la program în afara spațiului sigur al clinicii. Vrem să le lărgim orizontul. Plănuim să îi ducem în parcuri, chiar și la mall. În etape, bineînțeles, și vor fi însoțiți întotdeauna de „umbrele" lor.

Elizabeth se simțise umilită. Știa că îngrijitorii din echipa care lucra cu fiecare copil, urmărindu-l oră de oră, purtau numele de „umbre", dar se simțea ofensată de acest cuvânt. Ca și cum Adam și ceilalți copii erau asemenea lui Peter Schlemiel, eroul legendar al unei povestiri folclorice germane, care era lipsit de umbră. Asta ar fi însemnat încă o deficiență în plus în viața acestor copii cu dizabilități.

Fără legătură, îi apăruse în minte un vers al Sylviei Plath, pe care îl citise cu o seară în urmă: „Eu sunt o nimica toată, neroadă, decupată umbră..." Poemul se numea *Lalele*, își amintise ea deodată. Poate chiar și ea se temea de pierderea umbrei, așa cum se temuse de atâtea alte lucruri. Și poate acea frică fusese în final cea care o copleșise și o făcuse să se sinucidă. Deși era foarte cald în cabinetul doctorului, Elizabeth începuse să tremure.

– Ce fel de riscuri? întrebase Bert.

– Adam poate să fie imprevizibil, uneori este surd la cele mai simple instrucțiuni.

– Dar uneori reacționează?

Elizabeth vorbise pentru prima oară și îl văzu pe Bert dând din cap în semn de aprobare.

– Uneori.

– Nu sunteți absolut sigur că nu s-au înregistrat progrese, nu-i așa? îl atacase Bert de data asta.

– În acest domeniu nu există certitudini absolute.

– Atunci, în ciuda lucrurilor pe care ni le-ați spus, vrem ca Adam să continue terapia. Și nu vă faceți griji. Ne-ați avertizat. Nu veți fi tras la răspundere.

Bert se ridicase în picioare.

– Bert, protestase Elizabeth.

Violența tonului său, impolitețea cuvintelor lui o jigniseră, și totuși îl admira pentru curajul lui, pentru grija lui față de Adam. Fiul lor. Erau legați, ea și Bert, de complicitatea dragostei parentale.

Doctorul își așezase mâna peste a ei dorind să o liniștească.

– Înțeleg frustrarea soțului dumneavoastră, doamnă Crawford. Și i-o împărtășesc. În regulă, atunci. O să continuăm pentru moment. Dar sunați-mă săptămâna viitoare. E important să ținem legătura.

Își propuse să îl sune după ce se va întoarce de la cumpărături și să discute cu el în timp ce gătea. Mirosul mâncării, gândul că o aștepta o seară plăcută în care va avea niște discuții interesante îi vor da calmul necesar pentru a purta acea discuție. Îl privi pe Bert verificându-și biletele de avion.

– Bine, atunci. Ne vedem mâine-seară.

– Bine. Și, Bert...

– Ce?

– Călătorie plăcută și succes la ședință!

O privi ca niciodată până atunci, cu ochi blânzi.

– Mulțumesc. Și sper ca întâlnirea clubului tău de carte să iasă bine.

Și apoi făcu un gest care îi surprinse pe amândoi. Se aplecă deasupra ei și îi atinse obrazul cu degetele calde. Plecă apoi, cărând valiza într-o mână și servieta în cealaltă. Ușa se închise încet în urma lui și ea rămase singură.

Se ridică din pat și stătu pentru o secundă în raza de lumină argintie care aluneca unduitoare pe podeaua dormitorului. Privi cum lumina ei scaldă teancul de cărți pe care le răsfoise noaptea trecută – *Clopotul de sticlă*, jurnalele lui Plath în ediție completă, volumul de poezii. Caietul pe care își notase cu un scris înghesuit ideile pe care voia să le discute în seara aceea stătea deschis pe noptieră. Îl închise. Se va uita pe el după ce va termina cumpărăturile, gătitul, curățenia în micul apartament, care, de fapt, era deja foarte curat. Dezordinea nu putea exista alături de niște existențe calculate. Totuși, după ce spălă farfuriile de la micul dejun și cana pe care Bert o lăsase în chiuvetă, șterse praful cu câteva mișcări energice. Abia după aceea își scose ediția imaculată din *Bucuria de a găti* pe care o deschidea foarte rar pentru că prepararea mâncării pentru Bert nu îi adusese niciodată nici cea mai mică bucurie. Dădu paginile direct la rețeta de *fondue* de brânză, pe care nu o încercase niciodată. Se simțea inspirată de discuția animată a lui Plath despre mâncare, de entuziasmul cu care poeta mergea la cumpărături după ingrediente, plăcerea cu care pregătea totul. „Cât de mult îmi place să gătesc", scrisese Sylvia Plath la conacul din Spania, unde locuise cu Ted Hughes în timpul scurtei lor luni de miere idilice, înainte ca realitatea să le fi otrăvit căsnicia.

Elizabeth și-o imaginase pe Plath, tânăra mireasă, amestecând în oala în care bolboroseau brânza și vinul și își amintise de setul de *fondue*, un cadou de nuntă din partea profesorilor de la școala ei, pe care nu îl folosise niciodată, și pe care îl depozitase într-un dulap din bucătărie. Ea și Bert nu erau genul de cuplu care își invitau prietenii la masă și întindeau furculițele lungi în mixtura aurie și aromată. Nu deschisese nici măcar cutia, dar nici nu se gândise să dea setul altcuiva.

„De ce nu? se întrebă Elizabeth. De să nu încerc să prepar *fondue*?"

Abia aștepta să gătească și anticipă plăcerea cu care membrele clubului de carte aveau să se bucure de îndrăzneala ei culinară și aveau să o laude. Mâncarea, desigur, avea să fie delicioasă. De atâta lucru era și ea sigură. Elizabeth făcea bine orice. Raporturile șefilor ei asupra activității sale arătau rezultate excelente an după an, și chiar Bert, în momentele lui cele mai proaste, recunoștea acest lucru. Ea însăși adăugase un amendament trist la această concluzie asupra ei: „Tot ce pot controla fac bine". Nașterea unui copil normal nu fusese ceva ce putuse controla.

Gândul acesta din urmă o îndemnă să îl sune pe doctorul Theobald. Fu ușurată să afle că nu era disponibil și că însoțea pacienții într-o excursie în afara clinicii. Recunoscătoare pentru această veste, ieși pe ușa apartamentului, entuziasmată de libertatea ei clandestină și de aventura de a face cumpărături pentru un fel de mâncare nou și diferit.

Trecu indiferentă pe lângă supermarketul mare de unde își făcea cumpărăturile de obicei și se îndreptă spre magazinele mici cu aspect exotic răspândite prin Inwood, cartierul lor. Locuiau foarte departe de zona de nord, unde era mai ieftin decât în partea de jos a Manhattanului, dar existau niște compensații pentru asta. Deși nu ar fi recunoscut niciodată în fața lui Bert, Elizabeth adora mirosul râului, copacii cu frunze dese care se aliniau de-a lungul colinelor ce dominau Hudsonul și populațiile de diferite etnii, fiecare având propriile restaurante și piețe alimentare. Străzile pulsau de energie. Femeile, purtând cărucioare pentru cumpărături, se salutau una pe alta în spaniolă, rusă sau portugheză. O tânără indiancă foarte grațioasă, purtând un sari roz aprins care se unduia deasupra gleznelor ei subțiri, cobora strada, ducând o cutie mare de pizza. Muncitorii se strigau unii pe alții în limbi pe care nu le recunoștea.

Elizabeth își ferea ochii când întâlnea mame plimbându-și bebelușii în cărucioare sau ținându-și copiii de mână. Traversă strada ca să evite locul de joacă al cartierului, unde copilașii care începuseră să meargă alunecau pe toboganele care sclipeau argintii în lumina soarelui, râsetele și chiotele lor ridicându-se într-o dulce simfonie. Adam se împotrivise până și să intre în spațiul de joacă și se prinsese atât de strâns cu mâinile de gardul care îl înconjura, încât Elizabeth trebuise să îi desfacă degetele cu forța.

Se opri la un magazin cu brânză Gruyère (citise cu părere de rău că *fondue* nu se face cu brânză cheddar), gustă diferite mostre de brânză așezate pe tejgheaua de marmură. Fără să stea pe gânduri, mai ceru un borcan de măsline niçoise și unul de capere pe lângă brânza pe care o comandase. De la brutăria italiană cumpără pâine crocantă, încă fierbinte, și de la magazinul micuț care vindea vinuri ceru un Chablis sec. Sfidătoare, cumpără două sticle dintre cele mai scumpe. Se opri și la bătrâna italiancă ale cărei mâini noduroase sortau fructele și legumele, aruncând energic frunzele ofilite și fructele deteriorate. Elizabeth își umplu plasa cu lăptuci și rucola, din care urma să facă salată și adăugă un pepene, amintindu-și de desertul pe care îl pregătise Plath de ziua ei: „pepene verde cu miezul roșu... cu pulpa răcoritoare și dulce ca mierea". Memorase cuvintele și se gândise să le facă o surpriză membrelor clubului, repetându-le în clipa când va servi pepenele.

Și meniul ales avea să le surprindă, cu siguranță, dar toate reușiseră să se surprindă una pe alta începând cu seara aceea de toamnă în care Cynthia aruncase bomba. Anunțul ei, atât de misterios, atât de uimitor și de neașteptat, avusese impact asupra tuturor, făcând să se reaprindă temerile uitate, dând naștere unor noi dorințe. Fragilitatea căsătoriei Cynthiei și a lui Eric făcuse ca toate relațiile lor să pară fragile și le purtase pe fiecare dintre ele spre tărâmuri necunoscute. Se gândi la modul în care ea și Bert se

despărțiseră în dimineața aceea, noua și inexplicabila tandrețe dintre ei. S-ar putea să anunțe reîmpăcarea lor; s-ar putea să le anunțe despărțirea. „Către ce vreau să mă îndrept? se întrebă ea. Pe ce drum vreau să o pornesc?" Se gândi la Bert stând în avionul către Washington, recitindu-și îngrijorat prezentarea, cu fruntea înaltă și palidă plină deja de broboane de sudoare, și simți un val de compasiune pentru el.

Se scutură de această imagine și adăugă o funie de usturoi. O va agăța de un cârlig în bucătărie, așa cum făcuse Plath în zorii căsătoriei sale, înainte să afle că iubirea ei se va destrăma asemenea bulbilor acoperiți cu foi subțiri pe care îi considera așa de frumoși. Elizabeth nu putea pretinde că fusese la fel de inocentă. Părinții ei fuseseră un exemplu grăitor.

Se grăbi către casă, ținând strâns în brațe punga de cumpărături, cu fața înroșită de frig și cu părul, scurt și închis la culoare, ciufulit de vânt. Avea două mesaje pe robotul telefonic și inima începuse să îi bată cu putere în timp ce le derula. Sunetul telefonului era ca o presimțire rea. „Adam. Dă Doamne ca Adam să fie bine." Mantra sa repetată de atâtea ori îi reveni automat în minte. Spre ușurarea ei, auzi însă vocea lui Jen care îi spunea că vorbise cu sora medicală de gardă de la azil și mama lor părea să fie în regulă. Cu și mai mare ușurare ascultă vocea blândă a doctorului Theobald care o asigura că Adam părea să răspundă la programul terapeutic. Poate că fusese nevoie doar de mai mult timp în cazul lui. Vocea doctorului părea vinovată. Îi părea rău că fusese atât de negativist la întâlnirea lor. Adam executa acum instrucțiunile primite. Făcea parte dintr-un grup care urma să plece într-o scurtă plimbare în afara clinicii în acea după-masă. Aveau să meargă la un loc de joacă aflat la câteva blocuri distanță. Doctorul nu își mai făcea griji pentru el. Elizabeth simți că respiră mai ușor. Mai ascultă mesajul o dată. Vocea sigură a doctorului o alină.

Brânza *fondue*, așa cum promitea cartea de bucate, era simplu de preparat. Lucra încet, amestecând vinul, vișinata, adăugând mai mult usturoi decât cerea rețeta. „Când gătesc în liniște", scrisese Plath în poezia numită *Un cadou aniversar*.

– Gătesc în liniște, repetă Elizabeth versul cu voce tare în timp ce tăia pâinea, făcea salata și așeza masa.

Când termină, o sună pe Jen și îi lăsă un mesaj pe robotul telefonic, mulțumindu-i că o sunase. Apoi îl sună pe Bert și îi lăsă un mesaj la hotel, spunându-i despre noul diagnostic al doctorului Theobald. Era conștientă că ambele sale mesaje vor fi surprinzătoare. Sora ei, pe bună dreptate, nu se aștepta la mesajul de mulțumire. Soțul ei nu se aștepta la vestea cea bună.

Apoi se întinse pe pat, răsfoi caietul cu notițe, deschise de câteva ori jurnalul lui Plath și frunzări fără un scop anume volumul de poezii *Ariel*, dar nu se atinse de *Clopotul de sticlă*. Romanul nu era împrumutat de la bibliotecă, avea propria ediție, o carte uzată, citită prima dată în casa părinților, în timp ce mama ei urla și tatăl său se văicărea, și recitită de-a lungul anilor în momentele de nefericire. Era o poveste fictivă scrisă de autoarea adolescentă despre odiseea ei către nebunie, culminând cu tentativa ratată de sinucidere.

Pentru Elizabeth era ca o prevenire literară, ca un avertisment al pericolului iminent care o păștea dacă nu își controla emoțiile, dacă nu își ținea în frâu disperarea care amenința deseori să o copleșească.

Își revizui notițele, șterse câte o idee, adăugă alta în loc. Trebuia să fie atentă. Rina o studiase pe Plath de ani de zile și știa cu siguranță mai multe lucruri decât Elizabeth. Dar Rina era cam distrată zilele acelea. Elizabeth se gândi la Rina și la Ray. Era oare singura din grup care găsea ciudată relația lor? Ray fusese iubitul Donnei, și Rina era prietena ei cea mai apropiată. Dar poate că Ray

fusese doar un amant comod, potrivit pentru Donna, care nu voia să se implice sentimental. Regreta Donna pierderea lui? Ea ar regreta pierderea lui Bert dacă ar ajunge să se despartă de el? În mod normal, ar fi fost în stare să răspundă la această întrebare fără nici o ezitare, dar azi nu putea face asta. Și Cynthia? Era ea măcinată de regrete? Se gândea la Eric cu simpatie sau cu durere? Întrebarea aceasta o intriga, dar nu o rănea.

Sună telefonul. Era Jen care voia să îi spună că avea să vină împreună cu Cynthia cu un taxi. Cynthia cumpărase *cannoli*. Oare mai avea nevoie de ceva?

– Nu. Am terminat pregătirile, spuse Elizabeth. Cred că Donna și Trish vor veni împreună de la spital.

– Așa cred. Nu știu nimic de Rina.

– Poate o aduce Ray cu mașina.

– Poate.

Lui Jen îi venea și ei greu să se gândească la Rina și Ray ca la un cuplu. Faptul că Donna acceptase această relație o surprinsese, dar erau multe lucruri la Donna care surprindeau sau erau învăluite de mister.

– Ne vedem în curând, spuse Jen. Ai primit mesajul meu despre diagnosticul de la azil?

– Da, te-am sunat să îți mulțumesc.

– Serios?

Jen nu încercă să își ascundă mirarea.

– Mă bucur că este în regulă.

– Da, se pare că și-a revenit.

Încă o dată nu pomeniseră numele mamei lor.

Elizabeth făcu un duș și se îmbrăcă repede. Pantaloni negri cu dungă și bluză neagră pe gât. Hainele preferate ale Sylviei și probabil și ale lui Elizabeth. Așeză furculițele, măslinele, paharele de vin și tocmai aranja șervețelele când cineva sună la ușă. Rina

fu prima sosită. O salută scurt pe Elizabeth, fugi la fereastră și făcu cu mâna. Elizabeth o urmă și îl văzu pe Ray. Mașina sport, galbenă, cu care obișnuia să o aducă pe Donna la întâlnirile lor, era parcată în fața blocului. Îi făcu și el cu mâna și apoi plecă. Rina zâmbi și roși, iar ochii îi erau strălucitori. Își desprinsese părul lung și negru din coada în care îl purta în mod obișnuit și acum îi sălta pe umerii. Își scoase paltonul.

– Își face griji, spuse ea. Trebuie să îi spun unde mă duc, când ajung acasă, să îl asigur că am ajuns cu bine la tine în apartament.

Râse. Grija lui o încânta și îi dovedea iubirea față de ea.

– Crezi că își făcea griji în felul acesta și pentru Donna? întrebă Elizabeth cu o răceală neașteptată.

– Nu. El și Donna aveau o altfel de relație.

– De unde știi tu asta?

– Mi-a spus el.

Rina își puse paltonul în cuier.

– Și Donna? Ți-a spus și Donna același lucru?

– O să discut cu Donna despre asta. Dar să știi, Elizabeth, că nu este treaba ta.

Vorbi cu calm, încercând să își țină în frâu furia care o cuprinsese când Elizabeth îi pusese întrebarea.

– Ai dreptate, îi spuse Elizabeth. Îmi pare rău.

Rina fu uimită de faptul că Elizabeth își ceruse scuze și zâmbi trist.

– Cred că ne-am amestecat foarte mult una în viața celeilalte anul acesta, spuse Rina. Fiecare dintre noi. A fost o harababură. Presupun că e din cauza Cynthiei și a lui Eric.

– Da. Acum câteva ore mă gândeam cum ne-a afectat lucrul acesta, încuviință Elizabeth.

Își privi ceasul. Bert își terminase deja prezentarea. Probabil că acum stătea singur în cafeneaua hotelului. I se strânse inima când

se gândi cum studiază meniul indiferent, cum singurătatea îi taie pofta de mâncare. Fu ușurată când auzi soneria.

Donna și Trish intrară, încă râzând pe seama unui comentariu făcut de șoferul taxiului.

– Ne-a spus că suntem niște fete drăguțe, se entuziasmă Trish. Noi. Fete drăguțe. E cel mai frumos lucru pe care mi l-a zis cineva pe ziua de azi. Un pacient mi-a zis că sunt o ticăloasă în halat alb. Altul a zis că sunt o babă acră. Propria fiică mi-a spus că sunt o mamă rea pentru că nu vin acasă la cină. Dar el m-a văzut așa cum sunt cu adevărat, o fată drăguță.

– Cred că voia un bacșiș mare, atâta tot, spuse Donna pe un ton potolit. Elizabeth, îmi miroase a *fondue?* Rina, arăți grozav. Nu te-am mai văzut cu părul desfăcut de ani de zile.

Rina făcu o reverență și scutură din cap, dându-și părul într-o parte și în alta. Zâmbind, o sărută pe Donna pe obraz. Donna îi surâse și ea, cuprinse cu mâinile părul prietenei ei și apoi lăsă șuvițele lungi și negre să îi alunece printre degete.

Cynthia și Jen dădură buzna fără să sune la ușă. Și ele râdeau. Avuseseră probleme în a-l convinge pe șoferul taxiului să le aducă până acolo și le fusese și mai greu să îi explice cum să se întoarcă pe autostradă.

– Ne tot spunea: „Nu, nu, voi, doamnelor, nu vreți să mergem acolo".

Jen se schimonosea în timp ce imita accentul șoferului.

– Era foarte convins că nu trebuie să venim aici. Mai convins decât sunt eu de majoritatea lucrurilor din viața mea, spuse Cynthia și îi dădu lui Elizabeth cutia cu prăjituri. Granulele de zahăr se rostogoleau ca niște mici diamante, lovindu-se de cartonul alb.

– Pentru desert și pentru discuții. O să avem nevoie de ceva dulce și cremos ca să ținem piept amărăciunii Sylviei. De ce,

Elizabeth, de ce ai ales-o tocmai pe ea? întrebă Cynthia pe un ton plângăreț.

– Exagerezi. Vorbim despre femeia de care depinde întreaga mea carieră academică, interveni Rina. Deși am decis să iau o pauză – o pauză lungă.

Își băură vinul și mâncară măslinele, în timp ce Elizabeth aduse salata, pâinea și la final brânza *fondue* clocotind.

– Extraordinar.

– Delicios.

– O alegere foarte inspirată, spuse Rina. Cât se poate de plathiană, cum ar spune femeile de la seminarul meu. Știți că a devenit eroina unei noi generații de feministe, a femeilor exploatate, a victimelor, a mamele artiste extenuate. Soțul ei Ted Hughes publica întruna în timp ce ea schimba scutecele.

– Haideți să o compătimim după masă, spuse Donna. Mor de foame.

– Eu nu o compătimesc, spuse Elizabeth fermă în timp ce se așezau în jurul mesei.

Înfipseră pâinea în furculițele lungi și o înmuiară în amestecul din brânză, luară înghițituri repezi din vinul răcoros și savurară mâncarea încet, cu fețele luminoase de încântare.

– Ăsta era unul dintre puținele lucruri înălțătoare la Plath, spuse Donna. Îi plăcea mâncarea, era pasionată de gătit, dar, chiar și la acest capitol, era obsedată ca totul să iasă perfect.

– Voi două aveți lucrul ăsta în comun, observă Trish. Nu partea cu obsesia, ci pasiunea pentru mâncare și gătit.

– Eu și Sylvia avem o mulțime de lucruri în comun, nu doar ăsta, spuse Donna încet.

Se uită înspre Rina și nu își retrase mâna când aceasta i-o acoperi cu a ei. Celelalte observară gestul, dar nu spuseră nimic.

– Chiar și când gătea se simțea ca într-o competiție. Și nu uita nici în acele clipe de ura față de mama ei. Când curăța cartofii, își aducea întotdeauna aminte cum mama ei îi atrăgea atenția că nu ține cuțitul bine sau că nu îi curăță cum trebuie. Presupun că e destul de greu să ierți greșelile părinților, spuse Cynthia. Înțeleg lucrul ăsta, mai spuse ea și își îndreptă atenția spre salată.

Comentariul ei le surprinse. Cynthia vorbea foarte rar despre părinții ei. Întotdeauna presupuseseră că perioada copilăriei fusese la fel de încântătoare ca viața ei de adult, asemenea unei prințese care se transformă fără eforturi într-o regină a balului. *Până la un punct*. Acest adevăr nerostit le stăruia în gânduri.

– Nu este greu să înțelegi dacă ai avut o mamă furioasă și rece, observă Elizabeth cu voce stinsă.

Ochii ei îi întâlniră pe ai lui Jen într-un scurt schimb de priviri.

Strânse farfuriile goale, le înlocui cu cele pentru desert și aduse la masă pepenele decorat cu felii de lămâie.

– L-am luat pentru că mi-am amintit cum descrie Plath pepenele cumpărat din piața spaniolă, spuse Elizabeth.

Deschise jurnalul și citi cu voce tare propoziția pe care și-o amintise mai devreme în acea zi.

– Un pic cam exagerat, ca tot ce-a scris ea, spuse Cynthia. Știu că fac un sacrilegiu, dar trebuie să vă mărturisesc că îmi amintește de un slogan publicitar – aș folosi o frază ca asta într-o reclamă pentru cremele de față.

– Și ea ar fi fost în stare să îți vândă drepturile de autor. Era obsedată de bani, voia să tipărească tot ce scria, nu conta ce anume era, spuse Rina.

– Rina, ea este subiectul tezei tale de doctorat, o mustră Donna.

– Dar asta nu înseamnă că trebuie să o plac, ripostă Rina și își trecu degetele prin păr.

Îi plăcea să îl simtă răsfirat peste umeri, acoperindu-i spatele și îi plăcea felul în care zâmbea Ray când o privea împletindu-și părul șuviță cu șuviță, cu degetele prinse într-un dans care îi stârnea dorința.

– Haideți, să trecem la treabă.

Trish își privi ceasul în timp ce se îndrepta spre camera de zi cu ceașca de cafea în mână. Știa că discuția avea să se prelungească și nu voia să întârzie foarte mult. Jason va rămâne treaz ca să o aștepte, nerăbdător să discute despre un nou apartament pe care îl văzuseră, nerăbdător să îi afle părerea, nerăbdător să îi ceară sfatul. Și ea voia să îi povestească despre un pacient foarte interesant pe care îl internase în acea zi. Ea și Jason reușiseră să depășească acea prăpastie emoțională care îi despărțise atâta timp. Își dădu seama că acest lucru cerea un efort conștient din partea lor, dar efortul dăduse rezultate. Dacă odinioară obișnuia să se bucure de timpul petrecut departe de el, acum punea mare preț pe timpul petrecut împreună.

Ca de obicei, după ce masa se termină, se așezară în cerc. Cynthia și Trish își traseră fotoliile mai aproape una de cealaltă. Jen se cocoță pe sofaua bej împreună cu Rina și Donna, care stăteau una lângă alta. Își puseră cărțile la îndemână, în poală sau la picioare. Toate, mai puțin Elizabeth, purtau pantaloni subțiri și deschiși la culoare și pulovere în culorile pastelate ale primelor flori de primăvară, ca și cum își doreau să grăbească venirea noului anotimp.

– Suntem într-o dispoziție primăvăratică, observă Cynthia încântată, aruncându-și jacheta de culoarea gențianei pe scaun și aranjându-și helanca de aceeași culoare.

Culorile delicate ale îmbrăcămintei lor scoteau în evidență austeritatea camerei în care lumina veiozelor era prea slabă și ferestrele erau prea înguste, astfel încât, chiar și în timpul zilei, pătrundea

foarte puțină lumină prin ele. Jen ajunsese demult la concluzia că lui Elizabeth și lui Bert li se potrivea să trăiască în beznă, de parcă și-ar fi dorit să rezoneze cu întunericul misterios în care era învăluită viața sufletească a fiului lor.

Elizabeth se așeză pe un scaun de lemn, cu caietul deschis în poală, și își puse cărțile lui Plath pe măsuța de cafea. Tot acolo Cynthia așezase prăjiturile, de pe care se prelingea încet crema dulce cu brânză ricotta, și un set de farfurii și furculițe din gama de accesorii pentru petreceri de la Nightingale' s.

– Cynthia face totul ca la carte, spuse Rina întinzându-se după o farfurie.

Își aminti de castroanele de unică folosință pentru supă pe care le adusese pentru supa cu tăieței. Bietul Eric. Nu e ușor să fii căsătorit cu o femeie care face toate lucrurile perfect. Pe față îi apăru un zâmbet fugar când își aduse aminte de cum se amuza Ray pe seama faptului că ea este foarte aiurită. Se uită spre Donna, apoi își întoarse privirea. *Ray.*

Elizabeth se uită peste notițe și începu discuția cu un scurt rezumat al vieții lui Plath.

– Publicase poeme în *Seventeen* și *Christian Science Monitor* înainte chiar de a intra la Colegiul Smith.

– Era o fată grăbită, spuse Trish. Probabil că știa încă de pe atunci că nu avea să trăiască foarte mult, că nu vrea să trăiască foarte mult. Simt asta la mulți pacienți sinucigași. Mă îngrijorează mai mult cei care sunt obsedați să realizeze cât mai multe lucruri decât cei pasivi.

– Nici când era la Smith nu rata nici o activitate – cursuri, cluburi, revista facultății, weekenduri la Yale sau oriunde se întâmpla să meargă celelalte fete de la facultatea ei, continuă Elizabeth. Una dintre prietenele ei spunea despre ea că se purta „de

parcă nu ar fi avut răbdare cu viața... voia să grăbească lucrurile", citi Elizabeth cu voce monotonă.

Ea înțelegea graba lui Plath, urgența care îi guverna acțiunile. Căsătoria ei cu Bert era rezultatul propriei nerăbdări, al dorinței de a scăpa din casa părinților ei, de furia lor. Ea însăși nu putuse aștepta ca viața să își urmeze cursul.

– S-a grăbit chiar și atunci când și-a început relația cu Ted Hughes. Viața se derula cu multă repeziciune pentru Plath, adăugă ea.

– Dar în tot răstimpul acesta flirta cu moartea, insistă Trish cu voce joasă. Eroina ei din *Clopotul de sticlă*, Esther Greenwood, și Sylvia cea reală își jucau amândouă rolul. După ce fusese la New York, să se vadă cu cei de la *Mademoiselle*, Sylvia a scris în jurnalul ei că unul dintre scriitorii pe care își dorea foarte mult să îi întâlnească era Shirley Jackson? Asta spune multe. Fata care se vede pe sine ca pe o permanentă victimă își dorește să o întâlnească pe cea care a scris *Loteria*, povestea clasică a victimizării.

Trish era incitată de subiect, vorbea repede și ideile i se legau în minte la fel de repede. Celelalte o ascultau atente, animate de interpretarea ei, de analiza bazată pe cunoștințele sale profesionale. Ca de obicei, discuțiile clubului de carte le ofereau noi perspective, schimbul de idei și de sentimente le însuflețea.

– A scris un editorial pentru *Mademoiselle*, continuă Trish, în care folosea cuvinte precum „privitori la stele" și „atmosfera albastră a înserării". Cynthia avea mare dreptate – se pricepea să scrie sloganuri publicitare. Și apoi, după câteva săptămâni, uită complet de treaba cu privitul stelelor, cade într-o depresie severă și o invită pe mama ei să moară alături de ea. Dacă ar fi să îi pun un diagnostic, aș spune că nu mai putea suporta povara vieții ei duble. Sinuciderea era calea ei de scăpare, modul ei egoist de a pune capăt greutăților.

Trish își termină discursul, se relaxă și înfipse furculița într-un *cannoli*. Îl mâncă încet, lingându-și de pe buze crema fină.

– Crezi că toate sinuciderile sunt egoiste? întrebă Donna încet.

– Poate că nu toate, dar marea lor majoritate, spuse Trish. Cel puțin asta am învățat eu din experiența mea profesională. Sinuciderea este un act narcisist. Majoritatea sinucigașilor se gândesc cum să își curme propria suferință. Nu se gândesc la durerea pe care le-o provoacă celor rămași în viață.

– Din experiența mea, am înțeles altceva. Donna vorbi încet, cu privirea plecată. Doar Rina știa asta, mama mea s-a sinucis. A înghițit pastile în timp ce asculta o casetă cu poemele lui Dickinson. Cred că a făcut-o pentru că era epuizată. Și cred că gestul ei a însemnat tocmai opusul egoismului. A făcut-o pentru mine. Voia ca eu să fiu liberă. Să îmi trăiesc viața fără obstacole, fără să fiu prizoniera sentimentelor. Nu voia ca eu să trăiesc așa cum o făcuse ea, ascultând poeziile și poveștile altora în timp ce gătea pentru niște străini. O înspăimânta ideea că singurătatea ei, tristețea ei m-ar fi putut ține în loc. Mi-a lăsat un bilet în care îmi spunea să trăiesc viața pe care ea nu a putut-o trăi din cauza bolii tatălui meu. Voia să fiu liberă, neîmpovărată de obligații. E posibil ca și Plath să se fi sinucis ca să îi scutească pe copiii ei de povara propriei tristeți. Își dăduse seama că este bolnavă și că tratamentul psihiatric nu o putea ajuta. Acest lucru face ca sinuciderea ei să nu fie una egoistă, la fel ca a mamei mele.

Ochii albaștri și limpezi ai Donnei luceau din cauza lacrimilor care i se prelingeau pe obraji, lacrimi pe care nu se grăbi să le șteargă.

Șocul le înmărmuri pentru câteva secunde. Întotdeauna o consideraseră pe Donna cea mai puternică din grupul lor pentru că era calmă, competentă și sigură pe sine. O admirau pentru că era întotdeauna în armonie cu bărbații din viața ei, se înțelegea foarte

bine cu Ray, se înțelegea foarte bine cu Tim, acceptase chiar și noua relație dintre Rina și Ray. Făcea întotdeauna ce își dorea, era mereu tolerantă și calmă, iar viața ei era foarte bine împărțită. Nu bănuiseră niciodată că moartea mamei ei avusese influențe atât de adânci și că ceea ce percepeau a fi calmul de netulburat al Donnei era, de fapt, un fel de amorțire, o supunere ciudată față de învățătura melancolică lăsată de mama sa pe patul de moarte. Nu voia să fie prinsă în capcană. Fusese avertizată de mama ei, care își trăise toată viața ca o prizonieră.

– Of, Donna.

Tristețea se citea în vocile lor. Mâinile le tremurau. Rina se aplecă spre ea și îi atinse ușor obrajii cu batista, ștergându-i lacrimile. Avea grijă de prietena ei care o sprijinise fără încetare.

Se strânseră în jurul ei, îngenunchează în fața ei, o înconjurară cu afecțiunea lor. Trish își puse mâna pe umărul Donnei.

– Draga mea, îmi pare atât de rău. Ar fi trebuit să îmi dau seama. Ar fi trebuit să știu.

Vocea îi era marcată de regret și de rușine. Bineînțeles că ar fi trebuit să știe, toate ar fi trebuit. Le dăduse suficiente indicii.

Donna își scutură capul.

– E în regulă. Mă simt bine. Haideți să continuăm.

Îi zâmbi Rinei și își luă cartea în mână.

Elizabeth își privi notițele, apoi începu să vorbească plină de aplomb despre *Clopotul de sticlă*.

– Plath și-a bazat, în mod cert, romanul pe experiența personală, dar eroina ei, Esther Greenwood, nu avea ceea ce eu cred că este unul dintre ingredientele-cheie ale alcătuirii sufletești a Sylviei.

– Și care ar fi acesta? întrebă Rina sarcastică. Le-am studiat pe Plath și opera ei ani de zile și încă nu am găsit ceea ce tu numești ingredientul-cheie.

Jen îi aruncă o privire furioasă. Simți deodată nevoia să își protejeze sora. Dar Elizabeth nu se dădea bătută cu una, cu două.

– Invidia, spuse ea. Acesta era lucrul care o impulsiona pe Sylvia Plath, dar Esther Greenwood nu a fost construită după acest tipar.

– Invidia, rostiră cuvântul la unison, ca și cum adevărul conținut de el ar fi devenit dintr-odată evident pentru fiecare dintre ele.

– O spune chiar ea în jurnal, spuse Elizabeth. Admitea că era geloasă pe oricine care gândea mai profund, scria mai bine, trăia mai bine decât ea. Era invidioasă pe orice femeie mai drăguță ca ea, era, cred, invidioasă pe Ted Hughes, propriul soț. Mărturisirea ei era destul de clară în această privință.

– De fapt, mi-am subliniat și eu cuvintele acestea.

Cynthia le arătă paginile din carte subliniate cu cerneală violet, culoarea ei preferată. Dar citind mai departe – îmi petrec multe nopți citind, în ultima vreme – vedem cum aproape nouă ani mai târziu vorbește despre înfrângerea invidiei prin acceptarea bucuriei. Deci recunoscuse primejdia invidiei și încerca să lupte împotriva ei.

– Dar nu a reușit să câștige bătălia. Dacă ar fi reușit, azi ar fi fost în viață și mișcarea feministă și-ar fi pierdut efigia literară, spuse Rina. Elizabeth are dreptate. Invidia stă la baza vieții ei, a muncii ei. Acum mi se pare totul foarte clar. A otrăvit-o, a transformat-o într-o infirmă. Mă bucur că ai adus acest lucru în discuție, Elizabeth.

Elizabeth zâmbi timid. Generozitatea Rinei în a recunoaște meritele intelectuale ale altcuiva era neașteptată – influența lui Ray își spunea cuvântul, presupuse ea.

– Nu cred că este chiar o efigie pentru feministele de astăzi. Donna își revenise și vorbea pe tonul acela sigur pe care toate îl considerau foarte liniștitor. Dar găsesc că e destul de greu să lupți cu invidia și, deși aceasta nu otrăvește viețile tuturor în aceeași măsură în care a otrăvit-o pe a ei, nu cred că există cineva care să nu fie afectat. Dacă vom lua drept martore persoanele din această încăpere și dacă vom răspunde sincer, fiecare vom găsi în noi un sâmbure de invidie pe care ne va fi dificil să îl negăm.

– Hai să încercăm, spuse Cynthia. Și din moment ce ai propus jocul acesta, tu o să începi, Donna. Ce sau pe cine invidiezi?

– Nu suntem prea mari ca să mai jucăm „adevăr sau provocare"? întrebă Elizabeth iritată.

Își privi notițele. Mai avea multe lucruri de împărtășit. Dar prietenele ei erau deja prinse în acest joc și se aplecaseră spre Donna, gata să o asculte.

– Cynthia are dreptate. O să fie interesant, spuse Rina.

Donna își făcea de lucru amestecând în cafea. Încă ezita.

– Bine, spuse în cele din urmă. Dar vom fi sincere, sper.

Se întoarse spre Rina, care deveni dintr-odată palidă. Donna o privea insistent, dar ea își plecă privirea.

– Nu-ți fie teamă, Rina, spuse Donna blând. Nu te invidiez pentru Ray. Invidiez sentimentele tale pentru el, capacitatea ta de a te implica emoțional. Eu dezvolt aceste relații numai până la un punct, și cu Ray, și cu Tim, și cu alți bărbați cu care am fost. Am fost întotdeauna prea atentă, mi-a fost întotdeauna prea frică să mă implic mai mult, ca să nu devin prizoniera unei vieți pe care nu mi-o doream. Am privit viața mamei mele ca pe un exemplu și i-am urmat sfaturile – „Trăiește, fii liberă, ține la independența ta", pentru că ea nu a putut niciodată să-și trăiască viața, nu a fost niciodată liberă și independentă. Te-am invidiat când ai avut curajul să îl nești pe

Jeremy, deși erai singură, fără să îți faci griji pentru independența ta, și acum te invidiez pentru că ești liberă să accepți dragostea lui Ray și să i-o oferi pe a ta. M-ai învățat ceva. De fapt, tot anul acesta, tot ce s-a întâmplat, discuțiile noastre, cărțile noastre, m-au făcut să înțeleg că trebuie să îmi iau viața în mâini, nu mai pot aștepta ca vreun eveniment din afară să mă forțeze să iau o decizie.

Își mută privirea dinspre Rina spre Cynthia, care fusese nevoită să ia o decizie, forțată de anumite împrejurări.

Încet, rupse șervețelul de hârtie și lăsă fâșiile lungi și subțiri să se prindă de lâna moale și galbenă a puloverului ei. Donna nu le spuse cum avea de gând să își schimbe viața, și nici ele nu o întrebară. Expresia fețelor le deveni gravă. Erau conștiente că propriile mărturisiri ar fi trebuit să se ridice la nivelul celei pline de candoare și durere pe care o făcuse Donna.

– Elizabeth, își împreună Cynthia mâinile, folosindu-și abilitățile de director care împarte sarcinile, pentru a conduce jocul care se transformase în ceva mult mai serios.

Elizabeth vorbi încet, fiecare cuvânt fiind rostit cu multă grijă și durere.

– Le invidiez pe toate mamele care au un copil normal. Le invidiez pe mamele care vin să se consulte cu mine despre facultatea pe care ar trebui să o urmeze copiii lor. Care mă întreabă dacă aceștia au nevoie de ajutor la matematică sau ce pot face pentru că aceștia întârzie acasă, spunându-mi că nu au încredere în ei sau că au probleme cu consumul de marijuana. Le invidiez pe mamele din spațiile de joacă, chiar și pe cele care țipă întruna la copiii lor. De ce dracu' țipă în halul ăla? Nu își dau seama ce fericite ar trebui să fie pentru că puștii lor nu sunt ca Adam al meu.

Era foarte palidă, și Jen, pentru prima oară, observă fragilitatea surorii sale. Privi camera de zi a lui Elizabeth, fără nici o poză de

familie, nici măcar o fotografie de la nuntă sau una cu Adam. Mobila și draperiile erau în culori șterse, maro și bej, pe pereți atârnau fotografii alb-negru cu păduri sau plaje pustii bătute de vânt. Văzu viața lui Elizabeth și pe Elizabeth însăși dintr-o nouă perspectivă. Sora sa își construise casa cât mai neutru, la fel cum încercase, încă din copilărie, să își neutralizeze sentimentele și să le transforme într-o carapace dură care să o apere. De aceea era distantă și brutală. Întotdeauna Jen percepuse cinismul taciturn al surorii ei ca pe un act de respingere. Dar în timp ce Jen încerca să evadeze, supunându-se fără împotrivire lucrurilor, Elizabeth se retrăsese pur și simplu. Mai întâi din calea tristeții părinților ei, și apoi din nefericirea propriei căsnicii, din tragedia fiului ei. Distanța emoțională o proteja și o făcea să își păstreze sănătatea mintală. Dar în seara asta, chiar și în lunile trecute, dădea semne că începea să se schimbe. Râdea mai ușor, era mai caldă, mai deschisă.

– Îmi pare rău, spuse Trish. E greu pentru tine, foarte greu, Elizabeth.

O aprobară, dând din cap, toate îi înțelegeau durerea și o simțeau ca pe o durere proprie. De când se alăturase clubului de carte, o toleraseră pe Elizabeth în primul rând pentru că era sora lui Jen și apoi pentru că analizele ei eclectice și cunoștințele ei îmbogățeau discuțiile grupului. Dar în seara aceea, toleranța aceea se transformase în afecțiune duioasă. Cynthia fu cea care întinse mâna și o mângâie ușor pe cap pe Elizabeth.

– Și mai invidiez și alte lucruri la fel de tare, spuse Elizabeth străduindu-se să își recapete tonul normal. Îi invidiez pe cei care nu sunt așa de stângaci ca mine. Mereu cad sau mă ciocnesc de ceva, mă ard sau mă tai. Câteodată, când mă bag în pat, descopăr câte o vânătaie care nu știu de unde a apărut. Deci am putea să spunem că îi invidiez pe cei grațioși.

Jen își aduse aminte deodată cum mama ei obișnuia să ironizeze stângăcia lui Elizabeth, efortul ei lipsit de orice șansă de reușită de a învăța dansurile de societate. Fiecare critică a mamei ei o făcea pe Elizabeth să se simtă tot mai nesigură, până ce aceasta abandonă orice încercare de a-și ascunde stângăcia.

Donna și Trish se priviră, amintindu-și de câte ori observaseră vânătăile de pe corpul ei și îl învinuiseră în tăcere pe Bert pentru semnul de pe brațul ei sau pentru o rană de la picior. Vorbiseră despre asta pe tonuri îngrijorate în timpul prânzului la cantina spitalului, se gândiseră îndelung să discute problema cu ea sau măcar cu Jen. Răsuflară ușurate aflând că se înșelaseră și nu spuseră nimic despre asta.

Rina întinse mâna după un *cannoli,* dar îl puse la loc atunci când o auzi pe Cynthia rostindu-i numele. Avea să îl păstreze pentru mai târziu, ca pe un fond de garanție, ca pe o recompensă pentru mărturiile ei stânjenitoare.

– Trebuie să vă mărturisesc că mă regăsesc în gelozia profundă a lui Plath. Și mi-am dat seama acum că poate de aceea am ales-o pe ea drept subiect pentru teza mea. Plath zice undeva că „vreau să trăiesc mai multe vieți".

– O spune peste tot, o întrerupse Trish pe un ton sec.

– Ei bine, și eu la fel. Am vrut să știu cum e să fii sărac și m-am prefăcut că nu am bani. Am fost singurul copil la părinți, așa că mi-am inventat o familie cu mulți frați și surori. De fapt, am tot continuat să mă inventez și să mă reinventez, am făcut-o pe misterioasa, am inventat povești – o femeie care fură din magazine, un iubit care m-a părăsit. Într-o lună eram dedicată total religiei iudaice, în cealaltă eram total indiferentă la orice avea legătură cu religia. Mi-am imaginat că am părinți mult mai interesanți decât ai mei. Și apoi, când au fost uciși în accident, am invidiat pe oricine

avea părinți, interesanți ori ba. Nu am putut să suport gândul că sunt singură pe lume, singurul copil al unor părinți care, la rândul lor, nu au avut frați sau surori, fără nici o legătură biologică. I-am invidiat pe oamenii cu familie, iar Jeremy a devenit familia mea, și abia atunci am început să fiu invidioasă cu adevărat. Le invidiam pe femeile care aveau soți, pe femeile care aveau bani, pe cele care nu trebuiau să cerșească dragoste sau resturi de mâncare, îi invidiam pe profesorii care reușeau să își termine doctoratele pentru că aveau pe cineva care să le poarte de grijă, lor și copiilor lor. Și așa ajunsesem să invidiez pe oricine. Nu sunt mândră de asta, dar așa stăteau lucrurile.

– *Stăteau?* întrebă Trish pe tonul cu care își chestiona pacienții.

– Stăteau, spuse Rina sigură pe sine. Acum nu mai e așa. Pentru că sunt cu Ray și mă simt protejată. Iubită, protejată și indispensabilă pentru cineva. Și mai mult decât atât. Iubesc, protejez și sunt legată de acel cineva, la rândul meu. Îl am pe Ray, îl am pe Jeremy, o am pe Donna și vă am pe voi. Mă simt rușinată de propriul noroc. Probabil că nu merit toate astea.

– Ba le meriți. Donna își privi prietena și îi zâmbi. Ai fost foarte curajoasă, Rina. De fapt, când am spus că te invidiez pentru sentimentele tale pentru Ray, ar fi trebuit să îți spun că îmi amintesc cum stăteam la spital, în noaptea în care s-a născut Jeremy, și mă gândeam cât de curajoasă ești că faci acest copil și ești gata să îl crești singură. Sunt fericită pentru voi, sunt fericită pentru mine și pentru noi. Este minunat că putem fi atât de sincere una cu cealaltă.

– E rândul tău, Jen. Pe cine invidiezi? Ce invidiezi? întrebă Cynthia blând.

Se purtau delicat cu Jen, prietena lor mignonă, cu trăsături de elf, care acum își trecea degetele prin buclele de păr negru care îi încadrau chipul și se juca cu gulerul puloverului ei verde pal.

– E foarte simplu. Invidiez talentul lui Ian, spuse ea încet.

– Dar și tu ești la fel de talentată, protestă Cynthia. Ești cea mai talentată artistă cu care am lucrat la Nightingale' s.

– Am un fel de talent minor. Sunt pricepută, competentă și bună pe ceea ce fac. Dar Ian este un artist. Unul adevărat. Aș vrea să îmi pot folosi pensula așa cum o face el, dar nu pot, și sunt conștientă de asta. Nu aș putea niciodată să mă compar cu el așa cum Plath se compara cu Ted Hughes. Ea credea că este o poetă la fel de bună ca el, și poate că era sau ar fi putut fi. Sunt realistă. Văd lucrările lui Ian și le văd pe ale mele, știu că din punct de vedere creator ne aflăm în două lumi diferite. De cele mai multe ori sunt bucuroasă că pot să îl ajut să ajungă acolo unde îi este locul, că îl ajut să își facă expoziția, să devină mai bun. Dar nu tot timpul, bineînțeles. Nu sunt o sfântă. Câteodată sunt foarte furioasă că îl întrețin, că uneori nu se deranjează nici să își strângă lenjeria murdară, că ocupă aproape tot spațiul de lucru din mansardă. Și am început să mă lupt cu asta. Să mă plâng și să îi cer diverse lucruri. Îi spun lui Ian ce simt și el chiar mă ia în seamă. Începe să se schimbe. Lucrurile merg mai bine între noi acum. Eu nu sunt Sylvia Plath. Ea pretindea că e o sfântă, soție care se sacrifica, mamă care se sacrifica. Hughes o părăsise ca să stea cu amanta, și ea locuia într-un apartament lipsit de încălzire cu doi copii mici și se plângea tuturor de situația asta, mai puțin lui. Ceea ce nu putea ierta era lipsa lui de sinceritate. Chiar așa s-a exprimat. Nu părea deranjată atât de faptul că își făcea de cap cu altcineva, cât de faptul că o mințea.

– Dar lipsa de sinceritate într-o căsnicie este foarte greu de iertat, aproape imposibil, spuse Cynthia încet, răsfoind paginile jurnalului. Chiar Plath spune că nu există iubire fără încredere. Înțeleg ce vrea să spună. Când încrederea moare într-o căsnicie,

căsnicia se sfârșește și ea. Doar o minune ar putea să o mai salveze, spuse, și vocea începu să îi tremure.

Închise cartea, o deschise din nou și privi fără să poată vedea pagina cu prefața.

Se priviră una pe alta, dorindu-și foarte mult ca ea să continue – să vorbească despre minciunile lui Eric, despre secretul sau secretele pe care le ascunsese atâta vreme. Ce făcuse el ca să îi trădeze încrederea, să transforme iubirea ei și pe a lui într-o minciună? Speculațiile lor construite lună de lună le stăruiau acum în minte. Se gândiră că Trish îl văzuse într-o cafenea cu un bărbat foarte tânăr, că Jen spusese că mirosea a alcool. Acum poate era momentul în care Cynthia avea să le mărturisească de ce trăiește singură în casa aceea frumoasă și citește până târziu în noapte jurnalul angoasat al unei poete. Dar Cynthia închise ochii și rămase tăcută.

Jen așteptă câteva clipe, oftă și aduse conversația înapoi la Sylvia Plath.

– Plath nu era foarte diferită de Shirley Jackson, dacă stai bine să te gândești, spuse ea. Jackson câștiga bani din scris ca să își plătească facturile, gătea, cocea, prăjituri, avea grijă de copii, în timp ce soțul ei flirta cu studentele de la Bennington. Plath era o reîncarnare a lui Jackson, o altă victimă a loteriei. Și apropo de asta, am o veste bună. Zâmbi timidă. Mi-am vândut banda desenată pentru *Loteria*. Am aici scrisoarea de la ei. Se pare că benzile desenate bazate pe un text literar sunt foarte în vogă acum.

Încântarea i se citea pe fața zâmbitoare cu trăsături de spiriduș.

– Jen, ce veste grozavă!

– Minunat!

– Așa te vreau!

Își manifestară toate iubirea, entuziasmul, generozitatea prieteniei față de ea. O îmbrățișară, o sărutară pe obraji, o înconjurară într-un cerc al prieteniei.

– De ce ți-a luat atât de mult timp să ne spui? întrebă Elizabeth.

– Voiam să termin mai întâi cu mărturisirea despre ce invidiez eu. Sau, de fapt, voiam să terminați voi mai întâi, ca să nu spuneți după aceea că mă invidiați pe mine.

Începură să râdă.

– Cine a mai rămas? întrebă Rina. Nu trebuie să se eschiveze nimeni.

– Eu. Și Cynthia, își ridică Trish privirea de pe foaie.

Bifase numele celor care vorbiseră ca un medic profesionist.

– Și o să încep eu.

Se înroși și vorbi foarte rar, privind-o fix pe Cynthia.

– Este mărturisirea unei invidii trecute. Te-am invidiat pe tine, Cynthia. Am invidiat viața ta, modul în care te organizai și primeai ajutor, felul în care te înconjurai în permanență de frumusețe, invidiam slujba ta antrenantă. Am continuat să te invidiez chiar și atunci când știam că probabil îmi permiteam să fac tot ceea ce făceai și tu – sau aproape tot –, chiar dacă îmi consideram munca importantă și știam că pot să o fac bine.

Evită privirea Cynthiei.

– Și mariajul meu? Ai invidiat și mariajul meu? întrebă Cynthia.

– Cred că fiecare dintre noi a făcut-o, răspunse Jen cu o voce nesigură. Aveai tot ce îți puteai dori. Viața perfectă.

– Așa am crezut și eu. Privind înapoi, îmi invidiez propria viață, râse trist Cynthia. Era grozavă, mai mult decât grozavă. Mă trezeam zâmbind. Abia așteptam începutul fiecărei zile. Acum abia aștept ca fiecare zi să se termine. Și ăsta este răspunsul meu la întrebarea pe cine sau ce invidiez. Invidiez viața mea din trecut.

– Atunci de ce...? întrebarea îngheță pe buzele lui Jen.

Nu avea să primească un răspuns. Cynthia tăcuse, pe chip i se citea în același timp durerea și furia.

– Am ieșit din joc, spuse ea. Adevăr și provocare. Am acceptat provocarea. Am spus adevărul. S-a terminat.

Jen percepu răceala din vocea ei, care nu mai lăsa loc altor discuții. Era modul în care Cynthia punea capăt unei întâlniri când își pierdea răbdarea cu o prezentare, când voia să termine un proiect.

– Bine. Cynthia a terminat. Am terminat jocul.

Rina cea nouă și fericită, care scăpase de mărturisirile propriilor invidii, își dorea ca jocul să se termine. Jocul ajunsese la final. Trish dezvăluise invidia ce le era comună tuturor, invidia lor pentru Cynthia, care acum luase sfârșit. Știau de ce. Pur și simplu pentru că viața Cynthiei încetase să mai fie de invidiat. Era singură și nesigură, iar invidia lor se transformase în compătimire. Nu înțelegeau ce i se întâmpla ei și lui Eric. Întrebarea le obseda încă, dar ea căpătase multe nuanțe noi în timpul lunilor și săptămânilor de speculații. Le dezvăluise propriile dorințe ascunse, le modificase planurile și modelele pe care le urmau în propria viață.

Elizabeth se ridică și se duse la fereastră. Privi în jos, către stradă, unde o femeie mergea singură prin întunericul serii, uitându-se spre luminile aprinse de la ferestrele altora. La fereastra de vizavi văzu o mamă stând alături de fiul ei în raza de lumină pe care o arunca o singură veioză aprinsă pe noptieră. Îi mai privise și înainte. Băiatul roșcat era cam de vârsta lui Adam, poate cu un an mai mult sau mai puțin. *Adam*. Gândul la fiul ei era ca o săgeată țintită direct în inimă. Cu siguranță se întorsese înapoi în clinică de la locul de joacă. Se întrebă câte străzi traversase și dacă îngrijitorul plătit cu mulți bani, pe care îl numeau „umbră", îi fusese alături în tot acest timp, veghindu-l la fiecare pas. Închise ochii și o ascultă

pe Trish care, pe un ton mai senin, enumera alte lucruri mai bizare pe care le invidia.

– O invidiez pe Natasha Richardson pentru că se culcă cu Liam Neeson. Și le invidiez pe femeile cu talia mai subțire ori pe cele care au un păr frumos, pe femeile care sunt niște mame mai răbdătoare decât mine. Invidiez pe oricine are o familie mare și pe oricine știe să facă un tort bun, termină Trish mărturisirea, roșie ca racul din cauza stânjenelii.

– Noi suntem familia ta mare, spuse Donna. Poți să ne inviți pe noi de Ziua Recunoștinței, de Ziua Mamei, de Crăciun.

– S-a făcut, spuse Trish râzând. Invitația a fost făcută.

Dădură toate din cap și zâmbiră, fericite că acest experiment luase sfârșit, că își împărtășiseră gândurile și durerile, și acestea păreau acum mai ușor de suportat. Erau, în același timp, mândre și uimite de sinceritatea cu care își vorbiseră. Simțeau că relația dintre ele câștigase ceva, escaladaseră un zid emoțional, dar nu erau încă pregătite să exploreze noua realitate ce li se deschisese.

– Ce citim data viitoare?

– Vrei să spui pe cine citim data viitoare? răspunse Rina. Cred că dăm mai mare atenție vieții autorilor decât cărților lor. Dar nu e nimic rău în asta, adăugă ea împăciuitoare.

– Al cui e rândul?

– Al Cynthei. Prima întâlnire la Cynthia. Ultima, tot la ea.

Trish era cea care ținea evidența.

– Atunci, Cynthia trebuie să aleagă.

– Fără autori sinucigași. Fără victime. Avem nevoie de un final fericit. Am luat cina cu Anna Karenina. Trebuie să ne regăsim inocența. Cynthia ezită. Ce-ați spune dacă ne-am întoarce la lecturile noastre din trecut? Ce părere aveți despre *Micuțele doamne?*

Aplaudară pline de entuziasm.

– Louisa May. Minunata noastră Louisa May.

– Perfect!

– Minunat!

– Abia aștept!

Nu ne mai încăpeam în piele de bucurie. Ideea le încântă foarte mult. Își amintiră de copilărie, când citiseră despre viața fetelor March, eroinele din saga lui Alcott. Enumerară cu bucurie numele eroinelor.

– Jo! Meg! Sărmana Beth! Amy!

– Ah, Amy. Întotdeauna mi-am dorit să fiu Amy, spuse Cynthia gânditoare.

Izbucniră în râs. Alegerea ei nu le surprindea. Amy iubea hainele și luxul, florile și mobila. La fel ca Cynthia, Amy se căsătorise și avusese o viață prosperă și palpitantă. Dar Amy, spre deosebire de Cynthia, fusese fericită până la adânci bătrânețe.

Își scoaseră calendarele și PDA-urile. Își notară ziua de întâlnire. Elizabeth se oferi să le prezinte *Ovăzul transcedent* și *Extrase din jurnalul din Fruitlands*, în care Louisa încerca să explice eforturile tatălui său, Bronson Alcott, de a crea o așezare transcedental-utopică sub numele de Fruitlands. Elizabeth, ale cărei lecturi erau foarte eclectice, găsise un exemplar din jurnal într-o librărie.

– Am putea învăța multe lucruri din scrierile acelea, le spuse ea, fiind parcă hotărâtă să imprime din nou un minimum de seriozitate întâlnirii.

Dar veselia lor regăsită nu putea fi redusă la tăcere. Râzând, își umplură din nou cănile cu cafea și luară câte un *cannoli*. Linseră crema rulourilor cu vârful limbii, mușcară aluatul lăsând crema să iasă la suprafață, în timp ce discutau despre desert cu acea complezență tipică femeilor care se mândresc cu talentele lor culinare.

– Sunt mai bune decât cele pe care le-am cumpărat din Little Italy, spuse Trish.

– Au prea multă scorțișoară, observă Rina.

– Au prea puțină, o contrazise Donna.

Jen întinse mâna să ia ultimul *cannoli* și deodată, toate întinseră mâinile spre platou, încercând jucăuș să apuce ruloul, chicotind când o turtiră și degetele li se murdăriră de crema dulce. Lacome, și-o linseră de pe degete, râzând strengărește, așa cum fac fetițele la o petrecere când nu sunt cuminți.

Telefonul sună în timp ce Elizabeth le împărțea șervețele. Ezită să răspundă.

– Probabil e Bert, spuse ea. Vrea să știe ce face Adam. Știe că am vorbit cu terapeutul azi.

– Ce e cu Adam? întrebă Jen grăbită.

Simțea o apropiere specială față de nepotul ei. Îl ținuse strâns în brațe când era bebeluș și chiar și atunci simțise rigiditatea nefirească a corpului său micuț, felul în care îi respingea afecțiunea. Îi era milă de el atunci, la fel ca și acum. Se apropie de sora ei care strângea receptorul cu atâta putere, încât i se albiseră degetele, iar buzele i se mișcau fără să poată să rostească vreun cuvânt.

– E Adam? întrebă Jen temătoare. A pățit ceva?

Dar Elizabeth nu răspunse nimic. Se legăna de parcă urma să cadă secerată de propria durere. Inima lui Jen se făcu cât un purice. Se întâmplase ceva, se întâmplase ceva îngrozitor.

– Când? întrebă Elizabeth, vorbind atât de încet, încât Jen abia îi auzea vocea. Sunteți sigură, absolut sigură? A fost și doctorul?

– Elizabeth, ce este, ce s-a întâmplat?

Jen îngenunche lângă ea. Îi apucă mâna și Elizabeth îi strânse degetele cu putere în timp ce continua să vorbească la telefon cu o voce lipsită de orice inflexiune.

– Soțul meu nu este în oraș. O să încerc să îl sun. Dar sora mea e aici. O să vedem cum vom proceda. O să ne ocupăm de toate cele necesare. O să vă sun înapoi. Mulțumesc.

Cu mișcări mult prea încete, puse receptorul în furcă și rămase nemișcată.

– Elizabeth, spune-mi! strigă Jen cu durere.

Ochii îi erau deja plini de lacrimi, durerea i se citea pe fața ei de spiriduș.

– A pățit ceva Adam?

Elizabeth scuturâ capul în semn că nu.

– Nu. Mulțumesc lui Dumnezeu, Adam e bine. Ea, mama noastră. Era de la azil, sora-șefă. A murit. S-a dus. Sora de gardă a zis că s-a întâmplat foarte repede. Nu au putut face nimic. Ea, Mama, s-a împins din căruț și a căzut. Era deja moartă când au ridicat-o. Le pare rău. Așa a spus femeia care a sunat. „Ne pare rău." Vai, Jen, de parcă și-ar fi dorit să moară.

Clătina din cap ca și cum nu ar fi putut să creadă cele auzite. Își deschise brațele și Jen se lăsă moale la pieptul ei. Cele două surori plânseră, copleșite de durere, pentru femeia care nu le iubise, pentru toate lucrurile dureroase din copilăria lor tristă, până în seara aceea de iarnă, când mama lor alesese să moară, și moartea ei părea încă un gest de pedeapsă amară, la fel ca tot ce făcuse în viața ei.

Prietenele lor se strânseră în jurul lor, murmurându-și condoleanțele și asigurându-le de ajutorul lor. Trish îl sună pe Ian, Cynthia găsi o sticlă de coniac și îi dădu să bea fiecăreia din lichidul auriu care le arse gâtul și le domoli durerea. Când sună telefonul, Trish fu cea care răspunse și vorbi cu Bert pe un ton calm și măsurat, povestindu-i ce s-a întâmplat și apoi relatându-i conversația lui Elizabeth. Urma să ia primul zbor a doua zi dimineața și să

sune el la azil. Avea să se ocupe el de tot. Reacția lui le surprinse, dar așa cum aveau să spună mai târziu, toate lucrurile din acea seară le surprinseseră.

Știau că, pătrunzând în lumea lui Plath, pășeau pe un tărâm înșelător, dar nu se așteptau ca această experiență să le apropie așa de profund. Mai întâi confesiunea Donnei, apoi jocul lor ciudat, și în final moartea bătrânei, mama lui Elizabeth și a lui Jen, cea care nu fusese iubită și nu iubise niciodată. Inexplicabil, fetele ei se simțeau foarte îndurerate. Sau poate că nu era chiar atât de inexplicabil. Nu fusese o mamă bună, dar fusese totuși mama lor. Moartea ei, moartea pe care ea și-o dorise, refuzând orice formă de reconciliere, le lăsase părăsite pe o insulă a durerii.

Le surprinsese că Bert, un bărbat pe care nu îl plăcuseră niciodată, un bărbat de care se temeau chiar, își asumase dintr-odată un nou rol. Singur într-o cameră de hotel, într-un oraș îndepărtat, se ocupa de toate cele necesare, își asuma responsabilități, scutindu-le pe Elizabeth și pe Jen de sarcina dureroasă a pregătirilor de înmormântare. Sau poate, admiseră nu foarte convinse, că nu era un nou rol. Îl văzură pentru prima oară cu adevărat pe bărbatul cu care se căsătorise Elizabeth – un bărbat hotărât și ferm. Era, acceptară ele de voie, de nevoie, un bărbat care nu își abandonase nici fiul, nici nevasta, ci care mai degrabă se abandonase pe sine. Era un bărbat care știa întotdeauna care îi sunt îndatoririle. Elizabeth cea tristă și acră recunoscuse întotdeauna lucrul acesta. Aveau să se uite la el cu alți ochi după acea noapte.

Tăcute, strânseră resturile de mâncare și spălară vasele, pășind desculțe prin cameră. Își strânseră cărțile, își murmurară din nou condoleanțele, o îmbrățișară pe Jen, strânseră mâna lui Elizabeth și plecară. Mai rămase doar Trish.

– Jen, vrei să rămâi aici cu Elizabeth în seara asta? întrebă ea blând. Dacă nu, te duc eu acasă. Jason trimite o mașină să ne ia.

Jen o privi pe sora ei.

– Mă descurc, Jen, spuse Elizabeth. Și cred că vrei să fii cu Ian. O să aibă grijă de tine.

Jen dădu din cap. Nu fu mirată că sora ei știa acel lucru. Elizabeth, cu o intuiție de soră, o înțelegea poate chiar mai bine decât se înțelegea ea însăși. Recunoscătoare, o îmbrățișă, își strânse lucrurile și o urmă pe Trish în întunericul nopții.

Capitolul opt

Un sunet neplăcut o trezi din somn în dimineața următoare.

– Jen, îmi pare rău, foarte rău. Pot să te ajut cu ceva?

Încă somnoroasă, Jen recunoscu vocea lui Eric. Își aminti țârâitul insistent al telefonului, dar nu știa cum ajunsese să răspundă. Presupuse că era din cauza micii pastile roz pe care Trish i-o dăduse lui Ian, iar acesta i-o strecurase în gură și îi dăduse un pahar cu apă foarte rece ca să o înghită. Trish era doctor. Purta mereu la ea antidoturi împotriva durerii.

– Nu, nu cred, dar mulțumesc, îi spuse lui Eric și se uită la ceas.

Observă că îi tremura mâna. Crezuse că nu va putea dormi deloc, și acum era aproape ora prânzului. Se întrebă absentă de ce sunase atât de copilăros răspunsul ei la întrebarea lui Eric. Poate era efectul faptului că rămăsese orfană de curând, se gândi ea. *Orfană.* Cuvântul o intriga. Când era copil visa mereu să devină orfană, să fie adoptată de Daddy Long Legs[1], sau de un tată indulgent ca Daddy Warbucks[2]. Astfel de tați grijulii ar fi scăpat-o de căminul ei nefericit, ar fi alintat-o și ar fi răsfățat-o. Se așeză pe pat și zâmbi

---

[1] *Tăticul Picioare-Lungi,* titlul unui roman scris de Jean Webster în 1921 și care a stat la baza mai multor filme.

[2] Tăticul Warbucks este un personaj fictiv al unei benzi desenate cu titlul *Little Orphan Annie.*

aducându-și aminte de aceste lucruri. Se întrebă apoi dacă Ian fusese cel care o îmbrăcase cu cămașa de noapte albă sau o alesese Trish, care o condusese acasă. Nu conta.

– Știu că vor fi multe lucruri de făcut, insistă Eric amabil.

Cynthia vorbise cu admirație, în zilele de aur ale căsătoriei lor, despre perseverența lui Eric. „Așa obține finanțarea documentarelor, participarea subiecților. Nimeni nu îl poate refuza pe Eric, declarase ea mândră."

– Vreau să te ajut, Jen.

Nu accepta să fie dat la o parte.

Se întrebă, malițioasă, dacă voia mai mult decât atât. Să fie aproape de Jen ar fi însemnat să fie aproape de Cynthia. Regretă gândul acesta imediat. Eric fusese întotdeauna generos, gata să îi ofere sprijinul lui. Știa că simte pentru ea ceva special, așa cum și ea simțea pentru el. Între ei se legase o prietenie spontană și naturală, fără legătură cu Cynthia sau cu Ian. Râdeau la aceleași lucruri, își înțelegeau gândurile și sentimentele, la petrecerile pline de veselie la care se aflau reușeau să creeze între ei o atmosferă de intimitate. Și tot la Jen a apelat Eric atunci când a simțit nevoia de nestăpânit de a vorbi despre Cynthia. Bineînțeles că nu avea nici un motiv ascuns să o ajute.

– E foarte drăguț din partea ta, Eric, spuse ea încet. Dar Bert și Ian se ocupă de toate cele necesare. Sau cel puțin așa cred.

Își aminti vag cum Ian îi spusese că se întâlnește cu Bert pentru a rezolva problemele legate de înmormântare. Era pe jumătate adormită când el se pregătea de plecare, mișcându-se prin mansardă în lumina lăptoasă a dimineții. Își aminti acum că sunase Elizabeth și că Ian vorbise cu ea în timp ce își odihnea mâna pe părul ei. Chiar și așa, pe jumătate adormită, fusese surprinsă de conversația lor. Ian și Elizabeth își vorbeau rareori, însă acum se purtau cu totul altfel. Vecinătatea morții îl afectase pe fiecare dintre ei,

schimbându-le perspectivele. Elizabeth, Bert, Jen și Ian aveau acum o cauză comună.

Acum, în lumina strălucitoare a zilei, părea un gest rezonabil faptul că Ian decisese să se implice, că Elizabeth apelase la el, iar el, la rândul său, hotărâse să îl ajute pe Bert. Aveau de organizat o înmormântare, trebuiau să semneze acte și să dea telefoane. Era o problemă de familie, și Ian era familia ei, la fel cum Bert era familia lui Elizabeth. Abia moartea mamei lor o făcuse pe sora ei să recunoască acest lucru.

Cum putea Eric, care de curând rămăsese văduvit de propria familie, să îi ajute?

Privi neajutorată receptorul, gândindu-se cum l-ar putea refuza, și observă un bilet cu scrisul mare a lui Ian pe noptieră.

– Scuză-mă un minut, Eric.

Îl citi repede. Ian se întâlnea cu Bert la azil. Directorul dorise să se întâlnească cu familia, să îi asigure, presupusese el, că azilul nu se făcea vinovat de nici un fel de neglijență. Avea să o sune când afla mai multe. „Odihnește-te, iubito. Te iubesc."

În loc de semnătură desenase o floarea-soarelui cu tulpina lungă și cu petalele ondulate, simbolul lor secret de iubire. Citi biletul din nou și îl băgă în buzunarul cămășii de noapte.

– Bert și Ian sunt la azil, Eric. Îl aștept pe Ian să mă sune. Și apoi poate ne întâlnim.

– Te sun mai târziu, atunci. Te simți bine?

– Da, da. Mă simt bine. De unde știi despre mama mea?

– M-a sunat Cynthia și mi-a spus.

– Cynthia?

Nu își putu ascunde surprinderea.

– Da. Știe cât de mult țin la tine. Știe că suntem prieteni, prieteni buni. A vrut să mă anunțe. S-a gândit că s-ar putea să îți fiu de

ajutor. Să fac ceva pentru tine. Jonglerii. Să stau în cap, să te fac să râzi. Să te scot la un restaurant scump la prânz.

– Frumos din partea ei.

– Cynthia este un om bun, spuse el. Știu asta. Am știut asta întotdeauna. Ar fi trebuit să mă încred în bunătatea ei.

Simți regretul din vocea lui și se temu că va începe să plângă din nou și că lacrimile lui o vor face și pe ea pe izbucnească în plâns.

– Voi doi ar trebui să stați de vorbă, tu și Cynthia, spuse ea precaut. Crezi că ați putea să vă împăcați?

Știa că nu avea dreptul să pună această întrebare. Nu fu surprinsă că el nu îi răspunse.

– Te sun înapoi, Jen, spuse el blând. Ar trebui să mănânci ceva. Hai să ne întâlnim la prânz.

– Poate. Mai vedem.

Dar știu, chiar în clipa în care închise telefonul, că aveau să se întâlnească. Era lucrul cel mai potrivit ca ea să îi accepte ajutorul.

Formă numărul lui Elizabeth. Nu răspunse nimeni. Sora sa, fu sigură de asta, se dusese la serviciu. Așa era felul ei de a fi. Lui Elizabeth îi era mai ușor să facă față durerii personale într-un spațiu public, se simțea apărată în spatele maldărelor de dosare, tăcerea pe care o cerea doliul era alungată de zbârnâitul telefoanelor urgente. Actele pe care trebuia să le rezolve, întâlnirile și admirația colegilor ei. „E de admirat că ai reușit să vii la serviciu când ai suferit o astfel de pierdere. Cât profesionalism!"

Jen nu voia să muncească în acea zi. Catalogul de vară de la Nightingale' s putea să mai aștepte o zi, două, o săptămână, o eternitate.

Făcu un duș, își puse un halat și își făcu o cafea. Nu avea pâine. Untul era rânced. Ian îi promisese că va face cumpărături, dar uitase. Merse până la șevaletul lui și studie pictura pe care o

terminase probabil seara trecută. Un cer de iarnă târzie deasupra unui peisaj urban. Norii gri se ciocneau violent, fulgerele care îi străbăteau loveau rezervoarele cilindrice de pe acoperișul clădirilor uriașe. Era minunat. O făcu să privească spre cer. Îl iertă pentru că nu fusese la cumpărături. Nu, nu uitase. Fusese absorbit de pictura sa. Nu putea să se oprească din lucru pentru a se duce să cumpere pâine și unt. Atinse pânza. Pictura se uscase.

Sună telefonul. Era Ian. Vocea sa blândă era plină de îngrijorare.

– Ești bine? Păreai leșinată când am plecat.

– Din cauza pastilei lui Trish. Sunt bine. Ce s-a mai întâmplat?

– Vor să facă o autopsie. Spun că ar fi necesară. Ești de acord?

– Da. Elizabeth e de acord?

– Bert nu crede că o să fie împotrivă. E la serviciu. Tocmai o sună la școală. E o fire foarte rece sora ta, de poate să meargă la lucru într-o astfel de situație.

– Nu. Nu e rece. E modul ei de a reacționa la lucruri de genul ăsta.

Îi va povesti despre modul în care o percepea acum pe Elizabeth, dar nu atunci, nu la telefon.

– Bine. Cum spui tu. Mă întorc acasă în două, trei ore. Trebuie să împachetăm lucrurile mamei tale, să mergem la spital, să semnăm actele.

– Ian, mulțumesc. Și îmi place foarte mult pictura ta.

– Ah, pictura mea. Da. A ieșit bine. De fapt, cred că a ieșit mai mult decât bine.

Simți mândria din vocea lui și știu că, în acel moment, zâmbea și își trecea mâna prin părul deschis la culoare. Terminase o lucrare dificilă, depășise încă un obstacol.

– Ies la prânz cu Eric.

– Cu Eric?

– Nu avem nimic de mâncare acasă. M-a sunat. Voia să ne ajute și el cu ceva. Și mi-e foame.

– Poftă bună, atunci.

Părea mai degrabă amuzat decât nervos.

– Și floarea-soarelui e minunată.

– Și tu ești minunată și te iubesc.

Închise. Pe urmă sună Eric, iar ea îi mulțumi și îl întrebă când și unde aveau să se întâlnească.

– La Bryant Park Grill, spuse el. La douăsprezece și jumătate. Trebuie să mă întâlnesc cu cineva acolo înainte de prânz. Termin întâlnirea până atunci. E bine așa?

– E bine, încuviință ea.

Tocmai când voia să iasă pe ușă, o sună Cynthia. Voia să-i trimită lui Jen un costum negru care fusese folosit pentru o ședință foto pentru catalog.

– O să ai nevoie de el, spuse Cynthia. Pentru...

– Da, pentru înmormântare, o aprobă Jen.

Cuvântul nu o speria. Mama ei murise și urma să o înmormânteze. De toate acestea se ocupa Bert, și Ian îl ajuta.

Nu fu surprinsă nici de gestul Cynthiei. Cynthia se ocupa mereu de astfel de lucruri, cum ar fi hainele, atenția pentru detalii. O pregătea pe Jen pentru înmormântare așa cum le pregătea și pe fetele ei pentru școală în fiecare zi, dându-le șosete asortate cu tricourile. Și așa cum, ani de-a rândul, îi umpluse sertarele lui Eric cu cămăși pastelate și cravate din lână. Îi îmbrăca pe toți în uniforma iubirii ei. La asta se pricepea cel mai bine și îi plăcea foarte mult acest rol. Jen știa asta și îi era recunoscătoare.

– Mulțumesc că te-ai ocupat de asta, Cynthia, îi spuse, surprinsă să constate că vocea îi era emoționată.

Bunătatea prietenilor ei, a Cynthiei și a lui Eric, deopotrivă, reușiseră să o tulbure.

– Să caut ceva și pentru Elizabeth? întrebă Cynthia. Mă gândeam la o rochie simplă, dreaptă.

– Nu, nu cred că e nevoie.

Elizabeth nu ar fi apreciat un dar de la Cynthia, l-ar vedea probabil ca pe o indiscreție, un gest prin care își exercita controlul.

– Știi cum e Elizabeth, adăugă ea drept scuză. Dar îți mulțumesc că te-ai gândit la ea, Cynthia. Mulțumesc că te-ai gândit la amândouă.

Jen se gândi, în timp ce pășea în lumina soarelui palid de sfârșit de iarnă, că nu îi spusese Cynthiei că urma să-l întâlnească pe Eric. O omisiune nevinovată, dar gândul acesta nu îi dădea pace, în timp ce își croia drum pe străzile aglomerate din Bryant Park.

Deși era încă răcoare, parcul era plin de oameni. Jucătorii de șah, aplecați peste tablele de șah așezate pe mese înguste, mutau piesele cu mâini înmănușate. Cititorii urbani, cu plasele de pânză pline de cărți, stăteau pe bănci întorcând paginile cărților. Tinerele mame, cu fularele colorate atârnându-le lejer la gât, împingeau cărucioarele și îi strigau pe copilașii lor care fugeau înaintea lor înfofoliți în geci voluminoase. Își ridicau fețele către sfera de platină a soarelui ce încerca să străpungă ceața înșelătoare a norilor subțiri.

Jen zări un artist cu care fusese la un curs de pictură, cocoțat pe un scaun, cu un bloc de desen deschis în poală. Voia să vadă ce desenează, dar se grăbi să treacă pe lângă el înainte ca acesta să o recunoască. Nu voia ca el să o întrebe ce mai face. Ce i-ar fi putut spune? „Mă simt tristă azi pentru că mama mea a murit aseară și nu știu cum să o jelesc." Își imagină uimirea lui, râsul lui stingherit.

Se îndreptă grăbită spre restaurantul unde, în ciuda vremii, mesele fuseseră așezate pe terasă pentru câțiva antreprenori curajoși. Trei femei înfofolite în haine de blană studiau meniul în timp ce își sorbeau cafeaua, dând paginile cu mâinile înmănușate. Zări cu coada ochiului o femeie și un bărbat în vârstă care stăteau unul

lângă celălalt. Soarele le sclipea în părul alb și își zâmbeau în timp ce amestecau în cănile cu ciocolată caldă. „Oare mama și tatăl ei își zâmbiseră vreodată, se bucuraseră ei de o oră de leneveală într-o dimineață de iarnă?" Gândul acesta o întristă și își întoarse privirea spre colțul din nord al terasei, unde stăteau doi bărbați. Masa lor era scăldată de un petic de soare, și ei stăteau cu spatele.

– Nota, te rog.

Unul din bărbați era Eric. Îi recunoscu vocea înainte de a se întoarce și de a-i zări profilul. Fără să o poată vedea, îl privi cum face semn chelnerului și își ia servieta. Cel care îl însoțea se ridică în picioare. Era un bărbat foarte tânăr, un băiat de fapt, blond și cu trăsături la fel de frumoase ca ale lui Eric. Se îmbrăcase ca un proaspăt absolvent – blugi tociți, un pulover gri cu petice de piele la coate, care părea uzat, dar scump. Chelnerul îi dădu nota lui Eric în timp ce băiatul să chinuia să își pună rucsacul în spate. Împovărat de greutatea lui, se aplecă și îl sărută pe Eric pe obraz. Eric scotoci după cartea de credit, scoase câteva bancnote din portofel și le îndesă în mâna băiatului, obligându-l să le accepte, deși el opuse rezistență. Se îmbrățișară apoi foarte strâns, într-o împletire ciudată de brațe și umeri.

Jen intră în restaurant cu inima palpitând și cu fața roșie. Încercă să își aducă aminte cum îl descrisese Trish pe tânărul cu care ea și Jason îl văzuseră pe Eric în East Village. Blond, spusese ea. Suplu și semănând în mod ciudat cu Eric. Descrierea se potrivea.

– Cu ce pot să vă ajut, doamnă?

Femeia tânără de la recepție se aplecă spre ea, dar Eric, care apăru deodată în spatele ei, fu cel care îi răspunse.

– Avem o rezervare. Eric Anders.

Cuprinse mâna lui Jen și o strânse cu prietenie și compasiune.

– Da. Bineînțeles, domnule Anders.

Fură conduși la o masă care se afla chiar vizavi de masa de pe terasă, pe care el abia o părăsise. Jen se uită la ceașca de cafea pe care Eric o lăsase în urmă și la șervețelul care flutura în vânt. Un creion galben uitat de tânărul care îl sărutase pe Eric la despărțire se afla încă pe masă.

Deschise meniul. Nu își dăduse seama cât de foame îi era. Comandă repede o omletă și croasanți.

– Și eu vreau același lucru, spuse el.

Își umplu cana cu cafea și dădu să facă același lucru cu a lui Eric.

– Nu, mulțumesc, spuse el. Tocmai am băut una.

– Ah, da. Te-am văzut împreună cu prietenul tău. Tocmai pleca când am ajuns eu. Cine era – vreun colaborator? Faci cercetări pentru un nou film? întrebă ea, urându-se pentru ipocrizia din vocea ei.

Eric nu merita să fie tratat astfel. El o privi mijindu-și ochii.

– A fost o întâlnire de afaceri, Jen, spuse el scurt, și ea fu ușurată și rușinată pentru că el nu mințise. Se întinse peste masă și îi cuprinse mâna într-a lui. Știu că este o zi foarte grea pentru tine.

Vocea îi devenise mai blândă, uitase de scurta sa iritare. El era cel care se oferise să o consoleze în prima ei zi de doliu.

Jen dădu din cap.

– E greu pentru că a fost atât de neașteptat. Era bătrână și nu se simțea bine, dar nu am crezut niciodată că este atât de bolnavă. A fost un șoc. Mama mea a fost o femeie dificilă și nu ne-am înțeles niciodată bine, dar sunt tristă, foarte tristă. Sunt tristă pentru că viața ei a fost plină de amărăciune. Pentru că nu a știut să iubească. Cred că nu atât moartea ei mă îndurerează, cât viața ei.

Ochii i se umplură de lacrimi. Eric îi ținu mâna strâns. O alina așa cum și ea îl alinase pe el. Compasiunea lui o liniști, îi dădu

puterea să vorbească. Întotdeauna fusese relația asta specială între ei doi.

– Știi, spuse ea, nu am auzit-o niciodată râzând. Nici pe ea și nici pe tata. Nu e îngrozitor să trăiești într-o casă în care mama și tatăl tău nu râd niciodată?

– Îngrozitor și trist, o aprobă el și tăcu pentru că le sosise mâncarea și chelnerul aranja cu mare grijă farfuriile în fața lor.

– Îngrozitor și trist pentru părinți. Îngrozitor și trist pentru copiii lor, repetă el în timp ce chelnerul le aduse un coș cu pâine și apoi se făcu nevăzut.

– Se spune că divorțul îi afectează pe copii într-un mod profund. Dar cred că este mult mai rău pentru niște copii să trăiască într-o casă unde există atâta ură între părinții lor, încât ajung să se teamă tot timpul. Eu și Elizabeth obișnuiam să ne încuiem în dormitoarele noastre ca să nu îi mai auzim țipând. Ne îngropam în cărți. Cuvintele de acolo deveneau o barieră împotriva cuvintelor pe care părinții noștri și le aruncau unul celuilalt, insultele lui, acuzațiile ei. Obișnuiam să mă rog ca ei doi să se despartă, să nu mai locuiască niciodată în aceeași casă și eu să plec departe și să uit de amândoi. Divorțul și despărțirile nu sunt mai îngrozitoare decât să-ți trăiești copilăria în mijlocul unui război.

Palid, Eric își așeză jos furculița.

– Presupun că nu, spuse el atât de încet, încât ea trebui să se încordeze ca să îl audă.

– Ah, Eric, îmi pare rău. Vocea îi era plină de regret. Am fost o proastă să îți vorbesc despre asta. Am uitat prin ce treceți tu și Cynthia.

Rosti cuvintele cu greutate. Nu dorise să îl facă să sufere.

– E în regulă, Jen. Ce ai spus nu are legătură cu mine și cu Cynthia, vorbi el încet, dar calm. Nu ne-am certat niciodată. Julie și Liza nu s-au temut niciodată că vom izbucni în crize de furie. Nu am țipat niciodată. Nu am urlat în gura mare. E ciudat că spun asta

acum, după tot ce s-a întâmplat, dar am fost o familie foarte fericită. Asta e ironia. Și de aceea presupun că despărțirea noastră este atât de șocantă, atât de greu de crezut pentru oricine ne cunoaște. Știi că de fapt încă nu-mi vine să cred. Mă trezesc în apartamentul meu amărât și trebuie să îmi reamintesc că sunt singur, că viața mea s-a schimbat, că în altă parte a orașului fetițele mele se piaptănă, că soția mea, frumoasa mea soție, se îmbracă. Îmi place să le privesc când își piaptănă părul. Îmi place să o privesc pe Cynthia când își alege hainele.

Rupse o chiflă și mâncă firimiturile, una câte una. Ca și cum fiecare fărâmă ar fi fost o amintire ce trebuia savurată.

– Toată lumea v-a crezut foarte fericiți. Erați cuplul perfect. Trăiați viața ideală. La întâlnirea clubului de seara trecută am vorbit despre invidie și am admis că o invidiam pe Cynthia. Invidiam fericirea ei și a familiei ei. Nu aș putea niciodată să compar căsătoria părinților mei cu ceea ce vi s-a întâmplat vouă. Nu am vrut să sugerez asta. Dar ar fi trebuit să fiu mai atentă atunci când am vorbit despre copii și divorț. Te-am supărat și îmi pare rău.

Jen roși. Vorbise prea mult și fără folos.

Eric dădu din cap. I se adresă încet și cu ochii plecați de parcă s-ar fi temut de privirea ei.

– Ceea ce ai spus m-a întristat pentru că relația părinților tăi seamănă cu relația pe care am avut-o cu cineva pe când eram foarte tânăr. Înainte să o cunosc pe Cynthia. A fost un moment nefericit din viața mea. Eram fără minte și neglijent, și am făcut mult rău. De fapt amândoi am făcut rău, femeia cu care am fost și cu mine. Cel mai rău lucru este că nu i-am spus niciodată Cynthiei despre asta. Și dacă Cynthia nu suportă ceva, aceea este dezamăgirea. Nu știu dacă Cynthia ți-a spus că tatăl ei a dezamăgit-o pe mama sa. A pretins că sunt idealul de familie americană fericită și, în tot acest răstimp ducea în secret o viață dublă, mai avea o familie

în Philly. A trebuit să facă față acestei situații când era copil. Trăise dezamăgirea minciunii și își promisese că mariajul ei va fi diferit, că nu va exista nici cea mai mică minciună. Nu voia ca Liza și Julie să fie nevoite să treacă prin aceeași suferință ca și ea. Nu voia ca ele să aibă un tată care minte și are secrete. Și sunt de acord cu ea. Am asigurat-o că nu va fi așa. Și în tot acest timp am avut un secret. Un secret pe care nu am avut curajul să i-l mărturisesc.

Vocea îi era sfârșită și privirea sa îi trăda durerea.

– Și a descoperit secretul tău? întrebă Jen.

Jen își aminti despre reacția Cynthiei atunci când au discutat despre însemnarea Sylviei Plath din jurnalul său depresiv, când a aflat că soțul ei, Ted Hughes, o minte. „Ceea ce nu pot ierta este minciuna", scrisese poeta. Cynthia îi citase cuvintele și fusese întru totul de acord cu ea. Minciuna era un păcat de neiertat.

– Nu. Nu l-a descoperit. Venise timpul să i-l mărturisesc. Jen, aș trăda-o dacă ți-aș spune mai multe. Am decis, eu și Cynthia, să rezolvăm problema asta doar noi doi. Înțelegi, da? întrebă el rugător.

– Înțeleg. Ezită un moment și apoi întrebă: Eric, cu cine erai în dimineața asta? Cine era tânărul cu care te-am văzut?

– Paul, spuse el și un zâmbet îi apăru în colțul buzelor. Îl cheamă Paul. Jen, nu e ce crezi tu.

– Nu contează, nu contează ce cred eu.

Întinse mâna spre grămada lui de firimituri și le împrăștie pe fața de masă albă.

– Tu ești prietenul meu. Bunul și dragul meu prieten. Și Cynthia este prietena mea. Și sunt norocoasă să vă am pe amândoi. Mai ales azi.

Lacrimile începură să îi curgă pe obraz fără ca ea să încerce să le oprească și el așteptă până ce durerea ei se domoli, ținând-o de

mână. Îi oferi o batistă de mătase care fusese cu siguranță un cadou din partea Cynthiei.

– Vii la înmormântare? întrebă ea în timp ce părăseau restaurantul.

– Da, o să fiu acolo, îi promise el și se aplecă să o sărute pe obraz, cu buzele lui moi și calde.

Înmormântarea avu loc la un mic cimitir în New Jersey, nu departe de vuietul râului Hudson, care aproape că ieșise din matcă din cauza ploilor venite din nord, ce vesteau începutul primăverii. Jen, cu fața ei palidă de spiriduș, cu buclele ascunse sub bereta pe care i-o trimisese tot Cynthia împreună cu rochia elegantă, dar simplă, și cu pelerina neagră, stătea alături de Ian. El purta un blazer nou și pantaloni kaki, și își strânsese părul de culoarea morcovului sub o șapcă de tweed. Prin atitudinea sa, Jen credea că își afirma noul statut, trecerea într-o nouă etapă a vieții, una în care trebuia să își asume responsabilități. El și Bert se ocupaseră de toate pregătirile pentru înmormântare. Sunase rude de-ale lui Jen pe care nu le întâlnise niciodată, vorbind pe un ton calm cu străinii aceia, chiar și atunci când Guy Maestrato, proprietarul galeriei care arătase de multă vreme interes pentru lucrările lui, stătea aplecat în mansarda lor și îi studia cu încântare noile pânze. Menționase ceva despre un contract, despre posibili colecționari, despre procente.

Ian urma să aibă o expoziție individuală. Urma să se întâlnească cu critici și cu colecționari, să adune bani în bancă și să scrie cecuri. Se îndrepta cu pași mici spre un nou început. Jen fusese cea care îl motivase, îi arătase propria valoare, făcându-l să vadă toate lucrurile pe care le-ar fi putut face, toate lucrurile pe care trebuia să le facă, pentru el însuși și pentru viața lor împreună. Dar în final realizarea îi aparținea doar lui. El era cel care se simțea mândru și încrezător în propriile forțe.

– Vreau să am grijă de tine, îi spusese lui Jen după ce plecase Maestrato. Mă lași să am grijă de tine?

Fără să poată rosti vreun cuvânt, își arătă aprobarea dând din cap. Bineînțeles că îl lăsa. Și ea urma să aibă grijă de el, la rândul ei, așa cum avusese în tot acel răstimp pe care îl petrecuseră împreună. Dar acum avea să fie ceva mutual, reciproc. Relația lor evolua, viețile lor se împleteau, fiecare din ei era dependent de celălalt, nu mai aveau secrete și nu se mai temeau că vor fi trădați. Nu aveau să facă greșelile celorlalți. Nu se vor despărți, făcându-i pe ceilalți să comenteze în șoaptă, surprinși.

O pală de vânt rece veni dinspre cimitir și Jen începu să tremure. Ian îi luă o mână și apoi pe cealaltă între palmele lui mari și îi încălzi degetele.

Elizabeth și Bert stăteau în fața ei, iar mâna lui Bert se odihnea pe umărul soției sale. Amândoi purtau costume gri-închis și cămăși albe. Elizabeth îl ținea de mână pe Adam. Băiatul arătos, cu părul lui negru, cu fața lipsită de expresie, cu ochii săi întunecați, măriți de uimire, se legăna ritmic de pe un picior pe altul ca și cum, prin mișcarea aceea uniformă, ar fi putut ține sub control haosul care îl bântuia.

Discutaseră mult dacă ar trebui sau nu să îl aducă la înmormântare. Cea care murise era totuși bunica sa, deși el o văzuse rareori, iar ea uita de cele mai multe ori să întrebe de el. Și totuși, când strânseseră lucrurile de pe noptiera bătrânei, găsiseră în sertar o fotografie înrămată a lui Adam a cărei suprafață era pătată de urmele degetelor ei. Studiase descori, își dăduseră ei seama, fotografia nepotului a cărui viață reală părea să o ignore. Bert crezuse de cuviință că Adam ar trebui să meargă cu ei la înmormântare și îl consultase pe doctorul Theobald în respectiva privință. Acesta, în mod surprinzător, fusese de acord.

– S-ar putea să-l pătrundă, spusese doctorul obosit. Și, așa cum spui și tu, e vorba de bunica lui.

Să pătrundă. Un nou cuvânt codat, se gândi Elizabeth cu amărăciune, dar, când îi strânse mâna lui Adam, acesta reacționă și făcu și el același lucru. Iar când Jen se ridică pe vârfuri să îl sărute, își aplecă fruntea.

– Ești scundă, îi spuse el mătușii sale.

– Foarte scundă, îl aprobă ea.

Nu tresări nici când Ian îi pusese palma sa mare pe cap.

– Sunt unchiul tău, Ian, îi spuse el băiatului, care repetă cuvântul, trecându-și greutatea de pe un picior pe altul.

– Unchi, rosti el cu chipul lipsit de expresie și se uită absent în fața lui, unde un alt cortegiu funerar se mișca încet pe aleea îngustă, trecând prin fața mormântului proaspăt săpat în jurul căruia se strânseseră ei.

Rudele, câțiva veri îndepărtați cu fețe palide care abia le ascundeau resentimentul și iritarea, stăteau într-un grup compact. Își făcuseră datoria venind la înmormântare și acum aruncau priviri furișe către ceasurile de la mână, șoptind încet ceva între ei. O femeie a cărei pălărie neagră uzată stătea într-un echilibru precar pe părul ei argintiu își strecură o pastilă sub limbă. Două bătrâne sprijinite în bastoane se uitau la groapa deschisă în fața lor. Locuiau și ele la azilul de bătrâni și, le spuseseră lui Jen și lui Elizabeth, jucaseră deseori canastă cu mama lor. Nu știau că mama lor juca acest joc. Faptul că nu știau multe lucruri despre ea le adâncea durerea. Își ascunsese până și cele mai mici plăceri față de ele.

Un grup de profesori de la școala lui Elizabeth se strânse lângă ea într-un gest de solidaritate profesională. Foști vecini se apropiau și le sărutau pe cele două surori, iar apoi se retrăgeau mai în spate de lângă grămada de pământ ce urma să acopere foarte curând sicriul. Jen se întrebă câți dintre ei își aminteau țipetele furioase care

veneau dinspre casa lor. Însă mama lor avusese întotdeauna grijă să închidă ferestrele și să tragă draperiile. Voise întotdeauna să păstreze aparențele. Ura din casa lor fusese întotdeauna bine tăinuită.

Veniseră toate membrele clubului de carte. Cynthia și Eric sosiseră în mașini separate, dar acum stăteau alături. El studia toată scena prin ochii regizorului de film, dându-și la o parte de pe frunte șuvița rebelă. Cynthia își prinsese părul strălucitor la spate cu o fundă din catifea neagră care se potrivea cu tivul costumului ei negru bine croit.

Rina și Ray, cu Jeremy mergând între ei, se apropiau încet, arătând ca o familie nou închegată. Jeremy avea în mână doi trandafiri albi pe care îi ținea cu multă grijă. Nu fură surprinși să îl vadă acolo. Rina era genul de persoană care considera normal ca fiul ei să fie martor la experiența morții.

Trish se uită la Jason și scutură din cap. Ei nu ar fi adus-o pe Amanda într-un cimitir, dar viețile și alegerile lor erau foarte diferite. Nu avea de gând să își judece prietenele. Și nici să răspundă la telefonul mobil, deși țârâitul lui insistent deranja liniștea aceea de rău augur. Sarcinile de serviciu nu o mai preocupau în acele clipe. Închise telefonul și se întoarse să îi salute din cap pe Donna și pe Tim.

Donna și Tim se purtau firesc în preajma Rinei și a lui Ray. Donna se aplecă să îl sărute pe Jeremy și să îi îndrepte cravata. Ray o sărută pe obraz pe Donna, în timp ce Tim își scotea clarinetul din cutie.

Un preot foarte tânăr ținu o cuvântare scurtă. Nu cunoscuse persoana decedată, dar aflase că viața ei nu fusese una fericită. Totuși, fiicele ei, Jen și Elizabeth (ezită înainte să pronunțe numele pe care le aflase abia în acea dimineață), îi purtaseră de grijă așa cum se cuvine și moartea fusese, din mila lui Dumnezeu, rapidă și fără durere. Pentru toate acestea, îi îndemnă la recunoștință pe cei

veniți să își ia rămas-bun. Nu pomenise nimic despre iubire și nici nu își ridicase ochii din notițe.

Sicriul fu coborât în groapă, în timp ce razele de soare dansau pe suprafața palidă a lemnului. Preotul spuse o rugăciune scurtă și se retrase atunci când cei prezenți rostiră încet „amin".

Tim își duse clarinetul la buze. O sonată tristă de Dvorák umplu atmosfera. Jen și Elizabeth luară câte un bulgăre de pământ și îl aruncară peste sicriu. Se priviră în ochi și se îndreptară, ținându-se de mână, către Adam, care nu încetase mișcarea aceea neobosită. Piciorul stâng. Piciorul drept. Piciorul stâng. Bert și Ian aruncară pământ peste mormânt cu lopețile și apoi se dădură la o parte pentru a-i lăsa pe ceilalți să facă același lucru. Ultimul care se apropie de mormânt fu Jeremy, care păși alături de Rina strângând în mână trandafirii albi. Se întoarse brusc către Adam și îi întinse o floare.

– Poftim, spuse el. Pentru bunica ta.

Adam se uită fix la el, ezită, dar apoi luă floarea. Împreună, cei doi băieți aruncară florile deasupra lemnului palid al sicriului. Petalele delicate și albe se împrăștiară ca niște lacrimi uriașe peste stratul subțire de pământ negru și gras. Adam se dădu un pas înapoi. O lacrimă începu să îi curgă pe obraz. Elizabeth șterse încet fața fiului ei, recunoscătoare pentru acest dar.

Notele clarinetului se pierdură în palele de vânt în timp ce micul grup se îndrepta încet, încet spre ieșirea din cimitir. Trish observă că Cynthia mergea alături de Eric și o ascultă în timp ce îi vorbea, deși nu i se adresa direct, ci murmura ceva foarte încet, o odă închinată durerii, precum notelea acelea care încă pluteau în aer.

– Doi copii, doi trandafiri, spuse ea.

Cuvintele, își aminti Trish, erau din poezia *Bunăvoință* a Sylviei Plath.

– Doi copii. Doi trandafiri, repetă Eric. Și noi avem doi copii, Cynthia.

Cuvintele lui sunau ca o pledoarie.

Trish se întoarse ca să nu audă răspunsul șoptit al Cynthiei și să nu vadă durerea care se ivise pe fața îngustă a lui Eric. Nu observă că Eric făcuse semn șoferului care îl adusese la cimitir că era liber și se urcase în limuzină alături de Cynthia.

Se întoarse și îl cuprinse de braț pe Jason, încântată că acesta îi acoperise palma cu a lui, ca și cum ar fi vrut să o salveze de sentimentul inevitabil de singurătate, ce apare de obicei în contact cu moartea. Nu aveau să se întoarcă la birouri după înmormântare. Se vor duce acasă și vor sta strâns lipiți unul de altul, palpitând de căldură, dragoste și viață, închizând ochii ca să alunge imaginea acelor pietre de mormânt sculptate, monumente compacte ale morții.

Vântul încetă și căldura neobișnuită a primăverii îi făcu pe cei prezenți la cimitir să își scoată hainele negre și să își ridice fețele către strălucirea soarelui. Apoi se îndreptară toți, un pic prea grăbiți, spre mașinile care îi așteptau.

Capitolul nouă

Lumina soarelui inundă ferestrele uriașe din biroul Cynthiei, făcând să strălucească suprafața întinsă a mesei de lucru. Cynthia se încruntă și trase draperiile.

– Asta nu pentru că mă deranjează soarele, îi spuse ea drept scuză lui Jen, care stătea în fața ei. Doar că, atunci când văd tot soarele ăsta, îmi doresc să vină vara. Încep să mă gândesc la plajă, croaziere și vacanță, când ar trebui să îmi vină idei pentru catalogul de toamnă și să programez întâlniri cu clienții pentru a discuta despre vânzările de Crăciun.

– Uită de sărbătorile de iarnă. Azi am văzut prima narcisă pe anul ăsta, protestă Jen. E primăvară. De ce să nu te gândești la vară?

– Pentru că va fi greu să fac planuri pentru anul acesta. Trebuie să stau de vorbă cu Eric. De fapt, trebuie să discut cu Eric despre multe lucruri, spuse ea cu tristețe.

– Atunci de ce n-o faci? întrebă Jen îndrăzneață.

– Nu e momentul și nici locul să discutăm despre asta, spuse Cynthia, schimbându-și brusc tonul. Își trase scaunul mai în spate, ca și cum ar fi vrut să pună un fel de distanță între ele. Și trebuie să mă gândesc la catalogul pentru noiembrie. Știi strategia de piață de la Nightingale' s – gândești în perspectivă, planifici din timp sau

pierzi cursa. Ridică din umeri și luă o invitație cu model în relief din micul teanc de corespondență. Despre asta voiam să vorbesc cu tine. Ai făcut vreodată schițe pentru o prezentare de modă?

Îi întinse invitația și Jen o studie. Un grup de tineri creatori de modă organizau împreună o prezentare la grădina botanică. Un demers îndrăzneț și scump, consideră Jen, deși cunoștea unele dintre numele creatorilor. Erau tineri, abia intrați pe scena strălucitoare a modei, câștigaseră ceva recunoaștere, dar erau departe de a fi ajuns în top. Cynthia era renumită în lumea modei pentru capacitatea ei de a găsi noi talente cu care semna contracte în exclusivitate pentru Nightingale' s.

– Nu am făcut niciodată schițe la o prezentare. Am creat imagini după fotografiile de la prezentări și, sincer vorbind, cred că fotografia este mult mai potrivită pentru defilările pe podium, spuse Jen. Dacă aș fi în locul tău, aș merge pe varianta standard cu fotografiile.

– Devine plictisitor, și modelele au parte de mai multă atenție decât hainele propriu-zise. Eu mă gândesc la niște schițe ieșite din tipar și fluide. Făcute în creion și cerneală. Și poate niște tușe nervoase de penel. Cred că ai fi foarte potrivită să faci asta și ar fi o nouă abordare pentru Nightingale' s.

Jen ezită. Nu voia să refuze un angajament oferit de Cynthia, care se zbătuse de multe ori să îi găsească de lucru, dar era hotărâtă să nu mai cedeze așa ușor. I se ceruse să mai adauge desene la ilustrațiile ei pentru romanul *Loteria* și Ian voia să îi realizeze invitația la expoziție și să se ocupe de partea grafică pentru broșura de prezentare. Nevoia de a câștiga mai mulți bani nu mai era așa de presantă ca înainte. Nu mai avea de plătit pentru îngrijirea mamei sale, iar ea și Elizabeth descoperiseră cu uimire că mama lor le lăsase o mică avere.

– Asta e lovitura ei de final, spusese Elizabeth atunci când aflase. Să ne ceară bani când, de fapt, nu avea nevoie. Chiar dacă știa că ne este greu să facem rost de ei.

– Cred că a vrut să păstreze un fel de relație cu noi și ăsta a fost modul ei de-a o face. A vrut să fie sigură că îi facem vizite la blestematul ăla de azil, ca să ne ocupăm de problemele financiare, fusese Jen de părere. A fost o șmecherie cam urâtă, dar nici ea nu prea semăna cu Marmee.

– Nici noi nu suntem tocmai niște zâne, se arătase Elizabeth de acord și izbucniseră în râs, amuzate de comparația grotescă.

Dar, asemenea celorlalte, fuseseră cucerite de idila domestică pe care o crease Alcott. După ce clubul de carte pătrunsese în lumea din *Micuțele doamne,* familia March devenise un punct de referință în conversațiile membrelor. Povestea celor patru surori, al căror tată făcea parte cu vitejie din Armata Unionistă și a căror mamă era altruista și buna Marmee, le captivase. Limbajul secret al zilelor glorioase de lectură din copilăria lor, stilul elegant și arhaic al lui Alcott, care le încântase pe vremuri, era acum redescoperit în mod miraculos.

„Aiurea", îi mai spunea Rina Donnei în timpul vreuneia dintre conversațiile lor telefonice nocturne.

„Încetați cu balivernele", își mustra Cynthia fiicele atunci când încercau să o mintă.

„Vai de mine", murmura Trish către Jason, care se amuza auzindu-i exclamația când îi povestea despre o afacere nereușită.

Chicoteau ori de câte ori foloseau aceste cuvinte și zâmbeau pentru că regăsiseră codul secret al copilăriei lor.

– Mi-ar plăcea să fac asta, Cynthia, spuse Jen în cele din urmă. Dar mă simt cam supraîncărcată. Și nu sunt extrem de convinsă că mă pricep foarte bine la așa ceva.

– De ce nu mă lași pe mine să hotărăsc asta? spuse Cynthia. E vorba de o singură după-masă. Am putea să mergem împreună la grădina botanică și după aceea să luăm cina. A trecut mult timp de când noi două nu am mai stat de vorbă.

Vocea îi era aproape rugătoare. Munca era doar un pretext, își dădu seama Jen. Poate că își dorea și acele desene, dar ceea ce își dorea Cynthia cu adevărat era să petreacă puțin timp doar cu Jen, să facă schimb de confidențe, să aibă o oră de intimitate. Dar cerea această favoare în felul ei. Ea avea să aleagă momentul și locul unei astfel de întâlniri. Ea avea să aleagă subiectele de conversație și să impună limitele. Despre ce voia oare să îi vorbească: Eric, copiii ei, o nouă oportunitate profesională? Jen nu știa, dar nu putea să o refuze. Oftă.

– Bine, spuse ea. O fac și pe asta.

Copie conștiincioasă ora și data evenimentului în agenda ei.

– O să te iau cu mașina. Este frumos drumul până acolo. Și grădina este frumoasă în perioada asta. Eric le-a dus acolo pe gemene duminica trecută.

Amintise cu nonșalanță numele lui Eric, dar Jen evită o continuare a discuției.

– Ne vedem atunci.

Își luă mapa uriașă de piele. Urma să se întâlnească cu Donna la cină, dar mai avea timp să meargă la tipografie și să caute hârtie pentru invitația lui Ian, apoi să se ducă la Barnes & Noble și să ia biografia Louisei May Alcott pe care o comandase.

Donna ajunsese deja la Gino' s când Jen se grăbi să se așeze la masa lor din colț, cu respirația tăiată după cursa nebună pe care o făcuse prin oraș.

– Scuză-mă că am întârziat, spuse ea sprijinindu-și mapa de podea. Am avut o întâlnire cu Cynthia și s-a prelungit mai mult decât mă așteptam.

– Am crezut că vrei să mai renunți la unele dintre proiectele tale pentru Nightingale' s, spuse Donna.

– Sigur că vreau! Dar a insistat să accept angajamentul ăsta. Și vrea să luăm cina după aceea. A trecut mult timp de când nu m-am mai întâlnit cu ea în altă parte decât la Nightingale' s. Vrea să vorbim.

– Deci te-a păcălit, rânji Donna. Dezvăluiri spectaculoase la orizont. Misterul va fi dezlegat. Toate întrebările noastre își vor găsi răspuns. Nu te condamn că ai acceptat.

Jen izbucni în râs.

– Mda. M-a păcălit! Deși ar trebui să observi că anul ăsta m-am descurcat mult mai bine când a venit vorba să zic „nu". Am acceptat pentru că părea foarte important pentru ea și, cumva, voiam să o fac și eu. Și da, sunt curioasă. Nu suntem toate?

– Nu suntem curioase. Suntem obsedate. Dar e în regulă. Nu trebuie să te justifici în fața mea.

Donna își îndreptă atenția spre meniu, iar Jen se aplecă să își îndrepte mapa care alunecase și să găsească un loc potrivit pentru sacoșa cu cartea.

Reuși să le aranjeze în cele din urmă și își îndreptă atenția către prietena ei. Era ceva schimbat în înfățișarea Donnei. Îi luă câteva secunde să-și dea seama care era acel lucru.

– Donna, părul tău! L-ai tuns, spuse ea surprinsă.

Donna, observaseră cu toatele acest lucru, își aranja părul în funcție de împrejurarea în care se afla. La spital îl purta strâns în coc, de parcă ar fi făcut parte din uniforma ei, împreună cu halatul alb. După ce termina lucrul, își desfăcea părul, lăsându-l să îi cadă pe

umeri în valuri strălucitoare, ca pe o invitație senzuală, ca pe o afirmare a libertății sale, ca pe un dar mătăsos oferit iubiților ei.

– Îți place? Donna își trecu degetele prin șuvițele strălucitoare de păr auriu care îi încadrau chipul.

– Lasă-mă să te privesc.

Jen studie cu atenție fața prietenei sale. Tunsoarea aceea în scări îi definea mai bine trăsăturile delicate ale feței. Observă pentru prima oară sprâncenele aurii și arcuite ale Donnei, genele curbate, de culoarea ambrei, care îi adumbreau pometii.

– Îmi place, spuse ea în cele din urmă. Ți se potrivește!

Chelnerul se apropie și așteptă să se hotărască. Era un tânăr italian timid, abia trecut de vârsta adolescenței, care vorbea poticnit engleza și privea țintă spre părul Donnei. Comandară rapid. Linguini, salată și o carafă de Chianti. Zâmbetul chelnerului înainte de a se retrage îi era adresat Donnei.

– Ei, chelnerului nostru chiar îi place noua ta coafură, spuse Jen. Lui Tim cum i s-a părut?

Rupse o bucată de pâine cu usturoi și se gândi că acum câteva luni ar fi întrebat-o și despre reacția lui Ray. Întotdeauna se întrebase cum de reușea Donna să își împartă viața între Tim și Ray, dar, desigur, toate acestea se schimbaseră între timp. Acum erau Rina și Ray, o schimbare aparent fără mari implicații.

– Ah, Tim, râse Donna nepăsătoare. A spus că îi place. Dar nu ar fi contat foarte mult dacă nu i-ar fi plăcut. Nu e ca și cum viețile noastre ar depinde una de alta, așa cum se întâmplă la tine și la Ian.

Jen recunoscu adevărul vorbelor ei. Ea și Ian erau în sfârșit legați unul de celălalt, împărțeau totul, erau parteneri. Nu se mai simțea neglijată, eterna victimă împăciuitoare. Lucrurile mergeau bine între ei și relația devenea din ce în ce mai solidă. Îi zâmbi Donnei, recunoscătoare că prietena ei observase schimbarea.

– Cum stau lucrurile între tine și Tim? întrebă ea.

Nu o mai întrebase pe Donna acest lucru până acum.

– E la fel ca întotdeauna, răspunse Donna calmă. Confortabil. Plăcut. Ne potrivim unul cu celălalt. Nu avem nici o obligație. Nu punem întrebări. Nu trebuie să ne dăm explicații. Nu îl deranja că eram și cu Ray. Și nici pe mine, dacă se vede și cu altă femeie. Suntem liberi. Relația asta seamănă cu viața mea. Confortabilă. Fără bătăi de cap. Toate fac parte din scenariu. *Donna Saunders și minunata ei viață*. Un serial cu un singur personaj. Un apartament grozav. O slujbă bună la spital, care îmi asigură siguranța financiară. Pot pleca oricând vreau într-o excursie în Europa sau câteva săptămâni în Caraibe. Și din acest punct de vedere sunt liberă. Am pus în practică învățăturile mamei. Nu sunt prinsă în cursă, ca ea. Trăiesc acea viață frumoasă pe care și-o dorea. Citesc din plăcere, nu ca să evadez. Sunt propriul stăpân, așa cum ea nu a putut să fie niciodată. Nu am obligații decât față de mine însămi. Își îngroșă vocea și se aplecă spre Jen, conspirativ. Dar acum, toate astea nu îmi mai sunt de ajuns. Am nevoie de mai mult. De o provocare, de ceva în care să mă implic. Profesional. Personal. Vreau să o iau de la capăt – ceva ce mama mea nu a putut face niciodată. Cred că am prins curaj de la Nafisi și de la femeile din clubul de carte de la Teheran, de la Edith Wharton și presupun că și de la Cynthia. Dacă ele și-au putut schimba viața, pot să o fac și eu. Mi-am făcut niște planuri.

– Ce fel de planuri?

– Am depus o aplicație pentru un grant la Institutul Național de Sănătate de la Washington. Aș vrea să încerc o abordare nouă pentru dieta cu un conținut scăzut de carbohidrați, asociată cu psihoterapie pentru bolnavii care au probleme de nutriție. Ceva ce nu s-a pus în practică până acum. E un experiment și s-ar putea să nu funcționeze. Și grantul este pentru un an, fără nici o garanție de prelungire, dar sunt hotărâtă să îmi încerc șansa. Dar cred că anul

acesta, noi, toate, ne-am încercat soarta. Sau, cel puțin, am făcut niște schimbări.

– Sau am acceptat niște schimbări, adăugă Jen.

Reconfigurarea ciudată a vieților lor, gândul la toate lucrurile pe care le câștigaseră și pe care le pierduseră o făcură să amețească. Cynthia fără Eric, Rina cu Ray, relația ei cu Ian mult mai fericită și mai strânsă, moartea mamei ei, și acum mutarea Donnei: schimbări peste schimbări, descriind suișuri și coborâșuri fără sfârșit. Decizia Cynthiei le aruncase pe toate într-un labirint al schimbărilor, oferise fiecăreia o busolă care să le ajute să își clarifice trăirile.

– Asta înseamnă că te muți în D.C.?

– Dacă obțin grantul. Dar sunt destul de convinsă că îl voi obține. Trish mi-a făcut o scrisoare grozavă de recomandare, la fel și alți doctori din spital.

– Atunci, să înțeleg că pe Trish nu o deranjează că pleci?

– Ba cred că da. Suntem prietene bune și lucrăm foarte bine împreună. Dar viața ei gravitează foarte mult în jurul lui Jason și al Amandei în ultimul timp. Au găsit o casă de vacanță în Berkshires și e foarte încântată. E o schimbare în atitudinea ei. Pentru un timp, am crezut că se adâncește într-un fel de plictiseală gen Emma Bovary și Anna Karenina dinainte de Vronski. Dar acum nu mai e așa. Lăsând asta la o parte, îmi susține hotărârea.

Chelnerul așeză farfuriile cu mâncare dinaintea lor, le umplu paharele cu vin și lăsă carafa de Chianti pe masă.

Jen ridică paharul.

– Pentru tine și noua ta viață, spuse ea.

Ciocniră paharele.

– Pentru tine și pentru Ian! Pentru expoziția lui Ian. Pentru prietenia noastră. Washingtonul nu este la capătul lumii. O să iau avionul. O să vin cu trenul. O să vin să vă văd.

– Vom programa întâlnirile clubului în funcție de venirile tale la New York, îi promise Jen fără să stea prea mult pe gânduri. Poate o să venim noi la Washington. Un maraton de weekend al clubului de carte. O să discutăm două cărți, trei cărți, o să ne uităm la filme. Așa cum a zis Jo la nunta lui Meg: „Trăiască dorința ta!" Să bem pentru asta!

– Orice ar însemna asta, spuse Donna sorbind din vin. Trebuie să îți mărturisesc, Jen, fiicele doctorului îmi par cam exagerate – toată acea cucernicie prefăcută și acel spirit de sacrificiu...

– Oh, nu spune asta, Donna! E un sacrilegiu! Jen chicoti și turnă vin în pahare. Dar ai dreptate. Și pun pariu că Cynthia va începe discuția întrebându-ne care dintre fetele March ne-am fi dorit să fim.

– Mult mai puțin incitant decât jocul nostru despre invidie, spuse Donna. Poți să o întrebi la cină. Dar nu despre asta cred că vrea să îți vorbească.

– Nu cred că are ceva clar în minte, răspunse vag Jen.

Nu avea chef să vorbească despre Cynthia. Nu avea chef să se gândească la Cynthia și la Eric. Noaptea, stând în pat alături de Ian, în timp ce mâna lui se odihnea pe creștetul ei, se gândea la tristețea din privirea lui Eric, la vocea tremurată a Cynthiei. Necazul lor îi umbrea propria fericire de curând câștigată.

Își umplu paharul din nou și o întrebă pe Donna ce părere avea despre ilustrațiile lui Smith din ediția specială a cărții scoase cu ocazia centenarului. Ea credea că semănau cu desenele pe care și le dorea Cynthia pentru catalogul de sărbători.

– Nu mi se pare o ideea prea grozavă, răspunse Donna. Louisa May Alcott e un pic cam retro pentru tânăra generație. Nu cred că altcineva în afară de niște cititoare nostalgice ca noi vor empatiza cu personajele. Chiar și eu m-am cam săturat de ele.

– Ai ajuns acolo unde moare Beth? întrebă Jen.

– Nu încă.

– O să plângi. Oricât de mult te-ar fi enervat surorile March, o să începi să plângi. Tuturor damelor sofisticate ca noi li s-au umezit ochii la spectacolul de pe Broadway, pe care l-am văzut acum ceva vreme.

– Probabil că da, încuviință Donna. O să îmi pregătesc un pachet de șervețele.

Își zâmbiră și, după ce terminară vinul, comandară lichior de anason pe care îl aduse imediat chelnerul cel arătos. „Băutura consumată după cină e din partea casei", le spuse el. Jen observă că acesta atinse în treacăt părul Donnei când pusese tava pe masă.

Straturi de narcise, mișcându-și capetele galbene în vântul primăvăratic, mărgineau covorul din catifea verde ce acoperea podiumul improvizat, așezat în mijlocul grădinii. Fiecare model care defila pe scenă se apleca și rupea o floare. Blonda mlădioasă a cărei rochie largă cu volane de culoarea mentei semăna cu spuma mării își duse floarea la nas și îi adulmecă parfumul. Negresa foarte înaltă al cărei păr negru cu reflexii argintii îi încadra chipul își puse bobocul în decolteul rochiei sale de seară din mătase purpurie. Modelul asiatic care purta un costum galben cu pantaloni își strecură floarea printre șuvițele sclipitoare de păr brunet. Jen adăuga și ea câte o floare fiecărei ținute pe care o schița, mișcându-și cărbunele cu repeziciune pe foaie. Fusese o idee deșteaptă, se gândi ea. Dădea coerență stilurilor foarte diferite ale colecției.

Cynthia stătea lângă ea și studia fiecare desen după ce își nota impresiile în agenda ei elegantă îmbrăcată în piele. Ochelarii de soare fără rame îi ascundeau privirea, dar ea aproba desenele printr-o mișcare a capului.

Tinerii designeri se strânseseră laolaltă în spatele scenei și priveau neliniștiți către ea și alți cumpărători ori directori de vânzări

pe care îi invitaseră. Țineau la piept mapele de presă decorate cu narcise, pe care le ofereau reporterilor care îi abordau. Aceasta era șansa lor de a face carieră sau de a rămâne pentru totdeauna în umbră, Jen știa acest lucru, și de aceea înfrumusețea o rochie de seară banală, care nu îi plăcea, făcând-o să pară mult mai grațioasă în desenele ei.

Trecuse cu mult de amiază atunci când ultimul model defilă pe podium. Frumoasa cu părul roșcat, într-o rochie pentru gravide de culoarea cuprului, își prinse pliurile largi ale rochiei și făcu o reverență elegantă. Aplauzele se stârniră imediat după acest gest care anunța finalul, arătând atât admirația, cât și nerăbdarea celor prezenți ca spectacolul să se încheie. Ziua fusese mult prea caldă pentru acel anotimp, și în grădină nu exista nici un pic de umbră. Broșurile de prezentare se transformaseră în evantaie, iar sticlele de apă erau golite cu discreție.

Prezentarea fusese un succes. Publicul făcuse comenzi, pusese întrebări, dar acum era încântat că totul luase sfârșit. Cynthia, politicoasă și grațioasă ca întotdeauna, acceptă un pahar cu șampanie, pe care însă nu îl bău. Se duse să îi felicite pe designeri, în timp ce Jen o aștepta purtând mapa cu desene într-o geantă de umăr împletită.

– Uite-o pe Cynthia Anderson, spuse o tânără care aduna mapele de presă abandonate către o alta, care ducea niște formulare de comenzi.

Jen le recunoscu pe asistentele iritate de sarcinile umilitoare pe care erau nevoite să le execute la prima lor slujbă, nerăbdătoare să urce primele trepte care, în cele din urmă, aveau să le poarte spre un birou cu geamuri largi ca al Cynthiei.

– Am dat un interviu cu ea când am terminat facultatea. Are o slujbă de vis, spuse prietena ei.

– O viață de vis!

Teancul de mape de presă îi alunecă din brațe și se împrăștie pe jos. Fetei îi scăpă o înjurătură printre dinți și se aplecă să le adune, încă gândindu-se la Cynthia.

– Doamne, cât o invidiez!

„Nu e cazul, ar fi vrut Jen să spună. Viața Cynthiei Anderson nu este una de invidiat. Stă singură în patul ei mare, fără să poată dormi, înconjurată doar de cărți. Și plânge în timp ce le citește."

Dar nu spuse nimic și o privi pe Cynthia discutând cu un cumpărător de la Bergdorf' s, apoi mergând să îi strângă mâna unui tânăr roșcat, subțire ca o trestie, purtând blugi decolorați, cu o claie de păr negru ca pana corbului care stătea ridicată spre vârful capului. El crease rochia de seară de culoarea cuprului, și Jen o văzuse pe Cynthia desenând o stea mare lângă creația lui. În săptămânile ce vor urma, Cynthia îl va invita la masă, îi va analiza portofoliul și va semna cu el un contract de exclusivitate și cu foarte multe clauze. Ăsta era secretul succesului ei profesional.

În cele din urmă, Cynthia fu gata de plecare și se strecurară în mașina de la Nightingale' s.

– City Island, îi spuse Cynthia șoferului și se rezemă de spătarul banchetei. Mă simt de parcă aș chiuli de la școală, i se adresă ea lui Jen. Merg la City Island în mijlocul săptămânii, când am biroul doldora de dosare și Mae mă așteaptă acasă să mi se plângă de tot felul de prostii administrative. Dar dă-le naibii pe toate, zâmbi ea strengărește.

– Și gemenele? Nu te simți vinovată că nu iei cina cu ele? întrebă Jen.

Cynthia încerca să își petreacă împreună cu ele cât mai mult timp posibil.

– Eric le-a luat după școală azi. Ies cu el la cină.

Zâmbetul îi dispăru de pe față când îi pronunță numele și nu mai adăugă nimic până ce mașina ajunse pe insulă.

Abia după ce intrară în restaurant și se așezară la o masă cu vedere spre apele liniștite ale Soundului, Cynthia păru un pic mai relaxată.

– A fost o prezentare reușită, spuse ea. Și îmi plac desenele tale. Instinctul meu a funcționat corect, sunt mult mai interesante decât fotografiile.

– Instinctul tău funcționează de obicei corect, spuse Jen.

– Cu excepția momentelor când nu mă ajută deloc.

Râse nervoasă, își scoase telefonul, verifică dacă avea vreun mesaj și îl vârî la loc în geantă.

Apăru chelnerul. Jen comandă un pahar de Chablis, așteptându-se ca Cynthia să ceară, ca de obicei, vin roșu.

– Doar apă minerală, spuse Cynthia, și Jen, care își ungea chifla cu unt, ridică surprinsă din sprâncene.

– Nu vrei vin? întrebă ea. Haide! Nu e prea plăcut să beau de una singură.

– Femeile însărcinate nu au voie să bea.

Cuțitul lui Jen căzu pe masă cu zgomot și ea se uită mirată la prietena sa, nevenindu-i să-și creadă urechilor.

– Cynthia, nu înțeleg, spuse ea rostind cuvintele cu greutate.

– Nici eu nu sunt sigură că înțeleg, dar așa stau lucrurile, răspunse Cynthia calmă. O să am un copil. Iepuroaica[1] nu se înșală niciodată. Și cele trei teste de sarcină spun același lucru. Am rămas grea, așa cum ar spune prietena noastră Louisa May.

– Dar cu cine...

Jen își simți obrajii arzând.

---

[1] Iepuroaica, *The Rabbit*, este printre primele texte de sarcină inventate. Testul constă în injectarea unei cantități din urina femeii însărcinate într-o iepuroaică. Examinarea ovarelor animalului poate indica apoi dacă femeia este sau nu însărcinată.

Cynthia o privi fix.

– Vrei să știi cine este tatăl? Sunt încă măritată. Cine ar putea fi, în afară de Eric? întrebă calmă, pe un ton ușor amuzat.

Surprinsă, Jen își plecă privirea. Fu uimită să constate că mâinile Cynthiei nu tremurau pe meniu și că ea asculta atentă detaliile chelnerului despre specialitățile restaurantului.

Comandară. Cynthia ceru cod. Jen se întrebă dacă femeile gravide aveau voie să consume fructe de mare. Ca să îi facă în ciudă, comandă homari și apoi, după multe ezitări, se răzgândi și ceru biban de mare. Nu conta prea mult. Oricum n-avea să simtă gustul mâncării.

– Eric, îi repetă ea numele și luă o înghițitură zdravănă de vin.

– Ești surprinsă? o tachină Cynthia.

– Sunt surprinsă, recunoscu ea. Sunt mai mult decât surprinsă.

Se gândi la Eric îmbrățișându-l pe tânărul numit Paul. Cu siguranță același tânăr cu care îl văzuseră Trish și Jason la barul din Village, demult, în acea sâmbătă seară. Își aminti tristețea lui, regretul care i se citea în privire. Ezită, dar până la urmă decise că trebuia să îi spună Cynthiei acele lucruri. Tăcerea ei ar fi însemnat o trădare, ar fi însemnat să o mintă, iar Cynthia, asemenea Sylviei Plath, nu tolera minciuna. Avea să o consoleze și să aibă grijă de ea după ce îi va spune adevărul.

– Am luat masa cu Eric a doua zi după ce a murit mama. Am fost la Bryant Grill. A fost foarte amabil. Voia să mă înveselească, să îmi ridice moralul, murmură ea.

– Știu, spuse Cynthia. Mi-a spus. M-am bucurat să aud. E foarte greu să îți pierzi părintele, dar e și mai greu când nu ai reușit să faci pace cu el înainte de a muri. Știu cât de greu ți-a fost, pentru că și eu eram mânioasă pe tatăl meu când a murit. Și, de fapt, încă mai sunt. Îmi vine greu să îl jelesc, chiar și după atâția ani. Mă bucur că Eric te-a ajutat să treci mai ușor peste asta.

– Într-adevăr. A fost și este atât de atent și de înțelegător! Jen ezită. Dar voiam să îți spun altceva. Am ajuns la Grill mai devreme și Eric era pe terasă.

Se opri, își răsuci șervetul, cuprinsă de îndoială. Dar apoi, adunându-și curajul, continuă să îi vorbească. Nu era singur acolo.

– A, da?

– Era cu cineva. Cu un bărbat foarte tânăr.

Cynthia dădu din cap.

– Paul, îi rosti ea numele încet.

Deci îl cunoștea.

– Păreau foarte apropiați. El și Eric.

Jen închise ochii, încercând să alunge amintirea panicii de care fusese cuprinsă atunci când îi văzuse împreună, îmbrățișându-se. Stânjeneala ei când îl privise pe Eric dându-i bani lui Paul, ezitarea de a discuta despre asta cu el.

– Mi-a părut rău că i-am văzut, îi spuse ea Cynthiei foarte tristă. Mi-aș fi dorit să nu știu, să nu mă gândesc la ceea ce văzusem.

– Jen, ai crezut că Paul și Eric sunt iubiți? Ai crezut că Eric este homosexual?

Cynthiei nu îi venea să creadă. Obrajii îi erau roșii. Își puse paharul pe masă și îi zâmbi absentă chelnerului care le adusese mâncarea și care acum le presăra piperul proaspăt măcinat peste salate, pe care nici una din ele nu îl ceruse.

– E ciudat că ai crezut lucrul ăsta, cunoscându-ne pe Eric și pe mine de atâția ani.

– Dar e adevărat, asta am crezut, admise Jen.

– Bineînțeles că Eric nu e homosexual. Paul este fiul lui. Copilul al cărui tată nu am știut niciodată că este.

Vocea ei nu mai era amuzată, ci se lupta să țină în frâu durerea pe care reușise să o mascheze în tot acest timp.

– Nu înțeleg.

– Nici eu nu am înțeles. Cel puțin, nu de la început. De fapt, nici acum, după atâtea luni. Deși nu este atât de complicat. Când Eric era foarte tânăr, pe când era încă student, a avut o relație cu o colegă. O aventură, de fapt. Numele ei era Judy. Era studentă în grupa lui la film. Au fost îndrăgostiți, apoi s-au despărțit. „Eram niște copii", mi-a spus el, de parcă asta ar explica totul. Cynthia râse cu amărăciune. S-au despărțit, dar după câteva luni ea l-a căutat. Era însărcinată și urma să aibă un copil. Acel copil este Paul. Eric i-a întreținut pe ea și pe copil, deși Judy nu și-a dorit ca Eric să facă parte din viața lor. Nu o deranja totuși dacă el își vedea fiul din când în când. Se pare că totul era foarte amiabil. Judy s-a mutat pe coastă împreună cu Paul, și Eric mergea să îi viziteze când se ducea în California. Eu, bineînțeles, nu am știut niciodată de existența lor. În cele din urmă, Judy s-a căsătorit, și soțul ei l-a adoptat pe Paul. El și Judy nu aveau alți copii și Eric a fost de acord cu adopția, deși au mai ținut legătura, atât cât se putea, dată fiind situația. Paul știa că Eric este tatăl lui biologic și nu avea probleme cu asta. Cel puțin așa pretinde Eric. A crescut în California și presupun că mulți copii de acolo aveau povești chiar mai ciudate decât asta. Soțul lui Judy a știut despre Eric, dar eu nu am aflat niciodată despre ea sau despre Paul. O mică scăpare. Luă o gură de apă și privi prin geamul panoramic spre port, unde o ambarcațiune cu pânzele colorate plutea către doc, apoi continuă să vorbească cu voce din ce în ce mai joasă. Eric a evitat să îmi spună pentru că, pretinde el, a crezut că nu pot face față acestei situații și că existența lui Paul avea să rămână mereu separată de viețile noastre. Își făcea griji pentru mine, chipurile. Își găsea tot felul de scuze ca să nu îmi spună. Nu voia ca eu să mi-l închipui împreună cu o altă femeie și chiar a crezut că nu voi afla niciodată despre asta. Și ar fi putut avea dreptate. Dar toamna trecută, chiar înaintea întâlnirii clubului

nostru de carte, Judy și soțul ei au murit amândoi într-un accident de mașină. Singura rudă a lui Paul rămăsese Eric. Avea nevoie de un tată, unul care să îi fie alături. S-a transferat de la UCLA la New York University și Eric i-a închiriat un apartament. Dar Paul avea nevoie de o familie. Era mult mai prezent în viața lui Eric acum. Și Eric a fost nevoit să îmi spună despre asta.

– Atunci, de aia...

Jen își pierdu vocea încă o dată.

– De aia i-am cerut lui Eric să plece, continuă Cynthia să vorbească pe același ton fără inflexiuni. M-am simțit trădată. Era ca și cum toată căsnicia noastră nu fusese decât o minciună. Nu existența lui Paul era cea care mă deranja. Nu îl cunoșteam, dar, gândindu-mă cât de singur trebuie să fie, îmi părea rău pentru el. Ceea ce mă deranja, ceea ce mă făcea să sufăr, era faptul că Eric nu îmi spusese niciodată despre asta. În toții ani ăștia, de când eram căsătoriți, el avusese o viață secretă, exact ca tatăl meu. Eric s-a purtat cu mine exact cum tatăl meu s-a purtat cu mama mea. M-a dezamăgit. Liza și Julie aveau un frate vitreg despre care nu știuseră nimic, pe care nu îl cunoscuseră niciodată. Nu l-am putut ierta pentru că ne-a dezamăgit pe mine și pe fiicele noastre. A transformat viața noastră, frumoasa noastră viață, într-un haos, fără să ne avertizeze în nici un fel. Am fost furioasă. Furioasă, dezamăgită și rănită. Nu am mai suportat să trăiesc alături de el. După atâția ani petrecuți împreună, părea că nu ne mai cunoaștem unul pe celălalt. Nu puteam să îmi împart patul cu un străin. Nu voiam ca acel străin să stea cu fetele noastre, să împărțim cu el casa și viața noastră. Ochii ei verzi străluceau din cauza lacrimilor pe care nu încercă să le rețină. Of, Jen! Nu știu ce să fac. Spune-mi ce ar trebui să fac.

Vocea ei, de obicei atât de plină de autoritate, era acum tânguitoare, și Jen simți cum i se strânge inima încercând să înțeleagă tot ce îi spusese Cynthia.

– Dar ești însărcinată, spuse ea în cele din urmă. Când? Cum? După tot ce mi-ai spus? După tot ce ai simțit? După ce nu l-ai putut ierta și te-ai simțit atât de trădată?!

Vocea îi tremura din cauza confuziei. Se simțea copleșită de mărturisirea Cynthiei, îi era milă de ea și încă nu îi venea să creadă tot ce auzise.

– Când?

– După înmormântarea mamei tale. Am plecat împreună de acolo. Amândoi ne simțeam atât de pierduți și de singuri! Moartea, sentimentul ăla că totul s-a terminat, ne-a făcut mereu să ne simțim așa. Nu pot să explic foarte clar, dar orice contact cu moartea – o înmormântare, un necrolog al unui om pe care îl cunosc – mă face să fiu înfometată de viață. Eu și Eric am discutat despre asta odată și am hotărât ca, ori de câte ori mergem împreună la o înmormântare, să venim apoi acasă și să facem dragoste. Ne afirmam astfel viața și vitalitatea proprie. Sex și moarte. Unul o elimină pe cealaltă. Ne-am privit atunci când Tim a început să cânte la clarinet și am înțeles că ne gândeam la același lucru. Nu am vorbit deloc despre asta când am plecat de la cimitir. Trăiam doar clipa aceea împreună, prima după atâtea luni. Eram împreună, într-o tăcere tristă și duioasă. Ne-am ținut de mână în mașină, când ne întorceam în oraș. Nu mă mai gândeam la lucrurile pe care mi le ascunsese. Nu simțeam umbra lui Paul între noi. Eram doar bucuroasă că sunt cu Eric. Ne-am dus la el în apartament, în apartamentul lui înghesuit de burlac, și am făcut dragoste. Mi s-a părut că simt mirosul singurătății lui. Îmi părea atât de rău de el, atât de rău de mine, de fetele noastre, îmi părea rău chiar și pentru

Paul. Dar, într-un fel, simțeam și un soi de bucurie. Eram împreună cu Eric. Ne aflaserăm în preajma morții, dar noi doi eram vii. L-am iubit în dimineața aia. Cred că l-am iubit mai mult ca niciodată.

Tăcu.

Jen dădu din cap.

– Cred că înțeleg, spuse ea.

Și-i imagină ținându-se de mână, intrând în apartamentul lui, lepădându-și hainele de doliu, descoperindu-și trupurile care clocoteau de viață. Sex... nu, nu era vorba despre sex, era dragoste... dragostea care învinge moartea.

– Asta a fost tot. Acele câteva ore. Și apoi...

– Ai aflat că o să faci un copil.

– Da. E singurul lucru de care sunt sigură. O să fac acest copil. Cynthia își ridică bărbia și zâmbi cu încredere. E singurul lucru de care sunt sigură în ultima vreme.

– Eric știe despre copil? întrebă Jen.

– Nu. Nu i-am spus încă. Am nevoie de timp. Nu știu dacă pot să îl iert. Nu știu dacă voi mai putea să am încredere în el. E ca și cum m-aș afla într-un balansoar. Mă ridic și mi se pare că totul va fi bine, că vom reuși să trecem peste asta, că eu și Eric vom trăi fericiți până la adânci bătrâneți, și apoi, dintr-odată, mă aflu jos din nou și mi se pare că nu voi putea trăi lângă un bărbat care m-a dezamăgit așa cum a făcut-o el. Nu vreau să trăiesc viața mamei mele. Vreau să am ceea ce am crezut că trăiesc în toți anii aceștia petrecuți împreună cu el.

– Dar nu se compară cu viața mamei tale, protestă Jen. Nu a fost vorba despre o minciună permanentă.

– Paul are douăzeci de ani. Eu și Eric suntem căsătoriți de paisprezece ani. Și m-a mințit în tot acest timp. Mai pot eu să trăiesc cu el știind asta? Tu ai putea?

– Cred că aș putea. Vocea lui Jen îi trăda ezitarea. Totul este relativ. Am făcut un fel de registru în ultimele luni, cu plusurile și minusurile relației mele cu Ian. O tâmpenie de fișă contabilă. Ce trebuia să schimb la relația asta, ce puteam să accept. Greșelile lui Ian. Greșelile mele. Cum aș putea să mi le îndrept, cum ar putea să o facă el. Vina lui. Vina mea. Am scris totul cu roșu și negru.

– Nu e chiar o prostie, spuse Cynthia gânditoare.

– Bine, atunci! Hai să vedem dacă merge și în cazul tău, hai să vedem dacă putem aduna greșelile lui Eric în registrul meu contabil. Cred că s-ar situa undeva în zona de gri. Eric era responsabil pentru fiul lui. L-a întreținut și a păstrat legătura cu el. Apoi, pe tine te iubea și voia să te scutească de orice fel de durere. Nu voia ca tu să suferi pentru ceva care se întâmplase cu mulți ani înainte să vă întâlniți. Așa că nu ți-a spus la început. Nu voia să riște, să te sperie și să te facă să pleci. Mai târziu, după ce v-ați căsătorit, a înțeles că nu suporți minciuna, că nu suporți să fii dezamăgită, așa că i-a fost teamă să îți spună. Și, cu cât aștepta mai mult, cu atât îi era mai greu să îți spună. Sunt si-gură că, în tot acest timp, s-a gândit că te protejează. Nu voia să vă pună căsătoria în pericol. Nu avea cum să se gândească dinainte că Paul va veni în Est, că va trebui să facă parte din familia voastră, din viața voastră. Nu și-a dat seama cât de mult te va răni lucrul acesta. Of, Cynthia, de ce nu pot să accepți lucrurile astea și să îl ierți?

– Nu știu. Mă gândesc la asta tot timpul. Câteodată cred că pot, și câteodată, că nu pot. Balansoarul mă ridică și mă coboară. Sus și jos. Jen, te rog, nu povesti nimănui despre asta, o rugă Cynthia și vocea i se stinse.

– Bineînțeles că nu voi spune nimănui. Nici lui Eric. Nici lui Ian. Nici grupului. Lucrurile o să se rezolve, ai să vezi.

– Ești sigură? întrebă Cynthia.

Vocea îi era plângăcioasă ca a unui copil.

– Sunt sigură, răspunse Jen cu hotărâre, deși mâinile îi tremurau și inima îi bătea nebunește.

Tăcură apoi și priviră soarele roșu scufundându-se încet în apele de cobalt, razele lui slabe de la apus dansând pe spuma mișcătoare a oceanului.

Capitolul zece

Florarul coreean de la colțul străzii Cynthiei își aranjase lalelele în vazele mari de ceramică din fața magazinului. Abia îmbobocite sau în floare, în nuanțe de roșu și galben, roz și portocaliu pal, florile grațioase cu tulpinile lungi se unduiau în vântul blând al serii. Trish se opri și le cercetă. Nu se putea hotărî ce să-i cumpere Cynthiei. Un buchet de lalele roz sau unul amestecat de lalele galbene și roz, decorat cu floarea miresei.

– Are deja flori, știi bine! Cynthia are mereu flori. Ții minte că i-ai adus cârciumăresele alea frumoase toamna trecută și bineînțeles că avea deja pe masă o vază cu margarete.

Trish se întoarse și îi zâmbi lui Jen, care se strecurase în spatele ei și ducea în fiecare mână câte un ghiveci cu narcise.

– Nu am putut să rezist, îi explică Jen. Sunt pentru gemene, spuse ea. Pentru dormitorul lor.

Voia să își ceară astfel iertare pentru că nu le putea răspunde Lizei și lui Julie la întrebarea care nu le dădea pace. Nu îi stătea în puteri să le explice de ce tatăl lor nu mai locuia împreună cu ele, dar le putea oferi florile galbene al căror parfum s-ar fi strecurat în visele lor.

– Știu că Cynthia are flori. Dar tot o să-i cumpăr. Nu poți să ai niciodată prea multe flori. Cel puțin, asta ar spune Louisa May, zise

Trish încercând să se justifice. Știi cum a explicat faptul că bătrâna doamnă Laurence, vecina familiei March, le trimitea întotdeauna flori: „Casa lor e plină cu flori și nouă ne plac atât de mult", vorbi ea pe un ton afectat. Sincer, pe la sfârșitul cărții mă săturasem până peste cap de surorile March și de florile lor. Toate buchetele alea pretențioase pe care le făceau una pentru alta... pfui!

Trish se încruntă și începu să aleagă lalelele, luându-le doar pe cele înflorite.

– Buchetul tău nu e deloc pretențios, spuse Jen. Cred că e mai degrabă senzual.

– Da, arată foarte sexy! E datorită primăverii. Am avut o pacientă azi care mi-a povestit un vis erotic foarte lung. În loc de vagin avea un trandafir roșu ale cărui petale se desfăceau, lăsând loc unei ramuri în formă de falus, acoperită cu mușchi de pământ. Am fost foarte fericită că a expirat timpul înainte să termine de povestit toate detaliile.

Începu să râdă și o făcu și pe Jen să zâmbească.

– Foarte freudian. Le-ar fi șocat pe fiicele doctorului, dar Freud nu era nici măcar la orizont pe vremea Louisei May Alcott. Ceea ce e regretabil. Familia ei avea mare nevoie de terapie. I-ai citit biografia? întrebă Jen în timp ce nevasta florarului luă lalelele alese de Trish și le înfășură în hârtie albă, creponată.

– Am citit-o. Erau ceea ce am numi noi azi o familie disfuncțională – fiecare dintre ei ar fi avut nevoie de mai multe ședințe. Tatăl ei, mama, surorile ei și probabil Louisa însăși, care considera că trebuie să facă totul perfect. Fiecare dintre ei erau niște cazuri numai bune de studiat. Mă bucur că nu am știut nimic despre viața lui Alcott când eram mică. Le invidiam pe surorile March pentru că reușeau să fie și prietene, și surori în același timp. Obișnuiam să mă prefac că fac parte din familia lor. În familia mea eram considerată

un fel de extraterestru, o fată ciudată care citea cărți, lua note mari și avea visul nebunesc de a ajunge doctor. Era ca și cum E.T. ar fi aterizat în mijlocul lor. Nu reușeam deloc să comunicăm și nu reușim nici acum. Și asta e trist, pentru că Amanda nu se poate bucura de o familie cu multe rude. Dar lucrurile ar putea fi și mai rele. Cu mult mai rele.

Trish zâmbi trist și se aplecă spre buchet ca să adulmece mireasma proaspătă a florilor.

Jen observă că altădată Trish obișnuia să vorbească cu amărăciune și furie despre familia ei, cu care avea o relație foarte rece, ori despre copilăria ei singuratică. Acum, amărăciunea părea să fie înlocuită de regret și de o urmă de tristețe. Nu mai părea să fie legată de trecut. Viitorul era cel care o preocupa acum, viitorul și prezentul. Și căsătoria ei părea revitalizată; apropierea dintre ea și Jason făcea ca relația lor să devină în mod misterios foarte spontană. Izbucneau deseori în râs și vorbeau cu entuziasm despre noua lor casă din Berkshires, unde aveau să atârne peisajul nocturn pe care îl cumpăraseră de la galeria Maestrato chiar înainte ca expoziția lui Ian să se deschidă. Oare mărturisirea Cynthiei o făcuse și pe Trish, la fel ca pe ea, mai atentă la relația ei cu Jason? Jen era curioasă să afle acest lucru, dar decise să nu întrebe nimic. Schimbă subiectul, aducând vorba de familia Alcott, retrăgându-se ca de fiecare dată pe tărâmul sigur al cărților și al scriitorilor.

– De fapt, spuse ea în timp ce urcau scările casei, mi s-ar fi părut reconfortant să cunosc tensiunile din familia Alcott. Aș fi fost ușurată să aflu că familia mea nu deținea monopolul nefericirii, că și alte familii aveau probleme, că nu toată lumea se strângea fericită în jurul mesei și spunea rugăciuni, ținându-se de mână ca surorile March. Mi-ar fi plăcut să citesc niște cărți despre familii nefericite. Aș fi putut să mă regăsesc în situațiile de acolo.

– Familiile nefericite. Astea sunt domeniul lui Tolstoi. Îți mai aduci aminte începutul apăsător din *Anna Karenina* – „Familiile fericite sunt toate la fel. Fiecare familie nefericită, e nefericită în felul ei", spuse Trish în timp ce ridica inelul greu de metal. Am discutat despre asta, ții minte? În prima seară.

– Nu-mi vine să cred că a trecut aproape un an de când am citit *Anna Karenina,* murmură Jen.

– Aproape un an, da. Toamna, iarna, primăvara. Pare chiar mai mult, când te gândești la toate întâlnirile noastre, la toate cărțile pe care le-am citit, la tot ceea ce s-a întâmplat, răspunse Trish în timp ce ușa se deschidea și Mae cea îmbufnată le lăsa să intre fără să le salute.

– Ai un trening grozav, Mae! Și tenișii sunt grozavi! spuse Jen senină.

Mae dădu din cap și își aranjă gulerul treningului purpuriu. Jen observă că avea până și șosete purpurii. Trebuie să fi fost o provocare chiar și pentru Cynthia, chiar dacă era un geniu al cumpărăturilor, să găsească tenișii și ciorapi de culoarea aceea.

– Celelalte au sosit deja? întrebă ea.

– Sunt în camera de zi, spuse Mae scurt. Iau eu florile.

– Am vrea să i le dăm noi Cynthiei și fetelor, zise Trish.

– Cum doriți, spuse Mae ridicând din umeri.

Elizabeth și Donna stăteau alături pe canapea, sorbind din paharele de vin alb. În fața lor, Cynthia era așezată din nou pe fotoliul impunător, din piele. Liza și Julie erau cățărate pe brațele lui. Aveau părul prins la spate cu panglici care se asortau cu pijamalele, verde-deschis pentru Julie și galben pentru Liza. Cynthia purta și ea o rochie vaporoasă din mătase cu ape, bătând în verde și galben. Era una dintre ținutele de la prezentarea de modă, creată de un talentat designer asiatic, își aminti Jen. Îi făcuse o schiță în creion și

tuș, apoi adăugase culori. O cumpărase oare Cynthia, se întrebă Jen răutăcioasă, ca să se asorteze în această poză de familie cu fiicele ei? Dar alungă repede gândul acesta. Cynthia o alesese, își dădu ea seama, pentru croiala ei lejeră și grațioasă, ideală pentru primele luni de sarcină, puțin vizibilă încă. Se întrebă dacă Cynthia cumpărase și rochia de seară pentru gravide în culoarea aceea sclipitoare a cuprului.

– Cynthia, radiezi de bună dispoziție, spuse Trish.

Îi întinse lalelele și observă fără surprindere că toate vazele din cameră erau încărcate de crenguțe de forsiția și că ramuri înalte de salcie umpleau urnele de cupru de lângă șemineu. „Dar nu are nici o lalea", se gândi ea plină de satisfacție.

Cynthia zâmbi. Pielea ei avea o strălucire subtilă, în ochi i se citea o scânteie de fericire și se îndreptă spre Trish, cu grație de balerină, ca să își primească florile.

– Oh, Trish, sunt foarte frumoase!

Le mirosi și apoi i le dădu lui Mae, care apăruse fără zgomot în spatele lor ținând în mână o vază umplută deja cu apă.

Jen dădu narcisele gemenelor, care se îmbujorară sfioase în momentul în care le primiră.

– Îmi plac mult florile, spuse Liza. Mami a spus că o să avem o grădină mare lângă casa unde o să mergem la vară, că o să plantez o mulțime de bulbi și o să îi văd cum cresc.

– Prostuțo, spuse Julie. Trebuie să plantezi bulbii toamna, iar noi o să mergem la țară abia în vară.

– Unii bulbi pot fi plantați mai târziu, o asigură Jen pe Liza. În iulie, chiar și în august.

Jen nu întrebă unde era casa aceea unde urmau să meargă sau cine le va însoți. Elizabeth și Donna nu spuseră nici ele nimic. Nu

aveau de gând să încalce teritoriul pe care Cynthia îl declarase ca fiind interzis.

– Rina nu a ajuns încă? întrebă Trish.

– A sunat și a spus că s-ar putea să întârzie un pic. Nu poate să plece până nu vine Ray acasă, și el a avut un caz urgent la spital, spuse Cynthia.

Aranjă din nou funda din părul Lizei și masă delicat spatele lui Julie.

– Vine acasă? Elizabeth ridică din sprâncene. Nu știam că locuiesc împreună.

– Da. Ray s-a mutat la Rina. Donna fu cea care îi răspunse pe un ton calm, aproape amuzat. Deși îmi închipui că vor căuta un apartament mai mare în curând. După nuntă, adăugă ea. Vor să se căsătorească în curând.

– Și nu te descurajează deloc? întrebă Elizabeth, curiozitatea învingând pretinsa ei indiferență.

Jen își feri privirea, jenată. Sora ei era cea care punea mereu întrebările directe, deși și-ar fi dorit și ele să afle acele lucruri.

– Nu mă deranjează deloc, răspunse Donna încet. Am trecut peste asta. La început mi-a fost greu, dar acum mă bucur pentru ei, mă bucur că s-au găsit unul pe celălalt. Într-un fel, am avut grijă de Rina de când eram colege de cameră. E grozav că acum îl are pe Ray să aibă grijă de ea. Este un bărbat minunat. Se poartă grozav cu Jeremy. Va fi un tată perfect și un soț perfect. El e îndrăgostit de povestea ei de viață, de fanteziile ei. O iubește pe Rina. Nu vreau să spun că nu mi-a fost greu când am aflat că au o relație serioasă. Nu sunt o sfântă și noi doi am fost împreună destul de mult timp, deși se subînțelegea că nici unul din noi nu era monogam. Nu am discutat niciodată despre o relație pe termen lung. Știam că nu suntem făcuți unul pentru celălalt. Dar egoul meu a avut de suferit. Însă

acum sunt bine. Asta înseamnă că îmi pot continua viața fără să mă simt vinovată. Donna își umplu paharul cu vin. Pentru o viață lipsită de vinovăție! zâmbi ea în timp ce închină paharul.

– Pentru o viață lipsită de vinovăție! spuseră ele la unison în momentul în care cineva bătu la ușă și Mae se duse să deschidă.

Era Rina, cu obrajii roșii și cu părul răvășit de vânt, cu brațele încărcate de cărți și de sacoșe. Își scoase pardesiul portocaliu și se scuză, cu respirația întretăiată. Ray întârziase, nu găsise nici un taxi și fugise din stația de autobuz până acolo. Căută în plasele ei mari, scoase două pachete înfășurate în hârtii colorate și le întinse gemenelor.

– De la Jeremy, spuse ea. Suporturi pentru cărți. Le-a făcut la atelierul de tâmplărie. Și aici am un set pentru Adam.

Îi întinse al treilea pachet lui Elizabeth, care îl luă uimită. Nu era ceva obișnuit ca Adam să primească daruri. Degetele ei cercetară modelul în carouri al hârtiei de împachetat, nevenindu-i să creadă.

– Mulțumesc! Mulțumesc foarte mult! Și mulțumește-i lui Jeremy, spuse ea.

Gemenele rupseră hârtia de împachetat și scoaseră triunghiurile sculptate în lemn deschis la culoare și lăcuite.

– Super! spuse Liza.

– Îmi plac la nebunie! se amestecă și Julie.

– Mergeți sus și puneți-le în camerele voastre. Luați și narcisele minunate pe care vi le-a adus Jen. Apoi spălați-vă pe dinți și băgați-vă în pat. Dar, întâi, dați-ne câte un sărut!

Cynthia era, ca de obicei, fermă și blândă în același timp.

Fetele se bosumflară, însă apoi, ascultătoare, făcură turul camerei. Le sărutară pe prietenele mamei lor, și după aceea, strângând cadourile le piept, țâșniră pe scări spre camerele lor. Femeile le priviră urcând scările, admirând felul în care Cynthia știa să se

impună în fața lor. Îi zâmbiră, fiecare dintre ele observând cât de relaxată părea, cu câtă grație se ridică de pe scaun.

– Vă e foame? întrebă ea și le conduse spre sufragerie.

Comandase un meniu de primăvară pentru ultima lor întâlnire din acel an. Castroane galbene cu supă de mazăre și curry erau așezate pe fiecare suport înflorat. Pe masă mai erau somon și salată verde, orez cu șofran și chimen. Ca de obicei, mâncară cu poftă, acoperind zgomotul tacâmurilor și clinchetul paharelor cu râsul și cu sporovăiala lor veselă. Mae le luă castroanele goale de supă, apoi le umplu paharele de apă și de vin, mișcându-se eficient, dar fără să își disimuleze disprețul. Ca de obicei, își impuseră să nu discute despre cărți și autori în timpul mesei. Cina era momentul în care aflau noutățile din viețile lor. Se apropia vara. Își împărtășiră planurile de vacanță. Rina și Ray voiau să meargă într-o călătorie în Pacific, în zona de nord-vest. Nu spuse nimic despre luna de miere, și ele nu făcură nici o aluzie la asta.

Elizabeth și Bert plecau în Franța, în prima lor vacanță peste hotare, prima lor vacanță adevărată. Doctorul Theobald spusese că Adam va fi în siguranță și chiar ar putea fi benefic pentru el să îl lase singur o perioadă. Iar situația lor financiară era mai sigură acum.

– E un fel de experiment pentru noi, spuse ea fără ocolișuri. Vrem să vedem dacă putem să rezolvăm neînțelegerile dintre noi, dacă mai este posibil acest lucru și, poate, să ne cunoaștem mai bine. Să o luăm de la capăt.

Se uită lung la mâncarea din fața ei, de care abia se atinsese.

Dădură din cap, evitându-i privirea. Era greu de crezut că vor reuși ceva, dar nu imposibil, presupuseră ele. Bert era cel care se ocupase de pregătirile necesare când mama ei murise și stătuse tăcut alături de Adam la înmormântare. Orice era posibil și se

părea că Elizabeth făcea eforturi să îndrepte lucrurile, și el, de asemenea. Lucrurile se schimbau. Relațiile, la fel. Asta fusese lecția din anul acela. Cynthia se uită spre Elizabeth, dorind parcă să o întrebe ceva, dar rămase tăcută, frământându-și mâinile.

Jen și Ian își programaseră o călătorie în Mexic.

– Dacă expoziția are succes, adăugă ea. Ian abia așteaptă să picteze în Mexic și eu voi putea lucra la desenele pentru *Loteria*.

– Dar sunt toate șansele ca expoziția să meargă bine, spuse Trish. Când am cumpărat pictura, Maestrato ne-a spus că multe dintre lucrările din expoziție erau deja rezervate.

Jen o aprobă dând din cap.

– Știu, dar am trăit prea mult pe muchie de cuțit ca să pot fi absolut sigură de ceva. Deși am început să fim foarte siguri pe relația noastră, adăugă ea.

Acum vorbea cu multă ușurință despre niște lucruri pe care, cu câteva luni în urmă, nici măcar nu le-ar fi adus în discuție.

Trish le povesti despre casa pe care ea și Jason o găsiseră în Berkshires.

– Doi acri de pământ și verandă de jur împrejur, spuse ea fericită. Trebuie să veniți la noi. O să mergem la Mount, să aducem omagiile noastre spiritului lui Edith Wharton. Haideți să stabilim o dată. E bine în august?

Donna își puse cu grijă o porție de orez în farfurie.

– Eu nu pot în august. O să fiu la Washington atunci. Am primit azi vestea că mi-a fost acceptată propunerea de grant și o să încep să lucrez la Institutul Național pentru Sănătate.

O priviră surprinse.

– Nu știam că plănuiești să te muți în Washington! exclamă Cynthia. A fost o decizie de moment?

– Nu. Își cântări bine vorbele înainte să continue. Mă gândesc la asta de un an de zile. Într-un fel, are legătură cu lecturile și cu discuțiile noastre. Toate cărțile pe care le-am citit, toți autorii despre care am discutat m-au făcut să înțeleg că trebuie să îmi schimb viața înainte ca viața să mă schimbe pe mine. S-ar fi putut ca peste cinci ani, peste zece ani să mă întreb de ce nu am făcut toate acele schimbări la care m-am gândit, de ce am rămas indiferentă când aș fi putut să merg mai departe. Știam că trebuie să fac o alegere. Nu o mai puteam lăsa pe mama să aleagă iar pentru mine. Mi-a rămas în minte o frază din cartea lui Nafisi. Ea spune acolo că „alegerile vieții noastre ne aparțin doar nouă". Cred că anul acesta, încă de la prima noastră cină cu Anna Karenina, din tot felul de motive, a fost un an în care am luat decizii și am făcut schimbări în viețile noastre.

Rămaseră tăcute, amintindu-și de această primă întâlnire, de aerul răcoros al toamnei, de plăcerea cu care se regăsiseră în frumoasa casă a Cynthiei după vacanța de vară, ca apoi bucuria să le fie umbrită și veselia curmată de cuvintele Cynthiei, atât de neașteptate și de devastatoare. Lumea ei perfectă, atât de frumoasă și de bogată, construită cu multă atenție și grijă, se distrusese în mod misterios, unda aceea de șoc afectase structurile fragile ale propriilor relații, ale propriilor vieți, care se dovediseră dintr-odată atât de vulnerabile.

Odată cu schimbarea grăbită a anotimpurilor, cu cărțile care le umpluseră viața și le bântuiseră visele, își descoperiseră și analizaseră vulnerabilitatea.

Citeau ca și cum ar fi fost niște țesătoare care întindeau fire subțiri, bucăți de poveste, pe războiul imaginației lor. Făcuseră schimb de modele și variante de culori, își oferiseră una alteia tapiserii în culori variate fără să își dorească să sfârșească vreodată.

Dezbătuseră despre intrigă și construcția personajelor, despre simboluri și motivații, discuțiile lor aprinse și analizele neașteptate dând viață ficțiunii. Citind până târziu în noapte, realitatea lor și propriile dorințe începeau să se amestece cu viețile imaginare din cărți, dar, în final, acest lucru se dovedise insuficient.

În acea seară de primăvară, stând în fața mâncărurilor decorate cu pătrunjel proaspăt și a lalelelor roz și galbene așezate în mijlocul mesei, acea întrebare încă le stăruia în minte. Împărtășeau adevărul celor spuse de Donna. De-a lungul întregului an își puseseră întrebări despre Cynthia și Eric, dar și despre ele însele. Luaseră hotărâri și făcuseră schimbări în propriile vieți.

Pe fereastra deschisă pătrunse o adiere de primăvară. Florile înalte tremurară în vaze și femeile zâmbiră.

Cynthia se ridică de la locul ei.

– E timpul pentru discuția noastră despre *Micuțele doamne*, spuse ea și le conduse în camera de zi.

Ușurate să scape din strânsoarea amintirilor apăsătoare, își luară cărțile și se așezară în cerc, ca de obicei. Așteptară ca Mae să aducă prăjiturile, cafeaua și fructele proaspete, și să le așeze pe măsuța rotundă. Abia când ea părăsi camera, își îndreptară atenția spre Cynthia, care își deschise caietul splendid, legat în pânză albastră. Filele lui groase de culoarea fildeșului erau acoperite cu notițele scrise cu inconfundabila cerneală violet.

– Trebuie să vă mărturisesc, spuse ea, că am făcut o alegere egoistă atunci când am propus să citim *Micuțele doamne*. Voiam să mă întorc în copilăria mea când am citit și recitit de nenumărate ori cartea. Cred că știam pasaje din ea pe de rost. Rămâneam trează până târziu și pretindeam că sunt o altă soră în fiecare noapte. Eram răsfățata Amy, blânda Beth, curajoasa Jo sau Meg cea maternă. Fetele March trăiau viața pe care mi-o doream eu. Aveau un tată

curajos, o mamă înțelegătoare și cu spirit de sacrificiu, un cămin cald și iubitor. Erau americanii ideali. Fiecare din familia aceea era exact ceea ce părea. Nu existau decepții și prefăcătorie în viața lor.

– Și eu am simțit același lucru, interveni Donna. Mă imaginam în pielea fiecăreia dintre surori. Când Beth era pe moarte, mi-am imaginat că voi muri și eu. Vorbeam cu voce slabă și mi-am mânjit fața cu pudră pentru bebeluși ca să seamăn cu Beth, care era palidă și fără vlagă, prea slăbită ca să ridice măcar un ac. Mama obișnuia să râdă de mine și să îmi spună că nu sunt chiar atât de slăbită încât să nu pot bate ouăle pentru sufleul comandat de cineva pentru un dineu. Dar mi-a mărturisit că plânsese și ea atunci când citise despre moartea lui Beth și cred că am scăpat de bătutul ouălor în ziua aia.

Dădură din cap. Toate plânseseră la moartea lui Beth. Erau mândre de asta. Durerea simțită le făcea să fie cititoare în adevăratul sens al cuvântului. Fiecare dintre ele avea acum ADN-ul cărții pe care o absorbise.

– Când mă gândesc la vremea aia, continuă ea, îmi dau seama că nu o îndrăgeam pe Beth atât de mult pe cât de intrigată eram de ideea de moarte. Trish cred că ar spune că este vorba despre romantismul vârstei preadolescente.

Râse melancolică, gândindu-se cu drag și cu ironie la vremea aceea.

– Eu nu cred că viața Louisei May Alcott avea de-a face cu romantismul, spuse Cynthia. Își privi notițele. Scria ca să câștige bani pentru a-și întreține familia. Familia aceea fictivă și fericită pe care o invidiam nu semăna deloc cu familia reală a Louisei. Bronson Alcott, tatăl ei, era un om nebun, interesat în așa măsură de evadarea din lumea reală, încât nu observa că familia îi murea de foame și că soția sa era în pragul unei crize de nervi. Era un administrator

care împrumuta bani oricând și de la oricine – de la familia soției sale, de la Ralph Waldo Emerson, de la Margaret Fuller. Și-a mutat familia sărmană la Fruitlands, un fel de fermă colectivă lângă Concord, unde a început practic să-i înfometeze pe toți. La micul dejun mâncau o gofră, o felie de măr și beau o cană de apă rece, și nici celelalte mese nu erau mai consistente. Erau cu toții obligați să urmeze filosofia de viață a lui Charles Lane, mentorul lui, un englez țăcănit, care le silea pe fete să facă dușuri cu apă rece ca gheața și să poarte pantofi din pânză pentru că pielea era interzisă. Se pare că el considera viața animalelor mai impor-tantă decât sănătatea copiilor lui. Și bineînțeles că situația se înrăutățea pe zi ce trecea.

Oftă și își înălță privirea din caiet.

– Dacă ar fi trăit azi, ar fi fost anchetat de serviciul de protecție a copilului, spuse Elizabeth cu voce sumbră.

Se aplecă și luă de pe masă un miniecler și apoi își puse zahăr în cafea. Jen o privi surprinsă. Elizabeth nu mânca niciodată prăjituri și nu își îndulcea cafeaua. Dar, bineînțeles, anul acesta fusese unul al schimbărilor și al deciziilor. Îi zâmbi surorii ei.

– Este interesant faptul că tatăl din roman are o prezență foarte discretă, spuse Rina pe un ton gânditor. Tatăl Sylviei Plath, care a murit când ea avea opt ani, este mereu prezent în poemele și în jurnalele scriitoarei.

– Să o compari pe Plath cu Alcott e ca și cum ai compara pere cu mere. Au trăit în perioade diferite. Sunt cu totul alte generații, spuse Elizabeth sfidător.

Respectau întotdeauna analizele literare ale Rinei. Ea era profesorul, ea era cea absorbită de teza de doctorat despre Plath, ea era cea care începuse chiar să scrie la un roman. Dar acum dădură din cap, aprobând-o pe Elizabeth. Rina continuă să vorbească însă, netulburată.

– Alcott era genul de scriitoare preocupată de propria viață, de propriile experiențe. Surorile ei apar în carte, reinventate, desigur, dar sunt cu siguranță fetele familiei Alcott. În descrierea bătrânului domn Laurence apar referințe la generozitatea și umanitatea lui Emerson. Marmee reprezintă portretul idealizat al mamei sale, Abba Alcott. Dar nu amintește deloc despre Charles Lane, care, oricât de crud și de excentric era, ar fi fost un personaj grozav. Cred că nu voia să accepte adevărul. Refuza să accepte că, probabil, era o legătură de natură homosexuală între tatăl ei și Charles Lane.

O privire cu asprime, devenind dintr-odată tensionate. Încălcase o barieră invizibilă. Trish se înroși furioasă. Era lipsit de delicatețe din partea Rinei să vorbească despre homosexualitate, având în vedere speculațiile lor despre Eric. Se gândi la tânărul care stătea alături de el în acea cafenea și își aminti afecțiunea cu care îl privea Eric. O surprinse faptul că Jen nu părea deranjată de comentariile Rinei și continua să răsfoiască paginile biografiei Louisei scrisă de Edna Cheney, căutând un anumit citat. Trish se simțea rușinată și o compătimea pe Cynthia.

Dar Cynthia răspunse cu calm, aproape amuzată.

– Nu cred că exista măcar cuvântul „homosexual" în vocabularul familiei Alcott. Să nu uităm în ce epocă trăia. Poate că admiteau existența relațiilor homosexuale, dar nu vorbeau niciodată despre asta, cel puțin nu în prezența femeilor și a copiilor, indiferent cât de sofisticate ar fi fost acele femei. Și cei din familia Alcott or fi fost ei intelectuali, dar erau departe de a fi diferiți de ceilalți. Este adevărat că Louisa, sora ei mai mare, Anna, și mama lor erau îngrijorate de influența pe care Lane o avea asupra lui Bronson. Picătura care a umplut paharul a fost faptul că Lane a insistat ca Bronson să se rupă de familia lui, să părăsească Fruitlands și să se alăture

comunității de quakeri, unde toți erau celibatari și urmau să trăiască nefericiți până la adânci bătrâneți.

– Dar acest lucru nu s-a întâmplat, spuse Jen. Găsise pasajele pe care le căutase în biografia lui Cheney și le prezentă pe scurt. Se pare că a avut lor o întrunire de familie. Abba și Bronson, Louisa și Anna. I-au dat un ultimatum lui Bronson. Dacă s-ar fi alăturat comunității de quakeri, Abba ar fi divorțat de el.

– A fost ceea ce am putea numi, în limbajul terapeutic de azi, o intervenție, spuse Trish pe un ton sec. Foarte traumatizantă pentru copii. Și, desigur, ultimatumurile sunt destul de periculoase, chiar dacă dau rezultate. E normal oare să lupți pentru o căsnicie care stă pe punctul de a exploda?

– Sunt căsătorii pentru care nu merită să lupți încă de la început, spuse Donna. Și există căsătorii doar cu numele. Mama mea a avut o căsnicie? Ah, era loială și avea spirit de sacrificiu, toată lumea îi admira curajul, devotamentul cu care muncea, dar, de fapt, era un fel de asistentă, nu se putea numi soție. Așa stăteau lucrurile și în cazul Abbei Alcott.

Se uită la fotografia lui Bronson Alcott din cartea ei și suspină. Singura poză pe care o avea cu tatăl ei era cea din ziua nunții lui, înainte ca ea să se fi născut, înainte de războiul din Coreea și de boala lui.

– Înțeleg de ce mama mea a trăit în felul acela, dar cred că ar fi dat dovadă de mai mult curaj dacă ar fi decis să nu o facă. Ar fi trebuit să divorțeze de tatăl meu. Era un bolnav incurabil, și tatăl Louisei era la fel. Era egoist, indiferent și, la fel ca tatăl meu, nu și-a învins niciodată aceste probleme. Iar în cele din urmă și-a înșelat și soția, ceea ce contrazice într-un fel teoria Rinei despre homosexualitatea lui. În orice caz, cu toată întrunirea aia de familie, eu

cred că mama Louisei ar fi trebuit să îl părăsească și să le ia pe fiicele ei cu ea.

Donna închise cartea și luă o căpșună al cărei suc îi coloră buzele în roșu.

– Dar vorbim despre secolul al XIX-lea. Divorțul nu era o opțiune ușoară pe atunci, sublinie Rina.

– Și nu este nici acum, încuviință Elizabeth. Să nu uităm de consecințele economice. Un divorț este foarte scump.

Își plecară privirea. Știau că Elizabeth se despărțise de Bert în timpul sarcinii, dar trebuiseră să se împace când aflaseră diagnosticul lui Adam. Fusese o necesitate de natură economică. Nu aveau bani pentru a întreține două gospodării și, în același timp, nu aveau posibilitatea să îi asigure lui Adam îngrijirea necesară. Nu ar fi putut să îi ofere toate condițiile pentru a-i ameliora boala, oricât de lipsită de speranță ar fi fost această perspectivă. Măcar asupra acestui lucru fuseseră amândoi de acord.

– Și se întâmplă ca și o căsnicie foarte proastă să înceapă să funcționeze în timp. Elizabeth roși și apoi se grăbi să treacă la altă idee. Trebuie luat în calcul și impactul asupra copiilor.

Vorbi mai puțin zorit acum, pentru că era pe tărâmul sigur al experienței profesionale.

– Puștii care au părinți despărțiți și vin la mine pentru consiliere sunt furioși, măcinați de sentimentul de vinovăție, nu au încredere în ei, nu sunt capabili de realizări însemnate. Vin la mine când se apropie termenul să aplice la facultate și au note foarte slabe. Câteodată se împart între cele două case, sunt confuzi în ceea ce privește sarcinile școlare și temele, fiecare părinte le impune reguli diferite, ceea ce înseamnă că de fapt ei nu respectă nici o regulă. Divorțul este foarte greu de suportat pentru copii.

– Dar la fel sunt și căsniciile nereușite, spuse Jen furioasă. Amândouă știm asta foarte bine.

– Lucrurile stau altfel pentru fiecare situație în parte, spuse Cynthia cu voce tremurată. La fel cum fiecare căsnicie e diferită. Știți treaba cu familiile fericite și nefericite. Și poate că fiecare divorț e la fel de diferit.

Tăcu și își roti privirea prin cameră, uitându-se la refugiul cald și primitor pe care îl crease pentru familia ei și pentru prieteni, covoarele moi și pernele colorate, lampadarele cu lumină discretă, florile proaspete din vazele elegante pe care le adunase de-a lungul anilor din diverse călătorii. Ochii ei se opriră asupra fotografiei cu ramă de argint. Era împreună cu Eric pe un vas de croazieră. Le țineau strâns pe Liza și Julie, soarele strălucea deasupra lor, iar ei râdeau fericiți. Prietenele ei o priviră închizând brusc caietul de notițe și apoi deschizându-l la loc.

Așteptau să se întâmple ceva. Mae intră cu o ulcică de cafea proaspătă. Murmură ceva către Cynthia, care dădu din cap nerăbdătoare.

– Lasă totul pe dulap, spuse ea. O să mă ocup eu de asta. Zâmbi către prietenele ei, cerându-și parcă scuze și recăpătându-și stăpânirea de sine. În regulă. Să ne întoarcem la familia Alcott. În apărarea lui Bronson Alcott trebuie să spunem că, oricare ar fi fost greșelile lui, și nu neg faptul că a făcut o mulțime, nu a încercat niciodată să le ascundă. A fost mereu sincer. I-a spus soției sale despre faptul că Lane insista să se alăture comunității de quakeri. I-a spus atunci când a pierdut bani. I-a spus când s-a îndrăgostit de o altă femeie. Nu era un om pe care să îl admiri, dar avea un fel de integritate morală prin felul onest în care se purta. Și cinstea era o valoare pe care Louisa a încorporat-o în opera ei, era un lucru pe

care îl prețuia. Țineți minte când are Amy probleme la școală cu lămâile murate...

– Ah, lămâile murate! strigară ele aproape la unison și izbucniră în râs pentru că toate își aduceau aminte de acel episod.

Le plăcea foarte mult când se sincronizau, când aveau amintiri comune și reacționau în același fel. Toate aceste lucruri validau legătura lor de prietenie, potrivirea lor, comuniunea de idei și de sentimente.

– Ce gust credeți că aveau? întrebă Cynthia strâmbându-se. Dar țineți minte că, atunci când profesoara lui Amy îi cere explicații și o întreabă dacă îi dăduse lui toate lămâile, ea răspunde în maniera aceea mândră a surorilor March: „Eu nu mint niciodată"? Jo îi spune lui Laurie adevărul, chiar dacă acesta este dureros, înainte să o ceară de nevastă. Și, bineînțeles, sfânta de Beth nu a spus o minciună în viața ei. A fost sinceră chiar și pe patul de moarte. Adevărul era un lucru esențial pentru familia Alcott. Poate de aceea a fost în stare să îl ierte pe tatăl ei – pentru că nu a încercat niciodată să se ascundă, pentru că a fost mereu sincer. Poate aici se aseamănă cu Sylvia Plath, care simțea că poate ierta infidelitatea soțului său, dar nu și faptul că a mințit-o.

– Dar minciunile sunt materia primă a literaturii, spuse Donna. Emma Bovary înșală și minte. La fel și Anna Karenina. Crezi că Tolstoi și Flaubert voiau să susțină ideea unei căsătorii în totalitate oneste?

– Există grade de sinceritate și constrângeri care te împiedică să fii sincer și te obligă să păstrezi ascuns un anumit lucru, protestă Jen. Dacă alegi să nu mărturisești un lucru, asta nu te face neapărat vinovat de minciună. Mai ales dacă persoana respectivă alege să tacă pentru a proteja pe cineva.

Cynthia o privi cu asprime și se duse la fereastră. Se aplecă peste pervaz și privi prin întuneric, apoi se întoarse din nou spre ele.

Jen continuă să vorbească, dar cu mai puțină convingere.

– Trebuie să îți mărturisesc că, deși a fost amuzant să recitesc *Micuțele doamne,* povestea mi s-a părut un pic cam exagerată. Și prea didactică. Toate personajele sunt mult prea drăguțe și senine, mult prea bune și gata să se sacrifice pentru orice cauză. Și toată acțiunea este fixată în cadrele acelor vremuri. E ca și cum te-ai întâlni cu un prieten împreună cu care ai crescut. Biografia familiei Alcott mi s-a părut mult mai interesantă. Cred că îmi place mai mult viața scriitorilor decât ce au scris ei, cel puțin în momentul ăsta. Vouă cum vi s-a părut?

Au fost păreri și pro, și contra celor spuse de Jen. Răspunsurile lor se amestecau într-o conversație în care cuvintele erau rostite cu repeziciune. Erau de acord că proza Louisei era naivă, că dezvoltarea personajelor era simplistă. Dar, cu toate acestea, citiseră cartea până la capăt și se bucuraseră atunci când Jo se măritase cu profesorul german. Erau mulțumite că nu știuseră până atunci nimic despre viața scriitoarei. Nu ar mai fi pătruns în lumea creată de ea cu aceeași inocență.

Povestiră despre scenele lor preferate pe tonuri ridicate. Cynthiei îi plăcea scena nunții lui Meg. Trish vorbi plină de vervă despre întâlnirea dintre Amy și Laurie în Europa.

– Nu ți s-a părut cam cusută cu ață albă? întrebă Elizabeth caustică.

– Și ce dacă, răspunse Trish și izbucniră în râs.

Se întorseseră în timp, pe vremea când erau niște fetițe, când cititul avea ceva magic și reușeau să își alunge singurătatea dând paginile cu nerăbdare și adâncindu-se din ce în ce mai mult în poveste. Își împărtășiră iar istorii despre cum citeau până târziu în

noapte, ignorând amenințările părinților, așezându-și cărțile în așa fel încât să poată zări literele luminate de raza ce se strecura prin ușa întredeschisă sau de felinarul palid din stradă care se reflecta în geam. Jen citea cu ajutorul unei lanterne, ascunsă în cortul pe care îl făcea din pături. Trish își ascundea cărțile sub pat ca să nu mai râdă de ea surorile ei. Rina crea pentru fiecare poveste un alt final fericit, notând totul în grabă pe caiete pe care le ascundea în sertarul cu lenjerie.

Acum erau femei mature și independente. Puteau citi când aveau chef, până târziu în noapte sau la ivirea zorilor, constrânse doar de nevoile familiilor sau de sarcinile de serviciu. Citiseră *Micuțele doamne* cu nostalgie, și acum doreau să recitească și celelalte cărți preferate ale copilăriei lor.

Voiau să reîntâlnească locurile acelea idilice, refugiile lor fantastice care le ținuseră departe de problemele de familie, le apăraseră de reacțiile de respingere ale celorlalți și de inexplicabila tristețe a adolescenței. Chiar dacă acum acele cărți nu mai reprezentau pentru ele niște refugii, pentru că fiecare dintre ele își găsise o sursă de fericire în viața reală, acest lucru nu era important.

Și pe atunci fuseseră dezamăgite de unele cărți. Elizabeth urâse *Orfanii* când o citise prima oară și i se păruse și mai groaznică în momentul în care o recitise.

– Nu sunt sigură că Alcott îi înțelegea cu adevărat pe băieți, observă Rina. Dar cine sunt eu să o judec? Nici eu nu sunt sigură că îl înțeleg pe Jeremy. În schimb, Ray e foarte apropiat de el.

Ezită o clipă și apoi le spuse ceea ce ele aflaseră deja. Ea și Ray aveau să se căsătorească în curând. Cam într-o lună. Sau poate două. Urmau să se întâlnească cu un rabin. Rina voia ca mariajul ei să-și aibă rădăcina în tradiție. „Rădăcină" era cuvântul-cheie, înțeleseseră toate acest lucru.

– Rina, este minunat!

– Grozav!

– Nemaipomenit!

Fură cuprinse de bucurie. Râsetele și sporovăiala lor gălăgioasă le treziră pe gemene, care acum stăteau în pragul ușii, frecându-se somnoroase la ochi.

Cynthia se oferi să o ajute pe Rina să își cumpere rochia de mireasă.

– Sau poate găsim ceva de pe la vreo ședință foto, spuse ea.

Începură să râdă închipuindu-și-o pe boema de Rina, regina hoaților de magazin, purtând o rochie Nightingale' s.

– Poți să faci nunta la casa noastră din Berkshires, spuse Trish. Putem să găzduim cincizeci de persoane fără probleme.

– Păi, nu cunosc cincizeci de persoane, spuse Rina.

– Cine are nevoie de cincizeci de persoane? replică Jen.

Nu aveau nevoie de nimeni altcineva. Se aveau una pe alta.

– Eu fac tortul, se oferi Donna. Am mai făcut torturi de nuntă și înainte. Sunt fată de bucătăreasă!

Jen se uită la ceas. Se făcuse târziu și nu voia ca Ian să fie cuprins de griji în privința ei. Zâmbi, pentru că aceste lucruri erau noi pentru ea, pentru amândoi. Erau mult mai apropiați, simțeau nevoia să își audă vocile atunci când nu erau împreună, să știe în permanență unde se afla celălalt.

Își luă telefonul și se duse în hol, dar nu apucă să formeze tot numărul că auzi sunetul metalic al cheii în broască. Ușa principală se deschise, iar Eric și Paul intrară, închizând ușa după ei. Eric își scutură umbrela și o așeză în suportul de ceramică cu gesturile firești ale unui om care se întoarce acasă. Paul se dezbrăcă de geacă și își trecu degetele prin șuvița umedă de păr care îi cădea pe frunte, la fel ca lui Eric.

Mută de uimire, Jen privi cum Cynthia le ieșea în întâmpinare. Cynthia nu avea nevoie de discursul ei despre onestitate, înțelese Jen. Prietena ei luase deja o decizie cu zile sau cu săptămâni în urmă. Se simți ușor enervată, dar apoi fu cuprinsă de un val de bucurie. Prietenii ei, Cynthia și Eric, se împăcaseră și asta era tot ce conta.

Eric se aplecă și o sărută pe obraz pe soția sa, trecându-și fugar degetele pe gâtul ei. Liza și Julia dădură buzna peste ei.

– Tati! Paul! strigară ele încântate și îi traseră pe cei doi în camera de zi. Au venit tati și Paul!

Femeile, pe jumătate ridicate de pe locurile lor, zâmbeau uimite. Cărțile alunecară din poală și căzură fără zgomot pe covoarele groase.

– El este Paul, spuse Cynthia. Fiul lui Eric.

Dădură din cap în timp ce Paul le ridică în brațe pe gemene. Le zâmbi timid în timp ce Eric făcu turul camerei, strângându-le mâinile drept salut. Era din nou prietenul lor, gazda lor, soțul Cynthiei.

– Mae v-a lăsat mâncare pe bufet, îi spuse Cynthia.

Îi îndemnă să meargă în bucătărie, iar cei doi le zâmbiră membrelor clubului de carte și plecară ascultători împreună cu gemenele care chicoteau, cu fețele luminoase de bucurie. Tatăl lor se întorsese acasă, aveau un frate apărut în mod misterios, care le va ajuta să planteze bulbi în grădina casei lor de vacanță – și nimeni nu le grăbea să se întoarcă în pat, la culcare.

Cynthia își reluă locul în mijlocul prietenelor ei și așteptă întrebările lor. Donna fu cea care sparse tăcerea.

– Nu am știut că Eric are un fiu, spuse ea.

– Nici eu, spuse Cynthia încet. Nu până toamna trecută. Și acum s-ar putea să aibă încă unul.

Își așeză mâinile pe umflătură discretă a abdomenului, abia perceptibilă printre faldurile rochiei verzi-aurii, care îi păstrase secretul bine ascuns până în acest moment, când îl împărtăși cu bucurie prietenelor sale.

O privire, la început mirate, și apoi reconstruind încet bucățile lipsă din acel puzzle.

– Cynthia, îi rostiră ele numele pline de afecțiune.

Își așezară mâinile una peste cealaltă. Tăcură și nu mai puseră nici o întrebare. Erau legate de o prietenie adevărată, sufletele lor erau înfrățite. Zâmbind, ascultară zgomotul ploii liniștite de primăvară căzând peste iarba abia răsărită, și apoi se aplecară să își ridice cărțile, strângându-le aproape de inimă, în timp ce râsetele și sporovăiala celor doi bărbați și a fetițelor ajungeau până la ele.